

An aerial photograph of a rural landscape in the Flemish Ardennes. In the center, a large stone church with a tall, dark spire and a cross on top stands prominently. To the left of the church is a two-story brick house with a red-tiled roof and several windows. The surrounding area is filled with trees in various shades of green and yellow, suggesting an autumn setting. In the background, a small town or village is visible on a hillside. The overall scene is bathed in a warm, golden light, likely from the sun being low in the sky.

LANDSCHAPSPARK VLAAMSE ARDENNEN

OPERATIONEEL PLAN 2024-2030

COLOFON

mei 2023

Landschapspark Vlaamse Ardennen OPERATIONEEL PLAN 2024-2030

REGIONAAL LANDSCHAP VLAAMSE ARDENNEN

Veemarkt 27
9600 Ronse

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

Gouvernementstraat 1
9000 Gent

SOLVA

Gentsesteenweg 1B
9520 Sint-Lievens-Houtem

ONDERSTEUNENDE ACTOREN

- landschapsstedenbouw: OMGEVING cv
- procesbegeleiding: UForce
- ecologie: Hesselteer
- landbouw: ILVO
- toerisme&strategie: IDEA consult

Dit operationeel plan werd opgemaakt op basis van het ontwerp van decreet voor Vlaamse Parken en algemene landschapszorg zoals gekend dd. 31 maart 2023. De indiener van het dossier, concreet: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw (RLVA), behoudt zich het recht voor om het operationeel plan aan te passen indien dit ontwerp van decreet nog aangepast wordt na 31 maart 2023 en indien de uitvoeringsbesluiten bij dit decreet nopen tot aanpassingen volgens de indiener van het dossier. RLVA heeft hiertoe het mandaat gekregen van alle partners uit het bestuursorgaan van de landschapsparkcoalitie gelet op de inhoud van de betekende samenwerkingsovereenkomsten.

SOIGNEURS VAN DE VLAAMSE ARDENNEN

OMGEVING
LANDSCAPE ARCHITECTURE · URBANISM

HESSELTEER BVBA

ILVO

Uforce

IDEA
CONSULT thinking ahead

 VLAAMSE
ARDENNEN
REGIONAAL
LANDSCHAP

 provincie
Oost-Vlaanderen

 SOLVA
regio | project | partner

INHOUDSTAFEL

1	INLEIDING	7	3	FINANCIEEL GROEIPLAN	143
	MISSIE	8			
	VISIE	10			
	LEESWIJZER	11	4	PARTNERFICHES	195
	ROL LANDSCHAPSPARK	12			
2	ACTIEPLAN	15	5	VERKLARING GEBRUIKTE AFKORTINGEN	287
	SD1: IEDEREEN SOIGNEUR	16			
	- SD1-OD1: Stimuleren van een gemeenschappelijke landschapstaal	18			
	- SD1-OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	28			
	- SD1-OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	40			
	SD2: HERBRONNEN	48	6	SAMENVATTING GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING	291
	- SD2-OD1: We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten	50			
	- SD2-OD2: We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen	62			
	- SD2-OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap	70			
	SD3: VERWEVEN	82			
	- SD3-OD1: We versterken de typische verweven landschapskenmerken om landbouw en natuur te beschermen	84			
	- SD3-OD2: We versterken de kansen voor rendabele, grondgebonden landbouw in het verweven landschap	90			
	- SD3-OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap	98			
	SD4: OPLEVEN	104			
	- SD4-OD1: We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen	106			
	- SD4-OD2: We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit	114			
	- SD4-OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van de dorpen in het landschap	126			

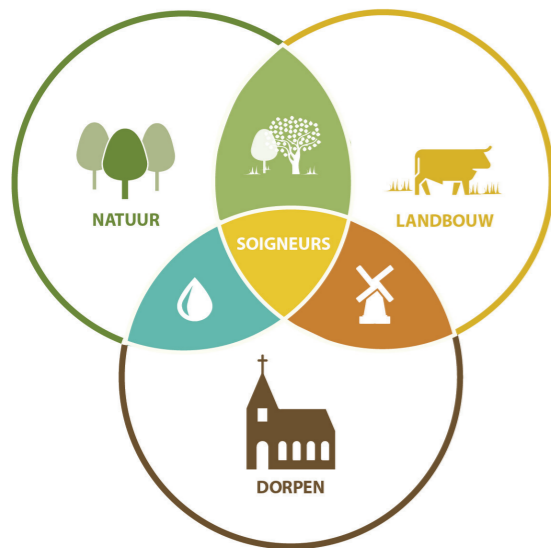

INLEIDING

1

MISSIE

**DE SOIGNEURS VAN DE
VLAAMSE ARDENNEN
HERBRONNEN, LEVEN OP
EN VERWEVEN,
OVER SECTOREN HEEN,
DE KERNKWALITEITEN VAN DE
VLAAMSE ARDENNEN.**

SOIGNEURS

De soigneurs van de Vlaamse Ardennen zijn inwoners, landbouwers, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, toeristische ondernemers en overheden die de landschapskwaliteit behouden en robuust maken om toekomstige uitdagingen aan te gaan. Kortom alle actoren die vandaag en in de toekomst het landschap vormgeven.

VLAAMSE ARDENNEN

De Vlaamse Ardennen is een regio waar veel inwoners zich mee identificeren. Het landschapspark Vlaamse Ardennen bakent een landschappelijk kerngebied af, met daarrond een invloedsgebied, dat zich over de regio uitstrekt.

HERBRONNEN

Het bronlandschap staat onder druk. Slechte waterkwaliteit en een lage waterzekerheid zijn de grootste uitdagingen. Door het landschap te herbronnen krijgen landbouwers, natuur en inwoners een toekomstperspectief.

OPLEVEN

De vele dorpen verliezen hun identiteit. Voorzieningen trekken weg, sociale tradities verminderen en de beeldkwaliteit van de dorpen vermindert. Door de dorpen weer op te leven, zijn inwoners en bezoekers weer verbonden met het leven in het dorp.

VERWEVEN

De landbouw en natuur in het verweven landschap staat onder druk. De biodiversiteit daalt, terwijl boeren onvoldoende toekomst zien. Door de natuur- en landbouwlogica te verweven ontstaat er een samenwerking waar beide actoren de vruchten van plukken.

OVER SECTOREN

De focus op de eigen sectorale logica en groei heeft gezorgd voor breuklijnen tussen landbouw, natuur en dorpen. Enkel een samenwerking over sectoren heen, volgens een landschapslogica waar sectoren elkaar nodig hebben om te bestaan, kan zorgen voor een veerkrachtig landschap.

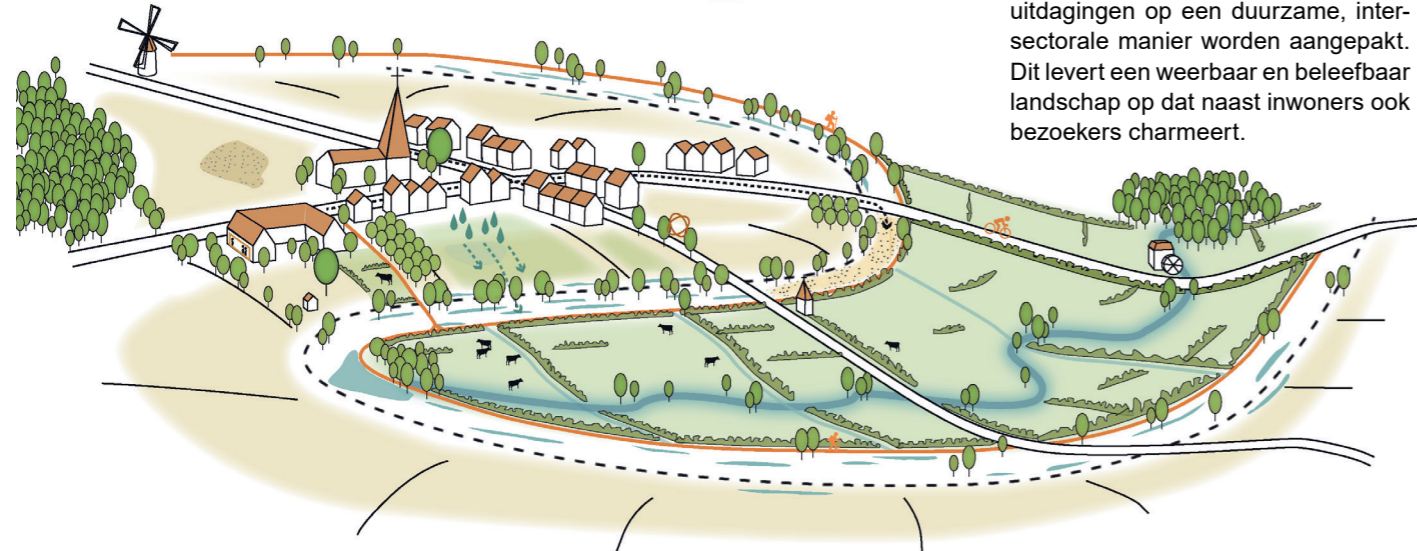
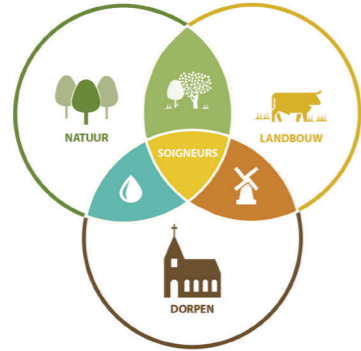
KERNKWALITEITEN

De kernkwaliteiten geven water, leven en eten aan alle sectoren. De bronfunctie, verweving van landbouw en natuur en de levendigheid in de dorpen staan centraal in het toekomstbestendig maken van de landbouw, natuur en dorpen. Tegelijk versterken ze de eigenheid van de Vlaamse Ardennen. In elk landschapstype krijgen deze kwaliteiten een eigen landschappelijke vertaling. Het is aan de soigneurs om deze kwaliteiten te behouden en robuust te maken om toekomstige uitdagingen aan te gaan.

VISIE

IN 2048 ZIT ALLES MEE...

HERBROND LANDSCHAP

Er is voldoende en kwalitatief water in de beken en de grondwatertafels zijn aangevuld. De Vlaamse Ardennen overbruggen steeds langere periodes van droogte en krijgen beperkte impact van overstromingen. De bronfunctie floreert. De bronbossen geven het hele jaar door water af. Vuursalamanders planten zich voort in bronbeken en bospoelen en rivierdonderpadden en beekprikken beschikken over voldoende ondiepe, zuurstofrijke, snelstromende beken. De beekbegeleidende bossen en graslanden in de vallei kunnen overstromen zonder problemen voor de natuurwaarden en landbouw. Er is voldoende water om voedsel te produceren. De erosie is beperkt en er is nog weinig uitspoeling van mest en gewasbescherming. Dorpen zuiveren afvalwater en het aantal woningen in overstromingsgebied wordt afgebouwd.

VERWEVEN LANDSCHAP

De soigneurs zijn trots op het bocagelandschap. Koeien grazen op de met houtkanten omzoomde graslanden op de hellingen van de Vlaamse Ardennen. Het bocagelandschap rendeert weer door de samenwerking van landbouwers, bewonersverenigingen, natuurbeheerders en andere soigneurs. Elke soigneur heeft een rol in het nieuwe verdienmodel voor houtkanten en grasland. De kouters zijn nog steeds open en worden door de landbouw bewerkt. De kwaliteit van de bos- en andere habitats is er sterk op vooruit gegaan. De samenwerking rond de kernkwaliteit verweving brengt een nieuwe landschapslogica en rechtszekerheid binnen in het landschap. De soigneurs van de Vlaamse Ardennen plukken er de vruchten van. De afzetmarkt van streekproducten is enorm vergroot. Landbouwers hebben toekomstperspectief en de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van de verschillende habitats zorgen voor een goede staat van instandhouding. Verschillende dieren die elders in Vlaanderen zeldzaam geworden zijn zoals bronlibel, kamsalamander en wespdiëf vinden een veilige haven in de Vlaamse Ardennen.

Iedereen Soigneur

Iedereen die actief is in het landschap, namelijk de ambassadeurs van de Vlaamse Ardennen werken samen aan het herbronnen, verweven en opleven van de regio. Er is een wederzijds begrip en inzicht ontstaan in de noden en werking van landbouwers, natuurbeheerders, ondernemers, dorpelingen en bezoekers waardoor uitdagingen op een duurzame, intersectorale manier worden aangepakt. Dit levert een weerbaar en beleefbaar landschap op dat naast inwoners ook bezoekers charmeert.

LEVENDIGE DORPEN

De inwoners van de Vlaamse Ardennen voelen zich verbonden met hun erfgoed en tradities. Er is een sterke samenhang tussen de dorpen en het omliggende landschap. Bouwkundig erfgoed wordt herbestemd en brengt leven in het dorp. Ondernemers vinden steeds meer lokale verankering door samenwerkingen met andere soigneurs. De dorpen leven op.

Bezoekers ontdekken de tradities en dorpen. Een duurzaam onthaalnetwerk verwelkomt hen in de steden en leidt ze via mooie, veilige en logische fiets- en wandelpaden naar de dorpen en omliggende natuur. Toeristische soigneurs wijzen de bezoekers de weg, met oog voor de draagkracht van de dorpen, landbouw en natuur.

LEESWIJZER

RELATIE MASTERPLAN - OPERATIONEEL PLAN

Gekoppeld aan het masterplan 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen' is het operationeel plan 2024-2030 opgemaakt. Het operationeel plan vormt een onderdeel van het masterplan en kan dus niet afzonderlijk bekeken worden. Het masterplan en het operationeel plan vormen samen de leidraad voor het landschapsparkbureau en het bestuursorgaan. In het eerste operationeel plan krijgt u een actieprogramma voor de komende periode van 2024 tot 2030. De opgelijste acties zijn gebaseerd op de vier doelstellingen van het landschapspark: Iedereen soigneur, Herbronnen, Verweven en Opleven.

EÉN TRANSVERSALE DOELSTELLING

Er wordt ingezet op een transversale strategische doelstelling en drie systemische strategische doelstellingen die het landschapssysteem van de Vlaamse Ardennen versterken. De eerste doelstelling 'Iedereen soigneur van de Vlaamse Ardennen' loopt transversaal over Herbronnen, Verweven en Opleven heen. Binnen deze doelstelling worden de soigneurs van de Vlaamse Ardennen samengebracht zodat er sneller geschakeld kan worden bij het uitvoeren van acties. Verder wordt ook een decentrale onthaalstrategie en communicatie op maat van de Vlaamse Ardennen uitgezet. Een unieke bestemmingsontwikkeling en bestemmingspromotie voor de regio wordt ontwikkeld om de toeristische actoren te ondersteunen.

DRIE SYSTEMISCHE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Onder elk van de drie systemische strategische doelstellingen (Herbronnen, Verweven en Opleven) zijn drie operationele doelstellingen te vinden waar prioritair hefboomacties aan gekoppeld zijn.

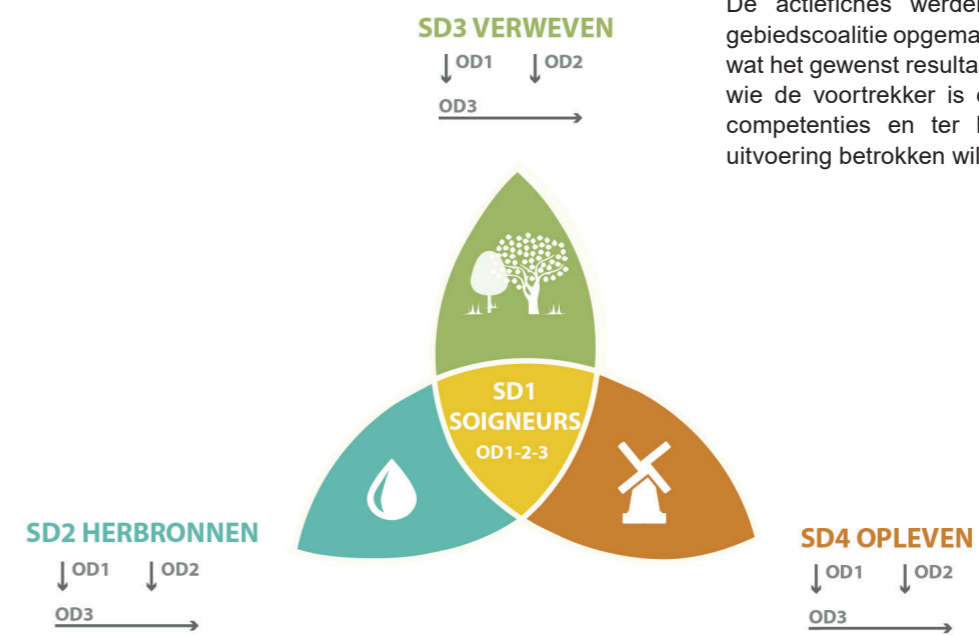
De eerste twee operationele doelstellingen van Herbronnen, Verweven en Opleven zijn systemische doelstellingen. Deze doelstellingen pakken de uitdagingen bij de wortels aan. Ze werken rechtstreeks in op het landschapssysteem.

Binnen de derde operationele doelstelling van Herbronnen, Verweven en Opleven wordt de focus gelegd op de basiskwaliteit van het landschap en de landschapsbeleving. Deze doelstelling beoogt de versterking van het typische karakter en de authenticiteit van de Vlaamse Ardennen. We focussen op het erfgoed en doelsoorten van de verschillende landschapstypes van de Vlaamse Ardennen. De doelstellingen zijn vertaald naar concrete hefboomacties die samen een actieplan vormen.

COCREATIE

De formulering van de acties gebeurde in nauw overleg met de uitgebreide gebiedscoalitie. Uitdagingen en oplossingen werden samen uitgewerkt. Voor elke actie werd bekeken welke rol weggelegd was voor het landschapsparkbureau en de verschillende partners.

De actiefiches werden in nauw overleg met de ruime gebiedscoalitie opgemaakt. Voor elke actie wordt omschreven wat het gewenste resultaat ervan is, hoe we dit willen bereiken, wie de voortrekker is en wie vanuit zijn specifieke kennis, competenties en ter beschikking zijnde middelen bij de uitvoering betrokken wil worden.

ROL LANDSCHAPSPARK

Het landschapspark is een samenwerkingsverband dat vanuit een integrale visie de landschappelijke identiteit en kwaliteit van de Vlaamse Ardennen herstelt en versterkt, prangende uitdagingen langdurig en lokaal aangaat en een unieke beleving aanbiedt aan zowel lokale inwoners als binnen- en buitenlandse bezoekers. Dat doen we samen met de soigneurs van de Vlaamse Ardennen. Inwoners, landbouwers, natuurbeheerders, toeristische ondernemers, erfgoedbeheerders en overheden bouwen op vrijwillige basis met het landschapspark en samen met elkaar aan concrete realisaties en samenwerkingen om het landschap te herbronnen, te verweven en te doen opleven.

Het landschapsparkbureau onderzoekt hoe de doelstellingen en acties strategisch en locatiegericht op het terrein gerealiseerd kunnen worden. Er worden experimenten opgestart om oplossingen te zoeken voor prangende uitdagingen. Hierbij wordt er klein begonnen maar uiteindelijk gezocht naar schaalbaarheid om nog meer impact te realiseren op de uitdagingen van het verweven, dorpse bronnenlandschap.

Een van de belangrijke taken van het landschapspark is het gebundeld inzetten van middelen en instrumenten om in nauwe samenwerking met alle soigneurs van de Vlaamse Ardennen belangrijke opgaves aan te pakken en doelstellingen te realiseren.

Het landschapsparkbureau vormt het ondersteunend permanent inhoudelijk secretariaat van het landschapspark Vlaamse Ardennen (hfdst.6-Governance, masterplan). Daarbij kennen we het landschapsparkbureau drie rollen toe: opstarten, agenderen en opvolgen. Elke actie uit het actieprogramma is gekoppeld aan deze rollen.

1- OPSTARTEN

Het actieprogramma bevat acties die van wezenlijk belang zijn voor de realisatie van de doelstellingen van het landschapspark, maar die (nog) niet passen in de missie van de partners van de gebiedscoalitie.

Voor deze noodzakelijke acties waar er niet meteen een trekker voor is, neemt het landschapsparkbureau de trekkersrol op. Het landschapsparkbureau zal deze acties initiëren, er een soigneurswerking rond opzetten en de nodige financiering zoeken. Uit die soigneurswerking kan na verloop van tijd een trekker opstaan die de estafettestok overneemt waardoor het landschapsparkbureau weer ruimte krijgt voor nieuwe opgaves.

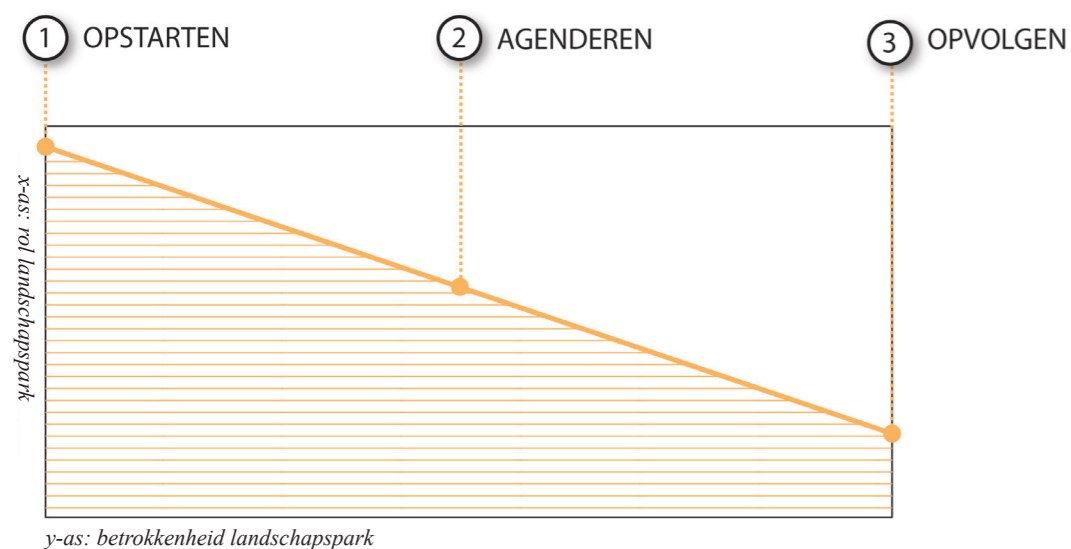
2- AGENDEREN

Het actieprogramma bevat acties die binnen de missie van soigneurs uit de gebiedscoalitie passen, maar die nog niet worden opgenomen door die soigneurs.

Het landschapspark agendeert deze acties bij de betreffende soigneurs en ondersteunt hen om een trekkersrol op te kunnen nemen en de acties uit te voeren.

3- OPVOLGEN

Het actieprogramma bevat acties die recent opgestart zijn, of in het kader van het landschapspark opgestart zullen worden door een van de partners van de gebiedscoalitie. Deze acties en andere initiatieven die van invloed zijn op, of kaderen binnen de missie en doelstellingen van het landschapspark, zullen door het landschapsparkbureau opgevolgd, geadviseerd en/of ondersteund worden om zo de globale doelstellingen van het landschapspark en de samenhang te bewaken.

figuur 1 Rol landschapspark - betrokkenheid landschapspark bij acties

ACTIEPLAN

2

SD 1 IEDEREEN SOIGNEUR

SOIGNEURS SAMENBRENGEN, MOTIVEREN EN INSPIREREN

Waterloopbeheerders, bestuurders, agentschappen, natuurbeheerders, landbouwers, burgers en ondernemers zijn dagelijks in de weer om het landschap te herbronnen, te verweven en op te leven. Het landschapspark wil deze soigneurs samenbrengen rond de uitdagingen in de kernkwaliteiten. Door het ondersteunen en samenhouden van een allesomvattend, gestructureerd en geëngageerd lokaal netwerk aan soigneurs kan het landschapspark sneller schakelen bij het ontwikkelen en uitvoeren van acties. Hiernaast kan ze gebiedsgerichte projecten (denk aan Landinrichting, Water+land+schap, gestroomlijnd landschap, bosuitbreiding...) ondersteunen in het vinden van de geknippede landschapsbouwers.

BEZOEKERS SENSIBILISEREN EN INFORMEREN

Daarnaast motiveert en inspireert het landschapspark bewoners en stakeholders door communicatie, sensibilisering en educatie. De ontwikkeling van een landschapshandboek,

rond de landschapslogica, moet een gemeenschappelijke taal binnenbrengen, die iedereen verstaat. In de Vlaamse Ardennen genieten bezoekers van een uniek stukje Vlaanderen. Ze koersen de hellingen op, ze wandelen langs bronnetjes en in de bossen, ze genieten van het lekkere eten. Om de drie toeristische doelgroepen, (zweters, rustzoekers en Bourgondiërs) verder wegwijs te maken in dit uniek stukje Vlaanderen zetten we in op een decentrale onthaalstrategie. Samen met de toeristische soigneurs wordt gewerkt aan de bestemmingsontwikkeling en aan bestemmingspromotie naar verschillende toeristische doelgroepen. We streven naar verduurzaming en professionalisering van de toeristische sector, in lijn met de kernkwaliteiten van het landschapspark Vlaamse Ardennen. Daarbij zien we bezoekers ook als soigneurs. Zij zorgen mee voor de kwaliteiten van het landschap.

Om dit te realiseren stellen we ons de vraag:

Hoe kunnen we de huidige en toekomstige soigneurs samenbrengen om de kwaliteiten van het landschap te versterken?

OD1: STIMULEREN VAN EEN GEZAMENLIJKE LANDSCHAPSTAAL

Vandaag werken vele soigneurs nog naast elkaar. Iedereen heeft eigen doelstellingen te behalen. Dit sectorale handelen botst echter op zijn grenzen. Samenwerking over sectoren heen, gedeeld eigenaarschap en betrokkenheid is meer dan ooit belangrijk in het complexe landschapssysteem van de Vlaamse Ardennen. Het landschapspark wil daarom soigneurs in dialoog met elkaar brengen rond een gemeenschappelijke grond, het landschap. Begrip van het landschap, voor elkaar en elkaars werking zijn de uitgangspunten. We stimuleren de ontwikkeling van een gemeenschappelijke landschapstaal, sensibiliseren over het levendige, herbronde, verweven landschap en geven elke soigneur een vervlochten rol in het landschap.

OD2: SOIGNEREN VAN HET LANDSCHAP EN HAAR BEZOEKERS

Heel wat bezoekers zijn aangetrokken tot het unieke kleinschalige karakter van de Vlaamse Ardennen. Daarnaast trekken verschillende USP's zoals de bronnen en heuvels, bossen en kouters, verweven natuur en landbouw en leven in de dorpen en steden bezoekers aan. Het opzetten een USP-gebaseerde bestemmingsontwikkeling waarbij een getrapte onthaalstrategie wordt uitgerold met:

- 1/ duurzame mobiliteitsknooppunten - vertrekpunt:

De stadskernen fungeren als duurzame mobiliteitsknooppunten, van waaruit de streek kan worden ontdekt.

- 2/ instapplaatsen voor fietsers en wandelaars:

De dorpen, logies en musea doen dienst als kleinschalige, verspreide instapplaatsen voor fietsers en wandelaars. Afhankelijk van de draagkracht worden deze punten uitgerust met een kleinschalige fietsparking, oplaadpunt of informatiedrager.

- 3/ (Soigneurs als) wegwijzers

Als laatste binnen deze onthaalstrategie staan de toeristische soigneurs in als wegwijzers voor de bezoekers.

Deze getrapte onthaalvisie wordt uitgerold met oog op de draagkracht van dorpen, landbouw en natuur. Het inrichten van deze onthaalstrategie moet dan ook landschappelijk geïntegreerd zijn, in lijn met de verhaallijnen en USP's eigen aan de Vlaamse Ardennen en met aandacht voor erfgoed en natuur en met respect voor de aanwezige landbouw(voering). Via bezoekersmonitoring kan de draagkracht van de gebieden gerespecteerd worden. Daarnaast wordt via een landschapsfonds het mogelijk gemaakt om fondsen en legaten in te zamelen voor het landschap zodat landschapsbouwers bij hun landschapsbeheer van daaruit mee ondersteund kunnen worden. Een (rest)financiering voor de Soigneurs!

OD3: TOERISTISCHE SOIGNEURS DOEN LANDSCHAP FLOREREN

Met de kennis uit de landschapsbiografie, de kernkwaliteiten en de uitdagingen van de Vlaamse Ardennen leggen we de nadruk op USP-gebaseerde positionering. De bronnen en heuvels, verweving van natuur en landbouw en het leven in de dorpen en steden zijn de hoofdkwaliteiten van het landschapspark. Diverse doelgroepen kunnen er hun ding in vinden. Van de fietser (zweter), over de wandelaar (rustzoeker) tot de cultuur- en foodliefhebber (bourgondiër).

Het landschapspark zet de kwaliteiten van de Vlaamse Ardennen lokaal, nationaal en internationaal extra in de verf en versterkt hierdoor de communicatielijnen van de gemeentelijke toeristische partners, Toerisme Vlaamse Ardennen, Toerisme Oost-Vlaanderen en Toerisme Vlaanderen.

De grafische huisstijl van het landschapspark zal gebaseerd worden op die van Toerisme Vlaamse Ardennen. Met als doel het versterken van de herkenbaarheid en de identiteit van de streek. Het vergroten van de naamsbekendheid via een grafische huisstijl en het afstemmen en samenwerken met andere toeristische partners versterkt daarbij het toeristisch ondernemerschap in de Vlaamse Ardennen.

De toeristische soigneurs in de Vlaamse Ardennen worden verder ondersteund om drempelvrij toerisme als uitgangspunt te hanteren bij logies, musea, toeristische belevingsplekken en andere points of interest. Ook de duurzame transitie van logies en het behalen van groene sleutels zijn belangrijke speerpunten binnen het landschapspark. Zo werken de toeristische soigneurs ook mee aan de logica van het landschap. Door extra in te zetten op duurzaam en drempelvrij toerisme wordt de Vlaamse Ardennen een florerende bestemming voor verschillende doelgroepen.

ACTIETABEL SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN-
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	CIERING
IEDEREEN SOIGNEUR									
OD1 Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal									
1.1	Ontwikkelen van een integrale landschapsreflex								
1.1.1	<i>De ontwikkeling van een integraal landschapshandboek Vlaamse Ardennen om betrokkenen te helpen de juiste landschapsreflex te maken.</i>	LaPa	SOLVA, RLVA, soigneurs, POV (erfgoed), Variant (IOED), NP, ANB	opstarten	kern- en invloedsgebied	1 landschapshandboek	eigen personeelsinzet = coördinator	vervat in werkingssmid-delen LaPa en inzet partners	35.000
1.1.2	<i>Het samenstellen van een landschapskwaliteitsgroep.</i>	LaPa	SOLVA, RLVA, Variant (IOED), stedenbouwkundige ambtenaren, lokale besturen, NP, ANB	opstarten	kern- en invloedsgebied	1 landschapskwaliteitsgroep	eigen personeelsinzet = coördinator	vervat in werkingssmid-delen LaPa en inzet partners	24.500
1.1.3	<i>Communiceren van landschapsreflex naar soigneurs, inwoners, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven & gezinnen en bezoekers.</i>	LaPa	SOLVA, Variant (IOED), RLVA, lokale besturen, TOV en TVA (communicatie)	agenderen	kern- en invloedsgebied	1 communicatieplan, min. 10 communicatie-acties	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmid-delen LaPa en inzet partners	23.000
1.2	Opzetten soigneurswerking								
1.2.1	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'herbronnen' die actoren van de Vlaamse Ardennen die met en rond het watersysteem werken, samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen, VMM, POV	opstarten	kern- en invloedsgebied	4 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet = coördinator	vervat in werkingssmid-delen LaPa	15.000
1.2.2	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'verweving' die actoren die werken rond het verweven landschap, samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	4 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet = verwevingsbegeleider	vervat in werkingssmid-delen LaPa	15.000
1.2.3	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'opleven' die actoren van de Vlaamse Ardennen die de sociale cohesie binnen de dorpen versterken, samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	4 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmid-delen LaPa	15.000
1.2.4	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'landschapstoerisme' die toeristische actoren en ondernemers van de Vlaamse Ardennen samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen, TOV, TVA	opstarten	kern- en invloedsgebied	4 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmid-delen LaPa en partners	21.500
1.2.5	<i>Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'Grenzeloos samenwerken' waardoor een grensoverschrijdende samenwerking en kennisuitwisseling ontstaat met het Parc naturel du Pays Des Collines.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen, Parc naturel du Pays des Collines	opstarten	kern- en invloedsgebied	2 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet = coördinator	vervat in werkingssmid-delen LaPa	15.000
1.2.6	<i>Periodiek in de kijker zetten van soigneurs gekoppeld aan een activiteit.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	2 acties per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmid-delen LaPa	15.000
1.3	Organiseren van cafés soignés								
1.3.1	<i>Organiseren van thematische cafés soignés.</i>	LaPa	Avansa en andere middenveldorganisaties naargelang thema, lokale besturen	opstarten	kerngebied	min. 2 café soignés per jaar	eigen personeelsinzet: communicatie & coördinator	vervat in werkingssmid-delen LaPa en partners	89.000

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
IEDEREEN SOIGNEUR									
1.4	Informereren van bewoners, nieuwkomers en ondernemers over het landschap van de Vlaamse Ardennen								
1.4.1	<i>Uitwerken van een toegankelijke landschapsbiografie voor het brede publiek.</i>	LaPa, RLVA	Variant (EVA), lokale besturen, natuurverenigingen	opstarten	kern- en invloedsgebied	1 brochure uitwerken en jaarlijks 2 x promoten via live-avonden	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmidelen LaPa en inzet partners	42.500
1.4.2	<i>Ontwikkelen en realiseren van een communicatieplan op basis van het landschapshandboek en -biografie om inwoners, nieuwkomers, maar bv. ook tuinarchitecten en –aannemers, ondernemers, kinderen, scholen,... wegwijs te maken in het landschap van de Vlaamse Ardennen en in de bijdrage die ze kunnen leveren via wervende communicatieacties.</i>	LaPa	Variant (EVA), lokale besturen, natuurverenigingen	opstarten	kern- en invloedsgebied	1 campagne ontwikkelen en per jaar herlanceren via acties	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmidelen LaPa en inzet partners	123.500
1.5	Educatie en sensibilisering rond de thema's opleven, herbronnen en verweven in bestaande werkingen								
1.5.1	<i>Ontwikkelen van een geïntegreerde landschapseducatie, met focus op herbronning, verweving en opleving via centra en een ambassadeurswerking in samenwerking met de soigneurs van de Vlaamse Ardennen.</i>	LaPa	Plattelandsklassen, educatieve centra, erfgoed sites, gidsenwerking Vlaamse Ardennen Extra, natuurgidsenwerking NP, Gidsen voor Gidsen, RLVA, POV	opstarten	kern- en invloedsgebied	basispakket voor elk van de drie genoemde domeinen ontwikkelen	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmidelen LaPa en inzet partners	37.000
1.5.2	<i>Het ontwikkelen van een basisopleiding voor gidsen.</i>	LaPa, RLVA (NME)	Plattelandsklassen, educatieve centra, erfgoed sites, gidsenwerking Vlaamse Ardennen Extra, natuurgidsenwerking NP, Gidsen voor Gidsen, POV, NP Educatie, TOV	opstarten	kern- en invloedsgebied	vanaf 3e loopjaar jaarlijks gidsenopleiding voorzien met steeds 10 nieuwe deelnemers	eigen personeelsinzet: communicatie	vervat in werkingssmidelen LaPa en inzet partners	15.600

ACTIEFICHES SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -

OD1: stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal

Actie 1.1 Ontwikkelen van een integrale landschapsreflex

WAT

Om de ontwikkelingen binnen dorpen, natuur en landbouw af te stemmen op het typische landschap is er nood aan een landschapshandboek/landschapsreflex op maat van de Vlaamse Ardennen. Dit is een landschappelijke, stedenbouwkundige, architecturale visie. Dit landschapshandboek kan lokale besturen de nodige handvaten reiken om een landschapsreflex te ontwikkelen bij herinrichtings- of ontwikkelingsprojecten. De verschillende landschapstypes van de Vlaamse Ardennen worden besproken. Het herbronde landschap focust op beeknatuur, valleibossen en droge of vochtige hellingbossen. Het verweven landschap focust voornamelijk op bocage en kouters en het levendige landschap focust op de dorpen. Aangezien alle landschapstypes nauw met elkaar vervlochten zijn, wordt ook de overgang tussen de landschappen besproken. Er wordt nadruk gelegd op de integratie van erfgoed, dorp, agrarische architectuur en natuur in de verschillende landschapstypes. Ook het ruimtelijke orderings- en bouwkundige aspect wordt meegenomen binnen het landschapshandboek (o.a. gehuchten/woonkorrels, bedrijvenszones, recreatie- en sportparken,...). Zo ontstaat een erfgoed-, natuur- en landbouwinclusief handboek dat gebruikt kan worden aangevuld met een plaats specifieke aanpak. Het handboek wordt bijgewerkt met de best practices en leerlessen uit de acties van het landschapspark. Een handboek dat als toolbox kan dienen voor het behouden van de dorps eigenheid.

Het landschapshandboek wordt in de eerste plaats gecommuniceerd naar de soigneurs, als een handleiding voor het omgaan met het Vlaamse Ardennenlandschap. De belangrijkste ruimtelijke projecten worden hiermee geadviseerd in een landschapswaardering. Hier kunnen ambtenaren, lokale besturen en architecten ondersteuning vinden voor het toepassen en interpreteren van de landschapsreflex. Er bestaan al veel aparte kanalen waar ambtenaren samenkomen en hier spelen we met de landschapswaardering op in. Daarnaast wordt de landschapsreflex verspreid naar bewoners, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven en bezoekers.

HOE

- De ontwikkeling van een integraal landschapshandboek Vlaamse Ardennen om betrokkenen te helpen de juiste landschapsreflex te maken.
- Het samenstellen van een landschapswaardering.
- Communiceren van landschapsreflex naar soigneurs, inwoners, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven & gezinnen en bezoekers. Hierbij is het belangrijk een onderscheid te maken in communicatie naar bewoners en stakeholders enerzijds en bezoekers anderzijds.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- SOLVA
- Variant (IOED)
- RLVA
- POV (erfgoed)
- Lokale besturen
- Stedenbouwkundige ambtenaren
- Soigneurs
- NP
- ANB
- TOV - TVA (communicatie)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.2 Opzetten soigneurswerking

WAT

Op vandaag zijn reeds heel wat soigneurs in de Vlaamse Ardennen actief. Waterloopbeheerders, bestuurders, agentschappen, natuurverenigingen, ondernemers, landbouwers, burgers en toeristische actoren zijn dagelijks in de weer om het landschap te herbronnen, te verweven en te doen opleven. Deze actoren vormen de ambassadeurs van de Vlaamse Ardennen en werken met hart en ziel voor het landschap. Door het bijhouden van een allesomvattend, gestructureerd en geëngageerd lokaal netwerk aan soigneurs kan het landschapspark sneller schakelen bij het ontwikkelen van acties. Hierdoor kan ze gebiedsgerichte projecten (denk aan LIP, Water+land+schap,...) ondersteunen in het vinden van de geknipte landschapsbouwers. Binnen de soigneurswerkingen, worden werkgroepen opgezet waar kennis wordt uitgewisseld of concrete doelstellingen en acties worden nagestreefd. Periodiek worden soigneurs uit deze werkgroepen in de kijker gezet gekoppeld aan een activiteit zoals bijvoorbeeld een landbouwer en een open kijkdag. Zo worden ze gezien, herkend en erkend en veruiterlijken zij het identiteitsgevoel van het landschapspark. Een soigneurswerking is een vrijwillige, inspirerende samenwerking tussen actoren en is gericht op acties vanuit gezamenlijke expertise en ambities. Binnen ieder soigneurs-leernetwerk wordt de landschapsreflex telkens als gemeenschappelijke taal aangewend. Daartoe behoudt het Parkbureau het overzicht op de soigneurswerkingen en levert het ook de omkadering aan vanuit het MP en OP als startpunt voor overleg en actie.

HOE

Opzetten van een soigneursnetwerk per voornaamste uitdaging:

- Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'herbronnen' die actoren van de Vlaamse Ardennen die met en rond het watersysteem werken, samenbrengt.
- Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'verweving' die actoren die werken rond het verweven landschap, samenbrengt.
- Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'opleven' die actoren van de Vlaamse Ardennen die de sociale cohesie binnen de dorpen versterken, samenbrengt.
- Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'landschapstoerisme' die toeristische actoren en ondernemers van de Vlaamse Ardennen samenbrengt. Dit vanuit bestaande toeristische ambassadeurswerking en via een complementaire samenwerking met Toerisme Oost-Vlaanderen
- Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'Grenzeloos samenwerken' waardoor een grensoverschrijdende samenwerking en kennisuitwisseling ontstaat met het Parc naturel du Pays Des Collines.
- Periodiek in de kijker zetten van soigneurs gekoppeld aan een activiteit.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Lokale besturen
- Alle soigneurs van de Vlaamse Ardennen
- Parc naturel du Pays des Collines

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.3 Organiseren van cafés soignés

WAT

Met café soigné willen we periodiek huidige en toekomstige soigneurs, elke inwoner en belanghebbende laten samenkomen in het landschapspark. In deze cafés gaat men in dialoog over de noden op het terrein en in de dorpen, met zijn inwoners. Een café soigné is een initiatief om de burger mee te nemen in het landschapspark-verhaal. Acties vanuit de cafés soignés zoals de vergroening binnen een dorp, worden opgepikt en in het landschapspark geïntegreerd. Daarnaast kan men input geven voor lopende acties en de landschapsreflex die jaarlijks aangepast wordt.

Het parkbureau zet met deze actie in op een wederzijds begrip en het ontwikkelen van een gemeenschappelijk taal. In de eerste plaats is een café soigné een gemeenschapsvormend instrument om alle soigneurs bij elkaar te brengen en ongedwongen te kunnen praten over hoe zij het landschapspark van de Vlaamse Ardennen wensen te zien en te beleven. Deze ontmoetingen worden professioneel begeleid en streven naar een structureel karakter. Ze hebben in de eerste plaats de intentie gebiedsdekkend te zijn en gaan gepaard met kleinschalige dorpsfeesten.

HOE

- Organiseren van thematische cafés soignés.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Avansa
- Andere middenveldorganisaties naargelang thema,
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.4 Informeren van bewoners, nieuwkomers en ondernemers over het landschap van de Vlaamse Ardennen

WAT

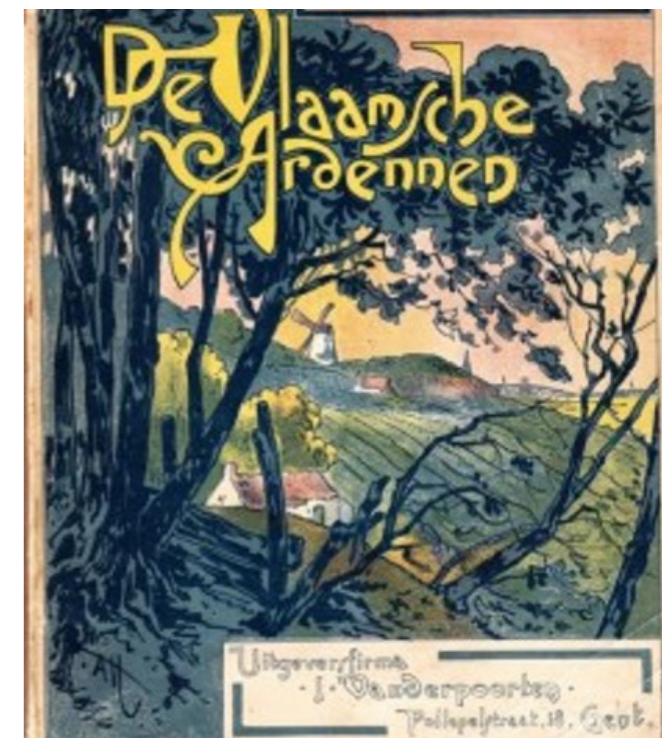
De connectie tussen bewoners, landbouwers en natuur en het daaruit ontstane cultureel erfgoed is de voorbije decennia sterk verminderd. Veel stedelingen die op het platteland komen wonen en huidige inwoners hebben geen enkele kennis of voeling met het plattelandleven waardoor dikwijls spanningen ontstaan. Met deze actie willen we deels, inwoners die in het platteland komen wonen laten begrijpen dat er soms geluid of hinder is wanneer er veldwerkzaamheden zijn, dat landbouwers vroeg beginnen werken en laat doorwerken,...

Aan de andere kant kan iedereen zijn steentje bijdragen om zelf een actieve bijdrage te leveren aan de landschapskwaliteit (bv. tuinrichting, ontharding, waterafkoppeling...). Het landschapspark wil inwoners, nieuwkomers, maar bv. ook tuinarchitecten en –aannemers, ondernemers, kinderen en scholen bewust maken van de opbouw van het landschap, haar bijzondere natuur- en erfgoedwaarden en de rol van de landbouw daarin. Het landschapspark wil hen ervan bewust maken dat de gronden rond woningen essentieel zijn voor de broodwinning van de landbouwers en de biodiversiteit, met als doel verdere vertuining in het buitengebied te voorkomen.

De landschapsreflex (landschapshandboek op maat van de Vlaamse Ardennen) zal de basis vormen om tot florerende acties en bestemmingen te komen binnen Herbronnen, Verweven en Opleven. Deze reflex is gebaseerd op de landschapsbiografie en het masterplan. Daarom vormt het ook de basis voor het opzetten van een integrale communicatie naar nieuwkomers en inwoners van de Vlaamse Ardennen in afstemming met de verschillende partners.

HOE

- Uitwerken van een toegankelijke landschapsbiografie voor het brede publiek.
- Ontwikkelen en realiseren van een communicatieplan op basis van het landschapshandboek en -biografie om inwoners, nieuwkomers, maar bv. ook tuinarchitecten en –aannemers, ondernemers, kinderen, scholen,... wegwijs te maken in het landschap van de Vlaamse Ardennen en in de bijdrage die ze kunnen leveren via wervende communicatieacties.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Variant (EVA)
- Lokale besturen
- Avansa (communicatie)
- Natuurverenigingen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.5 Educatie en sensibilisering rond de thema's opleven, herbronnen en verweven in bestaande werkingen

WAT

De Kaaihoeve, De Helix - Duurzaam Educatiepunt, bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen, Natuurloods Bos 't Ename, Faunahuis, Belevingscentrum Hoge Mote, De Zwalmolen, De Pastorie van Zonnegem en Sint-Antelinks, Erfgoedsites Ename en Velzeke, bezoekboerderijen, grotere musea en ook kleinere op gemeentelijk niveau, ... stuk voor stuk locaties waar kinderen en gezinnen vandaag welkom zijn om alles te leren over het landschap in en rond de Vlaamse Ardennen. Deze sites verwerken het verhaal van de soigneurs van de Vlaamse Ardennen in hun educatieve pakketten. Daarnaast krijgen scholen, jeugdverenigingen en gezinnen toegang tot een permanent educatief aanbod dat het verhaal van het verweven, herbronde en levendige landschap brengt.

Het landschapspark stemt dit palet aan bestaande educatieve initiatieven op elkaar af, stimuleert het ontwikkelen van gewenste, nog niet-bestaande modules en destilleert er een basisopleiding voor landschapsgids uit. Daarbij is het niet de bedoeling om zelf een gidsenwerking op te zetten, maar om andere organisaties, zoals bezoekboerderijen, de gidsen van de bestaande educatieve centra, erfgoedsites, gidsenwerking 'Vlaamse Ardennen Extra' en de gidsenopleiding landbouwnatuurgids vanuit RLVA kennis te geven over het landschapspark.

HOE

- Het landschapsparkbureau initieert de ontwikkeling van een geïntegreerde landschapseducatie, met focus op herbronning, verweving en opleving via centra en een ambassadeurswerking in samenwerking met de soigneurs van de Vlaamse Ardennen.
- Het ontwikkelen van een basisopleiding voor gidsen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- RLVA (NME)

BETROKKEN ACTOREN

- Plattelandsklassen
- Educatieve- en bezoekerscentra
- Erfgoedsites Ename en Velzeke
- Gidsenwerking Vlaamse Ardennen Extra
- Natuurgidsenwerking NP
- Samenwerkingsverband 'Gidsen voor Gidsen'
- POV
- NP
- TOV (partner in opleidingstrajecten voor gidsen)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

**ACTIETABEL SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers**

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING	
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING	
IEDEREEN SOIGNEUR										
OD2 Soigneren van het landschap en haar bezoekers										
2.1	Ontwikkeling van een landschapscentrum									
2.1.1	<i>Opzetten van een voortraject dat een haalbaarheidsonderzoek, locatieonderzoek en een zoektocht naar financiële middelen combineert.</i>	LaPa	RLVA, TOV		opstarten	kerngebied	1 haalbaarheidsrapport	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	vervat in werkingssmid-delen LaPa en partners	23.000
2.1.2	<i>Detecteren van koppelkansen.</i>	LaPa	RLVA, TOV		opstarten	kerngebied	n.v.t.	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	vervat in werkingssmid-delen LaPa en partners	5.500
2.1.3	<i>Samen met bestaande educatieve centra op zoek gaan naar een educatieve invulling voor het landschapscentrum.</i>	LaPa	Educatieve- en bezoekerscentra		opstarten	kerngebied	n.v.t.	eigen personeelsinzet = communicatie	vervat in werkingssmid-delen LaPa en partners	2.000
2.2	Ontwikkelen van een landschapsfonds							eigen personeelsinzet = fondsenwerver	investeringsmiddelen LaPa	109.200
2.2.1	<i>Opstarten van een Landschapsfonds Vlaamse Ardennen. De intentie is om dit te ontwikkelen binnen het bestaande 'Streekmotor23', een Streekfonds ondergebracht bij de Koning Boudewijnstichting.</i>	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgedied	lancering van fonds en wervingscampagnes jaarlijks vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	investeringsmiddelen LaPa als hefboom om investeringen van partners aan te trekken	143.000
2.2.2	<i>Opstarten van een Visitors-Pay-Back systeem.</i>	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgedied	visitor pay-back systeem is operationeel	eigen personeelsinzet = fondsenwerver		133.000
2.2.3	<i>Opstarten van een crowdfunding-platform voor soigneurs van de Vlaamse Ardennen. Hiermee kunnen ze financiering zoeken voor projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het landschapspark (50% financiering vanuit het landschapsfonds – 50% via crowdfunding).</i>	LaPa	Koning Boudewijnstichting, Streekmotor 23, CERA fonds voor bouwkundig erfgoed, POV, SOLVA, LEADER, (agro/natuur) beheergroepen,...		opstarten	kern- en invloedsgedied	crowdfunding systeem is operationeel	eigen personeelsinzet = fondsenwerver		7.500
2.2.4	<i>Organiseren van projectoproepen waarop soigneurs van de Vlaamse Ardennen kunnen intekenen.</i>	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgedied	één oproep per jaar vanaf 2e loopjaar	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	vervat in werkingssmid-delen LaPa	7.500
2.2.5	<i>Organiseren van mogelijkheid gebruik middelen voor alle landschapsbouwers voor het beheer, onderhoud en versterking van het landschap in samenwerking met de soigneurs. Dit kan via (agro)beheergroepen, machinerie, ...</i>	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgedied	systeem is operationeel	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	vervat in werkingssmid-delen LaPa	20.000

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING	
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING	
IEDEREEN SOIGNEUR										
2.3	Decentrale onthaalstrategie 1: Verder uitbouwen van onthaalpunten in steden en dorpen								82.500	
2.3.1	<i>Inzetten en communiceren van een geïntegreerd aanbod van bestaande en nieuwe inhoudelijke modules (workshops, trainingen, incentives) om de professionalisering van de toeristische sector te bevorderen.</i>	TOV, TVA			agenderen	kernegebied	30 toeristische soigneurs bereikt	Eigen personeelsinzet: communicatie	binnen middelen TOV/TVA	3.600
2.3.2	<i>In kaart brengen en evalueren van het bestaand aanbod onthaalpunten.</i>	TOV, TVA			agenderen	kernegebied	een kaart met de gewenste onthaalpunten	Eigen personeelsinzet: communicatie	binnen middelen TOV/TVA	1.800
2.3.3	<i>Het ontwikkelen van een complementair aanbod aan onthaalpunten op basis van de bestaande huisstijl.</i>	TOV, TVA			agenderen	kernegebied	Indicator pas te bepalen na actie 2.3.2.	Eigen personeelsinzet: communicatie	extra middelen zoeken samen met lapa	5.000
2.3.4	<i>Uitwerken van leermodules waarin inhoudelijke accenten van het landschapspark worden meegenomen.</i>	TOV, TVA		LaPa, VLM (LIP), ondernemers, educatieve- en bezoekerscentra, bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen, erfgoedsites, bewoners, lokale besturen	agenderen	kernegebied	voor 30 toeristische soigneurs bereikt	Eigen personeelsinzet: communicatie	binnen middelen TOV/TVA	1.500
2.3.5	<i>Ondersteunen van bewoners participatie als soigneurs in functie van het onthaalnetwerk.</i>	TOV, TVA			agenderen	kernegebied	ondersteuning van bewoners participatie	Eigen personeelsinzet: communicatie	binnen middelen TOV/TVA	1.500
2.3.6	<i>Reflex ontwikkelen bij de verschillende toeristische infokantoren om bovenop het eigen lokale aanbod ook de gehele regio en het landschap te promoten (bv. kansen voor meerdaags toerisme). Daarnaast een complementaire samenwerking (soigneurswerkgroep 'landschapstoerisme') uitrollen voor toeristische infokantoren rond bestemmingspromotie.</i>	TOV, TVA			agenderen	kernegebied	vorming rond intergemeentelijk toeristisch promoten ontwikkelen en herhalen	Eigen personeelsinzet: communicatie	binnen middelen TOV/TVA	2.700
2.4	Decentrale onthaalstrategie 2: Inrichten van landschapsbelevingsplekjes als verwelkoming in de Vlaamse Ardennen									
2.4.1	<i>Verzorgen van extra financiering en structuur voor de samenwerking. Dit onder meer door de uitwerking onder te brengen in de werkgroep toerisme en recreatie binnen de governancestructuur.</i>	LaPa	TOV, TVA, VLM (LIP), RLVA, NP, Variant (EVA), gemeenten, eigenaars		opstarten	kernegebied	plan van aanpak en vergaderfrequentie werkgroep toerisme	eigen personeelsinzet = fondsenwerver	vervat in werkingsmiddelen LaPa	11.000
2.4.2	<i>Een programma uitwerken en middelen zoeken om de beleving van zichtassen in soigneursgebieden te vergroten.</i>	LaPa	VLM, RLVA, NP, gemeenten, OE, TOV		opstarten	kernegebied	Smart-actieprogramma rond beleving van zichtassen	Reguliere personeelsmiddelen LaPa en partners	Werkingsmiddelen LaPa en partners	12.500
2.4.3	<i>Beleving van de zichtassen vergroten op minstens tien plaatsen.</i>	VLM, RLVA, TOV	LaPa, NP, gemeenten, OE		agenderen	kernegebied	10 uitzichtpunten	Eigen personeelsinzet: communicatie	landinrichting, subsidies	62.000
2.4.4	<i>Het toegankelijk maken van minstens één niet toegankelijk uitkijkpunt.</i>	RLVA, TOV	LaPa, NP, gemeenten, OE		agenderen	kernegebied	min. 1	Eigen personeelsinzet: communicatie	basiswerking RLVA	27.000

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
IEDEREEN SOIGNEUR									
2.5	Decentrale onthaalstrategie 3: Opmaak van een stappenplan 'bezoekersmanagement'								
2.5.1	Analyse van knelpunten en risico's wat betreft beleving, leefbaarheid en veiligheid volgens DIM ICE principe (geeft inzicht in hoe problemen ontstaan en welke maatregelen deze kunnen oplossen), met als resultaat een gedragen plan van aanpak zowel binnen als buiten het landschapspark.	LaPa, TOV		agenderen	kern- en invloedsgebied	ontwikkeling van 1 bezoekersmanagementplan	Eigen personeelsinzet: communicatie		78.000
2.5.2	Vorbereiding van implementatie van het bezoekersmanagementplan door strategisch keuze van inzet mensen en middelen en transparante rolverdeling onder de partners.	LaPa, TOV	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurrezervaten en -beheerders, erfgoedbeheerders, ...	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsinzet: communicatie		8.000
2.5.3	Aan de hand van een periodieke en frequente evaluatie wordt een doelgroepenbenadering gekoppeld zowel in uitvoer als communicatie van het bezoekersmanagementplan.	LaPa, TOV		agenderen	kern- en invloedsgebied	uitvoering van 1 bezoekersmanagementplan	Eigen personeelsinzet: communicatie	trekkers dienen extra middelen te zoeken, eventueel via TVL	9.000
2.5.4	Uitbouw tools en databronnen: Onderzoek naar meest geschikte manier van druktemeting zowel kwalitatief als kwantitatief. We maken daarbij onderscheid tussen user generated metingen of metingen op basis van sensoren.	RLVA, ANB, NP, TOV, lokale besturen	TVL	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsinzet: communicatie		121.000
2.5.5	Uitbouw tools en databronnen: Het beheren van databronnen voor een efficiënt bezoekersmanagement op Vlaams niveau.	TVL	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurrezervaten- en beheerders, erfgoedbeheerders, ...	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsinzet: communicatie		101.000
2.5.6	Uitbouw tools en databronnen: Bovenlokale organisaties leveren hun bijdrage in het verzamelen van data voor druktemeting die past binnen bovenlokale monitoring van toeristische data en kennisdeling.	TOV, TVA		agenderen	kern- en invloedsgebied	Eigen personeelsinzet: communicatie		9.200	
2.6	Decentrale onthaalstrategie 4: Verbinden landschapspark met centrum Ronde van Vlaanderen								
2.6.1	Verruimen van werking en aantrekkingskracht CRVV in de Abdijkerke van Maagdendale door koers en landschap te koppelen.	TVL, Flanders Classics, CRVV	LaPa, stad Oudenaarde, TOV, TVA	agenderen	kern- en invloedsgebied	Het CRVV en de nieuwe fietshub bieden een ruim aanbod toeristische en landschappelijke informatie	Eigen personeelsinzet: coördinator	Inspanningen vanuit de eigen middelen van de partners	7.000
2.6.2	Van het CRVV een onthaalpoort maken van de Vlaamse Ardennen.		LaPa, stad Oudenaarde, TOV, TVA	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsinzet: coördinator		10.600

ACTIEFICHES SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -

OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers

Actie 2.1 Ontwikkeling van een landschapscentrum

WAT

Het landschapspark ziet voor zichzelf in de verdere toekomst een fysieke uitvalsbasis waar alle elementen uit onze visie en missie tastbaar en zichtbaar worden en het team kan gehuisvest worden. Het landschapscentrum kan zich bevinden binnen een gebied die opleeft en floreert en waar 'herbronnen' en 'verweven' zichtbaar aanwezig zijn. Het landschapscentrum moet een uitvalsbasis worden, goed ontsloten door recreatieve infrastructuur en basismobiliteit.

Maar ook:

- Een landschapshuis om de structurele dialoog tussen natuur en landbouw fysiek onder te brengen
- Een plek waar de maatschappelijke zetel van nieuwe structuren en/of coöperaties kan gevestigd worden
- Een plaats waar geconnecteerd wordt met andere soigneurs, die tevens klankbord zullen zijn voor de concrete uitwerking van het noden- en behoeftenbestek van dit centrum (bv. educatieve centra, korte ketenspelers, middenveldorganisaties, toerismeondernemers,...)

Dit alles gelinkt met eventuele koppelkansen van andere ruimte vragers, zoals:

- een plaats voor een korte-keten-hub, seminars, opleidingen, ...
- van waaruit nieuwe vrijwilligerswerkingen kunnen gevoed worden.
- waar gasten, inwoners en bezoekers uitgenodigd worden voor beleving, streekproducten, een fris streekdrankje, landbouweducatie/ museumfunctie, kleine kinderboerderij, ...

HOE

- Opzetten van een voortraject dat een haalbaarheidsonderzoek, locatieonderzoek en een zoektocht naar financiële middelen combineert.
- Detecteren van koppelkansen.
- Samen met bestaande educatieve centra op zoek gaan naar een educatieve invulling voor het landschapscentrum.

Paysalia
Le Centre d'Interprétation du Paysage de la Lorraine Gaumaise

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Educatieve- en bezoekerscentra
- RLVA
- TOV

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 2.2 Ontwikkelen van een Landschapsfonds

WAT

Elke dag worden de Vlaamse Ardennen uitgespeeld als prachtig landschap om in te wonen, werken en recreëren. Heel wat bedrijven en organisaties hebben daar voordeel aan. Denk maar aan immo-kantoren, grote wielersorganisatoren, bedrijven, ... Tot op heden is de toegevoegde waarde voor landbouw, natuur, erfgoed en landschap in het algemeen niet aanwezig. Door de oprichting van een Visitors-pay-back-systeem krijgt iedereen die een economische meerwaarde haalt uit de Vlaamse Ardennen de kans om ons landschap mee te ondersteunen. Daarnaast kunnen particulieren, bedrijven, ... doneren aan het landschap. We maken het mogelijk om fondsen en legaten in te zamelen voor het landschap zodat landschapsbouwers bij hun landschapsbeheer van daaruit mee ondersteund kunnen worden. Een (rest)financiering voor de soigneurs!

HOE

We starten een Landschapsfonds Vlaamse Ardennen op. De intentie is om dit te ontwikkelen binnen het bestaande 'Streekmotor23', de regionale entiteit van Streekfonds Oost-Vlaanderen, een Streekfonds ondergebracht bij de Koning Boudewijnstichting. Met dit Landschapsfonds worden volgende acties opgezet:

- We starten een Visitors-Pay-Back-systeem op.
- We zetten een crowdfunding-platform op voor soigneurs van de Vlaamse Ardennen. Hiermee kunnen ze financiering zoeken voor projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het landschapspark (50% financiering vanuit het landschapsfonds – 50% via crowdfunding).
- We organiseren projectoproepen waarop soigneurs van de Vlaamse Ardennen kunnen intekenen.
- We organiseren samen met de soigneurs de mogelijkheid om alle landschapsbouwers deze middelen kunnen aanwenden voor het beheer, onderhoud en versterking van het landschap. Dit kan via (agro/natuur) beheergroepen, machinerij, ...

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Koning Boudewijnstichting
- CERA fonds voor bouwkundig erfgoed
- Provincie
- SOLVA
- (agro/natuur) beheergroepen
- LEADER
- Streekmotor 23

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 2.3 Decentrale onthaalstrategie 1: Verder uitbouwen van onthaalpunten in steden en dorpen

WAT

Er wordt een getrapte onthaalstrategie opgebouwd, rekening houdend met de draagkracht van dorpen, landbouw en natuur.

De steden vormen de toegangspoorten tot het landschapspark. Hier vinden we mobiliteitsknooppunten, logiesconcentratiezones en centra voor sportieve-, culturele- en erfgoedbeleving terug. De toeristische diensten van de steden kunnen grotere onthaalinfrastructuur ontwikkelen (cfr De Hoge Mote). In de dorpen in het landschapspark vinden we toeristische onthaalpunten voor fietsers en wandelaars (cfr Boembekemolen...). Belangrijk in de onthaalstrategie zijn ook de toeristische soigneurs. Zij zijn een belangrijke aanspreekpunt voor bezoekers en kunnen hun verder de weg wijzen.

De bovenlokale toeristische organisaties starten een lerend netwerk op voor de toeristische soigneurs (musea, POIs, horeca, logies, toerisme diensten...). Jaarlijks organiseren de bovenlokale toeristische organisaties voor dit netwerk een programma met het oog op professionalisering van de gastvrijheid. Hierbij krijgen de verhaallijnen en USP's van de Vlaamse Ardennen een centrale rol.

Momenteel zijn er gemiddeld twee onthaalambassadeurs per gemeente. Het landschapspark wil Toerisme Oost-Vlaanderen en Toerisme Vlaamse Ardennen uitnodigen om de groep samen te verruimen en verbreden. De professionalisering van de gastvrijheid zetten we voorop. Leren en innoveren in gastvrijheid doen we binnen een netwerk van partners.

HOE

- Inzetten en communiceren van een geïntegreerd aanbod van bestaande en nieuwe inhoudelijke modules (workshops, trainingen, incentives) om de professionalisering van de toeristische sector te bevorderen.
- In kaart brengen en evalueren van het bestaand aanbod onthaalpunten.
- Het ontwikkelen van een complementair aanbod aan onthaalpunten op basis van de bestaande huisstijl.
- Uitwerken van leermodules waarin inhoudelijke accenten van het landschapspark worden meegenomen.
- Ondersteunen van bewoners participatie als soigneurs in functie van het onthaalnetwerk.
- Reflex ontwikkelen bij de verschillende toeristische infokantoren om bovenop het eigen lokale aanbod ook de gehele regio en het landschap te promoten (bv. kansen voor meerdaags toerisme). Daarnaast een complementaire samenwerking (soigneurswerkgroep 'landschapstoerisme') uitrollen voor toeristische infokantoren rond bestemmingspromotie.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV
- Landschapsparkbureau
- VLM
- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Ondernemers
- TVA
- Educatieve- en bezoekerscentra
- Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
- Erfgoedsites
- Bewoners
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.4 Decentrale onthaalstrategie 2: Inrichten van landschapsbelevingsplekjes als verwelkoming in de Vlaamse Ardennen

WAT

We versterken en verduurzamen onder andere de Leadersamenwerking 'Landschapsbeleving in de Vlaamse Ardennen' die inzet op het integreren en implementeren van kleine landschapseigen en streekeigen belevingselementen als onthaalnetwerk langsheen infrastructuur en plekjes met belevingswaarde. Hiervoor wordt samengewerkt met lokale en private beheerders en eigenaars, natuurreservaten, steden en gemeenten. Daarnaast verduurzamen we de werking van andere partners (LIP, Interreg,...). Het huidige samenwerkingsverband functioneert tot nu toe via Leaderoproepen. Met het landschapspark kunnen we deze werking ondersteunen en de lijst van nog te realiseren onthaalplekken vanuit landschapsontwikkeling tegen het licht houden (naar dorpen, points of interest, landschapsaangepaste landmarkprojecten (uitzichtpunten)).

Ook een verruiming van de werking, door integratie van de 'erfgoedhaltes' behoort tot deze actie, een project van Erfgoed Vlaamse Ardennen en Toerisme Vlaamse Ardennen dat is uitgeschreven, maar nog niet is uitgerold en waarin een digitaal platform zal worden ingeschakeld om informatie over erfgoed en belevingsplekjes te ontsluiten.

Verder dragen zichtassen in belangrijke mate bij tot de beleving van het landschap in de Vlaamse Ardennen. Ze worden ook vermeld in de beschrijving van ankerplaatsen en beschermde landschappen. Het behouden van zichtassen, het accentueren ervan en het toegankelijk maken van mooie uitkijkpunten (plaatsing van een zitbank, een kader, creëren van rustplekjes of creatieve belevingsplekken) draagt sterk bij tot de landschapsbeleving. Het landschapspark wil dan ook inspelen op het versterken van de beleving van het recreatief netwerk via verhaallijnen en USP's van de Vlaamse Ardennen in bv. uitwerking van recreatieve randinfrastructuur (bv. uitkijkpunten). Zo ontstaat een landschapspark met diverse toegangen en doorgangen. Een park met duurzame toeristisch-recreatieve voorzieningen, uitgeruste instappunten die uniform in kwaliteit zijn.

HOE

- Verzorgen van extra financiering en structuur voor de samenwerking. Dit onder meer door de uitwerking onder te brengen in de soigneurswerkgroep 'landschapstoerisme' binnen de governancestructuur.
- Een programma uitwerken en middelen zoeken om de beleving van zichtassen in soigneursgebieden te vergroten. De beleving van de zichtassen vergroten op minstens tien plaatsen.
- Het toegankelijk maken van minstens één niet toegankelijk uitkijkpunt.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- VLM
- RLVA
- TOV

BETROKKEN ACTOREN

- TVA
- NP
- Variant (EVA)
- OE
- Lokale besturen
- Eigenaars

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.5 Decentrale onthaalstrategie 3: Opmaak van een stappenplan 'bezoekersmanagement'

WAT

Toeristische belevingsplekken, landbouw- en natuurgebieden ontvangen in bepaalde periodes van het jaar een grote toestroom van bezoekers. Door samenwerking met een lokaal netwerk van stakeholders wordt een stappenplan 'bezoekersmanagement' opgemaakt. Door middel van een bezoekersmanagement worden op deze locaties de beleving, leefbaarheid en veiligheid op langere termijn vergroot in balans met landbouw, natuur en erfgoed. Het analyseren van knelpunten en risico's wat betreft beleving, leefbaarheid en veiligheid is daarom noodzakelijk. Dit vereist de inzet van alle betrokken actoren. Bovendien zullen de doelgroepen verder worden verkend met het oog op de communicatie en het inspelen op de behoeften van de bezoekers en de draagkracht van het landschapspark. Aan de hand van de verdere uitbouw van het recreatieve netwerk en monitoring worden recreatieve structuren georganiseerd in functie van bezoekersstromen in tijd en ruimte. Een groot aandachtspunt hierbij is de bescherming van de privacy van bezoekers, bewoners en ondernemers.

HOE

- Analyse van knelpunten en risico's wat betreft beleving, leefbaarheid en veiligheid volgens DIM ICE principe (geeft inzicht in hoe problemen ontstaan en welke maatregelen deze kunnen oplossen), met als resultaat een gedragen plan van aanpak zowel binnen als buiten het landschapspark.
- Voorbereiding van implementatie van het bezoekersmanagementplan door strategisch keuze van inzet mensen en middelen en transparante rolverdeling onder de partners.
- Aande hand van een periodieke en frequente evaluatie wordt een doelgroepenbenadering gekoppeld zowel in uitvoer als communicatie van het bezoekersmanagementplan.
- De uitbouw van tools en databronnen:
  - Onderzoek naar meest geschikte manier van druktemeting zowel kwalitatief als kwantitatief. We maken daarbij onderscheid tussen user generated metingen of metingen op basis van sensoren.
  - Het beheren van databronnen voor een efficiënt bezoekersmanagement op Vlaams niveau.
  - Bovenlokale organisaties leveren hun bijdrage in het verzamelen van data voor druktemeting die past binnen bovenlokale monitoring van toeristische data en kennisdeling.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- RLVA, ANB, NP, lokale besturen
- TVL
- TOV
- TVA

BETROKKEN ACTOREN

- RLVA
- NP
- SOLVA
- Wegbeheerders
- Natuureservaten- en beheerders
- Erfgoedbeheerders
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.6 Decentrale onthaalstrategie 4: Verbinden landschapspark met centrum Ronde van Vlaanderen

WAT

Het Centrum Ronde van Vlaanderen is een uniek bezoekers- en belevingscentrum in Oudenaarde. De unieke plek ademt koers en vertelt het verhaal van Vlaanderens Mooiste. Samen met Toerisme Vlaanderen en het CRVV bekijken we hoe we het verhaal van de koers kunnen koppelen aan dat van het Landschap. Het CRVV kan een deel van de decentrale onthaalstrategie van de Vlaamse Ardennen worden waar koers en het landschap van de Muur tot de Kluisberg in de kijker staan. Zo kunnen de bezoekers niet alleen terecht voor de heroïsche Ronde van Vlaanderen, maar leren we hen de kwaliteiten van de hele regio kennen. Van tochten langsheen de erfgoedelementen, typische dorpjes, bronbossen en over idyllische beekjes. Daarnaast wordt de werking en aantrekkingskracht van het CRVV in de Abdijkapel van Maagdendale verruimd.

HOE

- Verruimen van werking en aantrekkingskracht CRVV in de Abdijkapel van Maagdendale door koers en landschap te koppelen.
- Van het CRVV een onthaalpoort maken van de Vlaamse Ardennen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- TVL
- Flanders Classics
- CRVV

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- TOV
- TVA
- Stad Oudenaarde

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN-
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	CIERING
IEDEREEN SOIGNEUR									
OD3 Toeristische soigneurs doen landschap floreren									
3.1 Ontwikkelen huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen'									
3.1.1	<i>Ontwikkelen van een huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen' in samenwerking met de toeristische actoren, door verder te werken op het bestaande, vrij recente logo 'In de Vlaamse Ardennen', met bijschriften.</i>	TOV	TVA, TVL, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied	een huisstijl voor het LaPa	Eigen personeel-sinzet: communicatie	vanuit de eigen middelen van de partners	42.500
3.2 Afstemming van het verhaal van de soigneurs van de Vlaamse Ardennen met educatieve en toeristische actoren									
3.2.1	<i>Afstemmen van de communicatie van de toeristische partners met het soigneurs-verhaal.</i>	TOV	TOV, TVA, TVL, LaPa, educatieve centra	agenderen	kern- en invloedsgebied	afgestemde communicatie	Eigen personeel-sinzet: communicatie	vanuit de eigen middelen van de partners	61.000
3.2.2	<i>De toeristische websites van TVA, TOV en TVL brengen het verhaal van de soigneurs van de Vlaamse Ardennen vertaald naar EN/FR/DU.</i>	TOV	TVL, TVA, LaPa, educatieve centra	agenderen	kern- en invloedsgebied	toeristische websites waarin het LaPa-verhaal is geïntegreerd	Eigen personeel-sinzet: communicatie	vanuit middelen TOV/ TVL extra subsidiekanalen (provincie?)	187.000
3.2.3	<i>Opzetten van een nationale en internationale campagne rond de soigneurs van de Vlaamse Ardennen.</i>	TOV, TVA, TVL	LaPa, educatieve centra, lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgebied	ontwikkelen van een nationale en internationale promocampagne	Eigen personeel-sinzet: communicatie	vanuit middelen TOV/ TVL extra subsidiekanalen (provincie?)	165.000
3.2.4	<i>Aantrekken van relevante influencers en mediakanalen voor het realiseren van content en ruchtbaarheid voor TVA en het landschapspark en hun acties.</i>	TOV	TVL, TVA, LaPa, educatieve centra, lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgebied	samenwerking met vijf influencers uit verschillende domeinen	Eigen personeel-sinzet: communicatie	Vanuit de eigen middelen van de partners (extra subsidiekanalen provincie?)	18.500
3.3 Duurzame transitie in samenwerking met toeristische actoren									
3.3.1	<i>Ondersteunen van toeristische spelers in het behalen van de Groene Sleutel door het evalueren en formuleren van duurzame acties voor de komende 6 jaar.</i>	TOV		agenderen	kern- en invloedsgebied	vijf extra Groene Sleutels in het gebied	Eigen personeel-sinzet: communicatie	Vanuit de eigen middelen van de partners (extra subsidiekanalen provincie?)	15.000
3.3.2	<i>Ondersteunen via het zoeken naar subsidies.</i>	TOV	LaPa, TVL, TVA, lokale besturen, toeristische ondernemers, RLVA, VLM, ANB, Variant (EVA), NP	agenderen	kern- en invloedsgebied	vijf subsidiedossiers ingediend	Eigen personeel-sinzet: fondsenwerver	Vanuit de eigen middelen van de partners (extra subsidiekanalen provincie?)	6.000
3.3.2	<i>Logies in transitie: Ontwikkeling van een how-to-eco-programma voor bestaande logies, organiseren van groepsessies voor verschillende typen logies (greenkey, businessmodelling, mogelijkheden en opportuniteiten) waarbij diverse accenten gelegd kunnen worden (local food, energie efficiënt, waterbewust, sociale activiteiten), stimuleren van shift naar een duurzamer logies-businessmodel en innovaties in bestaande logiesuitbatingen.</i>	TOV		agenderen	kern- en invloedsgebied	vijf duurzame transities	Eigen personeel-sinzet: fondsenwerver	Vanuit de eigen middelen van de partners (extra subsidiekanalen provincie?)	13.000

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN- CIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
IEDEREEN SOIGNEUR									
3.4 Ondersteunen drempelvrij toerisme									
3.4.1	<i>Drempelvrije trekpleisters: stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector, organisatie van ervaringsessies 'drempels', organisatie van infosessies 'drempelvrij'.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied	stimuleren van x aantal initiatieven en x aantal sessies organiseren (door TOV)	Eigen personeelsin- zet: communicatie	Vanuit de eigen midde- len TOV, extra subsidie- kanalen	7.500
3.4.2	<i>Drempelvrije logies: stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector, organisatie van ervaringsessies 'drempels', organiseren van infosessie toegankelijke logies & subsidieprogramma, stimuleren van investeringsinitiatief</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsin- zet: fondsenwerver		7.000
3.4.3	<i>Opzetten van een 'Iedereen Verdient Vakantie'-netwerk van toeristische spelers in de Vlaamse Ardennen voor vakantiegangers met een beperkt budget, een beperking of een bijzondere vraag.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied	opzetten van een netwerk. Hier bepaalt Toerisme hoeveel mensen ze willen bereiken	Eigen personeelsin- zet: communicatie		4.000
3.4.4	<i>Uitwerken van een aanbod van daguitstappen, vakantieverblijven en groepsverblijven gekoppeld aan het 'Iedereen Verdient Vakantie' netwerk Vlaamse Ardennen.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied		Eigen personeelsin- zet: communicatie		2.500
3.4.5	<i>Opzetten heropeningsdossier landschapshostel Ronse waarin ook de waterproblemen in de omgeving aangepakt worden.</i>	TVL, stad Ronse	LaPa, TOV, TVA	agenderen	kern- en invloedsgebied	heropening hostel en wegwerken van riole- ringsproblematiek en vismigratieknelpunten	Eigen personeelsin- zet: coördinator	TVL	30.500

ACTIEFICHES SD1 IEDEREEN SOIGNEUR -

OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

Actie 3.1 Ontwikkelen huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen'

WAT

De huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen' moet identificeerbaar zijn met het landschap en zijn bewoners en bezoekers. Het is belangrijk om een evenwicht te creëren tussen het herkenbaar maken, het aanpassen aan de verschillende belevingswaarden en het onzichtbaar laten opgaan in het omringende landschap. Het doel is een huisstijl te creëren die het gezicht is van het landschapspark waarin de identiteit en de fierheid van de Vlaamse Ardennen tot uiting komen.

Daarnaast moet de huisstijl ook mee genomen kunnen worden in binnenlandse en buitenlandse communicatie waarbij het belangrijk is om een onderscheid te maken in communicatie naar bewoners en stakeholders van het landschapspark en communicatie naar bezoekers (=bestemmingspromotie).

HOE

- Ontwikkelen van een huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen' in samenwerking met de toeristische actoren, door verder te werken op het bestaande, vrij recente logo 'In de Vlaamse Ardennen', met bijschriften.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV

BETROKKEN ACTOREN

- TVA
- TVL
- Landschapsparkbureau

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.2 Afstemming van het verhaal van de Soigneurs van de Vlaamse Ardennen met educatieve en toeristische actoren

WAT

Het landschapspark zal terecht fierheid oproepen bij de inwoners en landschapsbouwers. De soigneurs van de Vlaamse Ardennen herbronnen, verweven en leven op in het landschap. De toerist zal van deze florerende bestemming kunnen genieten en zal worden meegenomen in het verhaal van de soigneurs. De soigneurs geven het mooie landschap een couleur locale. Tegelijk houden de soigneurs van de Vlaamse Ardennen het gezamenlijk draagvlak van dit verhaal vast, rekening houdend met het evenwicht tussen de verschillende belangen. Zo evolueert het landschapspark naar een florerende bestemming.

HOE

- We stemmen de communicatie van de toeristische partners af met het soigneurs-verhaal.
- De toeristische websites van TVA, TOV en TVL brengen het verhaal van de soigneurs van de Vlaamse Ardennen vertaald naar EN/FR/DU.
- We zetten een nationale en internationale campagne rond de soigneurs van de Vlaamse Ardennen.
- Aantrekken van relevante influencers en mediakanalen voor het realiseren van content en ruchtbaarheid voor TVA en het landschapspark en hun acties.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV/TVA
- TVL

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Educatieve centra
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.3 Duurzame transitie in samenwerking met toeristische actoren

WAT

In de Vlaamse Ardennen staat authenticiteit en het creëren van een thuisgevoel centraal in de toeristische sector. De uitdaging en wetgeving rond energie en duurzaamheid wordt steeds strenger naar de toekomst toe en leidt tot het verlies van waardevolle logies, restaurants en evenementenlocaties (Green Key, n.d.). Het landschapspark wil hier een rol inspelen door toeristische spelers te ondersteunen in het behalen van een Groene Sleutel. Dit internationaal erkend label zet uitbaters op de kaart die een steentje bijdragen aan een sociaalecologische samenleving en zet duurzaam reizen en ontspannen in de verf.

Daarnaast stimuleren we de energieoptimalisatie van bestaande logies.

HOE

- Ondersteunen van toeristische spelers in het behalen van de Groene Sleutel door het evalueren en formuleren van duurzame acties voor de komende 6 jaar.
- Ondersteunen via het zoeken naar subsidies.
- Logies in transitie:
  - ontwikkeling van een how-to-eco-programma voor bestaande logies,
  - organiseren van groepsessies voor verschillende typen logies (greenkey, businessmodellering, mogelijkheden en opportuniteiten) waarbij diverse accenten gelegd kunnen worden (local food, energie efficiënt, waterbewust, sociale activiteiten),
  - stimuleren van shift naar een duurzamer logies-businessmodel en innovaties in bestaande logiesuitbatingen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- TVL
- TVA
- Lokale besturen
- Toeristische ondernemers
- RLVA
- VLM
- ANB
- EVA
- NP

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.4 Ondersteunen drempelvrij toerisme

WAT

In de visie van Toerisme Oost-Vlaanderen / Vlaamse Ardennen ligt een sterke focus op drempelvrij toerisme. Dat betekent dat de beleefbaarheid van het landschap van de Vlaamse Ardennen gegarandeerd dient te worden voor een brede recreatieve doelgroep (bv. budgetvriendelijk toerisme, jeugdtoerisme, drempelvrij toerisme,...). Het landschapspark onderschrijft en ondersteunt dit drempelvrij toerisme door de doelgroepencommunicatie te versterken naar kwetsbare groepen: aandacht voor mensen met bepaalde beperkingen of kwetsbaarheden en dit vernieuwde aanbod doelgroepgericht in de markt te zetten door o.a. samen te werken met de Rap op stap-kantoren (sterk uitgebouwd in Oost-Vlaanderen), sociale- en doelgroepenorganisaties. Dit kan mogelijk ook gepaard gaan met het opzetten van participatietrajecten met deze doelgroepen (deze doelgroepen vallen meestal uit de boot bij participatietrajecten (cf. de participatieparadox).

Daarnaast is er ook een concreet dossier dat het landschapspark vanuit haar expertise en ruimtelijke focus wil oppakken: de gesloten jeugdherberg De Fiertel in Ronse. Vandaag is De Fiertel eigendom van Toerisme Vlaanderen, door wie een marktonderzoek zal worden georganiseerd. Het landschapspark wenst het gebied te ontwikkelen volgens de visie, missie en landschapsreflex van het landschapspark.

HOE

- Drempelvrije trekpleisters:
  - stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector,
  - organisatie van ervaringsessies 'drempels',
  - organisatie van infosessies 'drempelvrij'.
- Drempelvrije logies:
  - stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector,
  - organisatie van ervaringsessies 'drempels',
  - organiseren van infosessie toegankelijke logies & subsidieprogramma,
  - stimuleren van investeringsinitiatief
- Opzetten van een 'Iedereen Verdient Vakantie'-netwerk van toeristische spelers in de Vlaamse Ardennen voor vakantiegangers met een beperkt budget, een beperking of een bijzondere vraag.
- Uitwerken van een aanbod van daguitstappen, vakantieverblijven en groepsverblijven gekoppeld aan het 'Iedereen Verdient Vakantie' netwerk.
- Opzetten heropeningsdossier landschapshostel Ronse waarin ook de waterproblemen in de omgeving aangepakt worden.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV
- TVA
- TVL
- Stad Ronse

BETROKKEN ACTOREN

- Lokale besturen
- Toeristische ondernemers
- Landschapsparkbureau

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

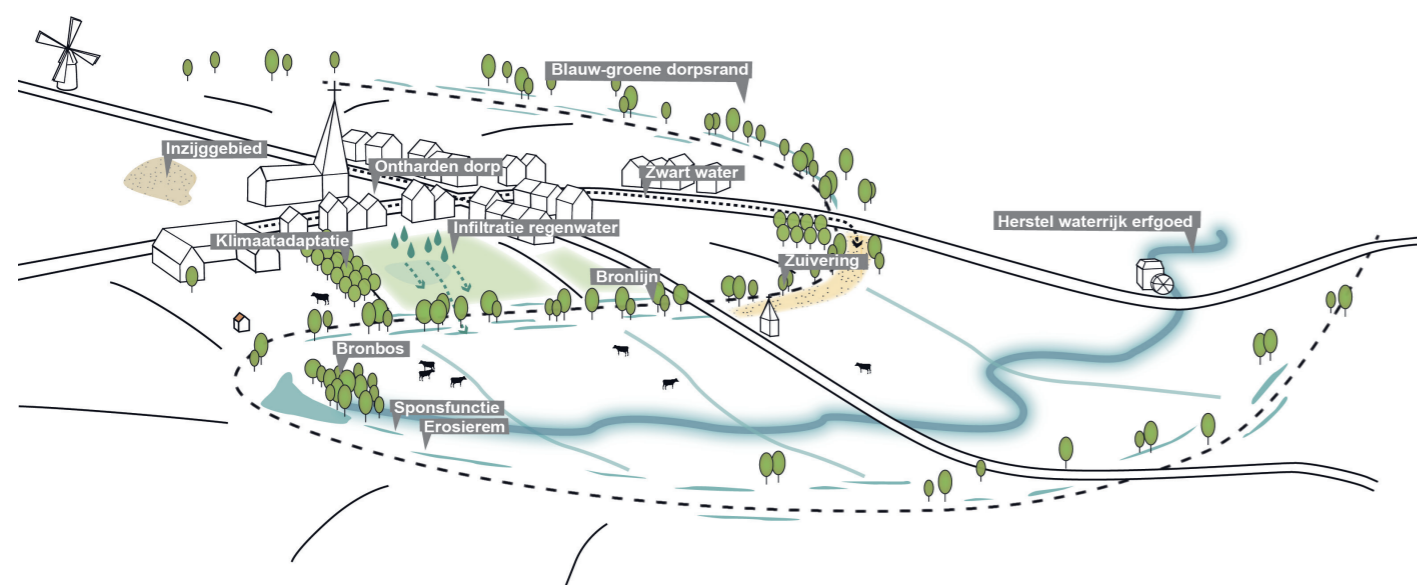
SD 2 HERBRONNEN

Het landschap van de Vlaamse Ardennen is een rijk van bronnen, die beken en rivieren leven geven en die op hun beurt het landschap vormen en landbouw, natuur en dorpen op water trakteren. Een groenblauw netwerk vol leven met de vuursalamander, bronlibel, beekprik en rivierdonderpad als favoriete bewoners. Het watersysteem kreunt echter onder toenemende droogteperiodes en intensieve regenbuien. Uitgeputte grondwatertafels verlagen de waterbeschikbaarheid voor de landbouw en doen bronnatuur opdrogen. Overstromingswater heeft steeds meer ruimte nodig terwijl er nog veel potentieel ligt in de bovenstroomse sponsfunctie. De klimaatverandering vergroot daarenboven de lage waterkwaliteit en hoge sedimentlast in de Vlaamse

Ardennen. Daarom is het belangrijk dat het watersysteem, langdurig, lokaal en intersectoraal aangepakt wordt. Anders blijven goed bedoelde maatregelen een druppel op een hete plaat. Het landschapspark wenst soigneurs aan te zetten de waterkwaliteit en kwantiteit te verbeteren met aandacht voor de landschapslogica.

Om dit te realiseren stellen we ons de basisvraag:

Hoe kunnen we soigneurs activeren om het landschap van de Vlaamse Ardennen de bron te maken van voldoende en kwalitatief water?

OD1: WE REALISEREN ZUIVERE BEKEN OM HET LEEFGEBIED VAN DOELSOORTEN TE VERGROTEN

Binnen het watersysteem van de Vlaamse Ardennen zijn bronlibel, beekprik en rivierdonderpad belangrijke symboolsoorten. Zuurstofgebrek, toenemende erosie, versnippering, migratieknelpunten, gebrek aan paaiplaatsen, de afwezigheid van bomen langs oevers (houdt watertemperatuur laag) en slechte waterkwaliteit zijn hun grootste bedreigingen. Ook het aanpassen en rechttrekken van de beekstructuur is nefast voor deze soorten. Voor het voortplanten en herkoloniseren is een goede waterkwaliteit van belang. Water is voor hen en voor ons een kostbaar goed. De Vlaamse Ardennen vormt als waterrijk en bronrijk gebied een waardevol geheel binnen Vlaanderen dat we moeten beschermen en versterken.

De toegevoegde waarde van het landschapspark is het realiseren van strategische hefboomacties op het terrein zoals een decentrale waterzuivering, het versterken van de leefgebieden van die symboolsoorten en een betere buffering van kwetsbare bronzones in en rond bronbossen als aanzet tot verbetering van de waterkwaliteit van de beken in de Vlaamse Ardennen. Het resultaat is een toegevoegde waarde voor mens, natuur en landbouw. Bovendien zullen de ecosystemediensten die de inspanningen opleveren uiteindelijk van hogere kwaliteit zijn. Om deze acties te kunnen realiseren worden kennis en actoren samengebracht.

OD2: WE VERGROTEN DE SPONSFUNCTIE VAN HET LANDSCHAP OM DE IMPACT VAN DROOGTE EN OVERSTROMINGEN TE VERMINDEREN

Door hevige regenval krijgt de Vlaamse Ardennen de laatste jaren regelmatig te kampen met overstromingen. De beken kunnen de steeds groter wordende waterdebieten niet aan en treden steeds breder uit hun oevers. Anderzijds zorgen het gebrek aan neerslag en opslagcapaciteit in droge periodes voor negatieve effecten op landbouw en natuur. Het meeste regenwater wordt afgevoerd en kan niet voldoende infiltreren, waardoor de grondwatertafel nauwelijks wordt aangevuld, wat tot een problematische cyclus leidt.

De toegevoegde waarde van het landschapspark ligt in het vergroten van de sponsfunctie op strategische plaatsen binnen de dorpskernen, landbouw en natuur, zodat de gevolgen van droogte en overstromingen in de toekomst worden beperkt. Hierbij wordt de kennis van verschillende actoren verzameld en toegepast in onder andere vergunningverlening en worden terreinacties opgestart om dit te kunnen realiseren.

OD3: WE VERHOGEN DE BASISKWALITEIT EN DE BELEVING VAN HET HERBRONDE LANDSCHAP

Doorheen de geschiedenis zijn bronnen en waterlopen binnen de Vlaamse Ardennen cruciale elementen geweest die het diep ingesneden landschap vormden. Veel van de bestaande pittoreske boerderijen, dorpen en gehuchten danken hun oorsprong aan deze bronnen en hun bronlijnen binnen de Vlaamse Ardennen. Helaas is het bronnenlandschap vandaag de dag niet meer zichtbaar, waardoor er te weinig aandacht is voor de vele bronnen, hun identiteit, verhalen en beleving.

De toegevoegde waarde van het landschapspark is het landschap te herbronnen - en de bronnen, bronbeken en hun bewoners en verhalen weer zichtbaar en veerkrachtig te maken in de dorpen en het landschap.

ACTIETABEL SD2 HERBRONNEN -

OD1: We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN-
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	CIERING
HERBRONNEN									
OD1 We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten									
1.1 Versnellen waterzuivering van lage prioritering									
1.1.1	<i>Communicatie richting Vlaanderen over de noodzaak van versnelde waterzuivering voor de Vlaamse Parken (landschapsparken en nationale parken).</i>	LaPa	Aquafin, Vlario, Farys, Bekkensecretariaat, PCM, lokale besturen, VMM, ANB	agenderen	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin-zet: coördinator	Vervat in werkingsmid-delen LaPa	3.000
1.1.2	<i>Ondersteuning van lokale besturen rond de financiering en prioritering van cruciale locaties.</i>	LaPa, rioolbeheerders	Aquafin, Vlario, Farys, LaPa, Bekkensecretariaat, PCM, lokale besturen, VMM	agenderen	kerngebied	8 gemeenten	Eigen personeelsin-zet: fondsenwerver	Vervat in werkingsmid-delen LaPa en partners	7.000
1.2 Demo collectieve decentrale zuiveringen realiseren									
1.2.1	<i>Uitwerken van drie voorbeeldprojecten decentrale zuivering in samenwerking met partners.</i>	LaPa, rioolbeheerders	LaPa, bekkensecretariaat, lokale besturen, POV, Aquafin, Farys, rioolbeheerders, VMM, inwoners	agenderen	kerngebied	3 voorbeeldprojecten	Eigen personeelsin-zet: coördinator	Via investeringsmidde-len inzet voor subsi-dieëring en extra fin. partners	524.000
1.3 De aanleg van IBA's promoten									
1.3.1	<i>In elke gemeente minimaal 1 zichtbare en toegankelijke IBA aanleggen.</i>	LaPa	Lokale besturen, VMM, bekkensecretariaat, rioolbeheerders, Vlario, Farys, Kaaihoeve, POV	opstarten	kerngebied	8 (=1 per gemeente)	Eigen personeelsin-zet: coördinator	Investeringsbudget LaPa en inzet partners	55.500
1.3.2	<i>Sensibilisatiecampagne opstarten richting burgers in de gekozen zones.</i>	LaPa	Lokale besturen, VMM, bekkensecretariaat, rioolbeheerders, Vlario, Farys, Kaaihoeve, POV, inwoners	opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin-zet: communicatie	Vervat in werkingsmid-delen LaPa	3.350
1.4 Bronnen die rechtstreeks in riolering zitten afkoppelen en tonen									
1.4.1	<i>Inventarisatie van alle bronnen die rechtstreeks en onrechtstreeks aangesloten zitten op rioleringen.</i>	LaPa, rioolbeheerders	LaPa, Farys, Aquafin, VMM, NP, Bekkensecretariaat, Vlario, wegbeheerder en lokale besturen	agenderen	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin-zet: coördinator	Vervat in werkingsmid-delen LaPa	6.050
1.4.2	<i>Bronnen loskoppelen en visualiseren indien mogelijk.</i>	LaPa, rioolbeheerders	VMM, Vlario, Bekkensecretariaat, wegbeheerder en lokale besturen	opstarten	kerngebied	5	Eigen personeelsin-zet: coördinator	Investeringsbudget LaPa en inzet partners	168.500

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN- CIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	
HERBRONNEN									
OD1 We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten									
1.5 Chocomelkwandeling organiseren om erosie te detecteren									
1.5.1	Organiseren van een wandeling na hevige regenval met betrokken grondgebruikers en actoren als methode om erosie op het terrein te detecteren.	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	opstarten	kerngebied	3	Eigen personeelsin- zet: verwevingsbe- geleider	Investeringsbudget en werkingsmiddelen LaPa	4.200
1.5.2	Opzetten van erosie acties en zoeken naar financieringsmogelijkheden.	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	opstarten	kerngebied	n.t.b.		Werkingsmiddelen LaPa	5.250
1.5.3	Organiseren van een 'good-practice'-wandeling in de Vlaamse Ardennen met diezelfde actoren.	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	opstarten	kerngebied	3		Investeringsbudget en werkingsmiddelen LaPa	4.200
1.6 Kleine vismigratiekelpunten opvolgen en wegwerken									
1.6.1	Inhoudelijke update van (kleine) vismigratiekelpunten van de databank vismigratiekelpunten.	ANB, Bakkensecreta- riaat, POV	LaPa, VLM (LIP), VMM, NP, PCM, lokale besturen	opvolgen	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin- zet: verwevingsbe- geleider	Inzet en werkingsmid- delen partners	15.350
1.6.2	Stelselmatig wegwerken en opvolgen van aangegeven kelpunten.	ANB, Bakkensecreta- riaat, POV		opvolgen	kerngebied	10		Investeringsmiddelen partners	251.500
1.7 Zuiverende en bufferende oeverstroken realiseren langs waterlopen en rond bron- en kwelzones									
1.7.1	Sensibilisering van gebruikers en eigenaars van oeverstroken omtrent opportuniteiten binnen nieuwe projecten en wetgevingen.	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, NP, PCM en POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars van percelen langs waterlopen	opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin- zet: communicatie	Werkingsmiddelen LaPa en partners	6.700
1.7.2	Opmaken van specifieke inrichtingen en beheerplannen voor meest kwetsbare zones als bufferzones en ecologische verbindingen doorheen het landschap.	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, NP, INBO, PCM en POV, natuurreservaten	opstarten	kerngebied	2	Eigen personeelsin- zet: verwevingsbe- geleider	Investeringsbudget LaPa en inzet partners als hefboom voor eventue- le subsidies	24.000
1.7.3	Inrichten van bron- en kwelzones met een historisch hoog nitraatgehalte met helofyten en het beter bufferen van kwetsbare bronzones tegen omliggende factoren.	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, NP, PCM en POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars van percelen langs waterlopen, natuurreservaten	opstarten	kerngebied	3			26.500
1.7.4	De aanleg van een waterharmonica ter hoogte van zuiveringsinstallaties zorgt voor de lozing van 'levend' water in de waterlopen. We koppelen bestaande projecten zoals Rivierlandschap, WLS en Landinrichtingsprojecten.	RLVA, LaPa	VLM (LIP), VMM, Bakkensecreta- riaat, POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars van percelen langs waterlopen	opstarten	kerngebied	1			22.500
1.7.5	Koppelen van bestaand beleid en e projecten zoals Rivierlandschap, Waterlandschappen, WLS en Landinrichtingsprojecten, GLB, MAP, ...	LaPa	VLM (LIP), VMM, Bakkensecreta- riaat, ANB, lokale besturen, POV	opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsin- zet: coördinator	Werkingsmiddelen LaPa	9.000

ACTIEFICHES SD2 HERBRONNEN - OD1: We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten

Actie 1.1 Versnellen waterzuivering van lage prioritering

WAT

Het gebiedsdekkend uitvoeringsplan bouwt verder op het zoneringsplan en regelt de uitvoering, prioritering en de timing van de nog uit te voeren saneringsprojecten (riolering en IBA). In functie van het toekomstige landschapspark is een hogere prioriteit voor de regio Vlaamse Ardennen noodzakelijk om onze en de Vlaamse doelstellingen te behalen. We focussen ons in eerste plaats op de gebieden met een hoge natuurwaarde zoals Speciale Beschermingszones, het Vlaams Ecologisch Netwerk en andere natuurgebieden.

HOE

- Communicatie richting Vlaanderen over de noodzaak van versnelde waterzuivering voor de Vlaamse Parken (landschapsparken en nationale parken).
- Ondersteuning van lokale besturen rond de financiering en prioritering van cruciale locaties.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau, rioolbeheerders

BETROKKEN ACTOREN

- Bekkenssecretariaat
- Aquafin
- Farys
- PCM
- Vlaro
- Lokale besturen
- VMM
- ANB

WERKINGSGEBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsg gebied

Actie 1.2 Demo collectieve decentrale zuiveringen realiseren

WAT

Voor individuele en verspreide bebouwing is aanleg van collectieve decentrale zuivering een alternatief voor IBA's. De ideeën en onderzoeken bestaan, maar de uitvoering ontbreekt door een gebrek aan middelen en coördinatie. Een demo kan als voorbeeld dienen voor toekomstige realisaties. VMM en Vlaro kunnen onderzoekslocaties en uitwerking ondersteunen. Nadien kan bekeken worden om een pakket uit te werken waarbij inwoners of wijken kunnen intekenen voor de opstart van een decentrale zuivering.

HOE

- Uitwerken van drie voorbeeldprojecten decentrale zuivering in samenwerking met partners.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau, rioolbeheerders

BETROKKEN ACTOREN

- Bekkenssecretariaat
- Lokale besturen
- POV
- Aquafin
- Farys
- Rioolbeheerders
- VMM
- Inwoners

WERKINGSGEBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsg gebied

Voorbeeld Leudegem

Actie 1.3 De aanleg van iba's promoten

WAT

Voor individuele bebouwing (sgroepen) die niet (prioritair) op de riolering zullen worden aangesloten (= collectief- & individueel te optimaliseren buitengebied) is de aanleg van een IBA een sterk alternatief. Gelet op die lage rioleringsprioriteit kunnen individuele IBA's op korte termijn een oplossing bieden. Nog te vaak wordt dit niet uitgevoerd door hoge kosten, gebrek aan kennis en motivatie en onvoldoende besef van de noodzaak. Sensibilisatie en demo's kunnen als voorbeeld dienen voor snelle realisaties. Hierbij is het belangrijk om samen met lokale besturen locaties te selecteren zodat particuliere investeringen niet voor niets zijn. Zo kan er een hogere nadruk gelegd worden op aanleg IBA's in functie van het vrijwaren van natuurgebieden.

HOE

- In elke gemeente min. 1 zichtbare IBA aanleggen.
- Sensibilisatiecampagne opstarten richting burgers in de gekozen zones.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Lokale besturen
- VMM
- Bekkenssecretariaat
- Rioolbeheerders
- VLARIO
- Farys
- Kaaihoeve
- POV
- Inwoners

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.4 Bronnen die rechtstreeks in riolering zitten afkoppelen en tonen

WAT

Bronnen werden vaak mee aangesloten op de riolering bij de aanleg ervan. Sommige daarvan zitten op gemengde rioleringen, andere reeds op regenwaterafvoeren. Door deze bronnen af te koppelen kunnen ze opnieuw hun functie vervullen en aan het publiek zichtbaar worden gemaakt, indien mogelijk. Daarnaast zijn er in ons glooiend landschap bronnen die niet rechtstreeks in de riolering zitten, maar waarbij de uitloop na enkele meters toch de riolering ingaan. De 'knelpunten-databank riolering' van de VMM kan hierbij een handig hulpmiddel zijn.

HOE

- Inventarisatie van alle bronnen die rechtstreeks en onrechtstreeks aangesloten zitten op rioleringen.
- 5 Bronnen loskoppelen van de riolering en visualiseren indien mogelijk. Realisaties kunnen worden meegenomen in recreatieve netwerken.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- Rioolbeheerders

BETROKKEN ACTOREN

- VLM (LIP)
- Vlaro
- Aquafin
- VMM
- NP
- Farys
- Wegbeheerder
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.5 Chocomelkwandeling organiseren om erosie te detecteren

WAT

Heel wat waterlopen in de Vlaamse Ardennen hebben het hard te verduren na intense regen. Niet alleen regen, maar ook veel nutriënten, sediment en overstorten komen in de waterlopen terecht. Met als gevolg dat de waterkwaliteit en vispaaiplaatsen sterk achteruit gaan. Om alle actoren hiervan bewust te maken en knelpunten te kunnen communiceren naar lokale besturen, burgers, landbouwers, water-, riool- en terreinbeheerders organiseren we een heuse 'chocomelkwandeling'.

HOE

- Organiseren van een wandeling na hevige regenval met betrokken grondgebruikers en actoren als methode om erosie op het terrein te detecteren.
- Opzetten van erosie-acties en zoeken naar financieringsmogelijkheden.
- Organiseren van een 'good-practice'-wandeling in de Vlaamse Ardennen met diezelfde actoren.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- RLVA
- ABS
- BB
- ANB
- PCM
- VMM
- Rioolbeheerders
- VLM (LIP)
- NP
- POV

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 1.6 Kleine vismigratieknelpunten opvolgen en wegwerken

WAT

Het verbeteren van de waterkwaliteit alleen volstaat niet om de beekfauna in de waterlopen van de Vlaamse Ardennen te herstellen. Willen we de bedreigde (vis)soorten in onze waterlopen kansen geven, dan moeten we de migratieroutes vrijmaken en zorgen voor betere leefgebieden. De grote knelpunten (watermolens, sluizen, duikers,...) worden momenteel aangepakt door de Provincie Oost-Vlaanderen en de Vlaamse Milieumaatschappij. Maar ook kleinere knelpunten (betonplaten onder bruggen, lage waterstanden, korte inbuizingen,...) spelen een belangrijke rol.

HOE

- Inhoudelijke update van (kleine) vismigratieknelpunten van de databank vismigratieknelpunten.
- Stelselmatig wegwerken en opvolgen van aangegeven knelpunten. Hierbij is een afweging van belang van noodzaak (kosten en batenanalyse).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- ANB
- Bekkensecretariaat
- POV

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- VLM (LIP)
- NP
- VMM
- PCM
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 1.7 Zuiverende en bufferende oeverstroken realiseren langs waterlopen en rond bron- en kwelzones

WAT

Onze waterlopen kennen heel wat uitdagingen. Naast de kwantiteit, is ook de kwaliteit van het water van het grootste belang voor (het leven in) de waterlopen. Door bufferende oeverstroken te realiseren langsheen waterlopen en in bron- en kwelzones, houden we op een natuurlijke manier sedimenten en nutriënten vast. Ook 'nitraatbronnen' kunnen op deze manier gezuiverd worden en gezuiverd water kan nieuw leven in geblazen worden. Naast een praktisch beheer, hebben oeverzones van kwetsbare waterlopen zelden een aangepast natuurbeheer. Specifiek inrichten en beheren van kwetsbare zones en bron- en kwelgebieden helpt om tot zuivere beken te komen.

HOE

- Sensibilisering van gebruikers en eigenaars van oeverstroken omtrent opportuniteiten binnen nieuwe projecten en wetgevingen.
- Opmaken van specifieke inrichtingen en beheerplannen voor meest kwetsbare zones als bufferzones en ecologische verbindingen doorheen het landschap.
- Inrichten van bron- en kwelzones met een historisch hoog nitraatgehalte met helofyten en het beter bufferen van kwetsbare bronzones tegen omliggende factoren.
- De aanleg van een waterharmonica ter hoogte van zuiveringsinstallaties zorgt voor de lozing van 'levend' water in de waterlopen.
- Koppelen van bestaand beleid en projecten zoals Rivierlandschap, Waterlandschappen, Landinrichtingsprojecten, GLB, MAP,...

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- VLM (LIP)
- PCM
- INBO
- Departement Landbouw en Visserij
- Waterloopbeheerders (VMM, POV, lokale besturen)
- Bekkenssecretariaat
- NP
- ANB
- Natuureservaten
- Landbouwers en andere gebruikers / eigenaars van percelen langs waterlopen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD2 HERBRONNEN -

OD2: We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	
HERBRONNEN									
OD2	We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen								
2.1	Sponsfunctie vergroten: een onthardingsstrategie voor 2 dorpen per gemeente opmaken								
2.1.1	Zoeken naar financiering om de ontharding strategieën op te maken en ondersteunen van gemeenten bij de realisatie van de strategie (2 dorpen per gemeente).	LaPa, RLVA	POV, SOLVA, lokale besturen	opstarten	kerngebied	16	Eigen personeelsinzet: verwevingsbegeleider	Investeringsbudget LaPa en inzet partners als hefboom voor eventuele subsidies	42.000
2.1.2	Samen zoeken met het lokale bestuur en inwoners naar een ideale locatie om een ontharding uit te voeren (2 dorpen per gemeente).	LaPa, RLVA	SOLVA, lokale besturen en inwoners	opstarten	kerngebied	16			221.000
2.1.3	Opstart van een sensibiliserings- en uitvoeringscampagne om scholen en burgers warm te maken en ondersteunen voor onthardingsinitiatieven.	LaPa, RLVA	SOLVA, POV, vzw Breekijzer en lokale besturen	opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Werkingsmiddelen LaPa	14.500
2.1.4	Opstart sensibiliseringscampagne om gemeenten warm te maken om minder te verhardten.	LaPa	SOLVA, POV, vzw Breekijzer en lokale besturen	opstarten	kerngebied	n.v.t.			2.000
2.1.5	Onderzoeken of een provinciale verordening hemelwater zoals voorgesteld in het Riviercontract Zwalmvallei een meerwaarde kan zijn in de volledige VA.	LaPa	SOLVA, Bekkensecretariaat, lokale besturen, POV	opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: coördinator	Werkingsmiddelen LaPa	2.000
2.1.6	Hergebruik bronbemaling.	LaPa	POV, VLM (LIP), lokale besturen	opstarten	kerngebied	n.v.t.			3.500
2.2	Sponsfunctie vergroten in landbouwgebied								
2.2.1	Er wordt op vrijwillige basis samen gewerkt met landbouwers om gebieden actief in te zetten als spons door het herstellen van de sponswerking via niet kerende bodembewerking, het behouden van graslanden en microreliëf, afhankelijk van de locatie.	POV + steunpunt Erosie	LaPa, VLM (bedrijfsplanners), BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	agenderen	kerngebied	5	Eigen personeelsinzet: verwevingsbegeleider	Werkingsmiddelen LaPa en partners	6.750
2.2.2	Opzetten machinerie voor niet kerende grondmachines.	POV + steunpunt Erosie	LaPa, VLM (bedrijfsplanners), BB, ABS, Innovatiesteunpunt, BNVL, Parc naturel du Pays des Collines	agenderen	kerngebied	1			5.250
2.2.3	Landbouwers informeren over de zin van niet kerende bodembewerking.	LaPa	Departement L&V, POV, BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	agenderen	kerngebied	n.v.t.			6.000
2.2.4	Landbouwers informeren over het nut van het verhogen van het organische koolstofgehalte en de subsidies die hiervoor te krijgen zijn.	LaPa	Departement L&V, POV, BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	agenderen	kerngebied	n.v.t.			2.050

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN- CIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
HERBRONNEN									
OD2	We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen								
2.3	Sponsfunctie vergroten in de valleien en bossen								
2.3.1	<i>Het sturen of dichten van historische afwateringsgrachten aan de uiteinden in valleibossen en via regelbare stuwen in meersen in samenspraak met eigenaars en betrokken actoren. We zoeken koppelkansen in bestaande en toekomstige landinrichtingsprojecten en Blue-dealprojecten.</i>	RLVA	Landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	agenderen	kerngebied	10 bos- en/of meersenpercelen	Eigen personeelsin- zet: verwevingsbe- geleider	Via eigen investe- ringsbudget en inzet partners subsidiekansen benutten	23.550
2.3.2	<i>Strategische acties realiseren uit de studie naar aanleiding van Stroomgebiedbeheerplan Bovenschelde (=SGBP Bovenschelde) (ANB) voor enkele bronbossen in de Vlaamse Ardennen.</i>	ANB, RLVA	Landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	agenderen	kerngebied	n.t.b.			43.200
2.3.3	<i>Zicht krijgen op het peilverloop in de bronzones, zowel voor grond- als oppervlaktewater. De ambitie is dit te bereiken door: het bestendigen van het huidige meetnet in de brongebieden, in de geselecteerde actiegebieden extra monitoringpunten opzetten waarmee de geplande maatregelen kunnen worden geëvalueerd en het voorzien van extra meetpunten in bronzones (momenteel slechts 1 meetpunt).</i>	ANB, RLVA	Landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	agenderen	kerngebied	n.t.b.			21.700
2.4	'Harde' beken inventariseren en aanpassen								
2.4.1	<i>Opmaak van inventarisatie- en prioriteitenlijst van 'harde' beken in de Vlaamse Ardennen samen met de gemeenten en provincie.</i>	LaPa, POV	VLM, waterloopbeheerders, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsin- zet: coördinator	Werkingsmiddelen LaPa en partners	10.500
2.4.2	<i>x-aantal beken open leggen, ontharden en/of hermeanderen.</i>	LaPa, POV, ANB	VLM, waterloopbeheerders, lokale besturen	opstarten	kerngebied	5000m		Investeringsbudget LaPa en inzet partners als hefboom voor eventuele subsidies	104.500

ACTIEFICHES SD2 HERBRONNEN -

OD2: We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen

Actie 2.1 Sponsfunctie vergroten: een onthardingsstrategie voor 2 dorpen per gemeente opmaken

WAT

Vlaanderen is één van de meest verharde gebieden van Europa. Daardoor ontstaat onder meer een groter risico op overstromingen, minder waterinfiltratie, warmere steden en dorpen, minder CO2-opslag door planten en de bodem, en een verlies aan biodiversiteit. Om gemeenten te ondersteunen in die uitdaging wordt er per gemeente een onthardingsstrategie opgemaakt, gekoppeld aan de studie klimaatdorp (actie binnen opleven). Naast de geplande onthardingsstrategie wordt in elke gemeente één onthardingslocatie gerealiseerd. Dit kan gaan van een stukje niet gebruikte parking, een doodlopende weg, een onnodig verhard voetpad tot een heus dorpsplein. We koppelen hier het VK Tegelwippen aan waarbij niet alleen gemeenten, maar ook buur/deelgemeenten en burgers elkaar kunnen uitdagen. De koppeling met het VK Tegelwippen zal helpen bij de promotie en bewustmaking rond het voorkomen van bijkomende verhardingen. Door deze ontharding worden bronnen opnieuw gevoed, krijgen onze dorpen een grotere sponsfunctie en wordt vooral het bewustzijn van bewoners en gebruikers vergroot.

HOE

- Het landschapsparkbureau zoekt financiering om de ontharding strategieën op te maken (indien dit nog niet is opgenomen in het hemelwater- en droogteplan van de gemeente) en ondersteunt gemeenten bij de realisatie van de strategie (2 dorpen per gemeente).
- Het landschapsparkbureau zoekt samen met het lokale bestuur en inwoners naar een ideale locatie en budget om een ontharding uit te voeren (2 dorpen per gemeente).
- Opstart van een sensibiliserings- en uitvoeringscampagne om scholen en burgers warm te maken en ondersteunen voor onthardingsinitiatieven.
- Opstart sensibiliseringscampagne om gemeenten warm te maken om minder te verharderen.
- Onderzoeken of een provinciale verordening hemelwater zoals voorgesteld in het Riviercontract Zwalmvallei een meerwaarde kan zijn in de volledige Vlaamse Ardennen.
- Hergebruik bronbemaling.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- POV
- Lokale besturen
- vzw Breekijzer
- VLM (LIP)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.2 Sponsfunctie vergroten in landbouwgebied

WAT

De beste manier om wateroverlast én droogte te voorkomen, is door water hogerop in de Vlaamse Ardennen langer vast te houden en zoveel mogelijk te laten infiltreren. Belangrijk hierbij is het sensibiliseren en stimuleren van de omvorming van het (landbouw)landschap tot een spons die water snel opneemt en traag afgeeft. We kunnen het landbouwlandschap hiervoor voorbereiden door op hoge kouters en lager gelegen weides, hooilanden en akkercomplexen microreliëf en depressies te behouden, drainage te sturen, niet kerende bodembewerking toe te passen, houtsnippers in de bodem te verwerken en aan bodemherstel te doen.

HOE

- Er wordt op vrijwillige basis samen gewerkt met landbouwers om gebieden actief in te zetten als spons door het herstellen van de sponswerking via niet kerende bodembewerking, het behouden van graslanden en microreliëf, afhankelijk van de locatie. Om conclusies achteraf te kunnen trekken, wordt er ingezet op monitoring.
- Opzetten machinerie voor niet kerende grondmachines.
- Landbouwers informeren over de zin van niet kerende bodembewerking.
- Landbouwers informeren over het nut van het verhogen van het organische koolstofgehalte en de subsidies die hiervoor te krijgen zijn.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- POV + Steunpunt Erosie
- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Departement Landbouw & Visserij
- VLM (bedrijfsplanners)
- POV
- BB
- ABS
- PCM
- Parc naturel du Pays des Collines
- Innovatiesteunpunt
- BNVL

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.3 Sponsfunctie vergroten in de valleien en bossen

WAT

Veel gebieden in de Vlaamse Ardennen werden voorzien van afwateringsgrachten ten voordele van land- en bosbouw. Deze grachten zorgen ervoor dat het water op systematische wijze versneld wordt afgevoerd en de functie van valleibossen en meersen niet meer vervuld wordt. De brongebieden in deze bossen hebben vaker te kampen met droogte dan andere soorten kwelgebieden. De brongebieden die nog goed ontwikkeld zijn, huisvesten nog verschillende symboolsoorten (vuursalamander, bronlibel, beekprik, rivierdonderpad), maar de opwarming van het klimaat zet de habitat van deze soorten onder bijkomende druk (SBP's herbronnen).

Valleibossen en meersen kunnen heel wat water bergen, vasthouden en laten doorsijpelen naar onderliggende grondwatertafels. Door de sponsfunctie van het landschap opnieuw te activeren bieden we een antwoord op de vraag naar waterberging en weerstand tegen droogte. Het vergroten van de sponsfunctie zal ook de streekeigen waterafhankelijke vegetatie versterken.

HOE

- Het sturen of dichten van historische afwateringsgrachten aan de uiteinden in valleibossen en via regelbare stuwten in meersen in samenspraak met eigenaars en betrokken actoren. We zoeken koppelkansen in bestaande en toekomstige landinrichtingsprojecten en Blue-dealprojecten.
- Strategische acties realiseren uit de studie naar aanleiding van Stroomgebiedbeheerplan Bovenschelde (=SGBP Bovenschelde) (ANB) voor enkele bronbossen in de Vlaamse Ardennen. (Timing uitvoering studie: januari-november 2024).
- Zicht krijgen op het peilverloop in de bronzones, zowel voor grond- als oppervlaktewater. De ambitie is dit te bereiken door:
  - Het bestendigen van het huidige meetnet in de brongebieden
  - In de geselecteerde actiegebieden extra monitoringpunten opzetten waarmee de geplande maatregelen kunnen worden geëvalueerd
  - Voorzien van extra meetpunten in bronzones

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- ANB

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Waterloopbeheerders
- Lokale besturen
- Eigenaars en gebruikers

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 2.4 'Harde' beken inventariseren en aanpassen

WAT

Historisch werden veel beken om uiteenlopende redenen verhard, rechtgetrokken en/of afgesloten. Deze ingrepen versnellen de waterafvoer en verhinderen dat het grondwaterpeil wordt aangevuld. Ze creëren ook aanzienlijke knelpunten voor vismigratie. Door deze beken op strategische plaatsen landschappelijk te herinrichten, kan snel vooruitgang worden geboekt op het gebied van waterinfiltratie en vismigratie. Deze acties kunnen onder andere gelinkt worden aan de bestaande riviercontracten in de Vlaamse Ardennen en aan SBP Rivierdonderpad en Beekprik.

HOE

- Opmaak van inventarisatie- en prioriteitenlijst van 'harde' beken in de Vlaamse Ardennen samen met de gemeenten en provincie (invloedsgebied).
- Beken open leggen, ontharden en/of hermeanderen (kerngebied). Hierbij is een afweging van noodzaak en kosten/baten van belang.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau
- POV
- ANB

BETROKKEN ACTOREN

- VLM
- Waterloopbeheerders
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD2 HERBRONNEN -

OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN-	
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	CIERING	
HERBRONNEN										
OD3	We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap									
3.1	Leefgebied van de symboolsoorten in het bronlandschap versterken									
3.1.1	Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.	RLVA			agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.		Eigen investeringsbudget en inzet partners	23.500
3.1.2	Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.	RLVA			agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.		Eigen investeringsbudget en inzet partners	23.200
3.1.3	Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten op vrijwillige basis te versterken.	RLVA	ANB, INBO, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, educatieve centra, landbouwers, inwoners, WBE's		agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: verwevingsbegeleider	Eigen werkingsmiddelen partners	8.200
3.1.4	Ontwikkeling van habitatype 3260 (Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties) in deelgebieden ten westen van de Markvallei en de middenloop van de Zwalm (managementplan Natura 2000).	RLVA			agenderen	kern- en invloedsgedebied	2 deelgebieden		Financiële inzet partners	10.700
3.1.5	Maatregelen voor verbinden en uitbreiden van het leefgebied van de Rivierdonderpad en Beekprik ter hoogte van de nu gekende populaties (managementplan Natura 2000).	RLVA			agenderen	kern- en invloedsgedebied	2 deelgebieden		Financiële inzet partners	15.700
3.2	Bronnen in kaart brengen									
3.2.1	Indiening van LEADER-project rond bronnen: In kaart brengen van bronnen. Waterkwaliteit en erfgoedwaarde worden beschreven.	RLVA	LaPa, VLM (LIP), landbouwers, burgers, ANB, NP,...		agenderen	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Financiële inzet partners	21.050
3.3	In elke gemeente een bron (her)inrichten									
3.3.1	Indiening van LEADER-project rond bronnen (in combinatie met actie SD2-OD3.1): inrichting van bronnen met erfgoed- en landschapswaarde.	RLVA, VLM (LIP)			agenderen	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: fondsenwerver	Financiële inzet partners	16.400
3.3.2	Het (opnieuw) inrichten op een natuurlijke manier van één bron per gemeente in samenspraak met verschillende partners rekening houdend met het karakter, zichtbaarheid en toegankelijkheid van de bron.	RLVA, VLM (LIP)	LaPa, LEADER, AOE, lokale besturen, Variant (EVA), ANB, NP, POV (Erfgoed), Variant (IOED)		agenderen	kerngebied	8	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen investeringsbudget en inzet partners als hefboom voor eventuele subsidies	35.000
3.4	Bronnen visualiseren langs bestaande wandelwegen									
3.4.1	Realisatie van een bronnenwandeling langsheen strategisch, toegankelijk 'leesbare' bronnen.	TOV, TVA	RLVA, LaPa		agenderen	kern- en invloedsgedebied	3			6.750
3.4.2	Via routescans worden bronnen meegenomen in recreatieve netwerken	TOV, TVA	RLVA, LaPa		agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkingsmiddelen LaPa en partners	4.300
3.4.3	Bronnen en hun verhalen maken deel uit van de verhaallijnen en USP's van de Vlaamse Ardennen en worden gebruikt in de toeristisch-recreatieve ontsluiting van het landschap.	TOV, TVA	RLVA, LaPa		agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.			5.700

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN-
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	CIERING
HERBRONNEN									
OD3	We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap								
3.5	Lokaal bronwater promoten								
3.5.1	Vanuit het landschapspark overtuigen we lokale besturen, horeca, werkgevers en burgers om lokaal water te gebruiken en zo het verhaal van ons bronnenlandschap te vertellen.	LaPa	Soigneurs, AOE, TOV, TVA, Variant (EVA), EROV	opstarten	kern- en invloedsgedebied	Alle partners bieden in hun eigen werking (en extern) lokaal bronwater aan.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Investeringsbudget LaPa en inzet partners als hefboom voor eventuele subsidies	3.360
3.5.2	Installeren van (drinkbare) bronwaterkraantjes op strategische locaties en toeristische knooppunten, ontworpen met een link naar de locatie.	LaPa	Soigneurs, AOE, TOV, TVA, Farys, Variant (EVA), EROV,	opstarten	kern- en invloedsgedebied	9	Eigen personeelsinzet: communicatie		21.860
3.6	Waterlandschap visualiseren								
3.6.1	Inventariseren van fiets-, wandel- en autobruggen over de vele zichtbare waterlopen. Deze inventarisatie wordt meegenomen in toeristische recreatieve routescans.	LaPa	RLVA, waterloopbeheerders, TOV	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en partners	6.500
3.6.2	Selectie van locaties waar de waterlopen benoemd worden (met eventuele aanvullingen zoals bv. QR-code met info over de waterloop, de bron van de waterloop, het watersysteem,...). We kiezen er bewust voor om geen visueel vervuilende naambordjes te gebruiken, maar om ze te verwerken in een brug, een leuning, een straat, een boomstam, ...	LaPa	RLVA, waterloopbeheerders, LEADER, TOV, TVA, NP, lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgedebied	40	Eigen personeelsinzet: communicatie	Investeringsbudget LaPa en inzet partners als hefboom voor eventuele subsidies	36.500
3.7	Bronverhalen ontsluiten								
3.7.1	Creëren van een podcast waar bronverhalen worden verteld in een sappig dialect.	Variant (EVA)	LaPa, Oude Wijzen en extern (opname) bureau.	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	11.500
3.7.2	Podcast visueel tot leven brengen via educatieve centra en onthaalpunten.	Variant (EVA)	LaPa, Oude Wijzen, Educatieve centra, onthaalpunten en extern (opname)bureau.	agenderen	kern- en invloedsgedebied	10	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	11.050
3.7.3	Deze verhalen worden ingezet in bestemmingspromotie en -ontwikkeling van het landschapspark Vlaamse Ardennen.	TOV, TVA	LaPa, Oude Wijzen, Educatieve centra, onthaalpunten en extern (opname)bureau, Variant (EVA)	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	1.500
3.8	Van bron tot brood								
3.8.1	Het toegankelijk maken van wind- en watermolens als onthaalpunten die het verhaal 'van bron tot brood' vertellen.	MOLA, Variant (EVA)	LaPa, POV, TOV, TVA, NP, andere moleneigenaars, Avansa	agenderen	kern- en invloedsgedebied	5	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	10.500
3.8.2	Reizende expositie opmaken die van molen tot molen, onthaalpunten, educatieve centra en via bibliotheken door het landschap kan gaan.	MOLA, Variant (EVA)	LaPa, POV, TOV, RLVA, TVA, NP, Route 42, educatieve centra, onthaalpunten, andere moleneigenaars, Avansa	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	7.500
3.8.3	In enkele toegankelijke molens wordt brood ontwikkeld met lokaal geteeld graan zoals het Rodelandbrood.	MOLA	LaPa, moleneigenaars, korte-keten partners	agenderen	kern- en invloedsgedebied		Eigen personeelsinzet: communicatie	Eigen werkmiddelen LaPa en mede-inzet partners	4.250

ACTIEFICHES SD2 HERBRONNEN - OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap

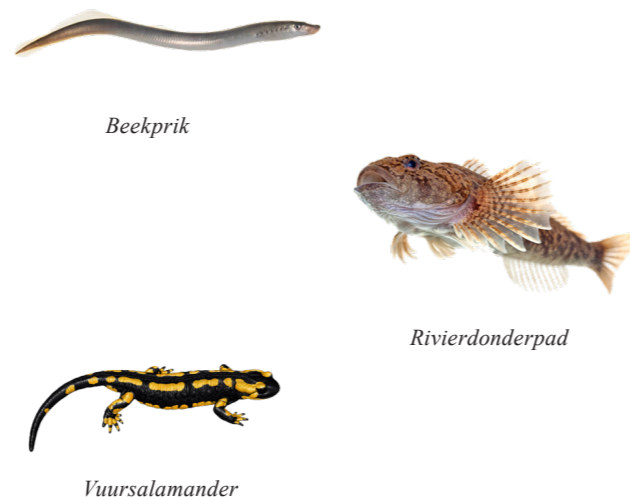
Actie 3.1 Leefgebied van de symboolsoorten in het bronlandschap versterken

WAT

Het bronnenlandschap herbergt heel wat natuurwaardes. Vlaamse en Europees beschermde fauna en flora kennen hun leefgebied in de beken, valleibossen, bronbossen en hellingbossen. In elke biotoop horen van oudsher symboolsoorten thuis. Symboolsoorten zijn soorten die niet aan de criteria van provinciaal prioritaire soorten voldoen, maar die toch van provinciaal belang zijn. Vaak zijn deze soorten sterk afhankelijk van biotopen die typisch zijn voor de provincie en soorten die een achteruitgang kennen of bijna uitgestorven zijn maar waarbij het potentieel nog aanwezig is indien inspanningen worden geleverd (Adriaens et al., 2013)¹. In het bronlandschap zijn de symboolsoorten de beekprik, bronlibel, rivierdonderpad en vuursalamander. Met de voorgaande systemische operationele doelstellingen (SD2-OD1 en SD2-OD2) verbeterden we de waterkwaliteit en kwantiteit in hun leefgebied. Met de actie 3.2 willen we deze symboolsoorten naar voren schuiven bij de herinrichting van het landschap. Door in te zetten op die soorten worden de uitdagingen en inspanningen heel concreet, waar ook andere soorten mee van genieten. Het inzetten op het vergroten, verbinden en verbeteren van de leefgebieden van deze symboolsoorten is een hefboom voor het robuuster en ecologisch waardevoller maken van het watersysteem van bron tot monding. Hierbij worden nadelen en restricties voor wie leeft en werkt in het landschap zoveel mogelijk beperkt. Door kleine ingrepen kunnen bewoners, waterloopbeheerders, natuurverenigingen, landbouwers en gemeenten een grote bijdrage leveren. Via sensibilisatie en de landschapsreflex zetten we iedereen aan de slag om de waterkwaliteit te verbeteren en de watergebonden biodiversiteit te verhogen.

HOE

- Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.
- Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.
- Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten op vrijwillige basis te versterken.
- Ontwikkeling van habitattypen 3260 (Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties) in deelgebieden ten westen van de Markvallei en de middenloop van de Zwalm (managementplan Natura 2000).
- Maatregelen voor verbinden en uitbreiden van het leefgebied van de Rivierdonderpad en Beekprik ter hoogte van de nu gekende populaties (managementplan Natura 2000).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- ANB
- INBO
- BG
- POV
- Lokale besturen
- Natuurverenigingen
- Educatieve centra
- Landbouwers
- Inwoners
- WBE's

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 3.2 Bronnen in kaart brengen

WAT

De Vlaamse Ardennen bruisen van bronnen. Iedereen kent wel een bron, maar niemand heeft het overzicht. Om ons bronnenlandschap te kunnen monitoren, is het noodzakelijk om een beeld te krijgen van de bronnen. Enkel zo kunnen we ontdekken of er bronnen verdwijnen, uitdrogen, verplaatsen,....Dit aan de hand van een methodiek op te starten in 1 pilootgebied en zo stelselmatig uit te breiden naar de rest van de Vlaamse Ardennen. Deze actie is niet bedoeld om extra verplichtingen tot stand te brengen.

Het project Houtig Erfgoed en Stiemerbeekvallei (Genk) wordt gebruikt als voorbeeld. Bij het in kaart brengen van de bronnen zal de mogelijkheid bestaan om het "type" bron aan te geven. Bron met lange doorlooptijd, bronhuisje, bronamfitheater, ingebuisde bron, bron in drinkpoel, toponiemen,...

HOE

- Indiening van LEADER-project rond bronnen: In kaart brengen van bronnen. Waterkwaliteit en erfgoed-waarde worden beschreven. Waar mogelijk met oog voor draagkracht natuur en integreren in toeristische landschapsbeleving.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- VLM (LIP)
- Landbouwers
- Burgers
- ANB
- NP

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

¹ Adriaens D., Adriaens T., De Knijff G., Hendrickx F., Maes D., Van Landuyt W., Vermeersch G. & Louette G. (2013). Soorten en biotopen in Oost-Vlaanderen: prioriteit en symboolwaarde voor het natuurbeleid. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2013 (1040772). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Actie 3.3 In elke gemeente een bron (her)inrichten

WAT

Nog weinig mensen kennen het bronnenverhaal van de Vlaamse Ardennen. Om onze bronnen en het bijhorende verhaal zichtbaarder te maken, richten we 10 toegankelijke bronnen in. Van kleine bronnen langsheen wandelpaden, over toegankelijke bronamfitheaters, tot bronkapellen en echte bronhuisjes in dorpen.

HOE

- Indiening van LEADER-project rond bronnen (in combinatie met actie SD2-OD3.1): inrichting van bronnen met erfgoed- en landschapswaarde.
- Het (opnieuw) op natuurlijke wijze inrichten van één bron per gemeente in samenspraak met verschillende partners rekening houdend met het karakter, zichtbaarheid en toegankelijkheid van de bron. De realisaties worden mee opgenomen in routescans recreatieve netwerken.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- VLM (LIP)

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Variant (IOED)
- Variant (EVA)
- LEADER
- AOE
- Lokale besturen
- EVA
- ANB
- NP
- POV (Erfgoed)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 3.4 Bronnen visualiseren langs bestaande wandelwegen

WAT

Door de aandacht te vestigen op bronnen langs bestaande wandelpaden, brengen we inwoners en toeristen opnieuw in contact met het bruisende bronnenlandschap van de Vlaamse Ardennen. De bronnen zijn geïnventariseerd via eerdere acties (SD2-OD3.1). Hierdoor kunnen strategische bronnen worden geselecteerd die langs bestaande wandelpaden liggen en duidelijk 'leesbaar' zijn in het landschap zonder bijkomende voorzieningen zoals een informatieprikkel of belevingselement te moeten voorzien.

HOE

- Realisatie van een bronnenwandeling langsheen strategisch, toegankelijk 'leesbare' bronnen.
- Via routescans worden bronnen meegenomen in recreatieve netwerken.
- Bronnen en hun verhalen maken deel uit van de verhaallijnen en USP's van de Vlaamse Ardennen en worden gebruikt in de toeristisch-recreatieve ontsluiting van het landschap.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- TOV/TVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- RLVA

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 3.5 Lokaal bronwater promoten

WAT

Bronwater uit de Vlaamse Ardennen is niet alleen goed voor de rivierdonderpad, de beekprik en onze waterrijke gebieden. Het voedt ook onze koeien, granen, grasland, witloof en bonen. En het is vaak de basis voor onze streekbieren en limonades. Alleen... wij, soigneurs, inwoners en toeristen van de Vlaamse Ardennen zoeken het vaak elders. Hoog tijd om ons eigen bronwater en daaraan gerelateerde producten in de kijker te zetten! Straal, Roman, Topbronnen, Ginstbronnen en Christianabronnen zijn 5 hoogwaardige waterproducenten die gebruik maken van het bronwater van de Vlaamse Ardennen. Om het bronwater beter in de kijker te zetten worden op verschillende locaties in de Vlaamse Ardennen bronwaterkraantjes geïnstalleerd. In de meeste gevallen zullen deze niet drinkbaar zijn, maar wel bruikbaar om handen te wassen, te verfrissen en vooral om de aanwezigheid van bronnen onder de aandacht te brengen. De gekozen locaties voor deze bronwaterkraantjes moeten strategisch gelegen zijn langs wandel- en fietspaden, dorpskernen met bronnen, historische hoeves, bronkapellen,... In samenwerking met Farys kunnen in dorpskernen, aan bestaande bronnen echte drinkkranen geïnstalleerd worden voor wandelaars en fietsers. Zo kunnen wielertoeristen de drinkbus vullen bij het verkennen van Vlaanderens Mooiste en leren ook zij ons bronnenlandschap kennen.

HOE

- Vanuit het landschapspark overtuigen we lokale besturen, horeca, werkgevers en burgers om lokaal water te gebruiken en zo het verhaal van ons bronnenlandschap te vertellen.
- Installeren van (drinkbare) bronwaterkraantjes op strategische locaties en toeristische knooppunten, ontworpen met een link naar de locatie.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Soigneurs
- AOE
- Variant (EVA)
- EROV
- TOV
- TVA
- Farys

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.6 Waterlandschap visualiseren

WAT

Geruisloos passeer je de meest idyllische beekjes van Vlaanderen. In de Vlaamse Ardennen kan je je echt niet lang verplaatsen zonder een waterloop over te steken. Al valt dat momenteel niet op. Door landschappelijk geïntegreerde en subtiele naamgevingen op de bruggen, leuning, langs oevers of in straten te verwerken, wordt de kennis over onze waterlopen en –systemen (on)bewust meegegeven.

HOE

- Inventariseren van fiets-, wandel- en autobridgen over de vele zichtbare waterlopen. Deze inventarisatie wordt meegenomen in toeristische recreatieve routescans.
- Selectie van locaties waar de waterlopen benoemd worden (en eventuele aanvullingen zoals bv. QR-code met info over de waterloop, de bron van de waterloop, het watersysteem,...). We kiezen er bewust voor om geen visueel vervuilende naambordjes te gebruiken, maar om ze te verwerken in een brug, een leuning, een straat, een boomstam, ...

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- RLVA
- Waterloopbeheerders
- TOV - TVA
- NP
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.7 Bronverhalen ontsluiten

WAT

Naast bronnen, bruist het in de Vlaamse Ardennen ook van ongelooflijke verhalen. Verhalen die we steeds meer dreigen te verliezen. Dorps- en landschapsverhalen zijn van generatie op generatie verteld, maar hebben nu vaak minder relevantie en verdwijnen samen met de vorige generaties. In de Vlaamse Ardennen wonen nog heel wat 'oude wijzen' waarbij we terecht kunnen voor historische en mythische verhalen over bronnen, broekbossen en geheimzinnige moerassen. Het ene verhaal al waarheidsgetrouwer dan het ander. Wijzen kennen wijzen en wijzen spreken nog heel vaak met de lokale tongval. Met deze levende bibliotheek zorgen we ervoor dat de beelden, verhalen én dialecten van onze streek nooit verloren gaan.

HOE

- Creëren van een podcast waar bronhalen worden verteld in een sappig dialect.
- Podcast visueel tot leven brengen via educatieve centra en onthaalpunten.
- Deze verhalen worden ingezet in bestemmingspromotie en -ontwikkeling van het landschapspark Vlaamse Ardennen.

ROL LANDSCHAPSPARK

Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Variant (EVA)
- TOV, TVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Educatieve centra
- Oude Wijzen
- Extern (opname)bureau

WERKINGSGBIED

Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Jean Blaute zingt lied over watertekort in Zottegem

Actie 3.8 van bron tot brood

WAT

De wind- en watermolens dreigen hun karakter binnen het landschap te verliezen. Onder de titel van bron tot brood brengen we het verhaal in de vele toegankelijke molens van de Vlaamse Ardennen. Elk met hun eigen verhaal, geschiedenis en specifieke locatie. Steeds wordt de link gelegd met het landschap, de korte keten en het watersysteem. Zo krijgen de molens een nieuwe functie als toegangspunten waardoor bewoners en bezoekers het landschap kunnen ontdekken. Om het verhaal van bron tot brood te vertalen naar de praktijk wordt in enkele toegankelijke molens brood ontwikkeld met lokaal geteeld graan zoals het Rodelandbrood.

HOE

- Het toegankelijk maken van wind- en watermolens als onthaalpunten die het verhaal 'van bron tot brood' vertellen.
- Reizende expositie opmaken die van molen tot molen, onthaalpunten, educatieve centra en via bibliotheken door het landschap kan gaan.
- In enkele toegankelijke molens wordt brood ontwikkeld met lokaal geteeld graan zoals het Rodelandbrood.

ROL LANDSCHAPSPARK

Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- MOLA
- Variant (EVA)

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- POV
- TOV
- RLVA
- TVA
- NP
- Route 42
- Andere moleneigenaars
- Avansa
- Educatieve centra

WERKINGSGBIED

Kerngebied Kern- en invloedsgebied

SD 3 VERWEVEN

Eind 19e eeuw werden de Vlaamse Ardennen gekenmerkt door akkers op de kouters en graslanden, omzoomd door houtkanten op de hellingen (het bocagelandschap). Gemengde landbouwbedrijven gaven het landschap vorm. Vanaf 1950 verdwijnen de houtkanten aan sneltempo uit het landschapsbeeld door de opkomst van de prikkeldraad en de industrialisatie van de landbouw. Er kwam een scherpe grens tussen landbouw en natuur die tot vandaag doorleeft in sectorale wetgeving en denken. Door de verdere industrialisatie van de landbouw, residentialisering, milieu- en natuurdoelstellingen en de zoektocht naar waterzekere akkerbouwgronden daalt het areaal graslanden in landbouwgebruik in de Vlaamse Ardennen. Hiermee staat het typische verweven bocagelandschap onder druk.

²Het landschapspark engageert zich om soigneurs te activeren in nieuwe verwevingsmodellen tussen landbouw

en natuur. Dit vraagt om samenwerking en collectieve actie voor gemeenschappelijke doelen in plaats van alleenstaande, geïsoleerde maatregelen. Nieuwe kansen liggen in het bijsturen van het lokaal, individueel systeem naar een collectief systeem op landschapsschaal. Verschillende soigneurs engageren zich vandaag reeds in samenwerkingen. Een overkoepelend, duurzaam en rendabel verhaal op schaal van de Vlaamse Ardennen ontbreekt echter op dit moment. Voor deze grote transitie is een sterke transversale regie nodig. Dit is de rol die landschapspark wil spelen.

We stellen ons daarom de vraag:

Hoe kunnen we soigneurs aanzetten om het verweven landschap van de Vlaamse Ardennen als uitgangspunt te gebruiken voor een rendabele samenwerking tussen natuur en landbouw.

OD1: WE VERSTERKEN DE TYPISCHE VERWEVEN LANDSCHAPSKENMERKEN OM LANDBOUW EN NATUUR TE BESCHERMEN

De Vlaamse Ardennen beschikt over zeer diverse landschapstypes bossen, open kouters, bocagelandschap, beekvalleien... de bronlijnen en de asymmetrische beekvalleien bakenen de landschapstypes af. Op de hellingen tussen de bovenste bronlijn en de overstroombare beekvalleien bevindt zich een verweven landschap dat bestaat uit graslanden, houtkanten, hellingbossen en bronbosjes. Soorten zoals eikelmuis en oranjetipje vinden er hun plaats. Dit kleinschalige en typische Vlaamse Ardennen landschap moet behouden blijven aangezien ze de erosiegevoelige vruchtbare gronden fixeren en de biodiversiteit in het landschap ondersteunen. De verschaling van het landbouwverdienmodel en de residentialisering van het landschap zijn de grootste bedreigingen voor dit landschap. De toegevoegde waarde van het landschapspark ligt in het stimuleren van eigenaars om de verweven landschapselementen te behouden en te versterken. Essentieel is dat gezocht wordt naar duurzame oplossingen voor o.a. houtkantenbeheer.

OD2: WE VERSTERKEN DE KANSSEN VOOR RENDABELE, GRONDGEBONDEN LANDBOUW IN HET VERWEVEN LANDSCHAP

Het landschap van de Vlaamse Ardennen wordt voor een groot deel beheerd door landbouwers. Vooral de landbouw gekoppeld aan graslanden (rundveehouderij) staat onder druk. Tussen 2015 en 2020 verdween 438ha grasland uit landbouwgebruik (referentieregio Vlaamse Ardennen). Graslanden verdwijnen uit landbouw voor privégebruik als tuin of hobbyweide, of worden omgezet naar akkers door de druk op de veestapel en omdat akkers meer opbrengen. Landbouwers moeten omgaan met een groot aantal nieuwe maatschappelijke verwachtingen. Ze voelen zich vaak onvoldoende erkend. Wetgeving is soms een beperkende factor die de verweving in de weg staat (vb. koeien van verschillende landbouwers mogen niet samen op één groot terrein grazen, waardoor grootschalige, extensieve begrazingsprojecten in natuurgebied met dieren van verschillende landbouwers uit de buurt niet mogelijk zijn). Vandaag worden de landbouwers ondersteund vanuit verschillende invalshoeken. Een gecoördineerde aanpak ontbreekt. De aanpak van Parc naturel du Pays des Collines, de Waalse buur van de Vlaamse Ardennen, kan als inspiratie dienen.

Er bestaan heel wat projecten en dialogen tussen boer en natuur die kunnen worden verdergezet. Het landschapspark bouwt verder op de kennis van boer, natuurbeheerder en andere beheerders van de open ruimte en de werking 360° Open ruimte. De toegevoegde waarde van het landschapspark is om aanvullend aan de bestaande initiatieven, experimenten en goede-praktijkvoorbeelden van verweven op te zetten in samenwerking met landbouw en natuur om de dialoog en kennisuitwisseling tussen natuur en landbouw verder te faciliteren. Het landschapspark verkent hoe de risico's die komen kijken bij het opzetten van experimenten gedeeld gedragen kunnen worden. Het landschapspark zoekt ook actief naar graslandverdienmodellen voor landbouwers, zowel voor productieve graslanden als voor graslanden met natuurdoelstellingen.

OD3: WE VERHOGEN DE BASISKWALITEIT EN DE BELEVING VAN HET VERWEVEN LANDSCHAP

Het verweven landschap heeft een grote beeldwaarde voor de Vlaamse Ardennen. De kleine valleitjes die door meanderende beken uitgeschuurd zijn uit de erosiegevoelige gronden herbergen achter elke glooiing en verrassend uitzicht op een pittoresk dorpje. Trage wegen en houtig erfgoed slingeren zich door het landschap. Koeien grazen op de graslanden in het bocagelandschap. De akkers op de heuveltoppen trakteren bezoekers op weergalozes vergezichten. Bossen en bloeiende graslanden herbergen een weelde aan natuur. Het landschapspark wil de kwaliteit van al die verschillende landschapstypes versterken. Met enkele symboolsoorten als kapstok worden soigneurs geactiveerd om de habitatkwaliteit te verbeteren. Daarnaast wil het landschapspark enkele bijzondere kwaliteiten van de Vlaamse Ardennen in de kijker zetten zoals stilte, duisternis en de vele veldkapelletjes die het landschap verrijken.

In deze operationele doelstelling geven we de landschapsbeleving nog een extra duwtje in de rug, waardoor inwoners en bezoekers de kwaliteiten van het verweven landschap ten volle kunnen beleven.

ACTIETABEL SD3 VERWEVEN -

OD1: We versterken de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
VERWEVEN									
OD1 We versterken de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen.									
1.1 Verkennen en opstarten van een duurzaam beheermodel houtkanten dat eigenaars en gebruikers ontzorgt									
1.1.1	<i>Ontwikkelen en opstarten van een efficiënt systeem dat op een duurzame manier eigenaars en gebruikers ontzorgt bij het beheer van houtkanten en andere houtige kleine landschapselementen zoals knotbomen, incl. de valorisatie van het organisch materiaal (zie ook actie 1.2.1).</i>	LaPa	RLVA, landbouwers, lokale besturen, BNVL, ANB, NP, ILVO, INBO, POV, WBE...	opstarten	kern- en invloedsgedebied	een duurzaam beheermodel dat eigenaars ontzorgt	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	subsidies (Leader, Houtkantenplan of andere)	175.500
1.2 Verkennen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassingen van houtkanten									
1.2.1	<i>Het zoeken van middelen om via pilootprojecten in de Vlaamse Ardennen ervaring op te doen en te delen.</i>	LaPa		opstarten	kern- en invloedsgedebied	minstens 3 experimenten opgezet rond de valorisering van groenresten van houtkanten	Eigen personeelsinzet: Fondsenwerver	basiswerking LaPa	40.300
1.2.2	<i>Ontwikkelen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassing van houtkanten.</i>	LaPa	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, lokale besturen, RLVA, ILVA, BNVL, POV, ANB, NP...	opstarten	kern- en invloedsgedebied		Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	subsidies (Leader, Houtkantenplan of andere)	120.000
1.2.3	<i>Kennisnetwerk opbouwen m.b.t. nieuwe toepassingsmogelijkheden en valoriseren van houtkanten.</i>	LaPa		opstarten	kern- en invloedsgedebied		basiswerking LaPa	17.000	
1.3 Stimuleren van eigenaars bij het deskundig beheer van houtige beplantingen met landschapswaarde									
1.3.1	<i>Opmaak van een inventaris van houtig erfgoed en een beheerplan voor het houtig erfgoed.</i>	RLVA	OE, Variant (EVA), POV, CAG, ANB, NP, INBO, De Helix - Duurzaam Educatiepunt, lokale besturen, eigenaars houtig erfgoed, BNVL	agenderen	kern- en invloedsgedebied	een inventaris en een beheerplan		subsidies (Leader of andere)	23.500
1.3.2	<i>Eigenaars leiden naar bestaande instrumenten om hen te helpen bij het deskundig beheer van hun houtige beplantingen met landschapswaarde.</i>	RLVA	LaPa, eigenaars houtig erfgoed	agenderen	kern- en invloedsgedebied	50 eigenaars die bestaande instrumenten kennen en gebruiken	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	basiswerking RLVA	5.600
1.3.3	<i>Kennisnetwerk opbouwen m.b.t. houtig erfgoed in de Vlaamse Ardennen.</i>	LaPa	OE, Variant (EVA), POV, CAG, ANB, NP, INBO, De Helix - Duurzaam Educatiepunt, lokale besturen, eigenaars houtig erfgoed, BNVL	agenderen	kern- en invloedsgedebied			basiswerking LaPa	12.000

ACTIEFICHES SD3 VERWEVEN -

OD1: We versterken de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen

Actie 1.1 Verkennen en opstarten van een duurzaam beheermodel houtkanten dat eigenaars en gebruikers ontzorgt

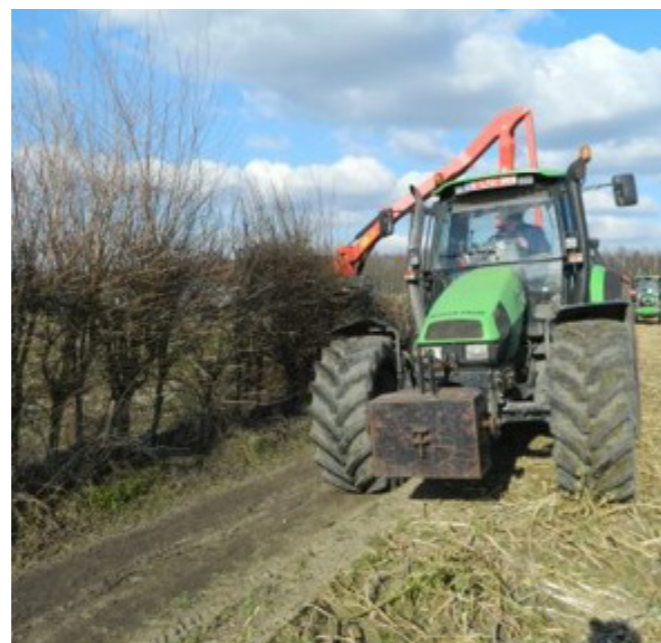
WAT

Door het Regionaal Landschap en andere partners worden initiatieven genomen om houtkanten en andere kleine landschapselementen zoals knotbomenrijen aan te planten. Een belangrijk knelpunt en drempel voor veel eigenaars en gebruikers naast ruimte-inname en schaduwwerking is het beheer. Houtkanten, heggen en (kap)hagen hebben hun historische functies zoals veekering, erfscheiding, zichtbuffer of brandhout- en geriefhoutvoorziening verloren. Het beheer wordt daarom veelal als een kost en last gezien. De uitdaging is in de eerste plaats om eigenaars en gebruikers te ontzorgen voor het beheer van deze houtkanten. en deze houtkanten die er vandaag zijn te behouden. Bij uitbreiding kan ook gekeken worden naar het beheer van wegbermen. Belangrijk is om hierbij ook de valorisatie van de groenresten mee te nemen. Hiervoor bestaan in andere regio's al succesvolle voorbeelden.

Het uitbreiden van houtkanten kan dan gebeuren op de tweede plaats, waarbij vrijwilligheid van belang is. Om dit te bekomen kan er gewerkt worden met beheerovereenkomsten, ecoregelingen in functie van perceelsrandbeheer,.... Aandacht naar inpasbaarheid en functioneren van een landbouwbedrijf vormen hierbij belangrijke basisvoorwaarden.

HOE

- Ontwikkelen en opstarten van een efficiënt systeem dat op een duurzame manier eigenaars en gebruikers ontzorgt bij het beheer van houtkanten en andere houtige kleine landschapselementen zoals knotbomen, incl. de valorisatie van het organisch materiaal (zie ook actie OD1-2). Deze actie kan in samenwerking met een agrobeheergroep opgenomen worden.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- RLVA
- Landbouwers
- Lokale besturen
- BNVL
- ANB
- NP
- ILVO
- INBO
- POV
- WBE

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 1.2 Verkennen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassingen van houtkanten

WAT

Het beheer van houtkanten houdt nog geen rekening met de verschillende toepassingen van houtkanten. De valorisatie, financieel en milieutechnisch, wordt verkend. Mogelijke (nieuwe) toepassingen kunnen zijn: voedergewas, schaduw voor dieren, vocht vasthouden, CO2-opslag, erosiebuffer, opname van stikstof en fijnstof, stikstofbuffer rond stallen, gebruik van groenresten om humusgehalte van de bodem te vergroten...

HOE

- Het zoeken van middelen om via pilootprojecten in de Vlaamse Ardennen ervaring op te doen en te delen
- Ontwikkelen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassing van houtkanten.
- Kennisnetwerk opbouwen m.b.t. nieuwe toepassingsmogelijkheden en valoriseren van houtkanten.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Parc naturel du Pays des Collines
- ILVO
- INBO
- Landbouwers
- Lokale besturen
- RLVA
- ILVA
- BNVL
- POV
- ANB
- NP

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 1.3 Stimuleren van eigenaars bij het deskundig beheer van houtige beplantingen met landschapswaarde

WAT

De Vlaamse Ardennen zijn rijk aan houtige beplantingen met landschapswaarde. Het zijn doorgaans oude bomen, hoogstamboogaarden, dreven, bomenrijen, houtkanten,.. die iets vertellen over de geschiedenis van een bepaalde plaats of hun functie in het landschap. Het zijn waardevolle getuigen van oude gebruiken, historisch landgebruik of bepaalde technieken. Ze vormen belangrijke bronnen om zaad van te oogsten of stekken van te nemen voor de opkweek van autochtoon materiaal. De kennis over dit belangrijke houtige erfgoed is onvoldoende. Er bestaan verschillende instrumenten om hun toekomst te verzekeren. Deze zijn onvoldoende gekend en versnipperd. Bovendien ontbreekt voor sommige belangrijke gebieden een duidelijk kader.

HOE

- Opmaak van een inventaris van houtig erfgoed en een beheerplan voor het houtig erfgoed. Het beheerplan komt tot uitvoering in de twee opeenvolgende planningsperiodes.
- Eigenaars leiden naar bestaande instrumenten om hen te helpen bij het deskundig beheer van hun houtige beplantingen met landschapswaarde.
- Kennisnetwerk opbouwen m.b.t. houtig erfgoed in de Vlaamse Ardennen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- OE
- Variant (EVA)
- POV
- CAG
- ANB
- NP
- INBO
- De Helix, Duurzaam Educatiepunt
- Lokale besturen
- Eigenaars houtig erfgoed
- BNVL

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD3 VERWEVEN -

OD2: We versterken de kansen voor rendabele, grondgebonden landbouw in het verweven landschap

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
VERWEVEN									
OD2	We versterken de kansen voor rendabele, grondgebonden landbouw in het verweven landschap								
2.1	Verkennen en experimenteren met verdienmodellen voor duurzame graslanden								
2.1.1	<i>Organiseren van een kennis- en actienetwerk van landbouwers, natuurbeheerders en onderzoekers om informatie en ervaring te verzamelen en uit te wisselen over duurzaam en rendabel graslandbeheer.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, RLVA, POV, ANB, NP ...	opstarten	kern- en invloedsgebied	een werkgroep en 5 studieuitstappen	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	basiswerking LaPa	14.500
2.1.2	<i>Samen met dit kennis- en actienetwerk op drie locaties soigneursprojecten opzetten om een duurzaam graslandverdienmodel uit te werken en uit te testen als voorbeeld voor andere gebieden.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, RLVA, POV, ANB, NP ...	opstarten	kerngebied	drie pilootprojecten		subsidies	50.500
2.2	Opzet van een werking voor de individuele begeleiding van landbouwbedrijven en kennisdeling i.f.v. meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap								
2.2.1	<i>Individuele begeleiding van minstens 5 landbouwbedrijven per jaar naar meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap vanuit een bedrijfspraktische insteek. De focus ligt op het uittesten en uitdenken van de landschapscomponent in de economische bedrijfsvoering, klimaatbestendige teelten, bodemkwaliteit, erosiebeperking en de lokale productie van eiwitten.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, landbouworganisaties, landbouwexperten, POV, ILVO, Innovatie steunpunt, BNVL, landbouwers	opstarten	kerngebied	vijf landbouwbedrijven	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	basiswerking LaPa	27.000
2.2.2	<i>Opzetten van een lerend netwerk om kennis en ervaringen te delen tussen landbouwers, over de taalgrens heen, meer specifiek met de landbouwers van het Parc naturel du Pays des Collines.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)		opstarten	kerngebied	een werkgroep landbouw en samenwerking werkgroep PNPC		basiswerking LaPa	4.000
2.3	Landbouw als voedsel- én energieproducent								
2.3.1	<i>Interessepeiling bij bedrijven rond kennis en nood aan begeleiding bij hernieuwbare energie en energiedelen.</i>	SOLVA	LaPa, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	agenderen	kern- en invloedsgebied	enquête	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	subsidies	8.900
2.3.2	<i>Minstens 5 landbouwbedrijven worden ondersteund bij de verbreding van voedselproducent naar voedsel- én energieproducent.</i>	SOLVA	LaPa, POV, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	agenderen	kern- en invloedsgebied	vijf landbouwbedrijven		subsidies	15.600
2.3.3	<i>Opzetten van een voorbeeld energiegemeenschap rond een landbouwbedrijf.</i>	SOLVA	LaPa, POV, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	agenderen	kern- en invloedsgebied	een pilootproject		subsidies	9.300
2.4	In 5 gebieden samenwerking opzetten over rendabel verweven natuur en landbouw								
2.4.1	<i>In 5 gebieden zetten we samenwerkingen op tussen landbouwbedrijven en natuurverenigingen voor rendabel verweven natuur en landbouw. Deze actie wordt gekoppeld aan actie OD2.2 waarbij landbouwbedrijven individueel begeleid worden. Praktijkkennis wordt als hefboom gebruikt om verweving op gebiedsniveau te realiseren.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	BNVL, RLVA, POV, landbouwers, landbouworganisaties, ANB, NP,...	opstarten	kerngebied	vijf gebieden	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	basiswerking LaPa	28.000
2.5	Voeden van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen								
2.5.1	<i>Voeden van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen vertrekkend vanuit de uitdagingen in de regio, vanuit de landbouwers zelf, vanuit de ontwikkeling van landschapsinclusieve landbouwmodellen, vanuit ervaringen van eerdere visies en studies met als resultaat een landbouwvisie die ruimte biedt voor het ondernemerschap.</i>	POV	DLV, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, BNVL, ILVO, INBO, LaPa	agenderen	kern- en invloedsgebied	1 landbouwvisie	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	basiswerking POV	81.500

ACTIEFICHES SD3 VERWEVEN -

OD2: We versterken de kansen voor rendabele, grondgebonden landbouw in het verweven landschap

Actie 2.1 Verkennen en experimenteren met verdienmodellen voor duurzame graslanden

WAT

Het bocagelandschap is kenmerkend voor de Vlaamse Ardennen, maar staat onder druk. Graslanden verdwijnen uit de landbouw, worden omgezet naar akkers of intensief grasland en de kwaliteit gaat achteruit. Zowel voor de natuur, het landschap als de landbouw is dit nefast. Her en der in de Vlaamse Ardennen slaan landbouwers en natuurbeheerders al de handen in elkaar om het tij te keren.

Meer kennis en dialoog over de bedreigingen, de functies, doelstellingen en randvoorwaarden van verschillende types graslanden (voor natuur en landbouw) is nodig. Nieuwe duurzame verdienmodellen (collectief en bedrijfsgericht) moeten verkend worden.

HOE

- Organiseren van een kennis- en actienetwerk van landbouwers, natuurbeheerders en onderzoekers om informatie en ervaring te verzamelen en uit te wisselen over duurzaam en rendabel graslandbeheer. Het graslandbeheer moet kunnen worden ingepast in de bedrijfsvoering en moet economisch en duurzaam kunnen zijn.
- Samen met dit kennis- en actienetwerk op drie locaties pilootprojecten opzetten om een duurzaam graslandverdienmodel uit te werken en uit te testen als voorbeeld voor andere gebieden (kerngebied).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Parc naturel du Pays des Collines
- ILVO
- INBO
- Landbouwers
- Landbouworganisaties
- Lokale besturen
- RLVA
- POV
- ANB
- NP ...

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

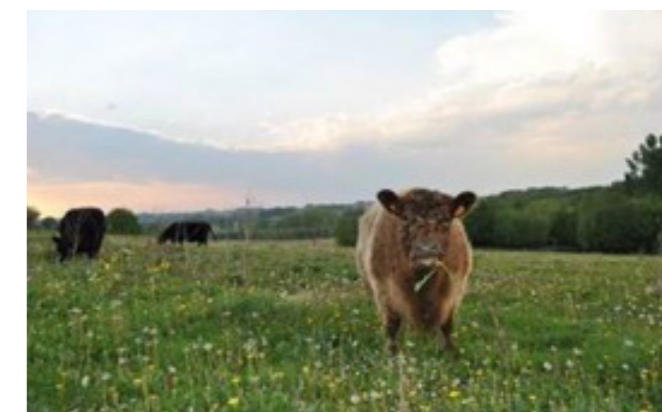
Actie 2.2 Opzet van een werking voor de individuele begeleiding van landbouwbedrijven en kennisdeling i.f.v. meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap

WAT

Kennis, ervaring en goede voorbeelden van landbouwbedrijfsvoering die inzetten op verwevenheid zijn onvoldoende aanwezig en gekend. Het landschapspark wil de landbouwbedrijven in de Vlaamse Ardennen helpen om meer rendabel en autonoom te werken in een verweven landschap door bijvoorbeeld in te zetten op klimaatbestendige teelten, bodemkwaliteit (verhogen van het koolstofgehalte) en het promoten van de lokale productie van eiwitten. Ook de circulaire uitwisseling tussen landbouwbedrijven wordt op de agenda gezet. Enkel wanneer landschapsbeheer economisch leefbaar is, kunnen natuur- en landschapswaarden duurzaam in stand gehouden en versterkt worden.

HOE

- Individuele begeleiding van minstens 5 landbouwbedrijven per jaar naar meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap vanuit een bedrijfspraktische insteek. De focus ligt op het uittesten en uitdenken van de landschapscomponent in de economische bedrijfsvoering, klimaatbestendige teelten, bodemkwaliteit, erosiebeperking en de lokale productie van eiwitten.
- Opzetten van een lerend netwerk om kennis en ervaringen te delen tussen landbouwers, over de taalgrens heen, meer specifiek met de landbouwers van het Parc naturel du Pays des Collines. Daar vertrekken ze vanuit een gelijkaardig fysisch milieu en hebben ze dezelfde ambities. Hierdoor worden ze met vergelijkbare uitdagingen geconfronteerd. Zij hebben al een succesvolle traditie van 10 jaar intensieve samenwerking met landbouwers rond deze thema's.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Parc naturel du Pays des Collines
- Landbouworganisaties
- Landbouwexperten
- POV
- ILVO
- Innovatiesteunpunt
- BNVL
- Landbouwers

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 2.3 Landbouw als voedsel- én energieproducent

WAT

Landbouwbedrijven leveren al eeuwen voedsel in onze streek. Door via zonnepanelen, biovergisters, kleinschalige windmolens,... landbouwbedrijven strategisch mee in te zetten als energieleveranciers in het landschap, wordt de landbouwactiviteit verbreed en vergroot het draagvlak van landbouw in de Vlaamse Ardennen. Door naburige bewoners hierbij te betrekken vergroot het contact tussen landbouwer en inwoners en kan de CO2-uitstoot van inwoners verlaagd worden door landbouwers in de buurt.

HOE

- Interessepeiling bij bedrijven rond kennis en nood aan begeleiding bij hernieuwbare energie en energiedelen.
- Minstens vijf landbouwbedrijven worden ondersteund bij de verbreding van voedselproducent naar voedsel- én energieproducent.
- Opzetten van een voorbeeld energiegemeenschap rond een landbouwbedrijf.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Provincie
- Landbouwers
- INAGRO
- Innovatiesteunpunt

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 2.4 In 5 gebieden samenwerking opzetten over rendabel verweven natuur en landbouw

WAT

Landbouwers, landeigenaars en terreinbeherende overheden en verenigingen beheren vandaag naast elkaar het landschap. Om het karakter, de natuurwaarden en het duurzame landbouwgebruik van het landschap in stand te houden en te versterken, moet beter samengewerkt worden. In het bijzonder in het typische bocagelandschap en in de overgangszones tussen landbouw- en natuurgebied. Hier en daar zijn er al samenwerkingen. Maar er bestaan nog geen duurzame voorbeelden die garanties geven op lange termijn vanuit zowel landbouweconomisch, landbouwbedrijfsmatig als ecologisch oogpunt (25-30 jaar). Zowel vanuit natuur als landbouw is er interesse om de samenwerking concreet vorm te geven in een aantal gebieden. Het landschapspark wil deze lokale coalities ondersteunen door de dialoog te organiseren, knelpunten te helpen oplossen en kennis aan te bieden. Samen met geïnteresseerde lokale actoren die graag willen werken rond natuurinclusieve landbouw of landbouwinclusieve natuur wordt aan de slag gegaan in en rond NATURA 2000-gebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang en natuurverwevingsgebieden.

HOE

- In 5 gebieden zetten we samenwerkingen op tussen landbouwbedrijven en natuurverenigingen voor rendabel verweven natuur en landbouw. Deze actie wordt gekoppeld aan actie OD2.2 waarbij landbouwbedrijven individueel begeleid worden. Praktijkkennis wordt als hefboom gebruikt om verweving op gebiedsniveau te realiseren. We bouwen verder op de kennis die opgebouwd werd in 'Boer zoekt natuur/natuur zoekt boer'. Daar zijn nu reeds goede contacten tussen natuur en landbouw.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- BNVL
- RLVA
- POV
- Landbouwers
- Landbouworganisaties
- ANB
- NP,...

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 2.5 Voeden van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen

WAT

Met voorgaande verweven acties experimenteert het landschapspark met nieuwe methodes om toekomstkansen voor de rendabele, grondgebonden landbouw te vergroten. Een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen kan een antwoord bieden op de vraag hoe de landbouw best kan omgaan met de vele uitdagingen waarvoor ze staat en kan bijdragen tot de doelstellingen van het landschapspark op een economisch rendabele en rechtszekere manier. Landschapsinclusief binnen deze visie betekent het zoeken naar een nieuwe match tussen grondgebondenheid, landschapstype en bedrijfsmodel. Het landschapspark wil hiermee de betrokkenheid van en ten aanzien van de landbouw met de zorg voor het traditionele landschap nog vergroten en activeren.

HOE

Het landschapspark voedt de opmaak van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen. Belangrijk hierin:

- Visie vertrekt vanuit de uitdagingen en randvoorwaarden in de regio (bv. rendabiliteit, rechtszekerheid, erosiebestrijding, circulariteit, klimaatrobustheid, waterkwantiteit en -kwaliteit, welbevinden voor landbouwers, imago, ...) en vanuit de landbouwers zelf.
- Visie biedt de nodige ruimte voor het ondernemerschap.
- Ontwikkeling van landschapsinclusieve landbouwmodellen.
- De ervaringen uit de landbouwvisie voor Geraardsbergen en Lierde en uit de studie Hergebruik hoeves (POV).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- POV

BETROKKEN ACTOREN

- Departement Landbouw en Visserij
- Landbouwers
- Landbouworganisaties
- Lokale besturen
- BNVL
- ILVO
- INBO
- Landschapsparkbureau

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD3 VERWEVEN -

OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
VERWEVEN									
OD3 We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap									
3.1 Leefgebied van de symboolsoorten in het verweven landschap versterken									
3.1.1	Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.	LaPa en coalitiepartners	LaPa, ANB, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, landbouwers, inwoners, WBE's...	agenderen en opvolgen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	Eigen werkingsmiddelen LaPa en partners	7.750
3.1.2	Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.	RLVA	ANB, INBO, BG, POV, lokale besturen, ANB, NP, BNVL, landbouwers, educatieve centra, inwoners, WBE's...	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.			8.500
3.1.3	Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.	RLVA	inwoners, WBE's...	agenderen	kern- en invloedsgedebied	n.v.t.			7.500
3.1.4	Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' op het verkeerswegennet opgesomd op de datawebsite 'Dieren onder de wielen' (gegevens aanrijdingsplaatsen)	RLVA	lokale besturen, NP, POV, RLVA, NP, ANB, AWV	agenderen	kern- en invloedsgedebied			7.500	
3.1.5	Herstel bocagelandschap als foerageergebied voor de Wespandief (managementplan Natura 2000).	RLVA	LaPa, ANB, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, landbouwers, inwoners, WBE's...	agenderen	kern- en invloedsgedebied	2 deelgebieden	Eigen investeringsmiddelen en mede-inzet partners	17.000	
3.1.6	Herstel bocagelandschap als foerageergebied en als verbindinggebied tussen slaappleats en foerageergebied voor diverse vleermuissoorten (managementplan Natura 2000).	RLVA	inwoners, WBE's...	agenderen	kern- en invloedsgedebied	2 deelgebieden		17.000	
3.2 Herstellen & nieuw leven geven aan klein historisch erfgoed in het verweven landschap									
3.2.1	Zoeken naar financieringsbronnen voor het onderhoud en het herstel van kapellen.	LaPa		opstarten	kerngebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: Fondsenwerver	basiswerking LaPa	3.250
3.2.2	Onderhoud en herstel van klein, historisch erfgoed.	RLVA	Variante (IOED), monumentenwacht (Oost-Vlaanderen), Variante (EVA), POV (Erfgoed), LaPa, lokale besturen en eigenaars	agenderen	kerngebied	in elke gemeente minstens 1	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	subsidies (oa. Leader, herstel klein historisch erfgoed POV)	84.875
3.2.3	Opzet van een soigneursnetwerk voor het onderhoud van kapellen.	LaPa		opstarten	kerngebied	1 soigneursnetwerk		basiswerking LaPa	12.000
3.3 Beleving van duisternis versterken									
3.3.1	Verwijderen van verlichting op minstens 3 locaties met de hoogste prioriteit op de duisternisbehoeftekaart (voorbeeldprojecten).	VLM	LaPa, ANB, POV, lokale besturen	opvolgen	kerngebied	min. 3 locaties	Eigen personeelsinzet: Verwevingsbegeleider	landinrichting	61.000
3.4 Kwaliteitslabel aanvragen voor twee stiltegebieden									
3.4.1	Aanvragen van het kwaliteitslabel Stiltegebied bij het Departement Omgeving (opstart proces erkenning van twee stiltegebieden in de omgeving van de Boembekemolen en/of Burreken).	LaPa	gemeenten Zottegem, Zwalm, Brakel en Horebeke, departement Omgeving	opstarten	kerngebied	min. 1 stiltegebied	Verwevingsbegeleider + coördinator	basiswerking POV	7.250

ACTIEFICHES SD3 VERWEVEN -

OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap

Actie 3.1 Leefgebied van de symboolsoorten van het verweven landschap versterken

WAT

Het verweven landschap herbergt heel wat natuurwaarden. De beken, het bocagelandschap, de bossen en de kouters vormen het leefgebied van Europees en Vlaamse beschermde dieren en planten. Binnen de Vlaamse Ardennen zijn specifieke natuurdoelen gericht op het boslandschap met plaatselijke heidekernen, bocagelandschap met natte grasland- en moerasvegetaties en waterlopen. Om de leefomgeving van de (bedreigde) dieren en planten in deze gebieden te verbeteren, zetten we in op het verbeteren van het leefgebied van enkele symboolsoorten van deze habitats. Symboolsoorten zijn soorten die niet aan de criteria van provinciaal prioritaire soorten voldoen, maar die toch van provinciaal belang zijn. Vaak zijn deze soorten sterk afhankelijk van biotopen die typisch zijn voor de provincie en soorten die een achteruitgang kennen of bijna uitgestorven zijn maar waarbij het potentieel nog aanwezig is indien inspanningen worden geleverd (Adriaens et al., 2013)¹. Door de leefomgeving van de symboolsoorten: eikelmuis, geelgors, veldleeuwerik, steenuil, kamsalamander, oranjetipje, vleermuis, bosanemoon, echte koekoeksbloem en beemdtkroon te verbeteren, surfen heel wat andere soorten mee (zie provinciale prioritaire soortenlijst). Hierbij worden nadelen en restricties voor wie leeft en werkt in het landschap zoveel mogelijk beperkt. Het inzetten op het vergroten, verbinden en verbeteren van de leefgebieden van deze symboolsoorten op strategische plaatsen is een hefboom voor het robuuster en ecologisch waardevoller maken van bossen, beken, akkers, graslanden en houtkanten.

HOE

- Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.
- Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.
- Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.
- Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' op het verkeerswegennet opgesomd op de datawebsite 'Dieren onder de wielen' (gegevens aanrijdingsplaatsen).
- Herstel bocagelandschap als foerageergebied voor de Wespandief (managementplan Natura 2000).
- Herstel bocagelandschap als foerageergebied en als verbindinggebied tussen slaapplek en foerageergebied voor diverse vleermuissoorten (managementplan Natura 2000).

Eikelmuis

Geelgors

Veldleeuwerik

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- ANB
- INBO
- NP
- BG
- POV
- Lokale besturen
- Natuurverenigingen
- Educatieve centra
- Landbouwers
- Inwoners
- WBE's

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsg gebied

Actie 3.2 Herstellen & nieuw leven geven aan klein historisch erfgoed in het verweven landschap

WAT

Al fietsend over de kouters en door het bocagelandschap kom je geregeld klein historisch erfgoed tegen. Kapellen, kruisstaties, wegwijzers, historisch straatmeubilair, kiosken, graftekens, gedenkkruisen, oorlogsmonumenten, standbeelden, kerkhofmuren, grens- en schandpalen, walgrachten, ...

Deze locaties zijn vaak omringd door een prachtig landschap en pure stilte. Op vandaag zijn er te vaak geen tijd of middelen om deze stilteplekken te onderhouden en te herstellen. Samen met erfgoedactoren wil het landschapspark eigenaars en gemeenten ondersteunen en helpen bij het vinden van budgetten, vrijwilligers en expertise om dit klein historisch erfgoed nieuw leven in te blazen.

HOE

- Zoeken naar financieringsbronnen voor het onderhoud en het herstel van kapellen.
- Opzet van een soigneursnetwerk voor het onderhoud van kapellen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

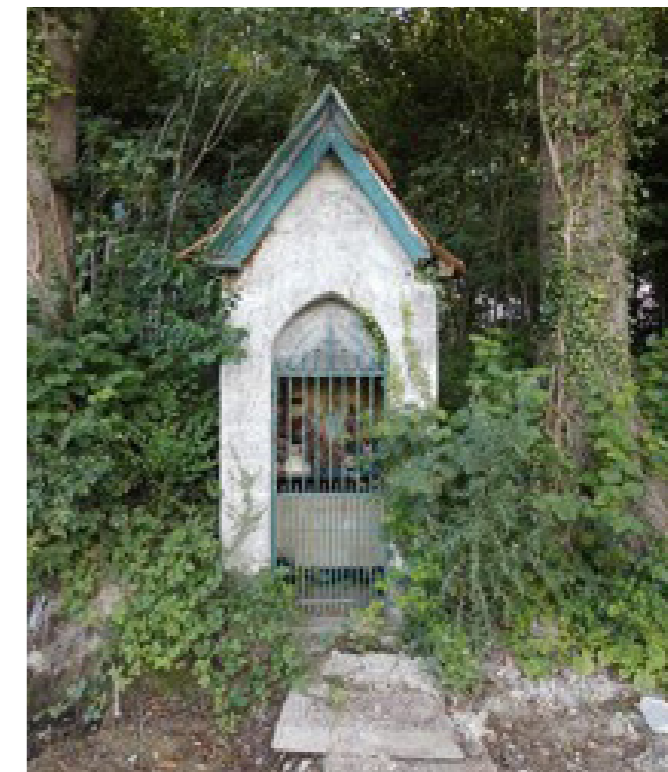
- RLVA, Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Variant (IOED)
- Monumentenwacht (Oost-Vlaanderen)
- Variant (EVA)
- POV
- Lokale besturen
- Eigenaars
- TVA

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsg gebied

¹ Adriaens D., Adriaens T., De Knijff G., Hendrickx F., Maes D., Van Landuyt W., Vermeersch G. & Louette G. (2013). Soorten en biotopen in Oost-Vlaanderen: prioriteit en symboolwaarde voor het natuurbeleid. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2013 (1040772). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Actie 3.3 Beleving van duisternis versterken

WAT

Duisternis is een belangrijke kwaliteit, voor mens en natuur. Ook in de Vlaamse Ardennen is er veel lichtvervuiling, maar al bij al valt die nog relatief mee. De plaatsing van LED's die momenteel overal aan de gang is, is een unieke kans om voor elke plek na te gaan of verlichting überhaupt wel wenselijk is. De duisternisbehoeftekaart is daarvoor een goede indicator. De focus ligt hierbij op voor natuur waardevolle gebieden met soorten voor wie duisternis belangrijk is (vleermuizen, vuurvliegjes, uilen, dassen). Elke lamp die gedoofd wordt, betekent een belangrijke financiële besparing voor de gemeente.

HOE

- Verwijderen van verlichting op minstens 3 locaties met de hoogste prioriteit op de duisternisbehoeftekaart (voorbeeldprojecten).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- ANB
- VLM
- POV
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 3.4 Kwaliteitslabel aanvragen voor twee stiltegebieden

WAT

Stiltegebieden zijn bijzonder waardevol, maar ook heel schaars. Natuurlijke geluiden, afkomstig van zowel fauna als flora overheersen er. Maar er zijn ook geluiden afkomstig van bewoners, bezoekers, landbouw, natuur- of bosbeheer. Het aantal mechanische geluiden zoals van verkeer of bedrijvigheid is er beperkt. In de Vlaamse Ardennen zijn door Departement Omgeving twee potentiële stiltegebieden aangeduid. Een officiële erkenning als stiltegebied brengt deze landschapskwaliteit onder de aandacht. De erkenning is een kwaliteitslabel dat geen restricties en geen invloed op de landbouwbedrijfsvoering met zich meebrengt.

HOE

- Aanvragen van het kwaliteitslabel Stiltegebied bij het Departement Omgeving (opstart proces erkenning van twee stiltegebieden in de omgeving van de Boembekemolen en/of Burreken).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Gemeenten Zottegem, Zwalm, Brakel en Horebeke
- Departement Omgeving

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

SD 4 OPLEVEN

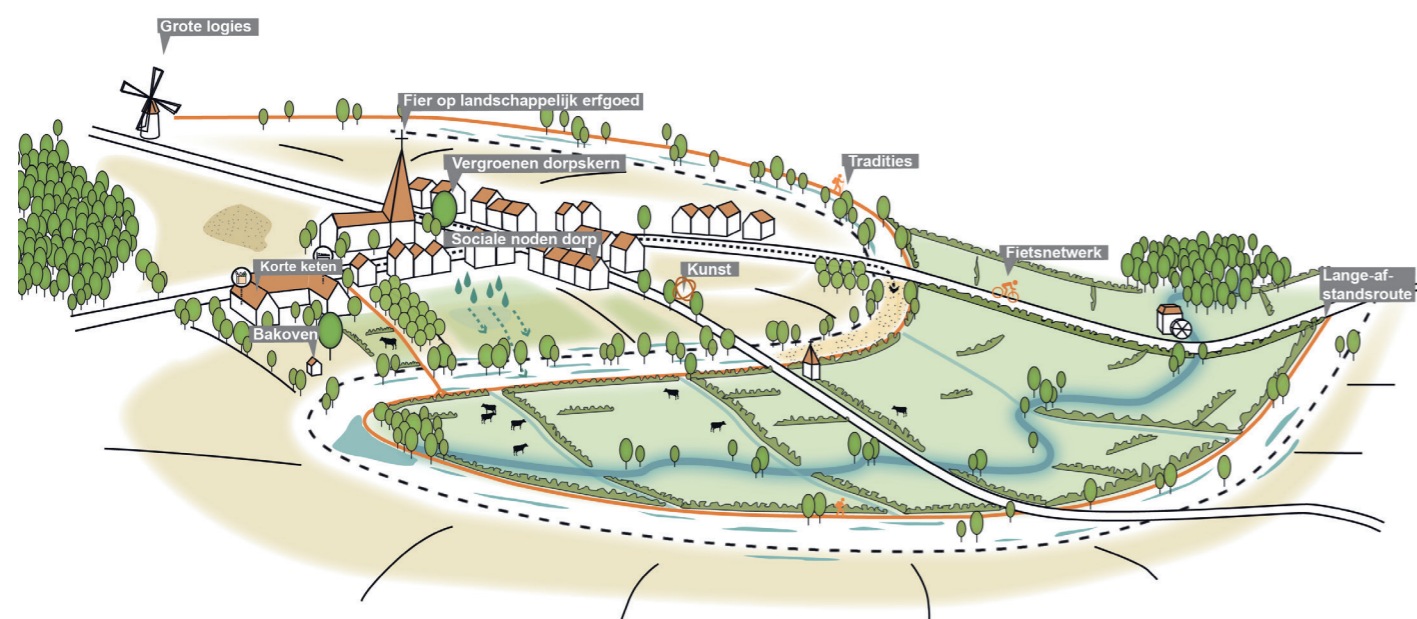
De dorpen in de Vlaamse Ardennen, waarvan de meeste meer dan 1000 jaar oud zijn, verliezen steeds meer hun band met het landschap. Dorpswinkels, die verbonden zijn met de lokale landbouwketen, verdwijnen. Hoeves en landbouwgrond worden geresidentialiseerd. De levendige dorpen van weleer worden pendeldorpen zonder sociale voorzieningen. Tradities en streekproducten verliezen hun betekenis in het leven van de nieuwe inwoners. Erfgoed geraakt onbestemd.

De dorpsheid neemt af en wordt gemist door de inwoners van de Vlaamse Ardennen. Daarnaast hebben de gemeentebesturen ruggesteun nodig om de beeldkwaliteit van de dorpen te behouden te midden van de klimaattransitie en verstedelijkingsdruk. Ook de verduurzaming van het vervoer loopt door het specifieke karakter van de Vlaamse Ardennen vertraging op.

Er zijn heel wat initiatieven die vandaag antwoorden zoeken. Het landschapspark kan vanuit de landschapslogica en haar soigneursnetwerk de antwoorden op de opgaves versnellen en ondersteunen.

We vragen ons daarom af:

Hoe kunnen we soigneurs inspireren om de dorpen weer op te leven?

OD1: WE VERHOGEN DE ECONOMISCHE VALORISATIE VAN HET LANDSCHAP ALS HEFBOOM VOOR DE OPLEVING VAN DE DORPEN

Het platteland heeft een grote aantrekkingskracht vanwege de rust en het groene karakter. Tegelijkertijd worstelt het met uitdagingen zoals het wegtrekken van voorzieningen en het transformeren van een woongemeenschap in een pendelgemeenschap. Nochtans zijn deze voorzieningen noodzakelijk als plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Er zijn al heel wat partners en vrijwilligers die via initiatieven nieuw leven blazen in dorpen en de sociale cohesie versterken (vb. burgerinitiatieven, ondernemers met ontmoetingsinfrastructuur).

De meerwaarde van het landschapspark ligt in het opstarten van een bovenlokaal overlegnetwerk met relevante partners en actoren rond korte keten, dorpspunten en economische valorisatie in het algemeen. Op die manier kunnen onder meer de leefbaarheid en duurzaamheid van economische voorzieningen en lokale streekproducten worden versterkt.

OD2: WE MAKEN DORPEN KLAAR VOOR HET KLIMAAT EN DUURZAME MOBILITEIT EN BESCHERMEN HUN ERFGOEDIDENTITEIT

De klimaat- en energieuitdagingen laten zich voelen in de kleinschalige, authentieke dorpen. De crisis maakt het noodzakelijk om weer collectief te denken. Individueel verloopt de transitie naar een klimaatneutrale leefomgeving te vrijblijvend. Samenwerking is dus noodzakelijk om de weg naar klimaatneutrale dorpen, gekenmerkt door duurzame mobiliteit en met respect voor de dorps erfgoedidentiteit, te bereiken. Daarnaast is het uitwerken van een duurzame (klimaatmitigerende) mobiliteits- en wegenvisie voor het landschapspark noodzakelijk waarbij we de integraliteit bewaken en advies geven aan de Vervoersregio Vlaamse Ardennen voor de uitbouw van het openbaar vervoer en laadinfrastructuur. Binnen deze visie hoort ook de uitbreiding van functionele fietsverbindingen tussen de vier steden, de aanpak van onveilige oversteken, extra impact creëren voor het elektrisch deelfietsen, de opmaak en uitvoering van een intergemeentelijk tragewegen-netwerk en als laatste, onderzoek naar kansen- en knelpunten met betrekking tot de verknoping van het recreatief netwerk door middel van routescans.

De meerwaarde van het landschapspark ligt in het oppakken van de opportuniteiten om verschillende uitdagingen op vlak van energie, klimaat, erfgoed, duurzame mobiliteit en ruimte aan elkaar te koppelen op maat van de authentieke dorpen zonder het verlies van hun karakter.

OD3: WE VERHOGEN DE BASISKWALITEIT EN DE BELEVING VAN DE DORPEN IN HET LANDSCHAP

Veel erfgoedtradities en -relicten zijn binnen de Vlaamse Ardennen sterk verbonden met het landschap. Tradities zoals Tonnekensbrand of Walmkebrand vinden plaats op de heuveltoppen. Processies zoals Fiertel en paardenomgangingen trekken doorheen het landschap en houden halt bij een kapel of een café. Elke gemeente, dorp of gehucht verrast de bezoeker met erfgoedrelicten, verhalen en bezienswaardigheden. De Vlaamse Ardennen is bekend als de ultieme fiets- en wandelbestemming. Het landschap biedt de unieke kans om het spoor te volgen van de Vlaamse klassiekers over kuitbijters, kasseistroken en steile hellingen omringd door adembenemende zichten. De connectie tussen dorp, landschap en omliggend erfgoed kan net zoals het recreatieve routenetwerk verder versterkt worden.

De toegevoegde waarde van het landschapspark is hier het samenbrengen van actoren zodat nieuwe initiatieven ontstaan rond meerdaagse routes en sterkere verknoppingen tussen horeca, erfgoed, dorp en het routenetwerk.

ACTIETABEL SD4 OPLEVEN -

OD1: We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING	
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING	
OPLEVEN										
OD1 We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen										
1.1 Lanceren van duurzame en effectieve afzetkanalen (B2C en B2B) voor lokale en (hoeve)producten										
1.1.1	Opstarten van een bovenlokaal overleg- en actienetwerk op met relevante partners en producenten.	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgebied	Een bovenlokaal soigneursnetwerk Korte Keten is opgestart en komt minstens 2 maal per jaar samen in functie van de voorliggende acties	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider + coördinator		285.000
1.1.2	Incorporeren van de bevindingen van het project merk 'uit de Vlaamse Ardennen' (beleidsplan Toerisme in de Vlaamse Ardennen) dat op vlak van streekproducten nog niet werd uitgerold.	LaPa	Task Force: Erov, Steunpunt Korte Keten, BB, ABS, TOV/TVA, POV, verschillende boeren en producenten + Expertise bij Inagro, Ex-Vlapas, Plattelandscentrum, Linked Farm, Vanier Gent, Kortom Leuven, Febecoop, vzw Lekkers uit Pajottenland, Smaak van Waas, juridische speler,....		opstarten	kern- en invloedsgebied	Haalbaarheid en draagvlak voor het merk 'In de Vlaamse Ardennen' getoetst en besloten	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider	Naast de aangekondigde middelen vanuit Vlaanderen wordt ook gekeken naar Leader, POV innovatieve landbouw	4.360
1.1.3	Uitrollen door Erov van het project 'Meer eten uit de korte keten', thans in testcase in het Waasland, in de Vlaamse Ardennen. Dit project stemt de noden en behoeften van zowel producenten als afzetbieders (bv. retail, horeca, grootkeukens, ...) op elkaar af.	LaPa, Erov			agenderen	kern- en invloedsgebied	Project 'meer eten uit de korte keten' uitgerold in de Vlaamse Ardennen			5.600
1.1.4	In co-creatie met de stakeholders binnen korte keten en lokaal consumeren en voortvloeiend uit de resultaten van het nodenonderzoek wordt binnen de schoot van het overleg gewerkt aan een duurzaam afzet- en distributiemodel dat collectief, herkenbaar, doordacht, klantgericht is en tevens juridisch ondersteunend en ontzorgend voor de producent (contracten, FAVV,...).	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgebied	1 Duurzaam afzet- en logistiek model B2B en 1 duurzaam afzet- en logistiek model B2C	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider + coördinator		310.250
1.1.5	Gekozen modellen worden uitgewerkt in een ondernemersplan dat verzelfstandiging van de samenwerking nastreeft.	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgebied	Een ondernemersplan	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider		30.250
1.2 Proefopzet ondernemingsplan effectief afzetkanaal B2C in 2 verkooppunten (warenhuis + kleinhandel)										
1.2.1	Een proefopzet moet toelaten het ondernemingsplan praktisch, logistiek en juridisch uit te werken met het oog op de haalbaarheid van de verzelfstandiging ervan.	LaPa	idem 1.1		opstarten	kern- en invloedsgebied	1 proefopzet	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider + coördinator	idem 1.1	190.000
1.2.2	Hiermee gepaard wordt ook een communicatieplan opgesteld in samenwerking met partners als Erov en Toerisme Oost-Vlaanderen/Toerisme Vlaamse Ardennen.	LaPa			opstarten	kern- en invloedsgebied	1 communicatieplan			46.000

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD1	We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen								
1.3	Dorpspunten : Analyse potentiële locaties en opstart van vraaggestuurd proefproject								
1.3.1	<i>Fase 1: Deskresearch: potentiële kernen en locaties in kaart brengen d.m.v. knoop- en voorzieningswaarde.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	agenderen	kerngebied	De potentiële kernen en locaties zijn in kaart gebracht	Eigen personeelsinzet : coördinator	Subsidiemogelijkheden en bijkomende financiering: Leader/cofin ERSV/ KBS /provincie/ deelnemende partner (bv. een sociaal-economische vzw)/ Lokaal bestuur/ Streekfonds/ Netwerk duurzame mobiliteit (Ons Buurtpunt) /Omgevingscontract	5.298
1.3.2	<i>Fase 2: Communicatie: infosessie resultaten, mogelijke subsidies, oproep interesse vervolg.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	agenderen	kerngebied	Oproep met resultaten deskresearch en subsidietoets is gecommuniceerd	Eigen personeelsinzet : coördinator + fondsenwerver	Na research, investering en opstart moet dorpspunt toekomstig verzelfstandigingsplan aantonen om geslaagd te zijn als proefproject. De raming voor een operationeel en randabel dorpspunt is op vandaag onmogelijk te maken	3.800
1.3.3	<i>Fase 3: Quickscans (deskresearch, harde data): basisanalyse.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	agenderen	kerngebied	Resultaten van de analyse en het proefproject zijn verspreid	Eigen personeelsinzet : coördinator		10.600
1.3.4	<i>Fase 4: Co-creatie met bestuur, inwoners en stakeholders: Business plan en behoefte-analyse = café Soigné.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV, TOV/TVA	agenderen	kerngebied	Co-creatief ondernemersplan is afgewerkt	Eigen personeelsinzet : coördinator		41.335
1.3.5	<i>Fase 5: Ondersteuning opstart (vraaggestuurd - initiatief bij lokale stakeholders).</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	agenderen	kerngebied	Proefproject 'Dorpspunt' is van start gegaan	Eigen personeelsinzet : coördinator		14.300
1.4	Pro-actief inzetten op herinvulling van leegstaande (erfgoed)sites met nieuwe economische functies								
1.4.1	<i>Aanwerven van een intergemeentelijke leegstandsbeheerder' die zowel bovenlokaal als lokaal zal werken.</i>	SOLVA	POV (Erfgoed + RP), Variant (IOED), lokale besturen, ondernemers, landschapspark	opvolgen	kern- en invloedsgebied	De intergemeentelijke leegstandsbeheerder is actief	SOLVA. Ondersteuning parkbureau via de basiswerking	Lokale besturen financieren deze werking voor 50 %, de andere helft is via Vlaamse middelen (VLAIO). Deze werking kan leiden tot andere concrete actiedossiers zoals onder 3.2.	127.725
1.4.2	<i>Het LaPa kan hierbij een belangrijke signaal- en ondersteunende functie hebben, m.b.t. leegstaande (erfgoed) sites, hoeves, kennis over nieuwe projecten rond florerend toerisme, landbouw, etc. opdat de intergemeentelijke leegstandsbeheerder de elementen van het masterplan landschapspark in zijn/haar werking kan meenemen.</i>	LaPa	POV (Erfgoed + RP), Variant (IOED), lokale besturen, ondernemers, TOV/TVA	opvolgen	kern- en invloedsgebied	Het LaPa hanteert haar signaal- en ondersteunende functie	Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider		3.500

ACTIEFICHES SD4 OPLEVEN -

OD1: We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen

Actie 1.1 Lanceren van duurzame en effectieve afzetkanalen (B2C en B2B) voor lokale en (hoeve)producten

WAT

De consument heeft de intentie om meer lokale en hoeveproducten te kopen, maar dit uit zich te weinig in zijn uiteindelijke consumptiegedrag. Vele organisaties en instellingen zijn reeds actief rond de korte keten en streekproducten en de communicatie daarrond (EROV/ Lekker Oost-Vlaams, Steunpunt Korte Keten, Inagro, ...) en een aantal Leader en landbouwprojecten in de regio werden reeds uitgevoerd ('H&S-producten: sterk potentieel', 'In My Backyard', 'Agrotourisme in vallei Rooigemsebeek', Vlapas, Boerkoos, ...) Maar toch is blijvende aandacht noodzakelijk om een werkelijke transitie in te zetten. De grenzen van de sensibilisatie zijn bereikt, we willen streven via een bovenlokaal actienetwerk naar een afzet- en distributiemodel om zo de leefbaarheid en duurzaamheid van lokale (hoeve) producenten te versterken en als dusdanig de streekidentiteit van de Vlaamse Ardennen te versterken.

HOE

- Het landschapspark start een bovenlokaal overleg- en actienetwerk op met relevante partners en producenten.
- We incorporeren de bevindingen van het project merk 'uit de Vlaamse Ardennen' (beleidsplan Toerisme in de Vlaamse Ardennen) dat op vlak van streekproducten nog niet werd uitgerold.
- We laten daartoe Erov het project 'Meer eten uit de korte keten', thans in testcase in het Waasland, in de Vlaamse Ardennen uitrollen. Dit project stemt de noden en behoeften van zowel producenten als afzetbieders (bv. retail, horeca, grootkeukens, ...) op elkaar af. Een aandachtspunt hierbij kan ook de ontwikkeling zijn van nieuwe, vraaggestuurde lokale producten die hun eigenheid ontleen aan het landschap, landbouwinnovaties of erfgoed- en andere verhalen.
- In co-creatie met de stakeholders binnen korte keten en lokaal consumeren en voortvloeiend uit de resultaten van het nodenonderzoek wordt binnen de schoot van het overleg gewerkt aan een duurzaam afzet- en distributiemodel dat collectief, herkenbaar, doordacht, klantgericht is en tevens juridisch ondersteunend en ontzorgend voor de producent (contracten, FAVV,...).
- Focus ligt in eerste instantie op mogelijke aansluiting op bestaande modellen zoals digitale voedselhub-platformen (bv. Linked Farm (Vanier/Kortom Leuven/Vandeboer.be)) (B2B), soigneurs-corners in een netwerk van verkooppunten met logistieke invulling (B2C) en de Vzw Voedselteams). Gekozen modellen worden uitgewerkt in een ondernemersplan dat verzelfstandiging van de samenwerking nastreeft.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Erov
- TOV/TVA
- POV
- Partners uit de KK

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.2 Proefopzet ondernemingsplan effectief afzetkanaal B2C in 2 verkooppunten (warenhuis + kleinhandel)

WAT

We organiseren we een proefopzet op 2 locaties (warenhuis + kleinhandel) van de gekozen afzetstrategie uit actie 1.1.

HOE

- Een proefopzet moet toelaten het ondernemingsplan praktisch, logistiek en juridisch uit te werken met het oog op de haalbaarheid van de verzelfstandiging ervan.
- Hiermee gepaard wordt ook een communicatieplan opgesteld in samenwerking met partners als Erov en Toerisme Oost-Vlaanderen/Toerisme Vlaamse Ardennen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Erov
- TOV/TVA
- POV
- Partners uit de KK

WERKINGSGBIED

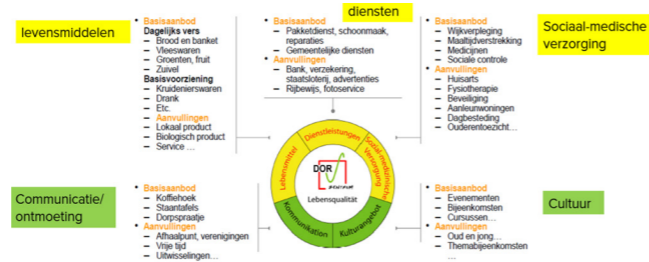
- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.3 Dorpspunten : Analyse potentiële locaties en opstart van vraaggestuurd proefproject

WAT

In vele dorpen is het een uitdaging om basisvoorzieningen opnieuw te organiseren op kleine schaal. Dorpspunten zijn plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en deze voorzieningen terugvinden. Ze kunnen evolueren van winkels (met korte keten producten) naar plekken waar meerdere (publieke en private) voorzieningen en diensten samenkomen, al dan niet onder de sociale economie. Dit maakt (duurzame) mobiliteit gemakkelijker, helpt de korte keten te realiseren en zorgt voor sociale cohesie.

HOE

Voortbouwen op bestaande publicaties, expertises en ruimtelijk beleid van de Provincie (Beleidsplan Ruimte met beleidskader Transitie naar een solidaire (be)leefomgeving...) en Ons Buurtpunt over de aanpak rond dorpspunten.

- Fase 1: Deskresearch: potentiële kernen en locaties in kaart brengen d.m.v. knoop- en voorzieningswaarde (studie is reeds uitgevoerd in het kader van het beleidsplan ruimte).
- Fase 2: Communicatie: infosessie resultaten, mogelijke subsidies, oproep interesse vervolg.
- Fase 3: Quickscans (deskresearch, harde data): basisanalyse.
- Fase 4: Co-creatie met bestuur, inwoners en stakeholders: Business plan en behoefte-analyse = café Soigné.
- Fase 5: Ondersteuning opstart (vraaggestuurd - initiatief bij lokale stakeholders).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- SOLVA
- POV

BETROKKEN ACTOREN

- Lokale besturen
- Landschapsparkbureau

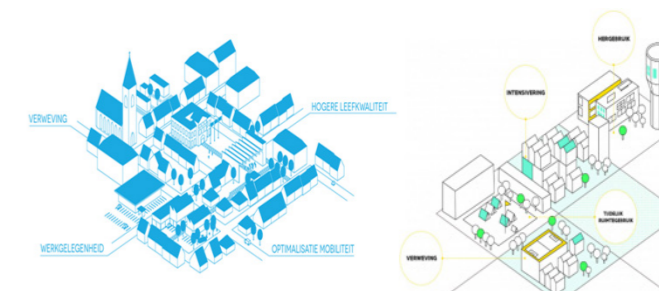
WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 1.4 Pro-actief inzetten op herinvulling van leegstaande (erfgoed)sites met nieuwe economische functies

WAT

Signaleren van leegstaande erfgoed- en bedrijfspanden, en faciliteren van herinvulling daarvan met geschikte economische activiteiten die erfgoedwaarde zoveel mogelijk vrijwaren en verweven kunnen worden in de kernen en met het landschap van de Vlaamse Ardennen, met als doel het verzekeren van levendige kernen, het aantrekken van nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid.

HOE

- De gemeenten van de regio Vlaamse Ardennen hebben samen een projectvoorstel ingediend bij VLAIO voor economische verweving, met focus op leegstandsbeheer. In dit kader zal een 'intergemeentelijke leegstandsbeheerder' aangeworven worden bij SOLVA, die zowel bovenlokaal als lokaal zal werken. Het doel is om een 'matchmaker' te zijn tussen leegstaande (handels)panden en florerende economische bestemmingsnoden en ondernemers.
- Het landschapspark kan hierbij een belangrijke signaal- en ondersteunende functie hebben, m.b.t. leegstaande (erfgoed)sites, kennis over nieuwe projecten rond florerend toerisme, landbouw, etc. opdat de intergemeentelijke leegstandsbeheerder de elementen van het masterplan landschapspark in zijn/haar werking kan meenemen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- POV (Erfgoed + Ruimtelijke planning)
- Variant (IOED)
- Lokale besturen
- Ondernemers
- Landschapsparkbureau
- TOV/TVA

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD4 OPLEVEN -

OD2: We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING	
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING	
OPLEVEN										
OD2 We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit										
2.1 Organisatie klimaattafels: CO2 neutrale gebouwen en mobiliteit										
2.1.1	<i>Samenbrengen van bewoners van verschillende wijken op een participatiemoment (1 per wijk/gemeente), waarbij we samen bekijken hoe we elke wijk klimaatneutraal kunnen maken.</i>	SOLVA	POV (dienst klimaat, milieu en natuur, dienst ruimtelijke planning (Energie + Solbel)), LaPa, Avansa	agenderen	kerngebied	1 klimaattafel per wijk/gemeente 1 op 500 wooneenheden per gemeente wordt persoonlijk uitgenodigd	Eigen personeelsinzet : coördinator en ondersteuning partners via eigen middelen	In afspraak met lokaal bestuur. Bij rekrutering extra partners (vb. Avansa) wordt dit afgedekt door SOLVA. LaPa zoekt extra middelen voor multipliceren van wijktrajecten.	27.500	
2.2 Organisatie klimaattafels: klimaatadaptief publiek en privaat domein in de dorpen										
2.2.1	<i>Samenbrengen van bewoners van verschillende wijken op een participatiemoment (1 per wijk/gemeente), waarbij we samen bekijken welke mogelijkheden zij zien uit privaat domein? Hoe ziet het publiek domein er uit in hun dromen? Hiertoe halen we inspiratie uit de bestaande klimaatplannen van de gemeenten.</i>	POV (dienst klimaat, milieu en natuur), SOLVA	LaPa, POV (Erfgoed), Avansa	agenderen	kerngebied	idem	Eigen personeelsinzet : coördinator	idem 2.1	39.500	
2.3 Uitvoering concrete, gebiedsgerichte acties studie klimaatdorp										
2.3.1	<i>Breed communiceren van de resultaten van de participatiemomenten naar ambtenaren (via regionetwerken), mandatarissen, klimaatcoaches, burgers, ...</i>	SOLVA	Variant (IOED), POV (Erfgoed, klimaat,...), lokale besturen, SOLVA, LaPa en Avansa in een aantal concrete acties als ondersteunende partners, TOV/TVA	agenderen	kerngebied	Nog niet van toepassing	Eigen personeelsinzet : coördinator	Een uitgebreide subsidietoets per deelactie zal gevoerd worden (mobiliteit, vergroening, houtkanten, ontharding, buurtnatuur, omgevingscontract,...) om werkings- en investeringsmiddelen te genereren. Het investeringsbudget van het LaPa, samen met de budgetten van de lokale besturen dient als voornaamste co-fin.	13.500	
2.3.2	<i>Opzetten van een collectief renovatietraject voor de inwoners van de wijk, waarbij zij maximaal ontzorgd worden.</i>	SOLVA		agenderen	kerngebied	De indicatoren op wijkniveau vast te leggen			11.100	
2.3.3	<i>Opzetten van initiatieven om deelmobiliteit en/of elektrische mobiliteit te stimuleren.</i>	SOLVA		agenderen	kerngebied	X laadpunten/100 inwoners, X toegangspunten/ 1000 inwoners			23.000	
2.3.4	<i>Opzetten van initiatieven om gezamenlijk te ontharden op privaat domein (bv. organisatie van een tegeltaxi voor de wijk, die uitgebroken verharding gratis komt ophalen).</i>	SOLVA/Avansa		agenderen	kerngebied	per persoon 1m ² ontharding			12.600	
2.3.5	<i>Promoten groepsaankoop streekeigen bomen en struiken om te vergroenen op privaat domein (ev. ook plantgoed voor geveltuin).</i>	RLVA		agenderen	kerngebied	1 boom en 1m haag/ persoon			Eigen personeelsinzet : communicatie	750
2.3.6	<i>De aanleg van groene landschapsvingers tussen landschap en stads- of dorpscentrum, 'trek het landschap jouw dorp in'.</i>	RLVA		agenderen	kerngebied	1 boom en 1m haag/ persoon			Eigen personeelsinzet : verwevingsbegeleider	110.500

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS	parkbureau			PERONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD2 We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit									
2.3.7	Herstel houtig erfgoed in dorpen en het omliggende landschap (dreven, monumentale bomen, welkomstlindes, hoogstamboomgaarden, kapelbomen, hagen,...).	RLVA		agenderen	kerngebied	1 boom en 1m haag/ inwoner			68.500
2.3.8	Vergroening van begraafplaatsen.	Lokaal bestuur		agenderen	kerngebied	Indicatoren vast te leggen in overleg met lokaal bestuur	Eigen personeelsinzet : coördinator	Een uitgebreide subsidietoets per deelactie zal gevoerd worden	6.000
2.3.9	Ontharding en omvorming tot klimaatadaptieve publieke ruimtes, ontharding van overgedimensioneerde gemeentewegen.	Lokaal bestuur	Variant (IOED), POV (Erfgoed, klimaat,..), lokale besturen, SOLVA, LaPa en Avansa in een aantal concrete acties als ondersteunende partners	agenderen	kerngebied	1m ² /persoon onthard en 1 extra natuurgroenperk per 1000 inwoners			43.500
2.3.10	Aanbieden van hefbomen bv. via subsidieaanvragen, omgevingscontract,....	POV, SOLVA		agenderen	kerngebied	Minstens twee klimaatadaptieve projecten per gemeente uit kerngebied kunnen rekenen op subsidies	Eigen personeelsinzet : fondsenwerver	Subsidietoetsen, provinciaal omgevingscontract	40.000
2.4 Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen tussen de 4 hoofdkernen als alternatief voor de privéwag									
2.4.1	Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen in en tussen Oudenaarde en Geraardsbergen en tussen Zottegem en Ronse.	LaPa		opstarten	kern- en invloedsgebied	De twee onderzochte 'diagonale' tracés worden formeel gedragen	Eigen personeelsinzet : fondsenwerver	werkingsmiddelen parkbureau, bestaande financiering via onder meer het Fietsfonds	2.775
2.4.2	Agenderen van de onveilige fietsinfrastructuur en oversteken bij overheden.	LaPa	Lokale besturen, SOLVA, POV (dienst mobiliteit), Vervoerregio Vlaamse Ardennen, TOV/TVA	opstarten	kern- en invloedsgebied	2 Potentiële bovenlokale, veilige, fietsverbindingen en een plan van aanpak	Eigen personeelsinzet : coördinator		1.950
2.5 Extra impact voor het elektrisch deelfietsen door "extra recreatieve laag" als alternatief voor de privéwag									
2.5.1	Samenwerking opzetten rond het toevoegen van een extra 'recreatieve laag' bovenop het functionele aspect van de deelfiets.	SOLVA	LaPa, lokale besturen, TOV/TVA, Vervoerregio Vlaamse Ardennen, toeristische ondernemers	agenderen	kern- en invloedsgebied	de task force is opgericht	Eigen personeelsinzet: projectmedewerker communicatie en personeel afgedekt bij trekker en partners	Verschillende mogelijkheden via subsidietoets om aanvullende investerings- (externe prestaties) en werkingmiddelen te genereren (Interreg, toerisme,-VLAIO, ...)	28.750
2.5.2	Toevoegen van toeristische points of interests aan de vastgestelde strategische plaatsen per gemeente.	SOLVA		agenderen	kern- en invloedsgebied	14 poi's zijn aangeduid			823.750
2.5.3	Opzet van een communicatiestrategie voor recreatieve mediakanalen.	SOLVA	TVA, TOV, B&B's, musea, gemeentelijke toerismediendiensten, Vervoerregio Vlaamse Ardennen	agenderen	kern- en invloedsgebied	70 deelfietsen beschikbaar			0

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINAN- CIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD2 We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit									
2.6 Aanpakken van een intergemeentelijk tragewegen-netwerk									
2.6.1	<i>In kaart brengen van voornaamste missing links tussen verschillende dorpskernen van dezelfde gemeente en tussen verschillende gemeenten.</i>	RLVA	LaPa, VLM (LIP), lokale besturen (ondersteuning), landbouwers en eigenaars	agenderen	kernegebied	Haalbare missing links zijn opgelijst	Eigen personeelsinzet: projectmedewerker communicatie en personeel afgedekt bij trekkers, ondersteuning door partners en via de 'wegspotters'.	Provinciale subsidies	25.000
2.6.2	<i>Impact vergroten door koppeling aan het recreatieve wandelnetwerk (TOV) en communicatie (TVA).</i>	RLVA	LaPa, VLM (LIP), lokale besturen (ondersteuning), TOV (ondersteuning bestemmingsontwikkeling en promotie)	agenderen	kernegebied	5 km extrawaarden-volle en gewenste Trage Wegen	Promotie, sensibilisatie en ondersteuning door gemeenten		55.000
2.6.3	<i>Opzet van een grensoverschrijdende soigneursnetwerk (volgens systeem Wegspotters) voor het onderhoud van de trage wegen.</i>	LaPa	POV, RLVA en vzw TW, Wegspotters, landbouwers en eigenaars	opstarten	kernegebied	In 4 van de LaPa-gemeenten			62.625
2.6.	<i>Ondersteuning van de uitbouw van het recreatieve netwerk (mtb, gravel, ruiter,...) in samenwerking met TOV, TVA, TVL, Sport Vlaanderen.</i>	Sport Vlaanderen	TOV, TVA, TVL	agenderen	kern- en invloedsgebied	n.v.t.			17.000
2.7 Onderzoek naar kansen-en knelpunten verknoping van het recreatief netwerk									
2.7.1	<i>Opvolgen en ondersteunen van TOV en TVA bij het optimaliseren van kansen en knelpunten binnen het recreatieve netwerk.</i>	TOV/TVA	LaPa, POV, VLM (LIP), lokale besturen, NP, ANB, Variant (EVA),...	agenderen	kernegebied	14x (=minstens 2/ gemeente in kerngebied) verbetering van de knooppuntwaarde	Eigen personeelsinzet: communicatie	geen Vlaamse middelen meer voor recreatieve netwerken. Aanpassingen en communicatie binnen reguliere middelen partners.	12.000

ACTIEFICHES SD4 OPLEVEN -

OD2: We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit

Actie 2.1 Organisatie klimaattafels: CO2 neutrale gebouwen en mobiliteit

WAT

Klimaatneutraliteit is een complexe en brede opgave. Willen we in staat zijn om ons aan te passen aan de klimaatveranderingen; als burger, lokale overheid, als wijk- of dorpsgemeenschap, dan moeten we nu samen aan de slag. Een wijkgerichte aanpak die zowel focust op energie, mobiliteit als op klimaatadaptatie is nodig. Zoals ook voorgesteld wordt in het Lokaal Energie- en Klimaatpact dat enkele gemeenten uit het landschapspark hebben ondertekend. Daarnaast zal de aanpak ook rekening houden met de veelheid aan erfgoeddorpen in de Vlaamse Ardennen.

HOE

We brengen de bewoners van een bepaalde wijk samen. We organiseren één participatiemoment per gemeente (1 wijk per gemeente), waarbij we samen bekijken hoe we die wijk klimaatneutraal kunnen maken. Een eerste deel van dit participatiemoment focust op het energieverhaal binnen de wijk en streeft naar fossielvrije gebouwen alsook naar een fossielvrije mobiliteit (fietsinfrastructuur, elektrische deelauto's en laadinfrastructuur). Om diepgaande fossielvrije renovaties te realiseren, speelt de erfgoedwaarde een belangrijke rol. Dit specifieke aspect wordt dan ook besproken met de bewoners en meegenomen in de renovatie-adviezen die achteraf voor elke woning kunnen worden opgemaakt. Er wordt ook gekeken hoe de renovaties collectief kunnen worden aangepakt. Dit participatiemoment geeft inzicht in de ambities van de bewoners en inspiratie voor vervolgotrajecten, die het werk effectief zullen verzetten. Hiertoe worden bestaande initiatieven slim gecombineerd en worden de bestaande hiaten opgevuld (ev. door organisatie groepsaankopen isolatie). Een tweede deel van het participatiemoment kijkt naar klimaatadaptatiemaatregelen (zie 2.2).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- POV (dienst klimaat, milieu en natuur, dienst ruimtelijke planning (Energie + Solbel))
- Landschapsparkbureau
- Avansa

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 2.2 Organisatie klimaattafels: klimaatadaptief publiek en privaat domein in de dorpen

WAT

Klimaatadaptief publiek en privaat domein in de dorpen vormt een tweede focus op de klimaattafels. Binnen de wijkgerichte aanpak is het belangrijk om de beeldkwaliteit te verbeteren en tevens de inwoners te wapenen tegen enerzijds hittestress en droogte en anderzijds tegen lokale wateroverlast. Daar waar de connectie ruimtelijk te maken is, versterken en herstellen we de verbondenheid tussen dorp en omringend landschap.

HOE

Samen met de bewoners gaan we aan de slag. Welke mogelijkheden zien zij in het privaat domein? Hoe ziet het publiek domein er uit in hun dromen? Hiertoe halen we inspiratie uit de bestaande klimaatplannen van de gemeenten. De gemeente kan terecht bij de Provincie om specifiek advies te ontvangen voor een klimaatvriendelijke inrichting van een welbepaalde wijk (inspiratie voor vervolgotrajecten, die het werk effectief zullen verderzetten (zie SD4-OD2 actie 2.3). Wanneer de gemeente investeert in het publiek domein van de wijk, zal dit de inwoners stimuleren om ook hun steentje bij te dragen. Ook de inwoners kunnen specifiek advies krijgen voor een klimaatadaptieve inrichting van hun privaat domein. Participatiemomenten geven inzicht in de ambities van de bewoners en inspiratie voor vervolgotrajecten, die het werk effectief zullen verzetten. Hiertoe worden bestaande initiatieven slim gecombineerd en worden de bestaande hiaten opgevuld (ev. door organisatie van een tegeltaxi voor de wijk, die uitgebroken verharding gratis komt ophalen). Een eerste deel van dit participatiemoment kijkt naar klimaatmitigatiemaatregelen (zie 2.1).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- POV (dienst klimaat, milieu en natuur)
- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- POV (Erfgoed)
- Avansa
- Landschapsparkbureau

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 2.3 Uitvoering concrete, gebiedsgerichte acties klimaatdorp

WAT

De twee delen van de participatiemomenten (klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, zie respectievelijk SD2-OD2 acties 2.1 en 2.2) bieden inspiratie voor het uitwerken van vervolgtrajecten, die het effectieve werk verzetten (renoveren, ontharden, vergroenen, ...). De acties zullen zowel op privaat als publiek domein focussen en worden ook besproken met de betrokken gemeentebesturen. Belangrijk is dat de concrete acties de verbondenheid tussen dorp en het omringend landschap herstellen op basis van de opgemaakte 'landschapsreflex' (zie SD1 OD1 actie 1.1) (bv. waar kunnen er ruimtelijk connecties gemaakt worden tussen landschap en dorpskernen of -wijken).

HOE

Mogelijke acties:

- Breed communiceren van de resultaten van de participatiemomenten naar ambtenaren (via regionetwerken), mandatarissen, klimaatcoaches, burgers, ...
- Opzetten van een collectief renovatietraject voor de inwoners van de wijk, waarbij zij maximaal ontzorgd worden.
- Opzetten van initiatieven om deelmobiliteit en/of elektrische mobiliteit te stimuleren.
- Opzetten van initiatieven om gezamenlijk te ontharden op privaat domein (bv. organisatie van een tegeltaxi voor de wijk, die uitgekomen verharding gratis komt ophalen).
- Promoten groepsaankoop streekeigen bomen en struiken om te vergroenen op privaat domein (ev. ook plantgoed voor geveltuin).
- De aanleg van groene landschapsvingers tussen landschap en stads- of dorpscentrum, 'trek het landschap jouw dorp in'.
- Herstel houtig erfgoed in dorpen en het omliggende landschap (dreven, monumentale bomen, welkomstlindes, hoogstamboomgaarden, kapelbomen, hagen ...) (link met SD3 - OD1 - actie 1.3).
- Vergroening van begraafplaatsen.
- Ontharding en omvorming tot klimaatadaptieve publieke ruimtes, ontharding van overgedimensioneerde gemeentewegen,...
- Generatietuinen, eetbare buurten,...
- Aanbieden van hefbomen bv. via subsidieaanvragen, omgevingscontract,...

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- Lokaal bestuur
- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Variant (IOED)
- POV (Erfgoed, klimaat,..)
- Avansa
- Lokale besturen
- TOV/TVA

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsggebied

Actie 2.4 Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen tussen de 4 hoofdkernen als alternatief voor de privéwagen

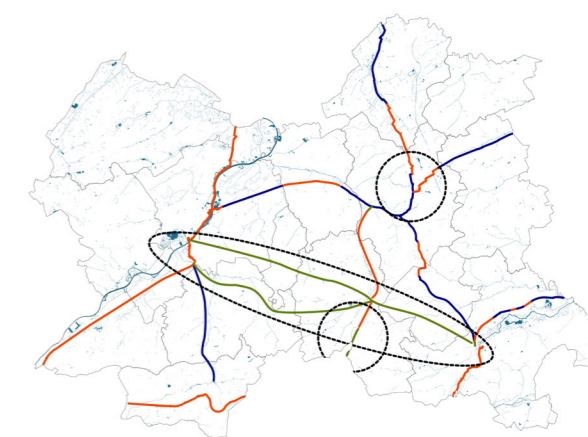
WAT

Hoewel de Vlaamse Ardennen erg in trek zijn bij wielrenners, gebruiken de lokale inwoners in de Vlaamse Ardennen zelf weinig de fiets. Om de autoafhankelijkheid en milieu-emissies in de regio te verminderen focussen we op het verder uitbouwen en veilig maken van het bovenlokaal functioneel fietsnetwerk. Wat goed is voor de lokale functionele fietser zal ook bijdragen aan een veilige recreatieve ontsluiting voor bezoekers op twee wielen. De geplande fietssnelwegen vormen de randen van het vierkant Ronse-Oudenaarde-Geraardsbergen-Zottegem, tevens zowat de randen van het landschapspark. Vanuit de Vlaamse Ardennen bieden de vier treinstations in deze steden het hoogste potentieel voor duurzame verplaatsingen, waarbij veilige fietsverbindingen vanuit de kernen naar deze stations van groot belang zijn. Gebruikmakend van bestaande wegen, de atlas der buurtwegen, feitelijke buurtwegen, restpercelen, oude tram- of treinbanenbeddingen, landbouwwegen en bestaand tracé-onderzoek worden missing links in en tussen Oudenaarde en Geraardsbergen enerzijds en Zottegem en Ronse anderzijds, gerealiseerd. Dit onderzoek wordt grondig onderzocht om ruimte-inname, verharding en versnippering van (grotendeels) landbouwgebied te beperken.

Het Mijnerwerkerspad wordt gezien als een eerste vertrekpunt voor een veilige, comfortabele mobiliteitsverbinding vanuit het centrum van het landschapspark naar het geplande fietssnelwegennetwerk.

HOE

- Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen in en tussen Oudenaarde en Geraardsbergen en tussen Zottegem en Ronse.
- Agenderen van de onveilige fietsinfrastructuur en oversteken bij overheden.

rood: bestaande fietssnelwegen en andere fietsassen;
blauw: geplande fietssnelwegen;
groen: te onderzoeken missing links tussen Geraardsbergen en Oudenaarde enerzijds en Zottegem en Ronse anderzijds

Inspiratie: www.vollegaas.be (Pajottenland)

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- Voor de realisatie van het vastgestelde fietssnelwegennetwerk staat de Provincie Oost-Vlaanderen in. POV (dienst mobiliteit)
- Lokale besturen
- SOLVA
- Vervoerregio Vlaamse Ardennen
- TOV/TVA

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsggebied

Actie 2.5 Extra impact voor het elektrisch deelfietsen door “extra recreatieve laag” als alternatief voor de privéwagen

WAT

Vanaf januari 2024 is SOLVA verantwoordelijk voor de uitrol van elektrische deelfietsen in uitvoering van het mobiliteitsplan van de Vervoerregio Vlaamse Ardennen. De deelfietsen worden gepland op de belangrijkste vervoersknooppunten zoals de instations op het vierkant Oudenaarde-Ronse-Geraardsbergen-Zottegem en het busstation van Brakel. Door middel van een extra ‘recreatieve laag’ bovenop het functionele aspect van de deelfiets wordt extra impact gecreëerd voor bewoner en bezoeker. Daarvoor is het noodzakelijk om met gemeenten, SOLVA en TOV het debat aan te gaan over de mogelijkheden en financiering van extra fietsdeelstations bovenop de vastgestelde lijst van regionale en lokale Hoppin-punten. Dit betekent dat toeristische POI's (buurt-hoppin punten) moeten worden toegevoegd aan de vastgelegde strategische plaatsen. In samenhang hiermee is er behoefte aan een communicatiestrategie voor de recreatieve mediakanalen (TVA, TOV, B&B's, musea, educatieve centra, erfgoed sites, gemeentelijke toerismediendiensten,...)

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- SOLVA
- TOV/TVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Lokale besturen
- B&B's, musea
- Gemeentelijke toerismediendiensten
- Vervoerregio Vlaamse Ardennen
- Toeristische ondernemers

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

HOE

- Samenwerking opzetten rond het toevoegen van een extra ‘recreatieve laag’ bovenop het functionele aspect van de deelfiets.
- Toevoegen van toeristische POI's aan de vastgestelde strategische plaatsen per gemeente.
- Opzet van een communicatiestrategie voor recreatieve mediakanalen.

Actie 2.6 Aanpakken van een intergemeentelijk tragewegen-netwerk

WAT

Op basis van de goedgekeurde trage wegen plannen wordt een selectie gemaakt van de meerwaarden en slaagkansen uit de prioritair te realiseren trage wegen. Enkele meerwaarde-voorbeelden:

- tussen de verschillende dorpskernen/gehuchten van dezelfde gemeenten en tussen verschillende gemeente (bv. tussen dorpen en stadskernen, missing links tussen kernen)
- missing links tussen dorpen en toeristische attracties, met recreatieve meerwaarde
- mobiliteitsknooppunten bvb. veilige wegen van en naar scholen

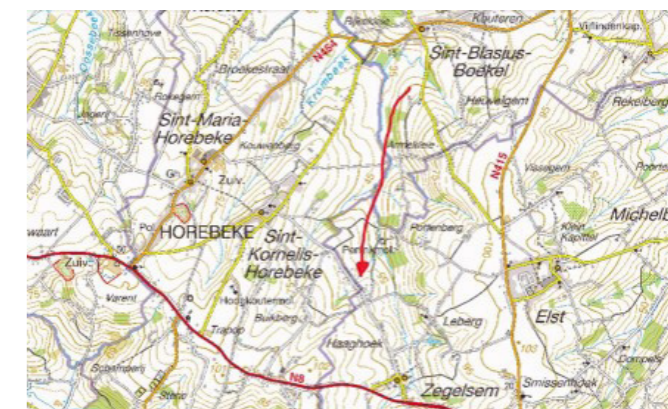
In de zone binnen het landschapspark zitten rond Ronse koppelkansen voor trage wegen met andere opgaves in het buitengebied, zoals heraanplant van KLE's, erosiebestrijding, bufferbeplanting...

Het systeem van de Wegspotters, waarbij peters en meters een stuk verantwoordelijkheid opnemen voor bepaalde trage wegen in hun gemeente, wordt breed uitgerold naar een soigneursnetwerk. Momenteel is deze werking in het werkingsgebied van het landschapspark enkel actief in Zottegem en Geraardsbergen.

HOE

Het landschapspark is verbindende actor en ontwikkelt een helikopterzicht op het netwerk:

- In kaart brengen van voornaamste missing links tussen verschillende dorpskernen van dezelfde gemeente en tussen verschillende gemeenten, in overleg met belanghebbenden.
- Impact vergroten door koppeling aan het recreatieve wandelnetwerk (TOV) en communicatie (TVA).
- Opzet van een grensoverschrijdende soigneursnetwerk (volgens systeem Wegspotters) voor het onderhoud van de trage wegen.
- Ondersteuning van de uitbouw van het recreatieve netwerk (mtb, gravel, ruiter,...) in samenwerking met TOV, TVA, TVL, Sport Vlaanderen.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- Landschapsparkbureau
- Sport Vlaanderen (uitbouw recreatief netwerk)

BETROKKEN ACTOREN

- vzw Trage Wegen,
- Wegspotters
- VLM (LIP)
- Lokale besturen
- TOV, TVA, TVL
- Landbouwers
- Eigenaars

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

ACTIETABEL SD4 OPLEVEN -

OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van de dorpen in het landschap

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD3 We verhogen de beleving van de dorpen in het landschap									
3.1	Leefgebied van de symboolsoorten in de steden en dorpen versterken								
3.1.1	Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.	RLVA		agenderen	kern- en invloedsgebied	n.v.t.	Eigen personeelsinzet: coördinator en reguliere personeelsinvulling en -middelen bij de trekkende partners	Eigen werkmiddelen en inzet partners	18.000
3.1.2	Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.	RLVA	ANB, INBO, NP, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, bosgroep, educatieve centra, landbouwers, inwoners, WBE's...	agenderen	kern- en invloedsgebied	n.v.t.			5.500
3.1.3	Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.	RLVA		agenderen	kern- en invloedsgebied	n.v.t.			6.500
3.1.4	Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' op het verkeerswegennet opgesomd op de datawebsite 'Dieren onder de wielen' (gegevens aanrijdingsplaatsen)	RLVA		agenderen	kern- en invloedsgebied				3.250
3.1.5	Stimuleren van natuurinclusief bouwen bij het behoud, herstel en versterking/uitbreiding van gekende verblijfplekken in stedelijk of verstedelijk gebied (inventarisatie verblijfplekken door Faunahuis)	POV, faunahuis		lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgebied			Graduele verhoging per jaar van de website, geregistreerde afspraken en doelgroepgerelateerde contacten/informatie-aanvragen
3.2	Ondersteunen van herbestemmingen beschermd onroerend erfgoed in de dorpen								
3.2.1	Het initiëren en coördineren van effectieve, haalbare en gedragen herbestemmingsprojecten, rekening houdend met de visie en missie van het landschapspark en het bestaande vergunningenbeleid.	Variant (IOED)	LaPa, AOO, Avansa, POV (Erfgoed), SOLVA	agenderen	kernegebied	5	Eigen personeelsinzet: coördinator	Steevast subsidietoets (AOO, ABB)	104.000
3.2.2	Coördinatie en opvolging van alle fases tot een gedragen herbestemming: participatietraject, subsidietoets, haalbaarheidsstudie, projectregie.	SOLVA	LaPa, AOO, Avansa, POV (Erfgoed)	agenderen	kernegebied	5		Steevast subsidietoets (AOO, ABB), co-fin eigenaar	4.000
3.3	We herstellen de connectie tussen dorp en omliggend onroerend erfgoed								
3.3.1	Het voeren van een screenend potentie-onderzoek cfr. 'Toeristisch potentieel erfgoedsites Scheldevallei en Waasland' (TOV en Bureau Ruimte en Vrije Tijd).	TOV/TVA	LaPa, Variant (EVA), AOE, POV, eigenaars	agenderen	kernegebied	Uitvoering potentie-onderzoek	Eigen personeelsinzet: projectmedewerker communicatie	Bovenop de reguliere werking van de partners. Subsidietoets: Leader (indien connectie landbouw), toerisme provincie, toerisme Vlaanderen, AOO. Het co-fin budget van LaPa kan aangesproken worden.	31.500
3.3.2	Opstart concrete (proef)projecten: zoals bv. kasteeltuin Leeuwergem, ...	Diverse trekkers per projecttype	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA, LaPa	agenderen	kernegebied	min. 6 projecten			182.500
3.3.3	Waar nodig en haalbaar kan ontsluiting en/of beheer het voorwerp worden van een vrijwilligerswerking.	LaPa	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA	agenderen	kernegebied	De 6 projecten hebben een duurzame ontsluitingsstrategie en -werking			72.500
3.3.4	Communicatie af te stemmen met TOV, TVA en EVA.	TOV/TVA, Variant (EVA)	LaPa	agenderen	kernegebied	Communicatie zit vervat in communicatieplan TOV/TVA			0

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD3 We verhogen de beleving van de dorpen in het landschap									
3.4 Herstellen & nieuw leven geven aan bakovens									
3.4.1	<i>Opzetten en vinden van middelen voor een actie programma voor het herstellen/terug in gebruik nemen van 5 vervallen bakovens in samenwerking met de lokale gemeenschap, in verderzetting van het Leaderproject 'Vuur doet leven'.</i>	RLVA, Avansa, Variant (EVA)	TOV/TVA, centrum agrarische geschiedenis, POV (Erfgoed)	agenderen	kern- en invloedsgedebied	10 bakovens zijn opnieuw in gebruik	Eigen personeel-sinzet: projectmedewerker communicatie	Bovenop reguliere werking: Zoeken naar extra middelen (cultuur en erfgoedkanalen, Leader weinig waarschijnlijk). Alle deelacties in 1 projectdossier	62.500
3.4.2	<i>Organisatie van restauratiewerkshops, baklessen en een bakovenwandeling. Filmpjes maken van oude bewoners die gerechtjes maken en het maakproces in sappig dialect toelichten.</i>	Avansa, Variant (EVA)	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA, POV (Erfgoed)	agenderen	kern- en invloedsgedebied	reeks van 5 baklessen en workshops, bakovenwandeling en communicatieprogramma			184.500
3.4.3	<i>Uitbrengen streekproducten-receptenboekje (mattentaarten, masteluinbrood, koekelaring, kedjorkies, geutelingen...).</i>	Avansa, Variant (EVA), EROV	LaPa, TVA, TOV	agenderen	kern- en invloedsgedebied	Recepteboekje is verspreid			6.500
3.5 Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoedverhalen en tradities van het dorp in relatie tot het landschap									
3.5.1	<i>Via een gemeenschapsvormend project gaan we op zoek naar de verhalen uit het dorp en het omliggende landschap (de woonwag en van Kempens karakter is een inspirerend voorbeeld).</i>	Variant (EVA), POV (Erfgoed)	TOV, TVA, LaPa, erfgoedcentra	agenderen	kern- en invloedsgedebied	2 dorpen per 7 LaPa-gemeenten?	Eigen personeel-sinzet: projectmedewerker communicatie	Verdere subsidietoets via EVA	10.000
3.5.2	<i>Permanent maken van erfgoedtradities gekoppeld aan dorpsfevenementen (bv. een beeldverslag met drones, het permanent bewandelbaar maken van de Fiertelommegang, Erfgoedspokkel, een wandeling met QR-codes, ...).</i>	Variant (EVA), POV (Erfgoed)	TOV, TVA, LaPa, erfgoedcentra	agenderen	kern- en invloedsgedebied	3 concrete actieresultaten			103.880
3.6 We verbinden mensen met het landschap via kunst									
3.6.1	<i>Opnemen van kunstfevenementen in het communicatieplan.</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgedebied	professionele kunstfevenementen die werken met het landschap, worden gepromoot	Eigen personeel-sinzet: projectmedewerker communicatie	Binnen de reguliere middelen LaPa	930
3.6.2	<i>Stimuleren van grensoverschrijdende initiatieven en betrokken besturen warm maken voor ondersteuning.</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgedebied	Kunstenroutes evolveren naar gemeentegrensoverschrijdende fevenementen		Binnen de reguliere middelen LaPa	930
3.6.3	<i>Aanbieden van een landschappelijke en facilitaire meerwaarde via: gebiedsgerichte ondersteuning bij uitwerken parcours, ondersteuning bieden bij fondsenwerving, ondersteuning bieden aan de bezoeker om naast kunst als thema in en met het landschap ook een lezing van het landschap zelf aan te bieden, convergentie van strategische doelstellingen en thema's van kunstencparcours (herbronnen, verweven, opleven en soigneren).</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgedebied	inhoudelijke partner van minstens 2 kunstencinitiatieven		Eigen personeel-sinzet: fondsenwerver	Binnen de reguliere middelen LaPa

NR	PRIORITAIRE ACTIES	PARTNERS		ROL parkbureau	WERKING	INDICATOR	INSTRUMENTARIUM		FINANCIERING
		VOORTREKKER	PARTNERS				PERSONEEL	UITVOERING	RAMING
OPLEVEN									
OD3 We verhogen de beleving van de dorpen in het landschap									
3.7 Uitvoeren en promoten van meerdaagse langeafstandswandelroute(s)									
3.7.1	<i>Uitwerken van langeafstandsroutes volgens het concept van https://www.wandelzesdaagse.be/, met extra services als nabezorging bagage, logiemogelijkheden, vlot bereikbare start- en aankomstlocaties,...</i>	Toeristische ondernemers, TOV/ TVA	LaPa, Variant (EVA), NP, ANB, lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgebied	1 langeafstandsroutegrensoverschrijdend in de eerste termijn van 6 jaar	Eigen personeelsinzet: projectmedewerker communicatie	Interreg, POV(toerisme), Vlaamse middelen, cofin partner over de grens (bv. Pays Des Collines)	17.000
3.7.2	<i>Ontwikkelen van een toeristisch product Vlaamse Ardennen/Pays des Collines.</i>	TVA, TOV	LaPa, Variant (EVA), NP, ANB, lokale besturen	agenderen	kern- en invloedsgebied				16.000
3.8 Visie beeldzorg en beter beheer toeristische verkeersborden									
3.8.1	<i>Ontwikkelen van een beeldzorgkader rond diverse toeristische verkeersborden (F35, F33, wegwijzers, infoborden,...).</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	LaPa als aanspreekpunt en beheercoördinator	Eigen personeelsinzet: projectmedewerker communicatie	geen kans op subsidies, maar ook geen dure actie	14.400
3.8.2	<i>Opname van toeristische verkeersborden in de digitale verkeersbordendatabank en in de routescans.</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	Alle toeristische verkeersborden zijn in kaart gebracht			1.000
3.8.3	<i>Ondersteuning en ontzorging van gemeenten bij het beheer van toeristische verkeersborden.</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	opstarten	kern- en invloedsgebied	Actueel bestand en beheer van de toeristische verkeersborden			12.000
3.8.4	<i>Geleiding van streekbezoekers naar vertrekpunten met ecologische en landschappelijke draagkracht.</i>	LaPa	Lokale besturen, NP	opstarten	kern- en invloedsgebied	Deelvisie uitgewerkt rond communicatie en geleiding naar vertrekpunten met ecologische en landschappelijke draagkracht.			3.000

ACTIEFICHES SD4 OPLEVEN -

OD3: We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van de dorpen in het landschap

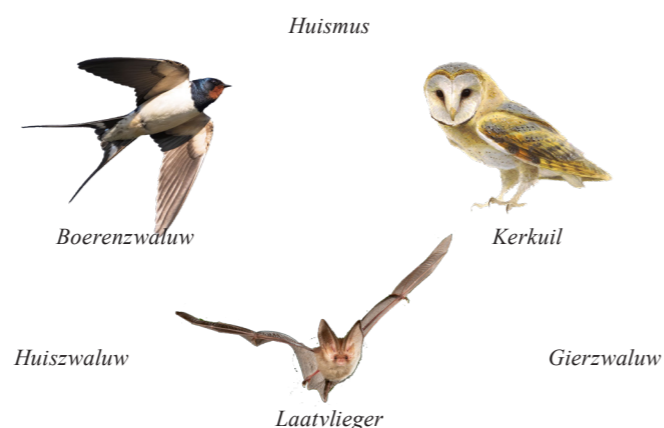
Actie 3.1 Leefgebied van de symboolsoorten in de steden en dorpen versterken

WAT

Het verweven landschap herbergt heel wat natuurwaarden. Vlaamse en Europees beschermde fauna en flora kennen hun leefgebied in de dorpen en steden. In elke biotoop horen van oudsher symboolsoorten thuis. Symboolsoorten zijn soorten die niet aan de criteria van provinciaal prioritaire soorten voldoen, maar die toch van provinciaal belang zijn. Vaak zijn deze soorten sterk afhankelijk van biotopen die typisch zijn voor de provincie en soorten die een achteruitgang kennen of bijna uitgestorven zijn maar waarbij het potentieel nog aanwezig is indien inspanningen worden geleverd (Adriaens et al., 2013)¹. Binnen de dorpen en steden zijn de laatvlieger, boerenzwaluw, huiszwaluw, gierzwaluw, huismus en kerkuil symboolsoorten. Met de voorgaande systemische operationele doelstellingen verbeterden we de landschapskwaliteiten en de landbouwvoering in hun leefgebied. In deze actie wensen we deze soorten naar voren te schuiven als symboolsoorten bij de herinrichting van de dorpskernen. Door in te zetten op die soorten worden de uitdagingen en inspanningen heel concreet, waar ook andere soorten mee van genieten. Hierbij worden nadelen en restricties voor wie leeft en werkt in het landschap zoveel mogelijk beperkt. Het inzetten op het vergroten, verbinden en verbeteren van de leefgebieden van deze symboolsoorten op strategische plaatsen is een hefboom voor het robuuster en ecologisch waardevoller maken van de authentieke dorpen en steden in de Vlaamse Ardennen.

HOE

- Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.
- Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.
- Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.
- Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' op het verkeerswegennet opgesomd op de datawebsite 'Dieren onder de wielen' (gegevens aanrijdingsplaatsen).
- Stimuleren van natuurinclusief bouwen bij het behoud, herstel en versterking/uitbreiding van gekende verblijfplekken in stedelijk of verstedelijkt gebied (inventarisatie verblijfplekken door Faunahuis).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- POV
- Faunahuis

BETROKKEN ACTOREN

- ANB
- INBO
- NP
- POV
- Lokale besturen
- Natuurverenigingen
- Bosgroep
- Educatieve centra
- Landbouwers
- Inwoners
- WBE's

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.2 Ondersteunen van herbestemmingen beschermd onroerend erfgoed in de dorpen

WAT

Herbestemming van erfgoed is een complexe materie. Denken we maar aan kerken waar alle wetgevende contouren, lokaal draagvlak, beheeraspecten, sociale en economische en culturele haalbaarheid als puzzelstukken perfect in elkaar moeten vallen. Maar ook herbestemming van een pastorie of een leegstaande hoeve zijn voor onze dorpen en lokale besturen een grote uitdaging (financieel, beeldkwaliteit, nieuwe woonvormen, ...) en dienen net zoals bij kerken open te staan voor het sociaal weefsel errond. Daarom verdwijnen vaak herbestemmingsstudies met dure verregaande architecturale invullingen in de archiefkast.

HOE

- Het initiëren en coördineren van effectieve, haalbare en gedragen herbestemmingsprojecten, rekening houdend met de visie en missie van het landschapspark en het bestaande vergunningenbeleid.
- Coördinatie en opvolging van alle fases tot een gedragen herbestemming: participatietraject, subsidietoets, haalbaarheidsstudie, projectregie.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Variant (IOED)
- SOLVA

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- AOO
- Avansa
- POV (Erfgoed)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

¹ Adriaens D., Adriaens T., De Knijf G., Hendrickx F., Maes D., Van Landuyt W., Vermeersch G. & Louette G. (2013). Soorten en biotopen in Oost-Vlaanderen: prioriteit en symboolwaarde voor het natuurbeleid. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2013 (1040772). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Actie 3.3 We herstellen de connectie tussen dorp en omliggend onroerend erfgoed

WAT

Gemeenschappen in ons landschap zijn vaak gevormd rond de functies van het omliggend onroerend erfgoed (herenhoeves, kapel, water- en windmolens, kastelen, (bron)nijverheid (brouwerijen, bronwaterfabrikant, steenbakkerijen,...)). Het landschap wordt soms gekenmerkt door stille getuigen daarvan (Molenstraat, Bronstraat, dreven, ...) of door vandaag weinig of niet-toegankelijke sites. We herstellen de sociale en fysieke uitwisseling tussen site en dorp. Enerzijds via projectwerking, maar waar het kan ook door dit landschaps-DNA in te zetten tot permanente recreatieve producten.

HOE

- Het voeren van een screenend potentie-onderzoek cfr. 'Toeristisch potentieel erfgoed sites Scheldevallei en Waasland' (TOV en Bureau Ruimte en Vrije Tijd).
- Mogelijke concrete (proef)projecten:
  - kasteeltuin Leeuwergem,
  - projecten vb. rond straatnaam-etymologie.
- Waar nodig en haalbaar kan ontsluiting en/of beheer het voorwerp worden van een vrijwilligerswerking.
- Communicatie af te stemmen met TOV, TVA en EVA.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- Diverse trekkers per projecttype

BETROKKEN ACTOREN

- TOV/TVA
- Eigenaars
- IOED
- Lokale besturen
- Variant (EVA)
- AOE
- POV

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 3.4 Herstellen & nieuw leven geven aan bakovens

WAT

De Vlaamse Ardennen zijn rijk aan klein historisch erfgoed waaronder de windmolens op de kouters, de watermolens in de beekvalleien, bakovens die gelinkt zijn aan de productie van voedingsproducten. De meeste windmolens en watermolens hebben al een nieuw leven gekregen. Veel van de bakovens staan er vandaag vervallen bij. De kennis van het gebruik hiervan gaat ook verloren, omdat dit klein historisch erfgoed onlosmakelijk deel uit maakt van het landschap, wordt i.h.k.v. het landschapspark aan de restauratie en het heractiveren (met de lokale gemeenschap) ervan gewerkt, in verderzetting van het Leaderproject 'Vuur doet leven'. Deze actie sluit aan bij de decentrale onthaalstrategie 2: 'Inrichten van landschapsbelevingsplekjes als onthaal van de Vlaamse Ardennen'.

Recepten van historische, streekeigen gerechten die in de bakovens gemaakt werden verzameld en verspreid (o.a. mattentaarten, masteluinbrood, koekelaring (sinterklaas), kedjorkies (nieuwjaar – quatre jour), geutelingen (februari), kneutels, lekkies).

HOE

- Opzetten en vinden van middelen voor een actie programma voor het herstellen/terug in gebruik nemen van 5 vervallen bakovens in samenwerking met de lokale gemeenschap, in verderzetting van het Leaderproject 'Vuur doet leven'.
- Organisatie van restauratieworkshops, baklessen en een bakovenwandeling. Filmpjes maken van oude bewoners die gerechtjes maken en het maakproces in sappig dialect toelichten.
- Uitbrengen streekproducten-receptenboekje (mattentaarten, masteluinbrood, koekelaring, kedjorkies, geutelingen...).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten
- Agenderen
- Opvolgen

VOORTREKKER

- RLVA
- Variant (EVA)
- EROV

BETROKKEN ACTOREN

- TOV/TVA
- Landschapspark
- Centrum agrarische geschiedenis
- POV (Erfgoed)
- Lokale besturen
- Eigenaars

WERKINGSGBIED

- Kerngebied
- Kern- en invloedsgebied

Actie 3.5 Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoedverhalen en tradities van het dorp in relatie tot het landschap

WAT

Onze dorpen zitten vol curieuze, heerlijke en pakkende verhalen die hun oorsprong vinden in het landschap. Ze vertellen ons over de bewoners, gewoontes, oude en nieuwe rituelen,... Het is ons landschaps-DNA. Maar als we ze vandaag niet optekenen, is dit immaterieel en cultureel erfgoed morgen misschien verloren of vergeten en kunnen we het niet meer laten opleven. Daarom is er nood aan een gemeenschapsvormend project waar de verhalen worden samengebracht. Naast verhalen is het ook belangrijk om tradities permanent terug in de kijker te plaatsen. Dit kan versterkt worden door het koppelen aan dorpsfeesten. De communicatie van deze info en productontwikkeling worden afgestemd met de partners uit de toeristische en erfgoedsector.

HOE

- Via een gemeenschapsvormend project gaan we op zoek naar de verhalen uit het dorp en het omliggende landschap (de woonwagen van Kempens karakter is een inspirerend voorbeeld).
- Permanent maken van erfgoedtradities gekoppeld aan dorpsfeesten (bv. een beeldverslag met drones, het permanent bewandelbaar maken van de Fiertelomweg, Erfgoedprokkel, een wandeling met QR-codes, ...).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Variant (EVA)
- POV (Erfgoed)

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Erfgoedcentra
- TOV/TVA (vanuit complementaire samenwerking, afspraken volgens SWO)

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Kempens Karakter: 'Ons Buurtverhaal'

Wet van het dorp Zwalm

Actie 3.6 We verbinden mensen met het landschap via kunst

WAT

In de Vlaamse Ardennen zijn diverse verenigingen zoals bv. Kunst & Zwalm, Cultuurnetwerk Maarkedal, Davidsfonds Kruisem,... actief rond 'kunst in het landschap'. Het landschapspark wil voor hen een forum zijn om hun activiteiten communicatief te ondersteunen en bovengemeentelijke initiatieven te stimuleren, met de link landschap-kunst als baseline.

HOE

- We nemen de kunstevenementen op in ons communicatieplan.
- We stimuleren gemeenteverschrijdende initiatieven en maken de betrokken besturen warm voor ondersteuning.
- Het landschapspark biedt voor deze initiatieven een facilitaire en aldus landschappelijke meerwaarde:
  - Convergentie strategische doelstellingen en thema's van kunstencourcours (Herbronnen, Verweven, Opleven en ledereen soigneren)
  - Gebiedsgerichte ondersteuning bij uitwerken parcourcours (erfgoed, landbouwers, landschappelijke info, ...)
  - Ondersteuning bieden bij fondsenwerving
  - Ondersteuning bieden aan de bezoeker om naast kunst als thema in en met het landschap ook een lezing van het landschap zelf aan te bieden.

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten   Agenderen   Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- TOV/TVA (vanuit complementaire samenwerking, afspraken volgens SWO)
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied   Kern- en invloedsgebied

Actie 3.7 Uitvoeren en promoten van meerdaagse langeafstandsroute(s)

WAT

Een meerdaags wandel-, fiets-, ruiter-,... product is in het huidige beleidsplan Toerisme Vlaamse Ardennen nog geen speerpunt, maar wordt dit wel in het eerstkomende beleidsplan (2024). Het uitwerken van zo'n meerdaagse route betekent een koppeling aan horeca, logies en attracties, en vertrekend/eindigend/onderweg rakend aan mobiliteitspunten. De langeafstandsroutes worden tevens opgeladen met betekenisvolle landschapsverhalen.

HOE

- Het landschapspark dient zich aan als partner om dit uit te werken volgens het concept van <https://www.wandelzesdaagse.be/>, dus ook met extra services als nabezorging bagage, logiemogelijkheden, vlot bereikbare start- en aankomstlocaties,...
- Een toeristisch product Vlaamse Ardennen/Pays des Collines is voor de hand liggend, mede door de mogelijkheden promotie en communicatie af te stemmen met focus op het landschap en de complementariteit van de twee gebieden op dat vlak, ... Ook andere projectideeën in de regio zullen vorm krijgen (bv. de voettocht van Vincent Van Gogh van Mons naar Horebeke).

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Toeristische ondernemers
- TVA-TOV

BETROKKEN ACTOREN

- Landschapsparkbureau
- Variant (EVA)
- NP
- ANB
- Lokale besturen

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

Actie 3.8 Visie beeldzorg en beter beheer toeristische verkeersborden

WAT

Toerisme Oost-Vlaanderen streeft naar een vereenvoudiging van het gebruik van bebording om visuele vervuiling te verminderen. Hierbij kan het landschapspark instaan voor de bescherming van de landschapskwaliteit en een vereenvoudigde huisstijl (bestaande huisstijl TVA). Het is de ambitie van het landschapspark om in het kader van beeldzorg en florierende bestemming een beeldzorgkader te ontwikkelen. Toeristische verkeersborden naar logies bv. zijn geen meerwaarde blijkt uit de bevindingen van de toeristische sector. Bordjes naar horeca en attractiepunten verminderen dan weer het zoekverkeer. Het is de bedoeling dat het beeldzorgkader een ruime visie biedt op diverse types verkeersborden op (F35, F33, wegwijzers, infoborden,...).

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoer van de toeristische verkeersborden. Zowel bij de plaatsing als bij het beheer en overzicht (bv. de opname in de digitale verkeersbordendatabank, het wegnemen van borden van voormalige handelszaken,...) kunnen de gemeentebesturen ondersteuning en hulp gebruiken.

HOE

- Ontwikkelen van een beeldzorgkader rond diverse toeristische verkeersborden (F35, F33, wegwijzers, infoborden,...).
- Opname van toeristische verkeersborden in de digitale verkeersbordendatabank en in de routescans.
- Ondersteuning en ontzorging van gemeenten bij het beheer van toeristische verkeersborden.
- Geleiding van streekbezoekers naar vertrekpunten met ecologische en landschappelijke draagkracht.

Horeca en kampeertreinen
Bord F37

Recreatie- en pretparken, culturele parken, landschappen en voorzieningen van toeristische aard Bord F33C (+ 2 km)

Bewegwijzering in de nabijheid of naar bestemmingen met kleinere bezoekersaantallen
Bord F33C of bord F35

ROL LANDSCHAPSPARK

- Opstarten Agenderen Opvolgen

VOORTREKKER

- Landschapsparkbureau

BETROKKEN ACTOREN

- TOV
- Lokale besturen
- NP

WERKINGSGBIED

- Kerngebied Kern- en invloedsgebied

FINANCIEEL GROEIPLAN

3

STRUCTURELE FINANCIERING VAN HET LANDSCHAPSPARK VLAAMSE ARDENNEN

De jaarlijkse structurele financiering van het landschapspark bestaat uit een financiële bijdragen van verschillende partners (zie onderstaande tabel).

Vlaanderen	489.000 EUR	76%
Provincie Oost-Vlaanderen	35.000 EUR	5.4%
Toerisme Oost-Vlaanderen	15.000 EUR	2.3%
Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen	15.000 EUR	2.3%
SOLVA	15.000 EUR	2.3%
Stad Oudenaarde	15.000 EUR	2.3%
Stad Geraardsbergen	15.000 EUR	2.3%
Stad Ronse	15.000 EUR	2.3%
Stad Zottegem	15.000 EUR	2.3%
Gemeente Maarkedal	5.000 EUR	0.8%
Gemeente Zwalm	5.000 EUR	0.8%
Gemeente Horebeke	5.000 EUR	0.8%
TOTAAL	644.000 EUR	

De besteding van dit bedrag is als volgt verdeeld:

- Vaste financiering personeel en werking (3 VTE): 335.000 EUR (coördinator, verwevingsmedewerker, project-medewerker)
- Variabele financiering personeel en werking (1 VTE): 76.250 EUR (fondsenwerver)
- Investeringsfinanciering: 232.750 EUR

Voor de looptijd van het operationeel plan (6 jaar) geeft dit volgende budgetten:

- Personeelsbudget: 1.867.500.00 EUR
- Werkingsbudget: 600.000 EUR
- Investeringsbudget: 1.396.500 EUR

TOTAALBUDGET: 3.864.000 EUR

FINANCIIEEL GROEIPLAN

De gefaseerde opstart van acties en projecten, zoals uitgewerkt in het operationeel plan van het Landschapspark Vlaamse Ardennen is grotendeels afhankelijk van het aantrekken van extra financiering en extra co-financiering.

De investeringsmiddelen van het Landschapspark zullen vooral gebruikt worden als cofinanciering om subsidiedossiers in te kunnen dienen en geld naar de regio te brengen. De investeringsfinanciering zal dus gebruikt worden als hefboomfinanciering om uitvoering te geven aan het operationeel plan.

Niet-limitatieve lijst bestaande instrumenten waar we gebruik van willen maken voor de uitvoering van het operationeel plan (onder voorbehoud van voortbestaan ervan, goedkeuring van de dossiers...):

- Europese instrumenten: • Leader • Interreg • EUCF • EFRO • LIFE • ...
- Vlaamse instrumenten: ANB Projectsubsidie natuur • ANB Natuur in je buurt • ANB Natuur op je school • ANB bebossingsubsidies • ANB natte natuur • Blue Deal projectoproepen • VEKA (calls groene stroom en groene warmte) • Strategische projecten • Subsidies Toerisme • Extra beloofde fondsen vrijgemaakt voor Landschapsparken zoals i.k.v. voedselstrategieën • Subsidies houtkanten • VLAIO kernversterking • VLAIO transformatie leegstaande handelspanden • Oproepen Vlaanderen circulair • Living labs circulaire economie • Subsidies Onroerend Erfgoed • Subsidies cultureel erfgoed / FARO • Landinrichting • Water+Land+Schap...
- Provinciale instrumenten • Molendraaipremie • Subsidie voor de inrichting van een tragewegennet • Subsidie voor erfgoedprojecten • Subsidie voor erfgoedwerking • Subsidie voor fietsvoorzieningen op het bovenlokaal functioneel fietsrouten netwerk • Subsidie voor aanplanten van houtige kleine landschapselementen op land- en tuinbouwbedrijven • Subsidie voor imagoversterkende initiatieven in de land- en tuinbouw • Subsidie voor innovatieve projecten in de land- en tuinbouw • Subsidie voor landschapsbeheer • Subsidie voor onderhoud en (her)aanleg van knotbomen en poelen • Subsidie voor circulaire projecten • Subsidie voor plattelandsinitiatieven • Subsidie voor projecten gerelateerd aan waterlopen van 2de en 3de categorie • Subsidie voor projecten voor duurzame mobiliteit • Gestroomlijnd Landschap • Beplant het Landschap • Omgevingscontract • ...
- Andere instrumenten: • ING Fonds • Fondsen Koning Boudewijn Stichting

In het financieel groeiplan wordt:

- de personeelsinvulling, met inbegrip van de wenselijke personeelsprofielen, gekoppeld en gemotiveerd op basis van de actielijst,
- de inzet van de partners die zich mee engageren de actie(s) waar te maken ook financieel ingevuld en tastbaar gemaakt,
- op actieniveau de noodzaak en prioritering tot inzet van het investeringsbudget, en het aandeel ervan, uitgelicht,
- tot slot een totaalraming gepresenteerd van de groeioprognose dat het Parkbureau en de landschapsparkcoalitie ambiëren (realistische, voorzichtige prognose: meer dan een verdubbeling van de eigen ingezette financiële middelen).

De acties in het financieel groeiplan zijn gegroepeerd volgens de verschillende rollen die het landschapsparkbureau opneemt: opstarten, agenderen en opvolgen (meer info p.12 & 13).

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING	
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)		
LANDSCHAPSPARK START OP	OD1 Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal											
	1.1 Ontwikkelen van een integrale landschapsreflex											
	1.1.1	<i>De ontwikkeling van een integraal landschapshandboek Vlaamse Ardennen om betrokkenen te helpen de juiste landschapsreflex te maken.</i>	LaPa	SOLVA, RLVA, soigneurs, POV (erfgoed), Variant (IOED), NP, ANB	coördinator	15000	5000	15000				35000
	1.1.2	<i>Het samenstellen van een landschapskwaliteitsgroep.</i>	LaPa	SOLVA, RLVA, Variant (IOED), stedenbouwkundige ambtenaren, lokale besturen, NP, ANB	coördinator	7500	5000	12000				24500
	1.1.3	<i>Communiceren van landschapsreflex naar soigneurs, inwoners, scholen, jeugdverenigingen, bedrijven & gezinnen en bezoekers.</i>	LaPa	SOLVA, Variant (IOED), RLVA, lokale besturen, TOV en TVA (communicatie)	projectmedewerker communicatie	2500	500	20000				23000
	1.2 Opzetten soigneurswerking											
	1.2.1	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'herbronnen' die actoren van de Vlaamse Ardennen die met en rond het watersysteem werken, samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen, VMM, POV	coördinator	10000	5000					15000
	1.2.2	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'verweving' die actoren die werken rond het verweven landschap (landbouw-natuur), samenbrengt.</i>	LaPa	RLVA, Soigneurs, lokale besturen	Projectmedewerker verwevingsbegeleider	10000	5000					15000
	1.2.3	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'opleven' die actoren van de Vlaamse Ardennen die de sociale cohesie binnen de dorpen versterken, samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen	Projectmedewerker communicatie	10000	5000					15000
	1.2.4	<i>Opzetten van een soigneurs werkgroep 'landschapstoerisme' die toeristische actoren en ondernemers van de Vlaamse Ardennen samenbrengt.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen, TOV, TVA	Projectmedewerker communicatie	10000	5000	6500				21500
	1.2.5	<i>Opzetten van een soigneurs-werkgroep 'Grenzeloos samenwerken' waardoor een grensoverschrijdende samenwerking en kennisuitwisseling ontstaat met het Parc naturel du Pays Des Collines.</i>	LaPa	Soigneurs, Parc naturel du Pays Des Collines, lokale besturen	coördinator	10000	5000					15000
	1.2.6	<i>Periodiek in de kijker zetten van soigneurs gekoppeld aan een activiteit.</i>	LaPa	Soigneurs, lokale besturen	Projectmedewerker communicatie	10000	5000					15000
	1.3 Organiseren van cafés soignés											
	1.3.1	<i>Organiseren van thematische cafés soignés.</i>	LaPa	Avansa en andere middenveldorganisaties, naargelang thema, lokale besturen	Projectmedewerker communicatie	63000	5000					68000
					coördinator	21000						21000

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (sub- sidie, extra fin...)	TOTALE RAMING
LANDSCHAPSPARK START OP	1.4	Informeren van bewoners, nieuwkomers en ondernemers over het landschap van de Vlaamse Ardennen									
	1.4.1	<i>Uitwerken van een toegankelijke landschapsbiografie voor het brede publiek.</i>	LaPa, RLVA	Variant (EVA), IOED, lokale besturen, natuurverenigingen, TOV, TVA	Projectmedewerker communicatie	17500	20000	5000			42500
	1.4.2	<i>Ontwikkelen en realiseren van een communicatieplan op basis van het landschapshandboek en -biografie om inwoners, nieuwkomers, maar bv. ook tuinarchitecten en –aannemers, ondernemers, kinderen, scholen,... wegwijs te maken in het landschap van de Vlaamse Ardennen en in de bijdrage die ze kunnen leveren via wervende communicatieacties.</i>	LaPa	RLVA, Variant (EVA), lokale besturen, natuurverenigingen, TOV	Projectmedewerker communicatie	30000	90000	3500			123500
	1.5	Educatie en sensibilisering rond de thema's opleven, herbronnen en verweven in bestaande werkingen									
	1.5.1	<i>Ontwikkelen van een geïntegreerde landschapseducatie, met focus op herbronning, verweving en opleving via centra en een ambassadeurswerking in samenwerking met de soigneurs van de Vlaamse Ardennen.</i>	LaPa	Plattelandsklassen, educatieve centra, erfgoedsites, gidsenwerking Vlaamse Ardennen Extra, RLVA, landbouwers, POV	Projectmedewerker communicatie	12000	5000	20000			37000
	1.5.2	<i>Het ontwikkelen van een basisopleiding voor gidsen.</i>	LaPa, RLVA (NME)	Plattelandsklassen, educatieve centra, erfgoedsites, gidsenwerking Vlaamse Ardennen Extra, landbouwers, POV, NP Educatie, TOV	Projectmedewerker communicatie	6000	4000	5600			15600
	OD2	Soigneren van het landschap en haar bezoekers									
	2.1	Ontwikkeling van een landschapscentrum									
	2.1.1	<i>Opzetten van een voortraject dat een haalbaarheidsonderzoek, locatieonderzoek en een zoektocht naar financiële middelen combineert.</i>	LaPa	RLVA, TOV	fondsenwerver	20000	500	2500			23000
	2.1.2	<i>Detecteren van koppelkansen.</i>	LaPa	RLVA, TOV	fondsenwerver	3000		2500			5500
	2.1.3	<i>Samen met bestaande educatieve centra op zoek gaan naar een educatieve invulling voor het land-schapscentrum.</i>	LaPa	Educatieve- en bezoekerscentra		2000					2000
	2.2	Ontwikkelen van een landschapsfonds							109200		109200

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)	TOTALE RAMING
LANDSCHAPSPARK START OP	2.2.1	Opstarten van een Landschapsfonds Vlaamse Ardennen.	LaPa		fondsenwerver	120000	3000	20000			143000
	2.2.2	Opstarten van een Visitors-Pay-Back systeem.	LaPa		fondsenwerver	125000	8000				133000
	2.2.3	Opstarten van een crowdfunding-platform voor soigneurs van de Vlaamse Ardennen. Hiermee kunnen ze financiering zoeken voor projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het landschapspark (50% financiering vanuit het landschapsfonds – 50% via crowdfunding).	LaPa	Koning Boudewijntichting, Streekmotor 23, CERA fonds voor bouwkundig erfgoed, POV, LEADER,...	fondsenwerver	2000	500		5000		7500
	2.2.4	Organiseren van projectoproepen waarop soigneurs van de Vlaamse Ardennen kunnen intekenen.	LaPa		fondsenwerver	7000	500				7500
	2.2.5	Organiseren van mogelijkheid gebruik middelen voor alle landschapsbouwers voor het beheer, onderhoud en versterking van het landschap in samenwerking met de soigneurs. Dit kan via (agro)beheergroepen, machinerie, ...	LaPa		fondsenwerver	20000					20000
	2.4	Decentrale onthaalstrategie 2: Inrichten van landschapsbelevingsplekjes als verwelcoming in de Vlaamse Ardennen									
	2.4.1	Verzorgen van extra financiering en structuur voor de samenwerking. Dit onder meer door de uitwerking onder te brengen in de werkgroep toerisme en recreatie binnen de governancestructuur.	LaPa	TOV, TVA, VLM (LIP), RLVA, NP, Variant (EVA), gemeenten, eigenaars	fondsenwerver	10000			1000		11000
	3.3.1	Een programma uitwerken en middelen zoeken om de beleving van zichtassen in soigneursgebieden te vergroten.	LaPa	VLM, RLVA, gemeenten, OE, NP, TOV	landinrichting				12500		12500
OD1 We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten											
1.3 De aanleg van IBA's promoten											
1.3.1	In elke gemeente minimaal 1 zichtbare en toegankelijke IBA aanleggen.	LaPa	Lokale besturen, VMM, bekkensecretariaat, rioolbeheerders, Vlario, Farys, Kaaihoeve, POV	coördinator	15500			10000	15000	15000	55500
1.3.2	Sensibilisatiecampagne opstarten richting burgers in de gekozen zones.	LaPa	Lokale besturen, VMM, bekkensecretariaat, rioolbeheerders, Vlario, Farys, Kaaihoeve, POV, inwoners	projectmedewerker communicatie	2000			350	1000		3350

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSENEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)	TOTALE RAMING
LANDSCHAPSPARK START OP	1.4	Bronnen die rechtstreeks in riolering zitten afkoppelen en tonen									
	1.4.2	<i>Bronnen loskoppelen en visualiseren indien mogelijk.</i>	LaPa, rioolbe- heerders	VMM, Vlario, Bakkensecretariaat, wegbeheerder en lokale besturen	coördinator	3500		100000	30000	35000	168500
	1.5	Chocomelkwandeling organiseren om erosie te detecteren									
	1.5.1	<i>Organiseren van een wandeling na hevige regenval met betrok- ken grondgebruikers en actoren als methode om erosie op het terrein te ontdekken</i>	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	Verwevingsbegeleider	700		2500	1000		4200
	1.5.2	<i>Opzetten van erosie acties en zoeken naar financieringsmoge- lijkheden.</i>	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	Verwevingsbegeleider	3500		1750			5250
	1.5.3	<i>Organiseren van een 'good-practice'-wandeling in de Vlaamse Ardennen met diezelfde actoren.</i>	LaPa	RLVA, ABS, BB, ANB, VMM, NP, PCM, VLM (LIP) en POV	Verwevingsbegeleider	700		2500	1000		4200
	1.7	Zuiverende oeverstroken realiseren langs waterlopen en bronzones									
	1.7.1	<i>Sensibilisering van gebruikers en eigenaars van oeverstroken omtrent opportuniteiten binnen nieuwe projecten en wetgevin- gen</i>	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, PCM en POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars	projectmedewerker communicatie	2000		2700	2000		6700
	1.7.2	<i>Opmaken van specifieke inrichtingen en beheerplannen voor meest kwetsbare zones als bufferzones en ecologische verbin- dingen doorheen het landschap</i>	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, INBO, PCM en POV	Verwevingsbegeleider	3500		5500	5000	10000	24000
	1.7.3	<i>Inrichten van bron- en kwelzones met een historisch hoog nitraatgehalte met helofyten en het beter bufferen van kwets- bare bronzones tegen omliggende factoren.</i>	RLVA, LaPa	VLM (LIP), ANB, PCM en POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars	Verwevingsbegeleider	1750		4750	10000	10000	26500
	1.7.4.	<i>De aanleg van een waterharmonica ter hoogte van zuiveringsinstallaties zorgt voor de lozing van 'levend' water in de waterlopen. We koppelen bestaande projecten zoals Rivierlandschap, WLS en Landinrichtingsprojecten.</i>	RLVA, LaPa	VLM (LIP), VMM, Bakkensecretariaat, POV, landbouwers en andere gebruikers/ eigenaars van percelen langs waterlopen	Verwevingsbegeleider	1750		4750	10000	6000	22500
	1.7.5	<i>Koppelen van bestaand beleid en e projecten zoals Rivierlandschap, Waterlandschappen, WLS en Landinrichtingsprojecten, GLB, MAP, ...</i>	LaPa	RLVA, VLM (LIP), VMM, Bakkensecretariaat, ANB, lokale besturen, POV	coördinator	9000					9000

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSENEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

OD2 We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen

2.1 Sponsfunctie vergroten: een onthardingsstrategie voor 2 dorpen per gemeente opmaken

2.1.1	Zoeken naar financiering om de ontharding strategieën op te maken en ondersteunen van gemeenten bij de realisatie van de strategie (2 dorpen per gemeente).	LaPa, RLVA	POV, SOLVA, lokale besturen	Verwevingsbegeleider	3500		8500	10000	20000	42000
2.1.2	Samen zoeken met het lokale bestuur en inwoners naar een ideale locatie om een ontharding uit te voeren (2 dorpen per gemeente).	LaPa, RLVA	SOLVA, lokale besturen en inwoners	Verwevingsbegeleider	7000		14000	90000	110000	221000
2.1.3	Opstart van een sensibiliserings- en uitvoeringscampagne om scholen en burgers warm te maken en ondersteunen voor onthardingsinitiatieven.	LaPa, RLVA	SOLVA, POV, vzw Breekijzer en lokale besturen	projectmedewerker communicatie	2000		5000	2500	5000	14500
2.1.4	Opstart sensibiliseringscampagne om gemeenten warm te maken om minder te verharderen.	LaPa	RLVA	projectmedewerker communicatie	2000					2000
2.1.5	Onderzoeken of een provinciale verordening hemelwater zoals voorgesteld in het Riviercontract Zwalmvallei een meerwaarde kan zijn in de volledige VA.	LaPa	SOLVA, Bekkensecretariaat, lokale besturen, POV	coördinator	2000					2000
2.1.6	Hergebruik bronbemaling.	LaPa	POV, VLM (LIP), lokale besturen	coördinator	3500					3500

2.4 'Harde' beken inventariseren en aanpassen

2.4.1	Opmaak van inventarisatie- en prioriteitenlijst van 'harde' beken in de Vlaamse Ardennen samen met de gemeenten en provincie	LaPa, POV	VLM, RLVA, waterloopbeheerders, lokale besturen	coördinator	3500		7000			10500
2.4.2	x-aantal beken open leggen, ontharden en/of hermeanderen.	LaPa, POV, ANB	VLM, waterloopbeheerders, lokale besturen	coördinator	4500		20000	30000	50000	104500

OD3 We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap

3.5 Lokaal bronwater promoten

3.5.1	Vanuit het landschapspark overtuigen we lokale besturen, horeca, werkgevers en burgers om lokaal water te gebruiken en zo het verhaal van ons bronnenlandschap te vertellen.	LaPa	Soigneurs, AOE, TOV, TVA, Variant (EVA), EROV	projectmedewerker communicatie	2000		360	1000		3360
3.5.2	Installeren van (drinkbare) bronwaterkraantjes op strategische locaties en toeristische knooppunten, ontworpen met een link naar de locatie.	LaPa	Soigneurs, AOE, TOV, TVA, Farys, Variant (EVA), EROV	projectmedewerker communicatie	3500		360	18000		21860

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK START OP	OD1	We versterken de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen.									
	1.1	Verkennen en opstarten van een duurzaam beheermodel houtkanten dat eigenaars en gebruikers ontzorgt									
	1.1.1	<i>Ontwikkelen en opstarten van een efficiënt systeem dat op een duurzame manier eigenaars en gebruikers ontzorgt bij het beheer van houtkanten en andere houtige kleine landschapselementen zoals knotbomen, incl. de valorisatie van het organisch materiaal (zie ook actie 1.2.1).</i>	LaPa (verwevingsbegeleider), RLVA (LOB-werking)	Landbouwers, lokale besturen, BNVL, ANB, NP, ILVO, INBO, POV, WBE...	Verwevingsbegeleider	20000	500	20000	30000	105000	175500
	1.2	Verkennen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassingen van houtkanten									
	1.2.1	<i>Het zoeken van middelen om via pilotprojecten in de Vlaamse Ardennen ervaring op te doen en te delen.</i>	LaPa	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, lokale besturen, RLVA, ILVA, BNVL, POV, ANB, NP...	Fondsenwerver	40000	300				40300
	1.2.2	<i>Ontwikkelen en opstarten van experimenten met nieuwe, duurzame toepassing van houtkanten.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, lokale besturen, RLVA, ILVA, BNVL, POV, ANB, NP...	Verwevingsbegeleider	20000	5000	20000	25000	50000	120000
	1.2.3	<i>Kennis netwerk opbouwen m.b.t. nieuwe toepassingsmogelijkheden en valoriseren van houtkanten.</i>	LaPa	RLVA (met RL'en Vlaanderen)	Verwevingsbegeleider	6000	6000	5000			17000
	OD2	We versterken de kansen voor rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw in het verweven landschap									
	2.1	Verkennen en experimenteren met verdienmodellen voor duurzame graslanden									
	2.1.1	<i>Organiseren van een kennis- en actienetwerk van landbouwers, natuurbeheerders en onderzoekers om informatie en ervaring te verzamelen en uit te wisselen over duurzaam en rendabel graslandbeheer.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, RLVA, POV, ANB, NP ...	Verwevingsbegeleider	6000	6000	2500			14500
2.1.2	<i>Samen met dit kennis- en actienetwerk op drie locaties soigneursprojecten opzetten om een duurzaam graslandverdienmodel uit te werken en uit te testen als voorbeeld voor andere gebieden.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, ILVO, INBO, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, RLVA, POV, ANB, NP ...	Verwevingsbegeleider	15000	500	10000	10000	15000	50500	
2.2	Opzet van een werking voor de individuele begeleiding van landbouwbedrijven en kennisdeling i.f.v. meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap										
2.2.1	<i>Individuele begeleiding van minstens 5 landbouwbedrijven per jaar naar meer autonomie en rendabiliteit in een verweven landschap vanuit een bedrijfspraktische insteek. De focus ligt op het uittesten en uitdenken van de landschapcomponent in de economische bedrijfsvoering, klimaatbestendige teelten, bodemkwaliteit, erosiebeperking en de lokale productie van eiwitten.</i>	LaPa (verwevingsbegeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, landbouworganisaties, landbouwexperten, POV, RLVA, ILVO, Innovatie steunpunt, BNVL, landbouwers	Verwevingsbegeleider	20000	2000	5000			27000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK START OP	2.2.2	<i>Opzetten van een lerend netwerk om kennis en ervaringen te delen tussen landbouwers, over de taalgrens heen, meer specifiek met de landbouwers van het Parc naturel du Pays des Collines.</i>	LaPa (verwevings begeleider)	Parc naturel du Pays des Collines, landbouworganisaties, landbouwexperten, POV, RLVA, ILVO, Innovatie steunpunt, BNVL, landbouwers	Verwevingsbegeleider	5000	2000	2000			4000	
	2.4	In 5 gebieden samenwerking opzetten over rendabel verweven natuur en landbouw										
	2.4.1	<i>In 5 gebieden zetten we samenwerkingen op tussen landbouwbedrijven en natuurverenigingen voor rendabel verweven natuur en landbouw. Deze actie wordt gekoppeld aan actie OD2.2 waarbij landbouwbedrijven individueel begeleid worden. Praktijkkennis wordt als hefboom gebruikt om verweving op gebiedsniveau te realiseren.</i>	LaPa (verwevings begeleider)	BNVL, RLVA, POV, landbouwers, landbouworganisaties, ANB, NP,...	Verwevingsbegeleider	25000	2000	1000			28000	
	OD3 We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap											
	3.2	Herstellen & nieuw leven geven aan klein historisch erfgoed in het verweven landschap										
	3.2.1	<i>Zoeken naar financieringsbronnen voor het onderhoud en het herstel van kapellen.</i>	LaPa	Variant (IOED), monumentenwacht (Oost-Vlaanderen), Variant (EVA), POV (Erfgoed), LaPa, lokale besturen en eigenaars	Fondsenwerver	3000	250				3250	
	3.2.3	<i>Opzet van een soigneursnetwerk voor het onderhoud van kapellen.</i>	LaPa		Verwevingsbegeleider	10000	2000				12000	
	3.4	Kwaliteitslabel aanvragen voor twee stiltegebieden										
	3.4.1	<i>Aanvragen van het kwaliteitslabel Stiltegebied bij het Departement Omgeving (opstart proces erkenning van twee stiltegebieden in de omgeving van de Boembekemolen).</i>	LaPa	gemeenten Zottegem, Zwalm, Brakel en Horebeke, departement Omgeving	coördinator	1250	1000	4000			6250	
					verwevingsbegeleider	1000					1000	
	OD1 We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen											
	1.1	Lanceren van duurzame en effectieve afzetkanalen (B2C en B2B) voor lokale en (hoeve)producten										
	1.1.1	<i>Opstarten van een bovenlokaal overleg- en actienetwerk op met relevante partners en producenten.</i>	LaPa	Task Force: Erov, Steunpunt Korte Keten, BB, ABS, TOV/TVA, POV, verschillende boeren en producenten, + Expertise bij Inagro, Ex-Vlapas, Plattelandscentrum, Linked Farm, Vanier Gent, Kortom Leuven, Febecoop, vzw Lekkers uit Pajottenland, Smaak van Waas, juridische speler,....	verwevingsbegeleider	60000	3000	5000	65000	132000	265000	
					coördinator	20000					20000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK START OP	1.1.2	<i>Incorporeren van de bevindingen van het project merk 'uit de Vlaamse Ardennen' (beleidsplan Toerisme in de Vlaamse Ardennen) dat op vlak van streekproducten nog niet werd uitgerold.</i>	LaPa		verwevingsbegeleider	2000		360	2000		4360	
	1.1.3	<i>Uitrollen door Erov van het project 'Meer eten uit de korte keten', thans in testcase in het Waasland, in de Vlaamse Ardennen. Dit project stemt de noden en behoeften van zowel producenten als afzetbieders (bv. retail, horeca, grootkeukens, ...) op elkaar af.</i>	LaPa, Erov	Task Force: Erov, Steunpunt Korte Keten, BB, ABS, TOV/TVA, POV, verschillende boeren en producenten, + Expertise bij Inagro, Ex-Vlapas, Plattelandscentrum, Linked Farm, Vanier Gent, Kortom Leuven, Febecoop, vzw Lekkers uit Pajottenland, Smaak van Waas, juridische speler,....	verwevingsbegeleider	3000	3000	3000	8000	39000	56000	
	1.1.4	<i>In co-creatie met de stakeholders binnen korte keten en lokaal consumeren en voortvloeiend uit de resultaten van het nodenonderzoek wordt binnen de schoot van het overleg gewerkt aan een duurzaam afzet- en distributiemodel dat collectief, herkenbaar, doordacht, klantgericht is en tevens juridisch ondersteunend en ontzorgend voor de producent (contracten, FAVV,...).</i>	Lapa		verwevingsbegeleider	60000	250		30000	200000	290250	
					coördinator	20000					20000	
	1.1.5	<i>Gekozen modellen worden uitgewerkt in een ondernemersplan dat verzelfstandiging van de samenwerking nastreeft</i>	LaPa		verwevingsbegeleider	20000	250		10000		30250	
	1.2	Proefopzet ondernemingsplan effectief afzetkanaal B2C in 2 verkooppunten (warenhuis + kleinhandel)										
	1.2.1	<i>Een proefopzet moet toelaten het ondernemingsplan praktisch, logistiek en juridisch uit te werken met het oog op de haalbaarheid van de verzelfstandiging ervan.</i>	LaPa	Task Force: Erov, Steunpunt Korte Keten, BB, ABS, TOV/TVA, POV, verschillende boeren en producenten, + Expertise bij Inagro, Ex-Vlapas, Plattelandscentrum, Linked Farm, Vanier Gent, Kortom Leuven, Febecoop, vzw Lekkers uit Pajottenland, Smaak van Waas, juridische speler,....	coördinator	30000						
					verwevingsbegeleider	80000				80000	160000	
	1.2.2	<i>Hiermee gepaard wordt ook een communicatieplan opgesteld in samenwerking met partners als Erov en Toerisme Oost-Vlaanderen/Toerisme Vlaamse Ardennen.</i>	LaPa		verwevingsbegeleider	10000	25000	1000			36000	
				projectmedewerker communicatie	10000					10000		
	OD2	We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit										
	2.4.	Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen tussen de 4 hoofdkernen als alternatief voor de privéwag										
2.4.1	<i>Potentieelonderzoek naar functionele fietsverbindingen in en tussen Oudenaarde en Geraardsbergen en tussen Zottegem en Ronse.</i>	LaPa	Lokale besturen, SOLVA, POV (dienst mobiliteit), Vervoerregio Vlaamse Ardennen, TOV/TVA	fondsenwerver	1125	300	1350				2775	
2.4.2	<i>Agenderen van de onveilige fietsinfrastructuur en oversteken bij overheden.</i>	LaPa	Lokale besturen, SOLVA, POV (dienst mobiliteit), Vervoerregio Vlaamse Ardennen, TOV/TVA	coördinator	1500		450				1950	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK START OP	2.6	Aanpakken van een intergemeentelijk tragewegen-netwerk									
		<i>Opzet van een grensoverschrijdende soigneursnetwerk (volgens systeem Wegspotters) voor het onderhoud van de trage wegen</i>	LaPa	POV, RLVA en vzw TW, Wegspotters,	projectmedewerker communicatie	12000	5000	45625			62625
	OD3	We verhogen de beleving van de dorpen in het landschap									
	3.6	We verbinden mensen met het landschap via kunst									
	3.6.1	<i>Opnemen van kunstevenementen in het communicatieplan.</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	750		180			930
	3.6.2	<i>Stimuleren van grensoverschrijdende initiatieven en betrokken besturen warm maken voor ondersteuning.</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	750		180			930
	3.6.3	<i>Aanbieden van een landschappelijke en facilitaire meerwaarde via: gebiedsgerichte ondersteuning bij uitwerken parcours, ondersteuning bieden bij fondsenwerving, ondersteuning bieden aan de bezoeker om naast kunst als thema in en met het landschap ook een lezing van het landschap zelf aan te bieden, convergentie van strategische doelstellingen en thema's van kunstencourcours (herbronnen, verweven, opleven en soigneren).</i>	LaPa	TOV, TVA, kunstenaars, lokale besturen	fondsenwerver	1000					1000
	3.8	Visie beeldzorg en beter beheer toeristische verkeersborden									
	3.8.1	<i>Ontwikkelen van een beeldzorgkader rond diverse toeristische verkeersborden (F35, F33, wegwijzers, infoborden,...).</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	12000	600	1800			14400
	3.8.2	<i>Opname van toeristische verkeersborden in de digitale verkeersbordendatabank en in de routescans.</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	1000					1000
3.8.3	<i>Ondersteuning en ontzorging van gemeenten bij het beheer van toeristische verkeersborden.</i>	LaPa	TOV, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	6000		6000			12000	
3.8.4	<i>Geleiding van streekbezoekers naar vertrekpunten met ecologische en landschappelijke draagkracht</i>	LaPa	Lokale besturen, NP	projectmedewerker communicatie	3000					3000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

OD2 Soigneren van het landschap en haar bezoekers											
2.3 Decentrale onthaalstrategie 1: Verder uitbouwen van onthaalpunten in steden en dorpen						82500				82500	
2.3.1		<i>Inzetten en communiceren van een geïntegreerd aanbod van bestaande en nieuwe inhoudelijke modules (workshops, trainingen, incentives) om de professionalisering van de toeristische sector te bevorderen.</i>	TOV, TVA		projectmedewerker communicatie	3600				3600	
2.3.2		<i>In kaart brengen en evalueren van het bestaand aanbod onthaalpunten.</i>	TOV, TVA		projectmedewerker communicatie	1800				1800	
2.3.3		<i>Het ontwikkelen van een complementair aanbod aan onthaalpunten op basis van de bestaande huisstijl.</i>	TOV, TVA		projectmedewerker communicatie	5000				5000	
2.3.4		<i>Uitwerken van leermodules in samenwerking waarin inhoudelijke accenten van het landschapspark worden meegenomen.</i>	TOV, TVA	LaPa, VLM (LIP), ondernemers, educatieve centra, erfgoedsites, bewoners, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	1500				1500	
2.3.5		<i>Ondersteunen van bewoners participatie als soigneurs in functie van het onthaalnetwerk.</i>	TOV, TVA		projectmedewerker communicatie	1500				1500	
2.3.6		<i>Reflex ontwikkelen bij de verschillende toeristische infokantoren om bovenop het eigen lokale aanbod ook de gehele regio en vooral het landschap te promoten (= aanvulling vanuit werkgroep lokale besturen). Daarnaast een complementaire samenwerking uitrollen voor toeristische infokantoren rond bestemmingspromotie.</i>	TOV, TVA		projectmedewerker communicatie	2700				2700	
2.4 Decentrale onthaalstrategie 2: Inrichten van landschapsbelevingsplekjes als verwelcoming in de Vlaamse Ardennen											
2.4.3		<i>Beleving van de zichtassen vergroten op minstens tien plaatsen.</i>	VLM, RLVA, TOV	LaPa, gemeenten, OE, NP	projectmedewerker communicatie	1000	1000	15000	10000	35000	62000
2.4.4		<i>Het toegankelijk maken van minstens één niet toegankelijk uitkijkpunt.</i>	RLVA, TOV	LaPa, gemeenten, OE, NP	projectmedewerker communicatie	2000	5000	10000	5000	5000	27000
2.5 Decentrale onthaalstrategie 3: Opmaak van een stappenplan 'bezoekersmanagement'											
2.5.1		<i>Analyse van knelpunten en risico's wat betreft beleving, leefbaarheid en veiligheid volgens DIM ICE principe, met als resultaat een gedragen plan van aanpak zowel binnen als buiten het landschapspark.</i>	LaPa/TOV	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, ...	projectmedewerker communicatie	2000		1000	50000	25000	78000

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING	
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)		
LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	2.5.2	Vorbereiding van implementatie van het bezoekersmanagementplan door strategisch keuze van inzet mensen en middelen en transparante rolverdeling onder de partners.	LaPa/TOV	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, ...	projectmedewerker communicatie	6000		2000	in budget van 2.5.1		8000	
	2.5.3	Aan de hand van een periodieke en frequente evaluatie wordt een doelgroepenbenadering gekoppeld zowel in uitvoer als communicatie van het bezoekersmanagementplan.	LaPa/TOV	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, ...	projectmedewerker communicatie	4500		4500	25.000		9000	
	2.5.4	Uitbouw tools en databronnen: Onderzoek naar meest geschikte manier van druktemeting zowel kwalitatief als kwantitatief. We maken daarbij onderscheid tussen user generated metingen of metingen op basis van sensoren.	RLVA, ANB, NP, TOV, lokale besturen	TVL	projectmedewerker communicatie	1000			80000	40000	121000	
	2.5.5	Uitbouw tools en databronnen: Het beheren van databronnen voor een efficiënt bezoekersmanagement op Vlaams niveau.	TVL	RLVA, ANB, NP, SOLVA, TOV, lokale besturen, wegbeheerders, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, ...	projectmedewerker communicatie	1000			60000	40000	101000	
	2.5.6	Uitbouw tools en databronnen: Bovenlokale organisaties leveren hun bijdrage in het verzamelen van data voor druktemeting die past binnen bovenlokale monitoring van toeristische data en kennisdeling.	TOV, TVA	RLVA, ANB, NP, SOLVA, lokale besturen, wegbeheerders, natuurbeheerders, erfgoedbeheerders, ...	projectmedewerker communicatie	2000		7200			9200	
	2.6	Decentrale onthaalstrategie 4: Verbinden landschapspark met centrum Ronde van Vlaanderen										
	2.6.1	Verruimen van werking en aantrekkingskracht CRVV in de Abdijkerk van Maagdendale door koers en landschap te koppelen.	TVL, Flanders Classics, CRVV	LaPa, stad Oudenaarde, TOV, TVA	coördinator	6500	500					7000
	2.6.2	Van het CRVV een onthaalpoort maken van de Vlaamse Ardennen.	TVL, Flanders Classics, CRVV	LaPa, stad Oudenaarde, TOV, TVA	coördinator	6500	500	3600				10600
	OD3 Toeristische soigneurs doen landschap floreren											
	3.1	Ontwikkelen huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen'										
	3.1.1	Ontwikkelen van een huisstijl 'Soigneurs van de Vlaamse Ardennen' in samenwerking met de toeristische actoren, door verder te werken op het bestaande, vrij recente logo 'In de Vlaamse Ardennen', met bijschriften.	TOV	TVA, TVL, LaPa	projectmedewerker communicatie	7500		17500	17500			42500
	3.2	Afstemming van het verhaal van de Soigneurs van de Vlaamse Ardennen met educatieve en toeristische actoren										
	3.2.1	Afstemmen van de communicatie van de toeristische partners met het Soigneurs-verhaal.	TOV	TOV, TVA, TVL, LaPa, educatieve centra	projectmedewerker communicatie	30000	1000	30000				61000
3.2.2	De toeristische websites van TVA, TOV en TVL brengen het verhaal van de soigneurs van de Vlaamse Ardennen vertaald naar EN/FR/DU.	TOV	TVL, TVA, LaPa, educatieve centra	projectmedewerker communicatie	6000	1000	90000	90000			187000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	3.2.3	Opzetten van een nationale en internationale campagne rond de <i>soigneurs van de Vlaamse Ardennen</i> .	TOV, TVA, TVL	LaPa, educatieve centra, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	5000	10000	75000	75000		165000
	3.2.4	Aantrekken van relevante influencers en mediakanalen voor het realiseren van content en ruchtbaarheid voor TVA en het landschapspark en hun acties.	TOV	TVL, TVA, LaPa, educatieve centra, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	2000	1500	5000	10000		18500
	3.3	Duurzame transitie in samenwerking met toeristische actoren									
	3.3.1	Ondersteunen van toeristische spelers in het behalen van de <i>Groene Sleutel door het evalueren en formuleren van duurzame acties voor de komende 6 jaar</i> .	TOV	LaPa, TVL, TVA, lokale besturen, toeristische ondernemers, RLVA, VLM, ANB, Variant (EVA), NP	projectmedewerker communicatie	5000		10000			15000
	3.3.2	Ondersteunen via het zoeken naar subsidies.	TOV	LaPa, TV, TVA	fondsenwerver	3000		3000			6000
	3.3.2	<i>Logies in transitie: Ontwikkeling van een how-to-eco-programma voor bestaande logies, organiseren van groepsessies voor verschillende typen logies (greenkey, businessmodellering, mogelijkheden en opportuniteiten) waarbij diverse accenten gelegd kunnen worden (local food, energie efficiënt, waterbewust, sociale activiteiten), stimuleren van shift naar een duurzamer logies-businessmodel en innovaties in bestaande logiesuitbatingen.</i>	TOV	LaPa, TVL, TVA, lokale besturen, toeristische ondernemers	fondsenwerver	2000	1000	10000			13000
	3.4	Ondersteunen drempelvrij toerisme									
	3.4.1	<i>Drempelvrije trekpleisters: stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector, organisatie van ervaringsessies 'drempels', organisatie van infosessies 'drempelvrij'.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, lapa	projectmedewerker communicatie	2500		5000			7500
	3.4.2	<i>Drempelvrije logies: stimuleren van verbeterinitiatieven in de sector, organisatie van ervaringsessies 'drempels', organiseren van infosessie toegankelijke logies & subsidieprogramma, stimuleren van investeringsinitiatief</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, lapa	fondsenwerver	3000	1000	3000			7000
	3.4.3	<i>Opzetten van een 'Iedereen Verdient Vakantie'-netwerk van toeristische spelers in de Vlaamse Ardennen voor vakantiegangers met een beperkt budget, een beperking of een bijzondere vraag.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, lapa	projectmedewerker communicatie	1500	1000	1500			4000
3.4.4	<i>Uitwerken van een aanbod van daguitstappen, vakantieverblijven en groepsverblijven gekoppeld aan het 'Iedereen Verdient Vakantie' netwerk Vlaamse Ardennen.</i>	TOV, TVA	TVL, lokale besturen, toeristische ondernemers, lapa	projectmedewerker communicatie	1000		1500			2500	
3.4.5	<i>Opzetten heropeningsdossier landschapshostel Ronse waarin ook de waterproblemen in de omgeving aangepakt worden.</i>	TVL, stad Ronse	LaPa, TOV, TVA	coördinator	10000	500	20000			30500	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	OD1	We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten									
	1.1	Versnellen waterzuivering van lage prioritering									
	1.1.1	<i>Communicatie richting Vlaanderen over de noodzaak van versnelde waterzuivering voor de Vlaamse Parken (landschapsparken en nationale parken).</i>	LaPa	Aquafin, Vlario, Farys, Bekkensecretariaat, PCM, lokale besturen, VMM, ANB	coördinator	3000					3000
	1.1.2	<i>Ondersteuning van lokale besturen rond de financiering en prioritering van cruciale locaties.</i>	LaPa, rioolbeheerders	Aquafin, Vlario, Farys, LaPa, Bekkensecretariaat, PCM, lokale besturen, VMM	Fondsenwerver	3500		3500			7000
	1.2	Demo collectieve decentrale zuiveringen realiseren									
	1.2.1	<i>Uitwerken van drie voorbeeldprojecten decentrale zuivering in samenwerking met partners.</i>	LaPa, rioolbeheerders	LaPa, bekkensecretariaat, lokale besturen, POV, Aquafin, Farys, rioolbeheerders, VMM, inwoners	coördinator	15000		10000	300000	200000	524000
	1.4	Bronnen die rechtstreeks in riolering zitten afkoppelen en tonen									
	1.4.1	<i>Inventarisatie van alle bronnen die rechtstreeks en onrechtstreeks aangesloten zitten op rioleringen.</i>	LaPa, rioolbeheerders	LaPa, Farys, Aquafin, VMM, Bekkensecretariaat, Vlario, wegbeheerder en lokale besturen	coördinator	5000		1050			6050
	OD2	We vergroten de sponsfunctie van het landschap om de impact van droogte en overstromingen te verminderen									
	2.2	Sponsfunctie vergroten in landbouwgebied									
2.2.1	<i>Er wordt op vrijwillige basis samen gewerkt met landbouwers om gebieden actief in te zetten als spons door het herstellen van de sponswerking via niet kerende bodembewerking, het behouden van graslanden en microreliëf, afhankelijk van de locatie.</i>	POV + steunpunt Erosie	LaPa, VLM (bedrijfsplanners), BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	Verwevingsbegeleider	1750		5000			6750	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)	
LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	2.2.2	Opzetten machinerie voor niet kerende grondmachines.	POV + steunpunt Erosie	LaPa, VLM (bedrijfsplanners), BB, ABS, Innovatiesteunpunt, BNVL, Parc naturel du Pays des Collines	Verwevingsbegeleider	1750		3500			5250
	2.2.3	Landbouwers informeren over de zin van niet kerende bodembewerking.	LaPa	Departement L&V, POV, BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	Verwevingsbegeleider	1000		5000			6000
	2.2.4	Landbouwers informeren over het nut van het verhogen van het organische koolstofgehalte en de subsidies die hiervoor te krijgen zijn.	LaPa	Departement L&V, POV, BB, ABS, PCM, Parc naturel du Pays des Collines, Innovatiesteunpunt, BNVL	Verwevingsbegeleider	1000		1050			2050
	2.3	Sponsfunctie vergroten in de valleien en bossen									
	2.3.1	Het sturen of dichten van historische afwateringsgrachten aan de uiteinden in valleibossen en via regelbare stuwen in meersen in samenspraak met eigenaars en betrokken actoren. We zoeken koppelkansen in bestaande en toekomstige landinrichtingsprojecten en Blue-dealprojecten.	RLVA	VLM (LIP), landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	Verwevingsbegeleider	1050		10000	5000	7500	23550
	2.3.2	Strategische acties realiseren uit de studie naar aanleiding van Stroomgebiedbeheerplan Bovenschelde (=SGBP Bovenschelde) (ANB) voor enkele bronbossen in de Vlaamse Ardennen.	ANB, RLVA	Landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	Verwevingsbegeleider	700		25000	7500	10000	43200
	2.3.3	Zicht krijgen op het peilverloop in de bronzones, zowel voor grond- als oppervlaktewater. De ambitie is dit te bereiken door: het bestendigen van het huidige meetnet in de brongebieden, in de geselecteerde actiegebieden extra monitoringpunten opzetten waarmee de geplande maatregelen kunnen worden geëvalueerd en het voorzien van extra meetpunten in bronzones (momenteel slechts 1 meetpunt).	ANB, RLVA	Landschapspark, waterloopbeheerders, lokale besturen, eigenaars en gebruikers	Verwevingsbegeleider	700		3500	7500	10000	21700
	OD3	We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het herbronde landschap									
	3.1	Leefgebied van de symboolsoorten in het bronnenlandschap versterken									

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING	
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)		
LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	3.1.1	Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.	RLVA	ANB, INBO, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, educatieve centra, landbouwers, inwoners, WBE's	Verwevingsbegeleider	3500		5000	5000	10000	23500	
	3.1.2	Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.	RLVA		Verwevingsbegeleider	700		2500	10000	10000	23200	
	3.1.3	Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten op vrijwillige basis te versterken.	RLVA		Verwevingsbegeleider	700		2500	5000		8200	
	3.1.4	Ontwikkeling van habitatype 3260 (Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties) in deelgebieden ten westen van de Markvallei en de middenloop van de Zwalm (managementplan Natura 2000).	RLVA		Verwevingsbegeleider	700		5000		5000	10700	
	3.1.5	Maatregelen voor verbinden en uitbreiden van het leefgebied van de Rivierdonderpad en Beekprik ter hoogte van de nu gekende populaties (managementplan Natura 2000).	RLVA		Verwevingsbegeleider	700		5000		10000	15700	
	3.2	Bronnen in kaart brengen										
	3.2.1	Indiening van LEADER-project rond bronnen: In kaart brengen van bronnen. Waterkwaliteit en erfgoedwaarde worden beschreven.	RLVA	LaPa, VLM (LIP), landbouwers, burgers, ANB, NP,...	projectmedewerker communicatie	1050		5000		15000	21050	
	3.3	In elke gemeente een bron (her)inrichten										
	3.3.1	Indiening van LEADER-project rond bronnen (in combinatie met actie SD2-OD3.1): inrichting van bronnen met erfgoed- en landschapswaarde.	RLVA, VLM (LIP)	LaPa, LEADER, AOE, lokale besturen, Variant (EVA), ANB, NP, POV (Erfgoed), Variant (IOED)	Fondsenwerver	1400		5000		10000	16400	
	3.3.2	Het (opnieuw) inrichten op een natuurlijke manier van één bron per gemeente in samenspraak met verschillende partners rekening houdend met het karakter, zichtbaarheid en toegankelijkheid van de bron.	RLVA, VLM (LIP)		projectmedewerker communicatie	10000		10000	5000	10000	35000	
	3.4	Bronnen visualiseren langs bestaande wandelwegen										
	3.4.1	Realisatie van een bronnenwandeling langsheen strategisch, toegankelijk 'leesbare' bronnen.	TOV, TVA	RLVA, LaPa	projectmedewerker communicatie	1500		3500		1750	6750	
	3.4.2	Via routescans worden bronnen meegenomen in recreatieve netwerken	TOV, TVA	RLVA, LaPa	projectmedewerker communicatie	1500		1050		1750	4300	
	3.4.3	Bronnen en hun verhalen maken deel uit van de verhaallijnen en USP's van de Vlaamse Ardennen en worden gebruikt in de toeristisch-recreatieve ontsluiting van het landschap.	TOV, TVA	RLVA, LaPa	projectmedewerker communicatie	700		5000			5700	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	3.6 Waterlandschap visualiseren										
	3.6.1	<i>Inventariseren van fiets-, wandel- en autobruggen over de vele zichtbare waterlopen. Deze inventarisatie wordt meegenomen in toeristische recreatieve routescans.</i>	LaPa	RLVA, waterloopbeheerders, TOV	projectmedewerker communicatie	3500		3000			6500
	3.6.2	<i>Selectie van locaties waar de waterlopen benoemd worden (met eventuele aanvullingen zoals bv. QR-code met info over de waterloop, de bron van de waterloop, het watersysteem,...). We kiezen er bewust voor om geen visueel vervuilende naambordjes te gebruiken, maar om ze te verwerken in een brug, een leuning, een straat, een boomstam, ...</i>	LaPa	RLVA, waterloopbeheerders, LEADER, TOV, TVA, NP, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	3500		3000	20000	10000	36500
	3.7 Bronverhalen ontsluiten										
	3.7.1	<i>Creëren van een podcast waar bronverhalen worden verteld in een sappig dialect.</i>	Variant (EVA)	LaPa, Oude Wijzen en extern (opname) bureau.	projectmedewerker communicatie	3500		8000			11500
	3.7.2	<i>Podcast visueel tot leven brengen via educatieve centra en onthaalpunten.</i>	Variant (EVA)	LaPa, Oude Wijzen, Educatieve centra, onthaalpunten en extern (opname)bureau.	projectmedewerker communicatie	1050		10000			11050
	3.7.3	<i>Deze verhalen worden ingezet in bestemmingspromotie en -ontwikkeling van het landschapspark Vlaamse Ardennen.</i>	TOV, TVA	LaPa, Oude Wijzen, Educatieve centra, onthaalpunten en extern (opname)bureau, Variant (EVA)	projectmedewerker communicatie	1500		vervat in communicatieacties 'ledereen soigneur'			1500
	3.8 Van bron tot brood										
	3.8.1	<i>Het toegankelijk maken van wind- en watermolens als onthaalpunten die het verhaal 'van bron tot brood' vertellen.</i>	MOLA, Variant (EVA)	LaPa, POV, TOV, TVA, NP, andere moleneigenaars, Avansa	projectmedewerker communicatie	2500		8000			10500
	3.8.2	<i>Reizende expositie opmaken die van molen tot molen, onthaalpunten, educatieve centra en via bibliotheken door het landschap kan gaan.</i>	MOLA, Variant (EVA)	LaPa, POV, TOV, RLVA, TVA, NP, Route 42, bibliotheken Vlaamse Ardennen, educatieve centra, onthaalpunten, andere moleneigenaars, Avansa	projectmedewerker communicatie	2500		5000			7500
3.8.3	<i>In enkele toegankelijke molens wordt brood ontwikkeld met lokaal geteeld graan zoals het Rodelandbrood.</i>	MOLA	LaPa, moleneigenaars, korte-keten partners	projectmedewerker communicatie	2500		1750			4250	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	OD1 We versterken de typische verweven landschapkenmerken om landbouw en natuur te beschermen.										
	1.3 Stimuleren van eigenaars bij het deskundig beheer van houtige beplantingen met landschapswaarde										
	1.3.1	<i>Opmaak van een inventaris van houtig erfgoed en een beheerplan voor het houtig erfgoed.</i>	RLVA	OE, Variant (EVA), POV, CAG, ANB, NP, INBO, De Helix - Duurzaam Educatiepunt, lokale besturen, eigenaars houtig erfgoed, BNVL	Verwevingsbegeleider	300		10000		15000	25300
	1.3.2	<i>Eigenaars leiden naar bestaande instrumenten om hen te helpen bij het deskundig beheer van hun houtige beplantingen met landschapswaarde.</i>	RLVA	LaPa, eigenaars houtig erfgoed	Verwevingsbegeleider	600		5000			5600
	1.3.3	<i>Kennisnetwerk opbouwen m.b.t. houtig erfgoed in de Vlaamse Ardennen.</i>	RLVA, LaPa	OE, Variant (EVA), POV, CAG, ANB, NP, INBO, De Helix - Duurzaam Educatiepunt, lokale besturen, eigenaars houtig erfgoed, BNVL	Verwevingsbegeleider	5000	2000	5000			12000
	2.5 Voeden van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen										
	2.5.1	<i>Voeden van een landschapsinclusieve landbouwvisie voor de Vlaamse Ardennen vertrekkend vanuit de uitdagingen in de regio, vanuit de landbouwers zelf, vanuit de ontwikkeling van landschapsinclusieve landbouwmodellen, vanuit ervaringen van eerdere visies en studies met als resultaat een landbouwvisie die ruimte biedt voor het ondernemerschap.</i>	POV	DLV, landbouwers, landbouworganisaties, lokale besturen, BNVL, ILVO, INBO, LaPa	Verwevingsbegeleider	1500		80000			81500
	OD2 We versterken de kansen voor rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw in het verweven landschap										
	2.3 Landbouw als voedsel- én energieproducent										
	2.3.1	<i>Interessepeiling bij bedrijven rond kennis en nood aan begeleiding bij hernieuwbare energie en energiedelen.</i>	SOLVA	LaPa, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	Verwevingsbegeleider	800		8100			8900
2.3.2	<i>Minstens 5 landbouwbedrijven worden ondersteund bij de verbreding van voedselproducent naar voedsel- én energieproducent.</i>	SOLVA, POV	LaPa, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	Verwevingsbegeleider	7500		8100			15600	
2.3.3	<i>Opzetten van een voorbeeld energiegemeenschap rond een landbouwbedrijf.</i>	SOLVA, POV	LaPa, landbouwers, INAGRO, Innovatiesteunpunt	Verwevingsbegeleider	800		8500			9300	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSENEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	OD3 We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap										
	3.1 Leefgebied van de symboolsoorten in het verweven landschap versterken										
	3.1.1	Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.	LaPa en coalitiepartners	LaPa, ANB, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, landbouwers, inwoners, WBE's...	Verwevingsbegeleider	6000		1750			7750
	3.1.2	Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.	RLVA	ANB, INBO, BG, POV, lokale besturen, ANB, NP, BNVL, landbouwers, educatieve centra, inwoners, WBE's...	Verwevingsbegeleider	5000		3500			8500
	3.1.3	Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.	RLVA		Verwevingsbegeleider	4000		3500			7500
	3.1.4	Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' geïnventariseerd door 'dieren onder de wielen'.	RLVA	lokale besturen, POV, RLVA, NP, ANB, AWV	Verwevingsbegeleider	4000		3500			7500
	3.1.5	Herstel bocagelandschap als foerageergebied voor de Wespandief (managementplan Natura 2000).	RLVA		Verwevingsbegeleider	3000		2000		10000	17000
	3.1.6	Herstel bocagelandschap als foerageergebied en als verbingsgebied tussen slaappleaats en foerageergebied voor diverse vleermuissoorten (managementplan Natura 2000).	RLVA	LaPa, ANB, BG, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, landbouwers, inwoners, WBE's...	Verwevingsbegeleider	3000		2000		10000	17000
	3.2 Herstellen & nieuw leven geven aan klein historisch erfgoed in het verweven landschap										
	3.2.2	Onderhoud en herstel van klein, historisch erfgoed.	RLVA	Variant(IOED), monumentenwacht (Oost-) Vlaanderen, Variant(EVA), POV(Erfgoed), LaPa, lokale besturen en eigenaars	Verwevingsbegeleider	4000		12000	12000	56875	84875
	3.3 Beleving van duisternis versterken										
	3.4.1	Verwijderen van verlichting op minstens 3 locaties met de hoogste prioriteit op de duisternisbehoeftekaart (voorbeeldprojecten).	VLM	LaPa, ANB, POV, lokale besturen	landinrichting		landinrichting				60.000
	OD1 We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen										
1.3 Dorpspunten : Analyse potentiële locaties en opstart van vraaggestuurd proefproject											
1.3.1	Fase 1: Deskresearch: potentiële kernen en locaties in kaart brengen d.m.v. knoop- en voorzieningswaarde.	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	coördinator	1000		800	800	2698	5298	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSENEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING	
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)		
LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	1.3.2	<i>Fase 2: Communicatie: infosessie resultaten, mogelijke subsidies, oproep interesse vervolg.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	coördinator	1000	300	330	500	1170	3300	
					fondsenwerver	500						
	1.3.3	<i>Fase 3: Quickscans (deskresearch, harde data): basisanalyse.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	coördinator	600		1000	2500	6500	10600	
	1.3.4	<i>Fase 4: Co-creatie met bestuur, inwoners en stakeholders: Business plan en behoefte-analyse = café Soigné.</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV, TOV/ TVA	coördinator	12000	1000	2500	9000	16835	41335	
	1.3.5	<i>Fase 5: Ondersteuning opstart (vraaggestuurd - initiatief bij lokale stakeholders).</i>	SOLVA, POV	lokale besturen, LaPa, POV	coördinator	6000	1000	2500	2000	2800	14300	
	OD2 We maken dorpen klaar voor het klimaat, duurzame mobiliteit en beschermen hun erfgoedidentiteit											
	2.1 Organisatie klimaattafels: CO2 neutrale gebouwen en mobiliteit											
	2.1.1	<i>Samenbrengen van bewoners van verschillende wijken op een participatiemoment (1 per wijk/gemeente), waarbij we samen bekijken hoe we elke wijk klimaatneutraal kunnen maken.</i>	SOLVA	POV (dienst klimaat, milieu en natuur, dienst ruimtelijke planning (Energie + Solbel)), LaPa	coördinator	3000		24500			27500	
	2.2 Organisatie klimaattafels: klimaatadaptief publiek en privaat domein in de dorpen											
	2.2.1	<i>Samenbrengen van bewoners van verschillende wijken op een participatiemoment (1 per wijk/gemeente), waarbij we samen bekijken welke mogelijkheden zij zien uit privaat domein? Hoe ziet het publiek domein er uit in hun dromen? Hiertoe halen we inspiratie uit de bestaande klimaatplannen van de gemeenten.</i>	POV (dienst klimaat, milieu en natuur), SOLVA	LaPa, POV (Erfgoed), Avansa	coördinator	15000		24500			39500	
2.3 Uitvoering concrete, gebiedsgerichte acties studie klimaatdorp												

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)	

LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	2.3.1	Breed communiceren van de resultaten van de participatiemomenten naar ambtenaren (via regionetwerken), mandatarissen, klimaatcoaches, burgers, ...	SOLVA	Variant (IOED), POV (Erfgoed, klimaat,...), lokale besturen, SOLVA, LaPa en Avansa in een aantal concrete acties als ondersteunende partners	coördinator	10000	1000	2500			13500
	2.3.2	Opzetten van een collectief renovatietraject voor de inwoners van de wijk, waarbij zij maximaal ontzorgd worden.	SOLVA		coördinator	2000	1000	8100			11100
	2.3.3	Opzetten van initiatieven om deelmobiliteit en/of elektrische mobiliteit te stimuleren.	SOLVA		coördinator	2000	1000	20000			23000
	2.3.4	Opzetten van initiatieven om gezamenlijk te ontharden op privaat domein (bv. organisatie van een tegeltaxi voor de wijk, die uitgebroke verharding gratis komt ophalen).	SOLVA/Avansa		coördinator	3500	1000	8100			12600
	2.3.5	Promoten groepsaankoop streekeigen bomen en struiken om te vergroenen op privaat domein (ev. ook plantgoed voor geveltuin).	RLVA		projectmedewerker communicatie	750					750
	2.3.6	De aanleg van groene landschapsvingers tussen landschap en stads- of dorpscentrum, 'trek het landschap jouw dorp in'.	RLVA		verwevingsbegeleider	500		10000		100000	110500
	2.3.7	Herstel houtig erfgoed in dorpen en het omliggende landschap (dreven, monumentale bomen, welkomstlindes, hoogstamboomgaarden, kapelbomen, hagen,...).	RLVA		coördinator	3500		15000		50000	68500
	2.3.8	Vergroening van begraafplaatsen.	RLVA, Lokaal bestuur		coördinator	1000		5000			6000
	2.3.9	Ontharding en omvorming tot klimaatadaptieve publieke ruimtes, ontharding van overgedimensioneerde gemeentewegen.	Lokaal bestuur		coördinator	3500		40000			43500
	2.3.10	Aanbieden van hefboomen bv. via subsidieaanvragen, omgevingscontract,....	POV, SOLVA		fondsenwerver	40000					40000
2.5	Extra impact voor het elektrisch deelfietsen door "extra recreatieve laag" als alternatief voor de privéwagen										
2.5.1	Samenwerking opzetten rond het toevoegen van een extra 'recreatieve laag' bovenop het functionele aspect van de deelfiets.	SOLVA	LaPa, lokale besturen, TOV/TVA, Vervoerregio Vlaamse Ardennen, toeristische ondernemers	projectmedewerker communicatie	750	1000	27000				28750
2.5.2	Toevoegen van toeristische points of interests aan de vastgestelde strategische plaatsen per gemeente.	SOLVA		projectmedewerker communicatie	750	1000	100000	20000	702000	823750	
2.5.3	Opzet van een communicatiestrategie voor recreatieve mediakanalen.	TOV, TVA, LaPa	B&B's, musea, gemeentelijke toerismediendiensten, Vervoerregio Vlaamse Ardennen	projectmedewerker communicatie	vervat in communicatieacties					0	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK AGENDEEERT	2.6	Aanpakken van een intergemeentelijk tragewegen-netwerk									
	2.6.1	<i>In kaart brengen van voornaamste missing links tussen verschillende dorpskernen van dezelfde gemeente en tussen verschillende gemeenten.</i>	RLVA	POV, LaPa, VLM (LIP), lokale besturen (ondersteuning), landbouwers	projectmedewerker communicatie	1000		9000		15000	25000
	2.6.2	<i>Impact vergroten door koppeling aan het recreatieve wandelnetwerk (TOV) en communicatie (TVA).</i>	RLVA	LaPa, VLM (LIP), lokale besturen (ondersteuning), TOV (ondersteuning bestemmingsontwikkeling en promotie)	projectmedewerker communicatie	5000		50000			55000
	2.7	<i>Ondersteuning van de uitbouw van het recreatieve netwerk (mtb, gravel, ruiter,...) in samenwerking met TOV, TVA, TVL, Sport Vlaanderen.</i>	Sport Vlaanderen	TOV, TVA, TVL	projectmedewerker communicatie	2000		15000			17000
	2.7	Onderzoek naar kansen-en knelpunten verknoping recreatief netwerk met horeca en erfgoed									
	2.7.1	<i>Opvolgen en ondersteunen van TOV en TVA bij het optimaliseren van kansen en knelpunten binnen het recreatieve netwerk.</i>	TOV/TVA/Lapa	LaPa, POV, VLM (LIP), lokale besturen, NP, ANB, Variant (EVA),...	projectmedewerker communicatie	6000		6000			12000
	OD3	We verhogen de beleving van de dorpen in het landschap									
	3.1	Leefgebied van de symboolsoorten in de steden en dorpen versterken									
	3.1.1	<i>Ondersteunen van een landschapssysteem dat de symboolsoorten versterkt op strategische plaatsen.</i>	RLVA	ANB, INBO, POV, lokale besturen, natuurverenigingen, bosgroep, educatieve centra, landbouwers, inwoners, WBE's...	coördinator	3000		5000		10000	18000
	3.1.2	<i>Symboolsoorten gebruiken als kapstok voor inrichting, educatie en sensibilisatie.</i>	RLVA		coördinator	3000		2500			5500
	3.1.3	<i>Sensibiliseren en activeren van soigneurs om het leefgebied van de symboolsoorten te versterken.</i>	RLVA		coördinator	3000		2500	1000		6500
	3.1.4	<i>Aanpakken van prioritaire 'zwarte kruispunten' geïnventariseerd door 'dieren onder de wielen'.</i>	RLVA		coördinator	3250					3250
	3.1.5	<i>Stimuleren van natuurinclusief bouwen bij het behoud, herstel en versterking/uitbreiding van gekende verblijfplekken in stedelijk of verstedelijk gebied</i>	POV, Faunahuis		coördinator	3000					3000
	3.2	Ondersteunen van herbestemmingen beschermd onroerend erfgoed in de dorpen									
3.2.1	<i>Het initiëren en coördineren van effectieve, haalbare en gedragen herbestemmingsprojecten, rekening houdend met de visie en missie van het landschapspark en het bestaande vergunningenbeleid.</i>	Variant (IOED)	LaPa, AOO, Avansa, POV (Erfgoed), SOLVA, PMV, ...	coördinator	4000		100000			104000	
3.2.2	<i>Coördinatie en opvolging van alle fases tot een gedragen herbestemming: participatietraject, subsidietoets, haalbaarheidsstudie, projectregie.</i>	SOLVA	LaPa, AOO, Avansa, POV (Erfgoed), PMV, ...	coördinator	4000		hangt af per dossier	voor de eigenaar		4000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					TOTALE RAMING	
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (personeels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)		
LANDSCHAPSPARK AGENDEERT	3.3	We herstellen de connectie tussen dorp en omliggend onroerend erfgoed										
	3.3.1	<i>Het voeren van een screenend potentie-onderzoek cfr. 'Toeristisch potentieel erfgoedsites Scheldevallei en Waasland' (TOV en Bureau Ruimte en Vrije Tijd).</i>	TOV/TVA	LaPa, Variant (EVA), AOE, POV, eigenaars	projectmedewerker communicatie	750		30750				31500
	3.3.2	<i>Opstart concrete (proef)projecten: zoals bv. kasteeltuin Leeuwergem, ...</i>	Diverse trekkers per projecttype	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA, LaPa	projectmedewerker communicatie	7500	5000	7500	42500	120000		182500
	3.3.3	<i>Waar nodig en haalbaar kan ontsluiting en/of beheer het voorwerp worden van een vrijwilligerswerking.</i>	LaPa	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA	projectmedewerker communicatie	12500	60000					72500
	3.3.4	<i>Communicatie af te stemmen met TOV, TVA en EVA.</i>	TOV/TVA/ Variant (EVA)	LaPa	projectmedewerker communicatie	vervat in communicatieacties	vervat in communicatieacties	vervat in communicatieacties	vervat in communicatieacties	vervat in communicatieacties		0
	3.4	Herstellen & nieuw leven geven aan bakovens										
	3.4.1	<i>Opzetten en vinden van middelen voor een actie programma voor het herstellen/terug in gebruik nemen van 5 vervallen bakovens in samenwerking met de lokale gemeenschap, in verderzetting van het Leaderproject 'Vuur doet leven'.</i>	RLVA, Variant (EVA)	TOV/TVA, centrum agrarische geschiedenis, POV (Erfgoed), lapa, Avansa,	projectmedewerker communicatie	5000	500	32000		25000		62500
	3.4.2	<i>Organisatie van restauratiewerkshops, baklessen en een bakovenwandeling. Filmpjes maken van oude bewoners die gerechtjes maken en het maakproces in sappig dialect toelichten.</i>	Variant (EVA)	Lokale besturen, eigenaars, TOV, TVA, POV (Erfgoed), Avansa	projectmedewerker communicatie	5000	500	20000	28000	95000		148500
	3.4.3	<i>Uitbrengen streekproducten-receptenboekje (mattentaarten, masteluinbrood, koekelaring, kedjorkies, geutelingen...).</i>	Variant (EVA), EROV	LaPa, TVA, TOV, Avansa	projectmedewerker communicatie	2000	500	2000	2000			6500
	3.5	Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoedverhalen en tradities van het dorp in relatie tot het landschap										
	3.5.1	<i>Via een gemeenschapsvormend project gaan we op zoek naar de verhalen uit het dorp en het omliggende landschap (de woonwagons van Kempens karakter is een inspirerend voorbeeld).</i>	Variant (EVA), POV (Erfgoed)	TOV, TVA, LaPa, erfgoedcentra	projectmedewerker communicatie	1000		9000				10000
	3.5.2	<i>Permanent maken van erfgoedtradities gekoppeld aan dorpsevenementen (bv. een beeldverslag met drones, het permanent bewandelbaar maken van de Fiertelommegang, Erfgoedspikkel, een wandeling met QR-codes, ...).</i>	Variant (EVA), POV (Erfgoed)	TOV, TVA, LaPa, erfgoedcentra	projectmedewerker communicatie	1475		102405				103880
	3.7	Uitvoeren en promoten van meerdaagse langeafstandswandelroute(s)										
	3.7.1	<i>Uitwerken van langeafstandsroutes volgens het concept van https://www.wandelzesdaagse.be/, met extra services als nabezorging bagage, logiemogelijkheden, vlot bereikbare start- en aankomstlocaties,...</i>	Toeristische ondernemers, TOV/ TVA	LaPa, Variant (EVA), NP, ANB, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	1000		16000				17000
3.7.2	<i>Ontwikkelen van een toeristisch product Vlaamse Ardennen/ Pays des Collines.</i>	TVA, TOV	LaPa, Variant (EVA), NP, ANB, lokale besturen	projectmedewerker communicatie	1000		15000				16000	

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERONEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING				
						Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)

LANDSCHAPSPARK VOLGT OP	OD1 We realiseren zuivere beken om het leefgebied van doelsoorten te vergroten										
	1.6 Kleine vismigratiekelpunten opvolgen en wegwerken										
	1.6.1	Inhoudelijke update van (kleine) vismigratiekelpunten van de databank vismigratiekelpunten.	ANB, Bekken- secreta- riaat, POV	LaPa, VLM (LIP), VMM, PCM, lokale besturen	verwevingsbegeleider	350		15000			15350
	1.6.2	Stelselmatig wegwerken en opvolgen van aangegeven kelpunten.	ANB, Bekken- secreta- riaat, POV		verwevingsbegeleider	1500		250000			251500
	OD3 We verhogen de basiskwaliteit en de beleving van het verweven landschap										
	3.3 Beleving van duisternis versterken										
	3.4.1	Verwijderen van verlichting op minstens 3 locaties met de hoogste prioriteit op de duisternisbehoeftekaart (voorbeeldprojecten).	VLM	LaPa, ANB, POV, lokale besturen	Verwevingsbegeleider	1000	landinrichting	60000			61000
	O1 We verhogen de economische valorisatie van het landschap als hefboom voor de opleving van de dorpen										
	1.4 Pro-actief inzetten op herinvulling van leegstaande (erfgoed)sites met nieuwe economische functies										
	1.4.1	Aanwerven van een intergemeentelijke leegstandsbeheerder' die zowel bovenlokaal als lokaal zal werken.	SOLVA	POV (Erfgoed + RP), Variant (IOED), lokale besturen, ondernemers, landschapspark			1000	126725			127725
1.4.2	Het LaPa kan hierbij een belangrijke signaal- en ondersteunende functie hebben, m.b.t. leegstaande (erfgoed) sites, hoeves, kennis over nieuwe projecten rond florierend toerisme, landbouw, etc. opdat de intergemeentelijke leegstandsbeheerder de elementen van het Masterplan landschapspark in zijn/haar werking kan meenemen.	LaPa	POV (Erfgoed + RP), Variant (IOED), lokale besturen, ondernemers, TOV/ TVA	verwevingsbegeleider	3500					3500	

SUBTOTAAL					1583500	343750	2390925	1396500	2582878	8260053
------------------	--	--	--	--	----------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------

DAGELIJKSE WERKING LANDSCHAPSPARKBUREAU

Bovenstaande tabellen (pg. 146 – pg. 191) geven de allocatie weer van de personeels-, werkings- en investeringsmiddelen van het landschapspark over de verschillende acties. Daarnaast zijn er ook nog middelen voorzien om de dagelijkse werking van het landschapsparkbureau uit te voeren. Deze worden in onderstaande tabel weergegeven. Voor de verwevingsmedewerker zijn er geen bijkomende middelen voorzien voor de dagelijkse werking. Voor deze medewerker zijn de middelen die hiervoor nodig zijn opgenomen in de budgettering van de acties

ROL LAPA	NR	ACTIE	PARTNERS		PERSENEELSINZET PARKBUREAU	FINANCIERING					
			Voortrekker	Betrokken partners		Raming personeelsbudget landschapspark	Raming werkingsbudget landschapspark	Raming inzet partner (per- soneels-, werking-, investeringsbudget)	Raming investeringsbudget landschapspark	Raming opbrengst investeringsbudget landschapspark (subsidie, extra fin...)	TOTALE RAMING
DAGELIJKSE WERKING LANDSCHAPSPARKBUREAU		<i>Opvolging dagelijkse werking Landschapsparkbureau</i>			Basiswerkingsbudget operationele middelen		256250				256250
		<i>Opvolging dagelijkse werking Landschapsparkbureau: Generieke invulling coördinator gezicht van het Parkbureau (vertegenwoordiger van het lapa op lokale, regionale, nationale overlegstructuren, netwerker). Inhoudelijk en strategisch coördinator, opvolging en ondersteuner projecten en overige medewerkers Parkbureau. Opvolging en voorbereidingen bestuursorgaan, jaarverslag, administratie, teamoverleg, voorbereiding stakeholdersvergadering, soigneursvergaderingen, ...</i>	LaPa		coördinator	170000					170000
		<i>Opvolging dagelijkse werking Landschapsparkbureau: Generieke invulling verwevingsmedewerker</i>	LaPa		verwevingsmedewerker	*					*
		<i>Opvolging dagelijkse werking Landschapsparkbureau: Generieke invulling fondsenwerver: deskresearch subsidies, overleg, infosessies en webinars subsidies, LAG Leader, ondersteuning lokale besturen, opvolging en bijsturing en het draagvlak van het financieel groeiplan en opvolging actieprogramma, in het bijzonder waar het investeringsbudget kan worden ingezet. Contactlijn secretariaat boekhoudkundige opvolging.</i>	LaPa		fondsenwerver	39000					39000
		<i>Opvolging dagelijkse werking Landschapsparkbureau: Generieke invulling projectmedewerker /communicatie: actueel houden mediakanalen landschapspark (socials, nieuwsbrief), studiedagen, opleidingen, netwerkmomenten, ...</i>	LaPa		projectmedewerker /communicatie	75000					75000
TOTAAL						1867500	600000	2390925	1396500	2582878	8800303

PARTNERFICHES

4

Heel wat soigneurs hebben samen hun schouders gezet onder de kandidatuur 'Landschapspark Vlaamse Ardennen'. Maar liefst 45 partners hebben mee vorm gegeven aan het Masterplan en Operationeel plan. Elke partner die mee input heeft gegeven aan deze kandidatuur wordt in een korte partnerfiche voorgesteld aan de hand van hun visie als organisatie en hun belangrijkste mikpunten voor de toekomst. Daarnaast wordt aangegeven aan de realisatie van welke doelstellingen zij een bijdrage willen of kunnen geven. Dit hoofdstuk getuigt van het enthousiasme waarmee het plan werd opgemaakt en de ambitie van vele partners in de gebiedscoalitie.

De meeste partners hebben een formele samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin ze zich engageren om mee uitvoering te geven aan het Operationeel Plan. Deze zijn terug te vinden in de bundel 'Samenwerkingsovereenkomsten gebiedscoalitie'. Vlaamse administraties en enkele middenveldorganisaties zoals Boerenbond en ABS die intensief meegewerkt hebben aan het vorm geven van het Masterplan en Operationeel plan hebben, om uiteenlopende redenen, geen formele samenwerkingsovereenkomst ondertekend maar wensen wel verder betrokken te worden na erkenning.

STAD GERAARDSBERGEN

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

34.328 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

429 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

1.123,24 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

6.882,29 ha

Geraardsbergen, de meest zuidoostelijke stad in Vlaanderen aan de oevers van de Dender, wordt ook wel eens de stad van de 3 M's genoemd: De Muur, het oudste Manneken Pis en de overheerlijke mattentaarten.

Wie heeft nog nooit gehoord van de Muur van Geraardsbergen? Een icoon. De steile kasseihelling, met een stijgingsgraad tot 20 %, was jarenlang de plaats waar duizenden toeschouwers de wielergoden stonden aan te moedigen tijdens de Ronde Van Vlaanderen. De laatste jaren fungeert de Muur als dé scherprechter in de finale van de Omloop het Nieuwsblad, de openingsklassieker van het Belgische wielerseizoen. Een heuvel, niet voor doetjes!

Op zoek naar krachtvoer voor je de Muur of de Bosberg wil bedwingen? Haast je naar één van de vele plaatselijke bakkers. Want hier wordt het meest bekende gebak van Geraardsbergen, door Vlaanderen en Europa als streekproduct erkend, gebakken en massaal gegeten. Terecht, want het is dan ook een echte lekkernij! De Geraardsbergse mattentaarten kennen hun oorsprong in een ver verleden en mogen enkel in de stad en in buurgemeente Lierde gemaakt worden met verse melk van lokale 'mattenboeren'.

Wie dacht naar Brussel te moeten om Manneken-Pis te bewonderen, heeft het mis. Meer nog, dat van Geraardsbergen, daterend van 1459, was er al 160 jaar eerder. De verschillende kostuumpjes van het Manneken kan je trouwens bewonderen in het Museum Manneken-Pis. Maar er is nog meer erfgoed in deze stad, naast de vele monumenten beschikt de stad ook over een uitgebreide kunstcollectie en een prachtig, vernieuwd abdijpark. Dit alles bevat een schat aan informatie over ons verleden en vertelt een onverwacht verhaal over vandaag.

Maar ook aan immaterieel erfgoed geen gebrek. Het Krakelingenfeest en Tonnekensbrand/Walmkenbrand werden in 2010 opgenomen als UNESCO werelderfgoed en de Processie van Plaisance en het Giesbaargs dialect zijn tot ver buiten de stadsgrenzen bekend.

Daarnaast wordt Geraardsbergen gekenmerkt door zijn landelijke omgeving doorregen van kleine dorpen, landbouwactiviteit, natuur en recreatie. Voor wie er aan zou twifelen: vintage Vlaamse Ardennen, tussen Dender en Schelde. Genieten is het ook van het provinciaal domein De Gavers, natuur-educatief centrum de Helix, het stiltegebied Dender-Mark, diverse meersen en beemden, de Markvallei, natuurgebieden Moenebroek en Korte Lake en het Raspaillebos.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

GEMEENTE HOREBEKE

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

2.023 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

180 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

1.124,93 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

0.00 ha

Met ongeveer 2.000 inwoners is Horebeke de kleinste Vlaamse fusiegemeente. En toch vormden Sint-Maria en Sint-Kornelis Horebeke de kern van het vroeger gerechtelijk kanton en van een dekenaat van maar liefst 22 parochies, vandaag gespreid over de gemeenten Horebeke, Zwalm, Brakel en Maarkedal. Zelfs van een kieskanton, voor de gemeenten Zwalm en Horebeke. Onderschat dus nooit de kleintjes. Statige herenhuisen getuigen nog van de aanwezigheid van een vrederechter, een griffier, een deurwaarder, de deken.

Horebeke had al voor omliggende gemeenten een notaris en een dokter op zijn grondgebied.

Maar wat Horebeke nog unieker maakt, bevindt zich op een boogscheut van de dorpskern. In het gehucht Korsele. Daar ligt de Geuzenhoek, de oudste protestantse gemeenschap van Vlaanderen. Hier woont reeds sedert 1564 een Protestantse geloofsgemeenschap. Eén van de zeldzame plekken in Vlaanderen waar je een tastbaar gevolg van de godsdienstoorlog in onze Nederlanden kan ervaren en beleven. In de smalle straatjes kan je gezellig kuieren langs de kleine huizen en de verzorgde tuinen. In het protestantse schooltje uit 1820 bevindt zich het Protestants Museum 'De Geuzenhoek'. Wat verderop is het kerkhof uit 1824 een sfeervolle rust-oase.

Horebeke biedt het hele palet van de Vlaamse Ardennen op de kleinste oppervlakte. Molens, panoramische vergezichten, uitgestrekte graslanden, kronkelende landwegels tussen heggen en houtkanten en een dorpje zo weggeplukt uit een postkaartafbeelding: Sint-Kornelis-Horebeke.

Net als vanuit Schorisse (Maarkedal), als vanuit de Brakelse deelgemeente Zegelsem kan je ook vanuit Horebeke het natuurgebied Burreken intrekken.

Wie van uitdagingen op twee wielen houdt? Ook Horebeke heeft klinkende namen hebben voor wie dol is op koers. Probeer de steile Foreest of de kasseien van de Haaghoek maar eens... Of voor wie houdt van een goed glas wijn, want Wijngoed 't Varent verbouwt op de gelijknamige helling uitstekende wijnen. Een korte keten-troef. Net als de lokale aardappelteilers en -verwerker en de appelpluktuin van de Horebeekse fruithoeve.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	○

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○

OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	○
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

6.386 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

138 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

4.615,51 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

0,00 ha

In deze gemeente is het echt geen vierkante meter vlak. Van de ene helling naar de andere. Van de ene kasseistrook naar de andere. Hol is hier holler, een vergezicht heet hier verdergezicht. Van de kronkelende wegen alleen al word je hier dronken. Rijen knotwilgen, houtkanten, beken en bosjes verhinderen dat het ooit één seconde saai zal worden. Dit is het hart van de Vlaamse Ardennen. Dat wisten ook voormalige inwoners Valerius De Saedeleer en Hugo Claus al.

Het prachtige bocage-landschap flirt met stralende dorpjes als Louise-Marie en Kerkem, met de Sint-Vincentiuskapel, met 4 watermolens en 4 prachtig bewaarde windmolens.

Hier wonen echte kuitenbijters. De Taaienberg, Eikenberg, Steenbeekdries, Kortekeer, Ladeuzeberg, Boigneberg, Ganzenberg, Berg Ten Houte en Stationsberg. Ze worden elk voorjaar weer door duizenden wielrenners beklommen. Maar bedwongen zijn ze nog niet.

Wandelen dan maar. Meer en meer trage wegen-verbindingen maken het aangenamer en authentiek. Even uitblazen? Geen probleem, in Maarkedal blaas je uit met een Plus. In de 5 kunst-zitinstallaties van Z+ bijvoorbeeld die de dialoog aangaan met het landschap. Met ruimte ook voor speelnatuur, zoals in Puttene.

Of wat dacht je van een ritje met de Vespa of de huifkar? Of een terrasje in een voormalige hoeve, of een rustiek dorpscafé met de sfeer van weleer. Er zijn er meerdere en er kunnen er nog bij. Streekbier en het lokaal bronwater van de Straal-bronnen lessen de dorst.

Of wat dacht je van een ritje met de Vespa of de huifkar? Of een terrasje in een voormalige hoeve, of een rustiek dorpscafé met de sfeer van weleer. Er zijn er meerdere en er kunnen er nog bij. Streekbier en het lokaal bronwater van de Straal-bronnen lessen de dorst. In de winter eet je er kedjoarkes, dunne onweerstaanbare wafeltjes. En op zondag komt er Vlaamse Ardennen-rund op tafel, met groenten van de lokale bio-veldwinkel en met een stevige Maarkedalse Tripel.

Richting taalgrens beleef je meer bos en natuur. Het bos Ter Rijst, met de blauwkousjes in de lente en het prachtige uitkijkpunt van het Bosgat in de buurt. Of het Burreken, te bereiken vanuit Schorisse, waar boerennatuur niet langer fictie is.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekker Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

31.866 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

462 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

2.861,80 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

4.030,00 ha

Voor wielerliefhebbers hoeft Oudenaarde wellicht geen introductie meer. Maar ook voor wie minder affiniteit heeft met de wielerlegendes in en rond het Centrum van de Ronde Van Vlaanderen, is deze stad een must see.

Oudenaarde heeft met haar rijke middeleeuwse geschiedenis en Unesco-erkend erfgoed een stadscentrum dat als een zacht deken het natuurschoon van de Vlaamse Ardennen omringt. Via deze stad komt de bezoeker het landschapspark binnen. De middeleeuwse en laat-middeleeuwse geschiedenis,

tot op vandaag tastbaar door de impressionante Ename abdij-ruïnes, het statige stadhuis, de imposante Sint-Walburga, de Pamelekerk en Abdij van Maagdendaele. Rijkelijk tentoongesteld in het erfgoedcentrum, het Provinciaal Archeologisch Museum Ename en het museum van Oudenaarde (MOU). Die laatste heeft z'n locatie in het stadhuis en herbergt een indrukwekkende collectie wandtapijten en zilverwerk. Met zicht op historische panden leent het bruisende hart van de stad, het marktplein, zich uitstekend om te genieten van een oud-bruin bier op één van de vele terrasjes.

Maar eens voorbij het stadscentrum is er nog veel meer. Want de in totaal 42 B&B's en vakantiehuisjes situeren zich vooral daar waar het landschap het van de stad aan de Schelde overneemt. In Mullem bijvoorbeeld, een vroeg-middeleeuwse beschermde 'gele' dorpskern waar je instant verliefd op wordt, of het charmante Volkegem, het pittoreske Mater of het lieflijke Melden. Dorpjes zo typisch voor de unieke sfeer van de Vlaamse Ardennen, met dezelfde uitdagingen als alle andere picturale dorpjes uit de streek.

En tussen al die dorpjes nodigen kilometers en hectaren wandelpaden, recreatie-ennatuurgebiedenuit om te bezoeken, telkens opnieuw: het bos t'Ename, de Heurnemeersen, de Langemeersen, de Rooigemsebeekvallei, het Volkegebos, het Koppenbergbos, de Reytmeersen, de Donkvijver.

En wie nog zin heeft in een uitsmijter? Op de Koppenberg, de Wolvenberg, de Volkegebberg of de Edelareberg kan je je helemaal laten gaan. Met een Oudenaards bruintje, een Adriaen Brouwertaartje, een lokale sirooplimonade of een hoeve-ijsje kan je je achteraf rijkelijk belonen.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

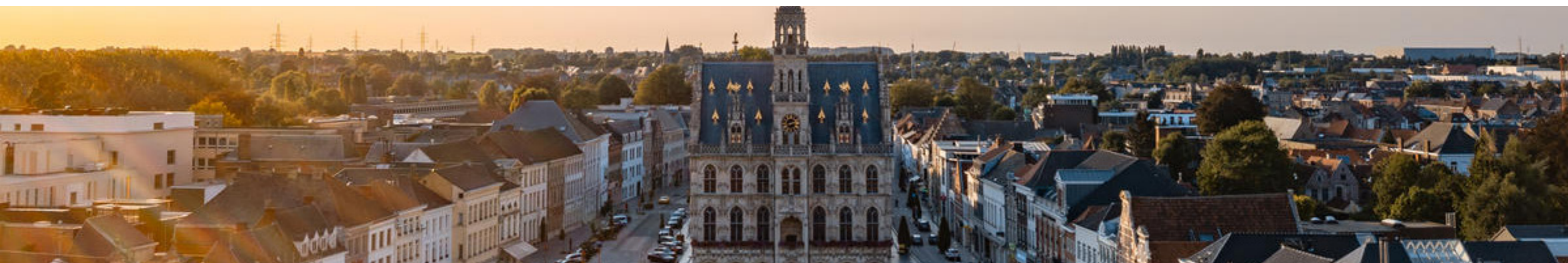
OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

26.702 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

770 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

2.261,77 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

1.208,59 ha

Van het middeleeuwse centrum van de lakenindustrie, naar het centrum van vlas en linnen, tot hét textielcentrum van Vlaanderen van de 19de tot midden 20ste eeuw. De rode garendraad door Ronse. Start met het Must Museum voor textiel en je kan meteen inhaken op het verleden en de genen van deze sympathieke stad, verscholen tussen de hoogste toppen van de Vlaamse Ardennen en Pays Des Collines. Ronse binnenrijden gaat altijd gepaard met prachtige vergezichten over de stad, als heb je net een verborgen parel ontdekt. Maar wees toch behoedzaam terwijl je de kasseien van de steile Oude Kruisberg afdaalt. En neem de tijd om in het gezellige centrum rond de Vrijheid, de Passage en de laatgotische Sint-Hermesbasiliek met Romaanse Sint-

Hermescrypte even op adem te komen, want straks zal je bergop langs de Kanarieberg, de Scherpenberg of de Hotondberg (de hoogste helling van Vlaanderen) de stad weer moeten verlaten.

De welvaart door de textielindustrie van weleer merk je door het statige art-deco parcours, de Villa Madonna of de Villa Carpentier. Ook op weg naar de noordelijke bossen rond de stad zit je aan Kasteel De Malander in het spoor van de textielbonzen.

Op zondag na Pinksteren wordt het schrijn van de heilige Hermes, met de belder op kop, in een grote cirkel rond de stad gedragen. Sinds de vroege middeleeuwen al heeft deze Unesco-waardige Fiertelommegang plaats. Een dagtocht van maar liefst 32,6 km.

Wie het bij een kortere stadswandeling wil houden zal dan weer de zottenmuur en het bommelsbeeld aantreffen. Zij staan centraal tijdens de jaarlijkse Bommelsfeesten. Dit en ander rijk roerend en onroerend erfgoed, street-art, steegjes en sporen uit het arbeidersverleden zal een enthousiaste stadsgids je met plezier uit de doeken doen. Of laat je onderdompelen in het belevingscentrum de Hoge Mote. Aan de hand van interactieve panelen, luisterverhalen, filmpjes en virtual reality kunnen bezoekers meer ontdekken over Sint-Hermes, de ontwikkeling van Ronse en textiel en Vlaanderens mooiste landschap.

Of een tocht in het groen rond de stad, naar de Lorette- of Wittentakkapel, naar het Muziekbos en de Geuzentoren waar Omer Watez zijn 'Vlaamse Ardennen' bedacht, het Sint-Pietersbos, het Bois Joly en de Hemelberg. Terug op effen komen kan met een Keun-biertje, een Ronsische Tripel of een Fiertelbier met een flinke portie Buuntsies Nuutsies of een Bommelkies-gebakje.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekker Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

27.341 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

476 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

3.190,95 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

2.554,99 ha

De stad van de onfortuinlijke 16de-eeuwse graaf Lamoraal van Egmont. En dat valt ten zeerste op: Egmontkamer, Egmontkasteel, grafkelder en relikwieën en een majestueus standbeeld op het stadsplein.

Maar er is meer. Veel meer. Tussen het stadscentrum en de Zwalmvallei zie je het landschap van de Vlaamse Ardennen tot stand komen. Een dorpje als Sint-Goriks-Oudenhove werpt je terug in de tijd en doet je meteen beseffen: "Hier begint de mooiste streek van Vlaanderen écht." Hier begint het spel van landbouw, draaiende veldwegels, beekvalleien en hun

watermolens, terwijl je door elkaar geschud wordt door de kasseien van de Paddestraat en de Lippenhovestraat en je verhalen kan aanhoren van de bende van Jan De Lichte die hier schuil hield.

De folklore van deze ambachtelijk landbouwdorpjes wordt naarstig bewaard in het museum van Folklore (Grottenberge). En ook van veel verder terug in de tijd, toen de Romeinen al de knooppuntwaarde van Zottegem verhoogden, is alles rijkelijk gedocumenteerd. In het Archeo-centrum van Velzeke beleef je het Zottegemse Hoppin-punt van 2000 jaar geleden.

En wat vandaag al die ambachten tot proeven leiden, kan je ervaren in hoevezuivel, hoevebrouwers, jenever, wijnbouw, koffiebranderijen, heerlijk lokaal fruit, Koekelaringen of de volksliedjes van Miele.

Zottegem trekt als vanouds handel- en nijverheid aan, daar verwijst veel erfgoed naar zoals het kasteel Breivelde en zijn park, én heeft ook nu nog een sterke knooppuntwaarde. Voerde het Mijnwerkerstreintje destijds Vlamingen naar de Borinage, dan is het huidige station nog altijd een drukke plaats vol scholieren en pendelaars. Want de bereikbaarheid als onthaalpoort naar de authentieke Vlaamse Ardennen is hier een troef. En nog meer troeven kunnen in de toekomst uitgespeeld worden. Denken we maar aan het prachtige kasteel van Leeuwergem.

En ook naar een wandeling in de natuur hoef je hier niet ver te zoeken. Het Vossenhol met het Kloosterbos en het Ravottersbos, het Mijnwerkerspad in natuurgebied Middenloop Zwalm, het natuurgebied Bettelhovebeek, de Steenbergse Bossen, Parkbos-Uilenbroek, het Bertelbos en het Kloosterbos.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

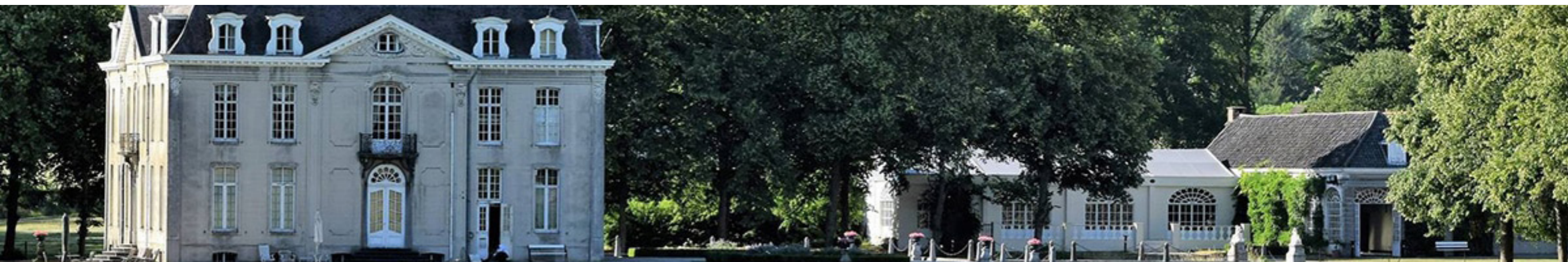
OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekker Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

ALGEMENE INFO

INWONERSAANTAL (2022)

8.244 inwoners

BEVOLKINGSDICHTHEID (2022)

243 inwoners/km²

OPPERVLAKTE kerngebied ha

3.091,82 ha

OPPERVLAKTE INVLOEDSGEBIED ha

296,56 ha

Het lijkt soms wel alsof de tijd is blijven stilstaan in het charmante Zwalm. Een veelgehoorde uitspraak, nooit denigrerend bedoeld, maar altijd vanuit respectvolle verbazing. Een schilderachtig plaatje met prachtige molens, plekjes en pittoreske dorpjes, langs de meanders in het stroomgebied van de Zwalmbeek.

De vallei van de Zwalmbeek is een van de meest authentieke en daarom ook populaire bestemmingen in de Vlaamse Ardennen. In geen enkele gemeente in de Benelux zijn tot de dag van vandaag nog 9 watermolens te bewonderen, waarvan nog steeds 3 actief. En 3 windmolens, waarvan nog 1 actief. De Zwalm molen bv. is een schitterend staaltje publiek toegankelijk technisch erfgoed. Andere watermolens of

omliggende sluiswachtershuisjes verwelkomen vandaag de wandelaar of fietser met streekdrankjes en streekgerechten. De gastvrijheid van Zwalm is legendarisch. Hier wandel je van het ene droomterras naar het andere en de omliggende landbouwers zorgen er voor een heuse 'Smaakvallei', thuisbasis voor onder meer de eerste kikkererwten in ons land, het Vlaamse Ardennen-varken, weidekippen, waterkersgrachten, wijnbouw en op molenstenen gemalen broodtarwe.

Zwalm, dat zijn twaalf dorpjes op een steenworp van elkaar. Sommige van hen zijn zo pittoresk, zoals je ze nergens meer in Vlaanderen aantreft. Smalle straatjes met kasseien rond de kerk, een kasteelpoort, een pastorie, een dorpsheuve en soms nog een dorpskerk. Net als in de film, maar dan in het echt. Rozebeke, Dikkele, Sint-Denijs-Boekel, Paulatem, Roborst, je moet het zien om te geloven.

De natuur in Zwalm gaat arm in arm met de waterlopen: de beschermde Munkbosbeekvallei, de Perlinckbeekvallei, het natuurgebied Middenloop Zwalm, het Mijnerkerspad, het Blarewater, de imposante Kaaiemeersen aan het naburige Provinciaal natuur-educatief centrum de Kaaihoeve. En er is een heus 'Klein Zwitserland', waar bos, een spaarvijver en een ruisende Zwalmbeek bezoekers van heinde en verre verwennen. Ondanks de kleine dorpjes kent Zwalm ook impressionant erfgoed, zoals kastelen, een mooie verzameling dorpse ambachtsbeelden en vooral 13, voornamelijk beschermde kerkgebouwen. De op één na dichtst bezaaide gemeente in Vlaanderen als het op religieus onroerend erfgoed aankomt. Een uitdaging van jewelste.

Zwalm is een wandel-, fiets- en woongemeente die aanvoelt als een verademing. Zeker na een beklimming van de Molenberg of de Rekelberg. Dan zet Zwalm je aan het zweten.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

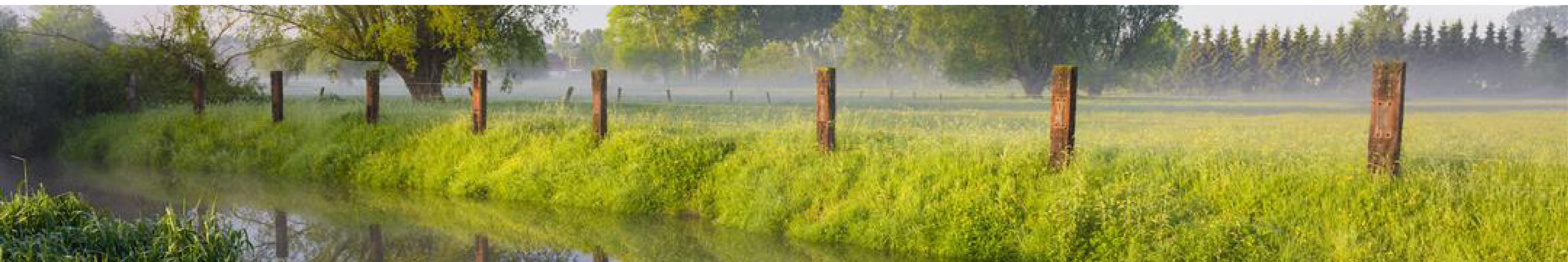
OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekker Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA - diverse medewerkers

AGENTSCHAP NATUUR EN BOS (ANB)

ORGANISATIE

Het Agentschap voor Natuur en Bos, afgekort als ANB, is een agentschap van de Vlaamse overheid dat ijvert voor het behoud, de bescherming en de ontwikkeling van natuurgebieden, bossen en parken in Vlaanderen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos:

- stelt zich tot doel om elke dag te werken aan meer en betere bossen, en meer en beter natuur en groen,
- investeert in een hedendaags beleid en beheer van bossen, natuur en parken en ondersteunt partners die dezelfde doelen nastreven,
- wil duurzaam investeren in een toekomst voor iedereen, met groene, leefbare steden, met een gevarieerd platteland en ruimte waar men zich kan ontspannen in talrijke bossen, natuurgebieden en parken.

Waardevolle natuurprojecten? Daar zet Natuur en Bos graag mee de schouders onder, met financiële steun én vakmanschap. Van het planten van een eigen bos, over initiatieven die streven naar een hogere natuurkwaliteit, tot verbindende projecten voor toegankelijke natuur in je buurt. Onder het motto 'meer, beter en samen' creëert Natuur en Bos met diverse partners een groter draagvlak voor natuur.

Van Europese topnatuur op onbetreden plekken tot bescheiden natuurpareltjes vlak bij je voordeur: in de meer dan 300 natuurgebieden van Natuur en Bos valt altijd iets te beleven. Leef je uit op multimovepaden en natuurlopen, ravot in de speelzones, voel je zen in de natuuroases of spot unieke dieren vanaf de uitkijkplatformen.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Strategische doelstellingen

- Het Agentschap voor Natuur en Bos draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen
- Het Agentschap voor Natuur en Bos verhoogt de beleving van natuur
- Het Agentschap voor Natuur en Bos benut de (economische) waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij

Het Agentschap voor Natuur en Bos streeft naar meer natuur in Vlaanderen

- de huidig aanwezige natuur in Vlaanderen in stand houden, beschermen en verder ontwikkelen
- het herstellen van natuur die in het verleden verloren is gegaan
- het ontwikkelen van nieuwe natuur en parkgebieden.

Het Agentschap voor Natuur en Bos streeft naar betere natuur in Vlaanderen

- het duurzaam beheren van natuur om tegemoet te komen aan de natuurgerichte milieukwaliteit en aan de maatschappelijke noden van de huidige en toekomstige generaties.

Het Agentschap voor Natuur en Bos plaatst natuur midden in de maatschappij

- het werken aan een wisselwerking met de maatschappij rond het thema natuur
- met het beleid en de werking ten dienste staan van de maatschappij
- de maatschappij actief aansporen om zich in te zetten voor meer en betere natuur
- de natuur zo dicht mogelijk bij de mensen brengen

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	●
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	●
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	●
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	○

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○

OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (AOE)

ORGANISATIE

Het agentschap Onroerend Erfgoed is een agentschap en wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid. Zij zijn bevoegd voor bouwkundig, archeologisch, landschappelijk en varend erfgoed. Samen met onze partners geven ze Vlaanderen nu en straks mee vorm en kleur door de zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend te maken.

Ze bereiden het onroerenderfgoedbeleid in Vlaanderen voor en voeren het uit. Ze inventariseren en beschermen gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed. Verder ondersteunen ze burgers, lokale overheden, ontwerpers, ontwikkelaars en andere instanties met adviezen en premies. Ten slotte dragen ze de kwaliteitsvolle omgang met onroerend erfgoed uit, met doorgedreven beleidsgericht onderzoek en een gerichte communicatie daarover. Zo ondersteunen ze de Vlaamse minister van Onroerend Erfgoed.

Samen met hun dagelijkse ambassadeurs zorgen ze ervoor dat onroerend erfgoed een zaak is van en voor iedereen. Hier zijn steden en gemeenten de partner bij uitstek om het onroerenderfgoedbeleid uit te dragen en te vertalen naar burgers. Ze onderhouden nauwe relaties met andere beleidsdomeinen zoals toerisme, ruimtelijke ordening, kunsten en erfgoed, natuur, onderwijs, enz. Daarnaast subsidiëren ze een aantal structurele erfgoedpartners. Deze verenigingen en vrijwilligers zetten elke dag het erfgoed op de kaart.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Om het onroerend erfgoed in Vlaanderen een zichtbare plek en betekenis geven, ziet het agentschap het als zijn voortdurende opdracht om:

- een langetermijnvisie voor onroerenderfgoedzorg te ontwikkelen vanuit een internationale en brede maatschappelijke context;
- inzicht te geven in de erfgoedwaarden en het maatschappelijk belang van onroerend erfgoed;
- private en publieke eigenaars aan te spreken, te begeleiden en verantwoordelijkheid te laten nemen voor de zorg, het gebruik en de beleving van onroerend erfgoed;
- lokale besturen aan te moedigen en te coachen bij het ontwikkelen en uitvoeren van een complementair erfgoedbeleid;
- kaders en instrumenten voor een eigentijdse en kostenbewuste erfgoedzorg te ontwikkelen en de toepassing ervan te bevorderen en op te volgen;
- samen met eigenaars, lokale besturen en professionals ervaringen en deskundigheid te delen;
- alle belanghebbenden hierbij optimaal te betrekken.

Een tastbaar voorbeeld van concrete actie voor de komende jaren binnen deze missie is de oprichting van het Platform Toekomst Parochiekerken, in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur, de VVSG, PARCUM, Team Vlaamse Bouwmeester en Vliinter. Het platform wordt het eerste aanspreekpunt voor alle vragen rond de toekomst van parochiekerken. Daarnaast zal het trajecten ondersteunen, begeleiden waar nodig en wordt de expertise van organisaties op het terrein versterkt. Er wordt zo ontzorgend en gecentraliseerd mogelijk gewerkt om de uitdagingen aangaande valorisatie, neven- en herbestemmingen van de Vlaamse parochiekerken aan te pakken. Daarnaast blijft het instrumentenkader van erfgoedpremies en erfgoedbegeleiding de komende jaren het middel bij uitstek voor lokale erfgoedzorg en erfgoedversterking

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ALGEMEEN BOERENSYNDICAAT (ABS)

ORGANISATIE

Het Algemeen Boerensyndicaat is in de eerste plaats een syndicaat dat ervoor zorgt dat de belangen van onze leden (boeren en tuinders) zo goed mogelijk verdedigd worden. Het ABS is politiek neutraal.

Wij zijn en blijven ervan overtuigd dat wij deze neutraliteit hoog in het vaandel moeten blijven dragen. Als wij onze belangen, en deze van onze leden, moeten verdedigen dan moet dit gebeuren bij alle politieke families. Landbouw is een primaire en belangrijke economische sector, die niet zomaar afhankelijk kan zijn van een of andere belangengroep of politieke partij.

ABS telt momenteel ca. 4.000 leden en haar rangen staan open voor iedere land- en tuinbouwer die begaan is met de toekomst zijn familiebedrijf.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Het platteland is de productieruimte van de landbouwsector. Voor burgers is het platteland een plek om zich te ontspannen in open lucht en de voorbije jaren ook steeds meer om te wonen. De eerste verdient er zijn boterham, de andere besteedt er zijn vrije tijd. Beiden zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden en hebben er alle belang bij om in goede verstandhouding met elkaar samen te leven.

Het Algemeen Boerensyndicaat is een landbouworganisatie 'met verstand van boeren' en geeft een stem die de belangen van de landbouwer verdedigt, dit met grondige kennis rechtstreeks vanuit de stal en vanop het veld.

Het ABS is het syndicaat bij uitstek dat belangen rechtstreeks bij de betrokken autoriteiten verdedigt en wel door praktiserende boeren, die zelf aan de lijve weten en voelen wat boeren betekent.

Hoewel het ABS zich steeds gefocust heeft op de syndicale belangenverdediging, hebben ze eveneens een netwerk van dienstverlening, die gaat van juridische bijstand en permanente fiscale begeleiding, tot oprichting van vennootschappen en de boekhouding ervan.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ○
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen ○
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

KLANKBORDGROEP - JA

ORGANISATIE

Aquafin zuivert rioolwater tot het weer de natuur in kan. Geen drinkwater dus voor de mens, maar wel voor vissen, vogels en amfibieën. Voor jou werken we aan een leefomgeving in harmonie met water. Dat betekent proper water in stads-kernen, waarlangs het aangenaam wonen en wandelen is. Maar ook een duurzame omgang met regenwater, om droge bodems te helpen voorkomen en de gevolgen van zware buien te beperken.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Aquafin kan voor lokale overheden een waardevolle partner zijn bij projecten rond hemelwater.

Tegen 2024 is het voor alle Vlaamse gemeenten verplicht om een hemelwater- en droogte plan te hebben. Aquafin staat de gemeenten bij voor de opmaak van zo een plan.

Daarnaast is er ook het **blauwgroen advies**, dit is een advies aangeboden door Aquafin dat verder gaat dan het hemelwater- en, droogteplan. Gemeenten kunnen zo alle kansen benutten voor meer biodiversiteit, recreatie, een hoger welzijn of sociale verbinding te creëren.

Daarnaast staat Aquafin de gemeenten bij voor allerhande projecten rond het infiltreren, bufferen en hergebruiken van hemelwater.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ARCHEOCENTRUM VELZEKE

ORGANISATIE

Het Archeocentrum heeft, vanuit de archeologie als discipline, de opdracht het onderzoek naar en de verspreiding van de kennis over het materieel erfgoed en de invloed ervan op de ontwikkeling van onze samenleving.

We verzamelen en bewaren voorwerpen en gegevens vanaf de prehistorie tot heden en informeren het publiek op een interactieve manier over deze collecties en de daarmee samenhangende inzichten.

Naast het tentoonstellen van enkele van de belangrijkste stukken uit de collectie en het organiseren van workshops die verder ingaan op het materiële leven, tonen we ook graag het restauratieatelier en de depots, om de bezoeker het verleden te laten herbeleven en zijn historisch bewustzijn te stimuleren. Dit gebeurt door rondleidingen, vaste en tijdelijke tentoonstellingen op maat van de bezoeker.

ACTIES 2024-2030

Vanuit de provinciale erfgoedsite Archeocentrum Velzeke denken we een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de acties van het Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Zowel vanuit onze rol als publieksgericht belevingscentrum en als kennis- en expertisepartner op vlak van erfgoedzorg en erfgoedontsluiting.

Onze bijdrage zien we in de periode 2024-2030 onder meer als volgt:

- Als één van de onthaal- en infopunten voor het landschapspark, in afstemming met andere 'soigneurs'
- Vormingen voor gidsen en vrijwilligers op maat van de Vlaamse Ardennen
- Het uitbouwen van een integrale landschapsreflex op maat van de Vlaamse Ardennen
- Het ontwikkelen van geïntegreerde (landschaps)educatie, in afstemming en overleg met andere 'educatieve soigneurs'
- Bijdragen aan de basiskwaliteit en beleving van het landschap
- Herstellen van de connectie tussen het dorp en het omliggende onroerend erfgoed
- Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoedverhalen
- Bijdrage vanuit het erkend onroerend erfgoeddepot

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

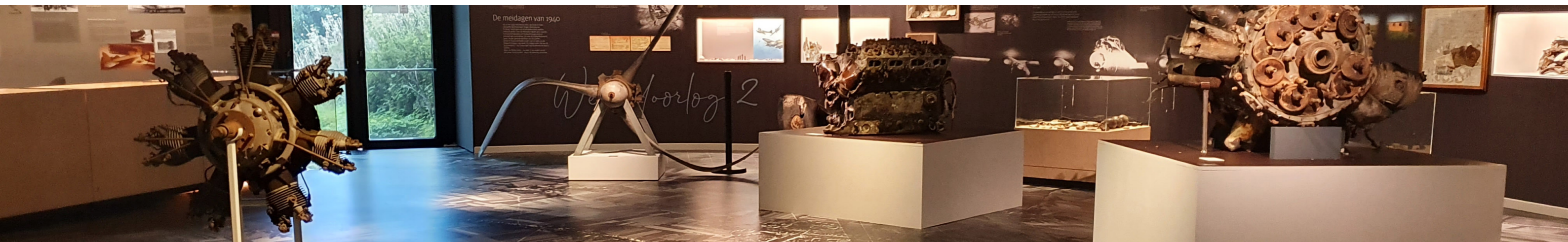
OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekkers Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

AVANSA VLAAMSE ARDENNEN-DENDER VZW

ORGANISATIE

Avansa Vlaamse Ardennen-Dender vzw is 1 van de dertien pluralistische sociaalculturele organisaties actief in evenveel regio's in Vlaanderen en Brussel. Samen streven we naar een **duurzame, inclusieve, solidaire en democratische maatschappij**.

Wij houden de vinger aan de pols van de samenleving. Wat leeft bij de inwoners en organisaties in onze regio's. Rond die maatschappelijke thema's ontwikkelingen en ondernemen we actie. Onze expertise is het creëren van een breed gamma aan leerrijke praktijken voor volwassenen, hiervoor brengen we mensen samen in hun vrije tijd en **versterken** hen, als gemeenschap, groep en individu. We streven naar maatschappelijke dynamiek en verandering. Daarom laten we kritische stemmen horen en stimuleren we sociale innovatie. Steeds met de nodige aandacht voor wat in de toekomst anders en beter kan. En we zijn bruggenbouwers. Netwerken en samenwerken zijn onze tweede natuur. We bundelen onze krachten met die van organisaties, burgerinitiatieven, steden en gemeenten. Hierbij gaan we op zoek naar **verbinding** en een gedeeld verhaal.

Voor de beleidsperiode 2021-2025 hebben we 4 strategische doelen vooropgesteld die ons focus geven voor de acties/projecten in onze regio Vlaamse Ardennen-Dender.

- Samen in gedeeld burgerschap
- Samen voor het klimaat
- Samen mediawijs
- Samen levensbreed leren

ACTIES 2024-2030

Voor het Landschapspark Vlaamse Ardennen zien we als regionale organisatie kansen om de projectresultaten van ons project 360° Open ruimte in de Vlaamse Ardennen te verankeren.

In het project 360° Open ruimte zijn we samen met partners op zoek gegaan naar hoe we de open ruimte optimaal kunnen bewaren en zo kwalitatief mogelijk kunnen invullen. Centrale vragen hierbij zijn:

- Hoe dragen we samen zorg voor het landschap van de toekomst?
- Hoe zetten we maximaal in op de streekidentiteit van de Vlaamse Ardennen?
- Hoe creëren we een aangename leefomgeving voor iedereen?

Tijdens het project hebben we verschillende types (landbouwer, natuurliefhebber, burger/ bewoner) gebruikers van de open ruimte (die meestal niet dezelfde prioriteiten en noden hebben) samengebracht.

Er is geïnvesteerd in een samenwerking tussen de landbouw, natuurverenigingen, lokale besturen en de burger in dialoog en het kijken naar de open ruimte met de ogen van de ander. De samenwerkingsverbanden ontstaan binnen het 360° project zien we binnen het Landschapspark als te bestendigen in een duurzame samenwerking. Het voortraject voor de opmaak van het kandidaatsdossier van het Landschapspark heeft alvast dezelfde actoren samengebracht. En biedt kansen om een gezamenlijke identiteit te vormen voor de Vlaamse Ardennen.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekkers Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

BEKKENSECRETARIAAT BOVENSCHELDE

ORGANISATIE

Het bekkensecretariaat is de motor van het wateroverleg in het Bovenscheldebekken. Het bekkensecretariaat staat in voor de dagelijkse werking binnen het bekken en het voorbereidende werk voor het bekkenbestuur, het gebiedsgericht en thematisch overleg en de bekkenraad.

Het bekkensecretariaat neemt volgende taken op zich:

- Voorbereiden van het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan.
- Voorbereiden van het bekkenspecifieke deel van het wateruitvoeringsprogramma.
- Meewerken aan de organisatie van het openbaar onderzoek van het stroomgebiedbeheerplan.
- Organiseren van het gebiedsgericht en thematisch overleg.

ACTIES 2024-2030

Een goede waterkwaliteit is een belangrijke vereiste voor een gezond en robuust watersysteem. Dit kan door in te zetten op saneringsinfrastructuur, aanpak van diffuse verontreiniging en bevorderen van het zelfzuiverend vermogen.

In valleigebieden met een hoge agrarische activiteit moet ook ingezet worden op het tegengaan van diffuse verontreiniging met nutriënten en pesticiden. Verder moet zoveel mogelijk gestreefd worden naar een natuurlijke structuur van de waterlopen. Het oplossen van vismigratieknelpunten in tal van zijwaterlopen van de Boven-Schelde, verbetering van de structuurkwaliteit en aangepast beheer zijn hierbij belangrijk. Daarnaast zijn ook erosiebestrijdingswerken belangrijk.

Een toenemend probleem is het aantal invasieve exoten in en rond de waterlopen. Vooral een aantal uitheemse oeverplanten (Japanse duizendknoop, reuzenbalsemien) breiden sterk uit. De Maarkebeek en de Zwalm zijn hierbij prioritaire waterlopen. Watertekort en wateroverlast zijn beide het gevolg van een onevenwichtige waterbalans. Door het combineren van preventieve, protectieve en paraatheids-verhogende maatregelen en het nastreven van een gedeelde verantwoordelijkheid bij de verschillende betrokkenen ontstaat geleidelijk een meerlaagse waterveiligheid. De drietrapsstrategie 'vasthouden, bergen en afvoeren, blijft één van de pijlers voor het hemelwater- en waterkwantiteitsbeheer van waterlopen.

Om de bewustwording van het belang van een gezond watersysteem te verhogen, moet ook ingezet worden op het vergroten van de belevingswaarde van water, in combinatie met infiltratie, berging en een toename van de ecologische kwaliteit.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ●
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

Boerenbond is de beroepsorganisatie van én voor elke boer, tuinder en groenvoorzener in Vlaanderen en Oost-België.

Kleine en grote bedrijven, ongeacht de sector, productiemethode of het afzetkanaal: we zijn er voor iedereen. Dat betekent concreet dat wij ons, als partner van onze leden, beleid en het brede publiek, inzetten voor een sterke en duurzame land- en tuinbouwsector. We doen dit actief via belangenbehartiging, vorming, netwerking, innovatie, het creëren van draagvlak en adviesverlening.

We zetten ons elke dag in voor onze leden, de duizenden land- en tuinbouwers, die er op hun beurt elke dag voor zorgen dat wij allemaal vers en veilig voedsel kunnen consumeren of kunnen genieten van bloemen, planten en bomen, geproduceerd volgens de hoogste standaarden ter wereld.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

De Boerenbond werkt samen met land- en tuinbouwers en steunt hen in hun bedrijfsvoering. Een onderdeel daarvan is de steun bieden om de bedrijfsvoering klimaatrobuster, -vriendelijker en ecologischer te maken. Dit vooral door adviezen te geven en innovatie te steunen.

De Boerenbond zet in op innovatie, door onder andere innovatiesteun voor PAS-oplossingen aan te bieden. Deze oplossingen steekt Boerenbond de hand uit naar bedrijven om samen op zoek te gaan naar nieuwe, gevalideerde en innovatieve maatregelen. Zo werken we aan een versneld proces dat nieuwe, haalbare en betaalbare stikstofoplossingen brengt op maat van een sector in nood.

Daarnaast fungeert de Boerenbond ook als kenniscentrum waar de land- en tuinbouwers terecht kunnen voor adviezen. Dit gaat over een breed gamma van onderwerpen; klimaat, milieu, energie, bedrijfsvoering, juridische zaken en meer.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ○
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen ○
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

Nog te bespreken

BOERENNATUUR VLAANDEREN VZW

ORGANISATIE

Boeren Natuur Vlaanderen is de toonaangevende organisatie voor agrarisch landschaps- en natuurbeheer in Vlaanderen. Onze organisatie werd opgericht als resultaat van een project op initiatief van Boerenbond, in samenwerking met WERKERS in aanneming, VLM en ANB. Boeren Natuur Vlaanderen biedt zijn expertise aan, bijvoorbeeld via een advies op maat, aan alle landbouwers die individueel of in groep (agrobeheergroepen) aan agrarisch landschaps- en natuurbeheer willen werken. De laatste jaren hebben we ook meer aandacht voor milieu- en klimaat-gerelateerde onderwerpen. Zo willen we ons ontplooiën tot dé organisatie die landbouw en natuur verbindt.

Boeren Natuur Vlaanderen werkt aan een landbouw in Vlaanderen die een positieve impact heeft op natuur, milieu en klimaat én economisch rendabel is.

We verenigen en ondersteunen alle landbouwers die hieraan willen meewerken en stimuleren hen om samen te werken met collega's en andere actoren.

We initiëren haalbare en innovatieve systeembenaderingen die bijdragen tot een duurzamere landbouwsector en multifunctioneel landgebruik.

We bouwen een expertisecentrum uit als basis voor onze adviesverlening en dragen bij tot beleidsontwikkeling die de implementatie van agro-ecologische praktijken faciliteert.

ACTIES 2024-2030

Boeren Natuur Vlaanderen heeft momenteel een aantal projecten die een meerwaarde kunnen bieden voor het landschap van de Vlaamse Ardennen en haar boeren.

Met het project **Agroforestry 2025** mikken we op het verhogen van de toepasbaarheid van agroforestry binnen de Vlaamse landbouwsector via het optimaliseren van de verschillende facetten binnen dit teeltsysteem, alsook via de screening en ontwikkeling van haalbare financierings- en verdienmodellen.

Boeren Natuur Vlaanderen ondersteunt ook boeren doormiddel van innovatieprojecten.

Het project **Koolstofboeren**, heeft als doel om een Carbon Farming model voor landbouwers in België van de grond krijgen om zo voor koolstofopslag te zorgen. Hiervoor krijgen vijftien landbouwers de komende vijf jaar begeleiding om "koolstofboer" te worden. Daarbij passen ze hun methodes aan, om zoveel mogelijk CO2 vast te leggen in de bodem. Ze kunnen daaraan verdienen door de CO2 in de vorm van "carbon credits" te verkopen.

Daarnaast heeft Boeren Natuur Vlaanderen ook nog een adviserende functie in het zoeken naar win-wins tussen landbouw en natuur, en tussen economie en ecologie. We zijn dan ook de geschikte partner om u te begeleiden om zowel de ecologische als economische kansen op vlak van biodiversiteit op uw bedrijf te maximaliseren en eventuele belemmeringen en beperkingen tot een minimum te herleiden.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

Bosgroep Vlaamse Ardennen tot Dender omvat de heuvelachtige Vlaamse Ardennen en de bovenloop van de Dender. Mede onder impuls van de lokale houtverwerkende industrie werden de voorbije eeuw veel laaggelegen weilanden beplant met populieren. De toppen van de getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen werden na WO I voornamelijk beplant met beuken.

Veel bosjes in de regio zijn gelegen in natte depressies langs beken, in bronzones of op zeer steile hellingen. Deze gronden werden nooit ontgonnen voor landbouwdoeleinden waardoor je er ecologisch zeer waardevolle bossen vindt. Geen wonder dat bijna 40% van de bossen in deze regio Europese bescherming geniet (Habitatrichtlijngebied).

Bossen zijn ontzettend belangrijk voor het milieu en de strijd tegen de klimaatopwarming. Ze filteren de lucht die we inademen, werken als een natuurlijke airco, herbergen talrijke plant- en diersoorten, zorgen voor ontspanning en leveren de hernieuwbare grondstof hout. Wij zetten onze expertise in opdat bossen al deze functies optimaal kunnen vervullen en hun waarde in de toekomst behouden.

ALGEMENE INFO

LEDEN - 585

OPPERVLAKTE IN BEHEER - 1708 ha

ACTIES 2024-2030

De Bosgroep helpt private bouseigenaars in de aanplant en beheer van hun bossen. Daarnaast kunnen ze ook natuurbeheerplannen opmaken voor de bossen, om zo waardevolle natuur te verzekeren.

De Bosgroep kan een zeer belangrijke rol spelen bij het creëren van bosverbindingen in de Vlaamse Ardennen. Zij kunnen grondeigenaars bijstaan in de aanplant van bossen, op plaatsen waar dit een waardevolle verbinding zou vormen tussen bestaande bossen. De Bosgroep kan op deze manier de Bossen van de Vlaamse Ardennen nog waardevoller maken door deze te ontsnipperen waar mogelijk.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

Voortrekker Actief betrokken

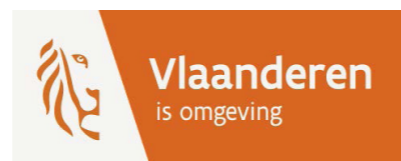
VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

DE HELIX, Duurzaam Educatiepunt

ORGANISATIE

De Helix, Duurzaam Educatiepunt is een centrum vlak bij het Raspaillebos in Geraardsbergen (Grimminge). We zetten de burger op een boeiende en creatieve manier aan tot duurzaam omgaan met de eigen leefomgeving, door hem dicht bij de natuur te brengen. We maken duurzaamheidsuitdagingen tastbaar en reiken tools aan om ze te helpen aanpakken.

We organiseren vormingen, netwerk- en inspiratiedagen, en geven op vraag advies op vlak van educatie rond natuur, milieu, omgeving en duurzame ontwikkeling. We brengen inspirerende publicaties uit en ontwikkelen innovatief ondersteunend educatief materiaal.

Je kan in het educatieve centrum ook terecht voor tentoonstellingen, workshops, lezingen en andere (al dan niet begeleide) educatieve activiteiten waarbij zelf doen, beleven, ervaren en ontdekken centraal staan. De educatieve tuin vormt een inspiratiebron voor een tuin vol biodiversiteit.

Ons aanbod richt zich tot:

- leerkrachten, directies en leerlingen uit het leerplichtonderwijs
- docenten en directies uit het hoger onderwijs
- educatoren, gidsen en beleidsmensen bij (bezoekers) centra, organisaties voor natuur-, milieu- en duurzaamheidseducatie
- burgers via educatieve campagnes of tijdens het bezoek aan onze educatieve centra

Als expertisecentrum geven we het internationale beleid rond educatie voor duurzame ontwikkeling mee vorm en volgen we de nieuwste inzichten rond duurzaamheidscompetenties van nabij op. We voeren onderzoek uit om de kwaliteit van duurzaamheidseducatie in Vlaanderen te bevorderen. We staan zelf in de praktijk en ontwikkelen innovatief educatief aanbod.

ACTIES 2024-2030

Samen met andere educatieve partners wil De Helix - Duurzaam Educatiepunt, een strategie afspreken om het educatieve luik van het landschapspark vorm te geven.

De Helix - Duurzaam Educatiepunt, heeft de reflex om bij de opmaak van een nieuw educatief aanbod naar scholen en burgers het verhaal van het verweven, herbronde en levende landschap waar mogelijk te integreren. De symboolsoorten kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden als kapstok in een activiteit rond natuurbetrokkenheid, water, ruimtegebruik, klimaat,... Via de educatieve activiteiten die het centrum organiseert, verhogen we de beleving. De burgers leren ook over de opbouw van het landschap en over de bijzondere (natuur)waarde ervan. Leren over, door en van acties maakt hen actievaardig om zelf een bijdrage te leveren aan de landschapskwaliteit van de omgeving.

Vanuit haar rol als expertisecentrum denkt De Helix - Duurzaam Educatiepunt, graag mee na over de educatieve invulling en aanpak van het landschapscentrum dat ontwikkeld wordt.

De Helix - Duurzaam Educatiepunt, ziet zichzelf als een soigneur van het landschapspark en zet verschillende middelen in om de visie en missie mee uit te dragen (vb. digitaal infobord, website, sociale media,...). Via educatie zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen mee soigneur worden van de Vlaamse Ardennen.

De vrijwilligers en baliemedewerkers van De Helix - Duurzaam Educatiepunt, worden opgeleid om als onthaalambassadeurs van het landschapspark de regio mee te promoten.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA (Melissa Keerstock)

ORGANISATIE

Samen met de minister stippelt het Departement Landbouw en Visserij het beleid uit rond land- en tuinbouw, zeevisserij en platteland. Het departement voert dit beleid uit, controleert en evalueert het.

Daarvoor werkt het departement ook samen met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Het Departement Landbouw en Visserij, ILVO, VLAM en SALV vormen samen het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Het Departement Landbouw & Visserij kent een aantal speerpunten in het beleid voor de komende jaren.

Uit de doelstellingen van het Europees landbouwbeleid (GLB) heeft het Vlaams landbouwbeleid 7 krachtlijnen gedistilleerd: nog meer voor onze omgeving zorgen, landbouw paraat voor het klimaat, generatiewissel-start to boer, het platteland beleven en de diverse functies verweven, landbouw als sterkste schakel in onze voedselketen, een duurzaam inkomen voor duurzaam werk en grensverleggende ambities via innovatie en kennisdeling in de sector. In het GLB Strategisch Plan wordt per specifieke doelstelling / horizontale doelstelling toegelicht welke GLB-maatregelen op deze doelstelling zullen inspelen. Dit noemt men de interventiestrategie.

Inzake klimaat zal het GLB zal in grotere mate dan vandaag bijdragen tot het realiseren van de volgende specifieke doelstellingen: matiging van en aanpassing aan klimaatverandering en duurzame energie, bevorderen van duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht, de bescherming van de biodiversiteit, versterken van ecosysteemdiensten en in stand houden van habitats en landschappen.

Met Go4Food zal landbouw en visserij werk maken van de Vlaamse voedselstrategie en daarmee deze uitdagingen aanpakken: de milieu- en klimaatimpact van onze voeding is te hoog, ons voedingspatroon moet evenwichtiger, het landbouwincome staat onder druk en de verbinding tussen consument en producent is grotendeels verbroken, ... Vanuit het Netwerk Voedselbeleid werden daarom de 13 voedselwerven gepresenteerd. Vlaanderen wil daarmee onder meer werk maken van biomassa-reststromen, lokale voeding, korte keten, voedsellandschappen, Vlaamse eiwitstrategie,...

Via het Europees Plattelandsfonds worden verschillende steunmaatregelen uitgewerkt door het departement, onder meer overnamesteun, agromilieuklimaatmaatregelen, steun voor opleiding in de landbouw, steun aan investeringen op het landbouwbedrijf, projectsteun voor innovaties in de land- en tuinbouw, steun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten, steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf, ...

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ○
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ●
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken ○
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap ○

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

EROV is het ondernemersnetwerk van de Provincie Oost-Vlaanderen.

Je kan bij EROV terecht voor:

- Inspiratie voor ondernemers: bij EROV kan je als ondernemer terecht voor advies, gratis opleidingen, netwerkevents, gratis tools en hulp bij innovatie.
- Streekproducten: met Lekker Oost-Vlaams als koepel voor alle Oost-Vlaamse streek- en hoeveproducenten en het OOST als promotiecentrum in Oost-Vlaanderen.
- Stimulatie van het jong ondernemerschap: via een gratis lessenpakket en miniserie voor leerlingen uit de derde graad en via en medewerking aan de Mini-ondernemingen.

ACTIES 2024-2030

De Vlaamse Ardennen heeft sowieso een toplandschap. Het is ook een regio waar ondernemers een meerwaarde zijn voor de beleving van dit landschap voor natuur en mens.

EROV heeft jarenlange ervaring in het stimuleren van ondernemerschap en heeft een actief netwerk in de regio. We zijn de geschikte partner om toekomstig gericht in te zetten op duurzaam ondernemen en digitalisering en professionalisering van ondernemers. We kunnen als geen ander symbiose tussen lokale handel, toerisme, consumenten en lokale streekproducenten verwezenlijken. Op die manier willen ons culinair erfgoed beschermen en laten groeien. Met EROV willen wij inzetten op kleine kmo's. We willen hen laten leren van andere ondernemers en onze kennisinstellingen. Bovendien staat de (voedings)sector voor heel wat uitdagingen, waarop een antwoord geformuleerd moet worden.

Verder zal EROV extra expertise opbouwen in de B2B distributie van korte keten producten en ondersteunt EROV het imago van zowel gevestigde als nieuwe deelsectoren, zoals de wijnbouw die in de Vlaamse Ardennen in opkomst is.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

De provinciale erfgoed site Ename fungeert als portaal tot Ename erfgoed dorp en het erfgoed van de ruimere regio. Het is een belevingscentrum waar erfgoed informatie over de plek (Ename) en de provincie (Oost-Vlaanderen) een kruisbestuiving aangaan met erfgoed zorg in de praktijk. Door die interactie neemt het een unieke positie in in het Vlaamse erfgoed landschap. Daarbij richt de site zich zowel op de geïnteresseerde bezoeker, jong en oud, als op de brede erfgoed sector.

De provinciale erfgoed site Ename (Oudenaarde) maakt deel uit van de directie Erfgoed & Erfgoed sites.

De doelgroep van de directie Erfgoed en Erfgoed sites zijn de vrijwillige en de professionele erfgoed zorgers en het brede publiek met belangstelling voor erfgoed en erfgoed zorg.

Het Erfgoed centrum ligt naast het Archeopark met de resten van de abdij van Ename en huisvest ook één van de 15 erkende onroerende erfgoed depots in Vlaanderen. Hier bevindt zich archeologisch, landschappelijk en bouwkundig erfgoed dat niet ter plaatse kan blijven wegens opgravingen, een calamiteit of restauratie.

In het Erfgoed centrum vinden regelmatig grotere en kleinere tentoonstellingen plaats en gezinsactiviteiten

ACTIES 2024-2030

Vanuit de provinciale erfgoed site Ename denken we een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de acties van het Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Zowel vanuit onze rol als publieksgericht belevingscentrum en als kennis- en expertisepartner op vlak van erfgoed zorg en erfgoed ontsluiting.

Onze bijdrage zien we in de periode 2024-2030 onder meer als volgt:

- Als één van de onthaal- en infopunten voor het landschapspark, in afstemming met andere 'soigneurs'
- Vormingen voor gidsen en vrijwilligers op maat van de Vlaamse Ardennen
- Het uitbouwen van een integrale landschapsreflex op maat van de Vlaamse Ardennen
- Het ontwikkelen van geïntegreerde (landschaps)educatie, in afstemming en overleg met andere 'educatieve soigneurs'
- Bijdragen aan de basiskwaliteit en beleving van het landschap
- Bijdragen aan duurzaam beheer en behoud van houtig erfgoed en kleine landschapselementen
- Herstellen van en nieuw leven geven aan klein historisch erfgoed, waaronder bakovens
- Ondersteunen van herinvullingen van onroerend erfgoed sites
- Herstellen van de connectie tussen het dorp en het omliggende onroerend erfgoed
- Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoed verhalen
- Bijdrage vanuit het erkend onroerend erfgoed depot

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	☐
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	☐
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	☐

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	☐

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	☐
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	☐

OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	☐
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	☐

Voortrekker Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

GIDSEN VLAAMSE ARDENNEN EXTRA

ORGANISATIE

De Vlaamse Ardennen is een regio met een eXtra: pittoreske cultuurstadjes op mensenmaat, authentieke en stille dorpjes, eeuwenoude molens, uit de kluiten gewassen hoeves, spaghettistraatjes met een hoog doolhofgehalte, koppige kasseien en nijdige hellingen waarop flandriens zich kapot rijden, beboste getuigenheuvels waar zich legendes verschuilen, heerlijke smaken in mattentaarten, geutelingen, bieren, jenevers, kazen, waterkers...

Zestien begeesterde en erkende regio- en natuurgidsen bieden jou Vlaanderens mooiste Landschap rondom Geraardsbergen, Oudenaarde, Ronse en Zottegem aan in geschenkverpakking.

ACTIES 2024-2030

Gidsen Vlaamse Ardennen is constant bezig met het maken en opstellen van nieuwe gegidste wandelingen en toeren doorheen de Vlaamse Ardennen. He hebben al veel verhalen verteld en met de komst van het landschapspark Vlaamse Ardennen, zullen er nog veel nieuwe verhalen bijkomen. We laten mensen van binnen en buiten de Vlaamse Ardennen deze prachtige regio (her)ontdekken.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekkers   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

HOGENT gelooft in de kracht van mensen. We zijn ervan overtuigd dat iedereen op hun manier het verschil kan maken, in én voor onze samenleving. Daarom delen we onze kennis en expertise met de studenten, met het werkveld en met de collega's. Door ons **onderwijs, onderzoek, dienstverlening** en de beoefening van de kunsten maken we de maatschappij mee. HOGENT is een broedplaats waar kennis, creativiteit en ondernemerschap elkaar versterken en stimuleren. We stellen zaken in vraag en durven het status quo uitdagen, want dit leidt tot nieuwe kennis en vaardigheden. Vanuit onze passie doen we groeien en ontdekken, we inspireren elkaar om te experimenteren, grenzen te verleggen en te blijven leren. +16.000 studenten en +1800 personeelsleden geven elke dag de wereld het beste van zichzelf.

HOGENT maakt de wereld mee. Daarom gaan we voor onderzoek en dienstverlening met duurzame impact. We zoeken in cocreatie naar oplossingen voor concrete problemen van bedrijven, organisaties en overheden en zetten in op de grote maatschappelijke uitdagingen van vandaag en morgen. Het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan HOGENT wordt uitgevoerd in twaalf interdisciplinaire centra. Deze centra willen duurzaam bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Met 200 onderzoeksactieve personeelsleden is HOGENT een kwaliteitsvolle kennisinstelling en een belangrijke innovatiepartner voor bedrijven, organisaties en overheden.

ACTIES 2024-2030

Vanuit HOGENT worden de onderzoekscentra AgroFoodNature en Futures through Design als inhoudelijk prioritaire partners naar voor geschoven.

AgroFoodNature handelt op de raakvlakken tussen land- en tuinbouw, voeding en natuur. Duurzame land- en tuinbouw, duurzame voedselverwerking en herstel van biodiversiteit

staan centraal in het onderzoek en de dienstverlening. Duurzame land- en tuinbouw betekent hier ontwikkeling van klimaatresistente en veerkrachtige agro-ecosystemen, geïntegreerde gewasbeschermingssystemen en circulaire en biogebaseerde praktijken. Met herstel van biodiversiteit doelen we op innovatieve maatregelen voor natuurherstel, natuurinclusieve landbouw alsook landbouwinclusieve natuur. Binnen het thema duurzame voedselverwerking is er ook expertise rond korte keten productie (onder meer rond lokale brood productie op basis van lokaal geteelde granen).

Futures through Design zet ontwerpen systematisch in als een creatief, onderzoekend, participatief en oplossingsgericht proces om de veerkracht van de samenleving te verhogen, en tegelijk de transitie naar een duurzame toekomst te initiëren en te begeleiden. Ontwerpend onderzoek is er immers op gericht om nieuwe perspectieven naar voren te schuiven door toekomstscenario's vorm te geven die geworteld zijn in een kritische analyse van de hedendaagse context. Daarbij werkt Futures through Design onder meer met de bril van het landschap en socio-ecologische systemen, om ze door middel van ontwerpend onderzoek – en onder meer met de thema's biodiversiteit en herstellende landbouw – een toekomst te geven. Daarbij ontwerpen we meerlagig, meervoudig en meerschalgig.

Beide onderzoekscentra werken niet enkel aan (praktijkgericht) onderzoek of dienstverlening, maar gaan ook volop in wisselwerking met het onderwijs. De bij de vermelde onderzoekscentra betrokken opleidingen zijn de Bachelors **Agro- en biotechnologie** (met onder meer de richtingen Landbouw, Voedingstechnologie en Groenmanagement) en **Landschaps- en tuinarchitectuur**, en de Bachelor na Bachelor **Landschapsontwikkeling**. Studenten worden betrokken via specifieke opleidingsonderdelen, zoals ontwerp ateliers, workshops, projecten, stage of bachelorproef.

Daarnaast worden ook raakvlakken gezocht met andere mogelijk relevante onderzoekscentra binnen HOGENT.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ○
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap ○

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken ○
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap ○

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen ○
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed ○
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap ○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

INSTITUUT VOOR LANDBOUW-, VISSERIJ- EN VOEDINGS- ONDERZOEK (ILVO)

ORGANISATIE

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) is een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoekscen- trum van de Vlaamse overheid. Het krijgt van die overheid de opdracht mee te werken aan de verduurzaming van de land- bouw, visserij en agrovoedingssector. In eerste instantie in Vlaanderen, maar bij uitbreiding ook in België, Europa en in de rest van de wereld.

De missie van ILVO is duidelijk en bijzonder actueel: kennis opbouwen om op een maatschappelijk verantwoorde manier, binnen de planetaire grenzen voldoende, gezond en gevari- eerd voedsel te kunnen produceren voor de 10 miljard monden die de wereld in 2050 moet voeden.

Om die missie te volbrengen verricht ILVO multidisciplinair, baanbrekend en onafhankelijk onderzoek. Op die manier bouwt ILVO fundamentele en toegepaste kennis op die nodig is voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstru- menten als basis van sectorontwikkeling en plattelandsbeleid.

De organisatie hanteert hierbij een strategie waarin systeem- denken, integratie van stielkennis met nieuwe technologie, co-creatie en vijf organisatorische waarden centraal staan. De Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's) vormen het kompas waarmee ILVO zijn eigen werking en het onder- zoek richting geeft.

ACTIES 2024-2030

Vanuit ILVO worden de living labs als mogelijke inhoudelijke partners naar voor geschoven.

Living labs zijn 'plekken' waar open onderzoek en innovatie gestimuleerd worden. Ze voldoen aan vijf voorwaarden:

1. Actieve betrokkenheid van de eindgebruiker
2. Co-creatie samen met eindgebruikers
3. Multi-methode benadering (bv. tools uit de exacte en sociale wetenschappen)
4. Multi-stakeholder betrokkenheid (bv. landbouwers, technologieleveranciers, dienstverleners, relevante institutionele actoren, professionele of particuliere eindgebruikers)
5. Testen in relevante praktijkomgevingen (bv. op praktijkbedrijven)

Door de eindgebruiker centraal te plaatsen, slagen living labs erin de kansen die nieuwe technologieën bieden beter te matchen met de specifieke behoeften en ambities van lokale gemeenschappen en sectoren. Dit verhoogt de acceptatie- en implementatiegraad van innovaties.

<https://ilvo.vlaanderen.be/nl/living-labs#living-labs>

De verwevingsambitie van het landschapspark kan ook verder verkend worden binnen het Living Lab Agro-ecologie en biologische landbouw LLAEBIO dat continue op zoek naar nieuwe samenwerkingsverbanden. <https://www.laebio.be/>

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken ○
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

Het INBO is het onafhankelijk onderzoeksinstituut van de Vlaamse overheid dat via toegepast wetenschappelijk onderzoek, data- en kennisontsluiting het biodiversiteitsbeleid en -beheer onderbouwt en evalueert.

Het INBO wil hét aanspreekpunt zijn in Vlaanderen om het natuurbeleid en de uitvoering ervan evidence-based te ondersteunen. Het beschrijft toestand en trends van biodiversiteit en ecosysteemdiensten, onderzoekt oorzaken van veranderingen en ontwikkelt rechtstreeks toepasbare instrumenten. Het werkt toekomstverkenningen uit die het natuurbeleid op langere termijn onderbouwen. We doen dit steeds in dialoog met partners uit maatschappij, wetenschap, beleid en beheer.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

We verbreden ons onderzoek naar gebieden met een sterke menselijke invloed zoals steden en landbouwgebied (zgn. lichtgroene en grijze natuur). We onderzoeken hoe landschappen multifunctioneel kunnen ingericht worden zodat verschillende functies duurzaam naast elkaar kunnen bestaan. We bestuderen drukken die een invloed hebben op mens, natuur en biodiversiteit. Hierbij concentreren we ons op klimaat, invasieve soorten, landbouw en verstedelijking, aansluitend bij IPBES. Om de waarde van natuur en ecosysteemdiensten te laten meetellen in economische balansen, werken we 'Natural Capital Accounting' uit als beleidsinstrument.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	○
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

INTERCOMMUNALE SOLVA

ORGANISATIE

SOLVA zet zich in om kleine en grote bedrijven binnen onze streek (nieuwe) bedrijfsvestigingen aan te bieden. Dit gaat van het verkopen van beschikbare bedrijfsgebouwen tot het realiseren van nieuwe tewerkstellingsterreinen. Verder slaagt SOLVA er in om in samenspraak met de deelnemende gemeenten jaarlijks een aantal nieuwe woongelegenheden te ontwikkelen. Er worden nieuwe bouwpercelen aangeboden, en leegstaande gebouwen worden vervangen door woningen en appartementen. SOLVA ondersteunt de leden ook bij het realiseren van andere projecten die nood hebben aan de financiële middelen en knowhow van SOLVA. Daarbij gaat de aandacht vooral naar het herbestemmen van verlaten bedrijfsgebouwen. Dankzij de expertise en de knowhow die SOLVA hierin heeft, kunnen besturen ontlast worden bij de ontwerpen en realisatiefase van de steeds meer specifieke kennis vragende bouwwerken zoals de openbare gebouwen, woon- en verzorgingscentra of jeugd- en sportcentra. De laatste jaren levert SOLVA ook meer en meer kwaliteitsvol studiewerk aan zijn aangesloten besturen. Getuige daarvan zijn de veelvuldige opdrachten op vlak van opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen, inrichtings- en haalbaarheidsstudies. Sedert 2014 begeleidt SOLVA de gemeenten ook bij de operationele uitvoering van zijn taken op vlak van Geografische Informatiesystemen (GIS). En aangezien het archeologisch onderzoek een verplichting is geworden in het kader van bouw- en verkavelingsprojecten, beschikt SOLVA aldus sinds 2008 over een eigen archeologische dienst die zowel bureaustudies als archeologisch onderzoek uitvoert, en dit zowel voor eigen projecten als op vraag van de leden van het intergemeentelijk samenwerkingsverband.

ACTIES 2024-2030

SOLVA onderneemt samen met de steden en gemeenten beleid en acties om tegen 2030 hun uitstoot met minstens 40% te verminderen in het 'Regionaal klimaatplan'. Via het project "Klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen" maken de steden en gemeenten, samen met SOLVA, werk van een doorgedreven en ambitieuze klimaataanpak. Klimaatmitigatie

en -adaptatie lopen als een rode draad doorheen alle acties. Binnen elk gebiedsgericht project wordt zo naar kansen en opportuniteiten gezocht voor vergroening, ontharding, waterinfiltratie, -buffering en -hergebruik. Op gebied van energiebeleid werkt SOLVA volgens het principe van de Trias Energetica. In eerste instantie beperken we onze energievraag, door te investeren in energie-efficiëntie en renovatie. In tweede instantie zetten we maximaal in op hernieuwbare energie. Ook de duurzame renovatie van onze woningen is hiertoe een absolute must. SOLVA zet daartoe onder meer renovatiecoaches in. Daarnaast zet het klimaatteam ook in op sensibiliserende activiteiten bv. rond duurzame consumptie. SOLVA heeft een steeds groeiend pakket mobiliteitsacties en -ondersteuning naar lokale besturen toe. SOLVA introduceert zo op grote schaal deelmobiliteit in de regio, biedt een fietslease aan aan de lokale besturen, evenals de ondersteuning via de laadpalenkaart, zal verantwoordelijk zijn voor de uitrol van de Zuid-Oost-Vlaamse Hoppin'punten en organiseert en promoot de aankoopcentrale voor de gemeenten daartoe. Daarnaast zal SOLVA meer en meer inzetten op slimme technologie voor duurzame mobiliteitsoplossingen. IOED Vlaamse Ardennen is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen VARIANT, SOLVA en het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw. De IOED werkt zowel generiek als op maat. Generiek is het ondersteunend expertisenetwerk en samen werken aan een gedragen regionale visie op onroerend erfgoed, het ontwikkelen van beheersinstrumentarium, etc. Acties op maat kunnen concrete opdrachten zijn voor gemeenten, bijvoorbeeld de herinventarisatie van het landschappelijk of bouwkundig erfgoed, de herbestemming van een pand met onroerend erfgoedwaarde, ... Tot slot wordt de SOLVA-regiowerking almaar meer een speerpunt in de regio Vlaamse Ardennen. De missie van de regiowerking combineert 'leefbare kernen', 'werk in eigen streek' en 'ge vrijwaarde open ruimte'. Concreet zullen we de gemeenten ondersteunen met een intergemeentelijke verweefcoach, lokale economische ondersteuning, handelsplannen, ondersteuning bij het aanvragen van subsidies en de ondersteuning van het landschapspark. Want, demografische en economische ontwikkeling mogen niet leiden tot een verdere aantasting van het mooie, unieke landschap van de regio.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal ●
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers ○
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ●
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen ●
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed ●
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap ●

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan - JA
WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

Natuurpunt is een onafhankelijke vrijwilligersvereniging met meer dan 133.000 leden. We beschermen kwetsbare en bedreigde natuur in Vlaanderen.

We beheren meer dan 26.000 hectare Vlaamse natuur in 500 verschillende natuurgebieden. De vrijwilligers nemen het initiatief: ze zorgen voor aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden. Daarbij worden ze bijgestaan door professionele ploegen. Ons maatwerkbedrijf geeft werk aan honderden arbeiders die het niet makkelijk hebben in de klassieke economie.

Met een sterk netwerk van wandelpaden, kijkhutten zitbanken, speelbossen en bezoekerscentra geven we iedereen de kans van de natuur te genieten. In elke Vlaamse gemeente zijn afdelingen en werkgroepen actief. Natuurpunt brengt mensen samen. Elk jaar organiseren we duizenden activiteiten: gegidste wandelingen, beheerwerken, cursussen en workshops.

Via het werk in de meer dan 200 studiewerkgroepen en waarnemingen.be houden we de gezondheid van de Vlaamse natuur in de gaten. Zo leveren we de wetenschappelijke basis voor het natuurbeleid van de overheid.

Als breed gedragen en politiek onafhankelijke middenveldorganisatie is Natuurpunt een belangrijke pleitbezorger voor meer en betere natuur. Om natuur hoog op de politieke agenda te krijgen, gaan we in dialoog met beleidsmakers op alle niveaus, formuleren we beleidsadviezen en laten we ons horen in het maatschappelijk debat via standpunten, campagnes en acties.

ACTIES 2024-2030

De natuur staat voor grote uitdagingen. En als grootste natuurvereniging van Vlaanderen is onze verantwoordelijkheid groot. Door onze dagelijkse inzet keren regelmatig soorten terug, maar toch blijft 1 op de 3 soorten bedreigd. We realiseren grotere stukken aaneengesloten natuurgebied, maar toch is het natuurlandschap nog erg versnipperd. Meer en sterkere natuur helpt de klimaatverandering tegen te gaan, maar tegelijkertijd wordt ze er ook door bedreigd.

Hiervoor heeft Natuurpunt een toekomstvisie uitgewerkt, Natuur in het hart: Vlaanderen in 2050. Hierin werden verschillende soorten landschappen bekeken en werd er uitgewerkt hoe deze er in 2050 zouden kunnen uitzien.

De ambitieuze toekomstvisie is voor Natuurpunt de start voor gesprekken met andere maatschappelijke actoren om constructief en actief samen aan een betere toekomst te werken.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	○
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

NATUURPUNT VLAAMSE ARDENNEN PLUS VZW

ORGANISATIE

Natuurpunt is een onafhankelijke vrijwilligersvereniging met meer dan 133.000 leden. We beschermen kwetsbare en bedreigde natuur in Vlaanderen.

We beheren meer dan 26.000 hectare Vlaamse natuur in 500 verschillende natuurgebieden. De vrijwilligers nemen het initiatief: ze zorgen voor aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden. Daarbij worden ze bijgestaan door professionele ploegen. Ons maatwerkbedrijf geeft werk aan honderden arbeiders die het niet makkelijk hebben in de klassieke economie.

Met een sterk netwerk van wandelpaden, kijkhutten zitbanken, speelbossen en bezoekerscentra geven we iedereen de kans van de natuur te genieten. In elke Vlaamse gemeente zijn afdelingen en werkgroepen actief. Natuurpunt brengt mensen samen. Elk jaar organiseren we duizenden activiteiten: gegidste wandelingen, beheerwerken, cursussen en workshops.

Via het werk in de meer dan 200 studiewerkgroepen en waarnemingen.be houden we de gezondheid van de Vlaamse natuur in de gaten. Zo leveren we de wetenschappelijke basis voor het natuurbeleid van de overheid.

Als breed gedragen en politiek onafhankelijke middenveldorganisatie is Natuurpunt een belangrijke pleitbezorger voor meer en betere natuur. Om natuur hoog op de politieke agenda te krijgen, gaan we in dialoog met beleidsmakers op alle niveaus, formuleren we beleidsadviezen en laten we ons horen in het maatschappelijk debat via standpunten, campagnes en acties.

ACTIES 2024-2030

Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus vzw vertegenwoordigt *Natuurpunt vzw* in de regio van zuidoost-Vlaanderen met inbegrip van het gehele gebied van de Vlaamse Ardennen. Als regionale vereniging bundelt zij de krachten en ondersteunt zij de initiatieven van haar afdelingen, kernen, werk- en studiegroepen die binnen dit werkgebied actief zijn. Daarnaast werken al deze groepen zelfstandig aan diverse lokale en regionale projecten die erop gericht zijn de doelstellingen van Natuurpunt te verwezenlijken.

Binnen het kader van het landschapspark wenst de vereniging vooral in te zetten op projecten die de milieukwaliteit verbeteren, de biodiversiteit herstellen en de natuurlijke structuur van het landschap veiligstellen. Daarvoor ziet zij vooral heil in projecten die multifunctioneel zijn en/of sector-overschrijdend werken en invulling geven aan diverse ecosysteemdiensten. Voorrang wordt gegeven aan terrein- en landschapsontwikkelingen die aansluiten op de reservatenwerking en de realisatie van natuurverbindingen en soortenbeschermingsdoelstellingen (o.a. voor vleermuizen en regionaal belangrijke soorten). Voorts bewerkstelligen we de vertaalslag van beleidsplannen en -voornemens op verschillende beslissingsniveaus vooral op het vlak van natuur, ruimtelijke ordening, grondgebruik en landschapsbehoud en -ontwikkeling.

Aansluitend daarop wil Natuurpunt verder invulling geven aan enkele grote(re) educatieve en informatieve projecten zoals het bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen Boembekemolen, het Faunahuis en de Natuurboerderij Ename. We willen ook inzetten op sectorale ontwikkelingen die onze doelstellingen ondersteunen of versterken en zien daartoe de kans in verschillende kleine en grote samenwerkingsverbanden en overlegstructuren.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers ○
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ○
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap ○

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken ○
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP	-	JA	Dirk Criel (dirkcriel@skynet.be) Johan Cosijn (johan.cosijn@telenet.be) Guido Tack (guido.tack1@telenet.be) Jan Francois (jan@aardbol.be)
-----------	---	----	--

PARC NATUREL DU PAYS DES COLLINES

ORGANISATIE

Het Parc naturel du Pays des Collines bestaat sinds 1997.

Het omvat de gemeenten Ellezelles, Flobecq, Frasnes-lez-Anvaing, Mont-de-l'Enclus en een deel van de gemeente Ath (de dorpen Mainvault, Houtaing en Ostiches).

De totale oppervlakte van het park is 23.327 hectare voor ongeveer 28.000 inwoners.

Het is een gebied met een rijke geschiedenis, belangrijke natuurwaarden en een sterke identiteit. Het landschap vertoont sterke gelijkenissen met de Vlaamse Ardennen.

Een 'Parc naturel' is een kwaliteitslabel, een erkenning van een gebied dat zijn toekomst op basis van kwaliteit en duurzame ontwikkeling bouwt. Het draagt bij aan de ontwikkeling van de streek terwijl het ook de erfgoedwaarde ervan voor de toekomstige generaties veilig stelt.

Een parkbureau met 12 werknemers ondersteunt de gebiedscoalitie bij de ontwikkeling van het Parc naturel.

Het is een Parc naturel waar er:

- Evenwicht is tussen de omgevingskwaliteit en de economie
- Ruimte is voor lokale dynamieken
- Samenwerking is tussen lokale stakeholders (verenigingen, particulieren en openbare besturen)
- Bewoners gesensibiliseerd worden m.b.t. de omgeving waarin ze wonen, werken en recreëren.

ACTIES 2024-2030

In het Parc naturel worden acties uitgevoerd die de leefomgeving verbeteren, rekening houdend met de wensen van de inwoners en de economische en sociale ontwikkeling van het betrokken gebied.

Het Parc Naturel heeft vijf basisdoelstellingen en 3 transversale doelstellingen.

Basisdoelstellingen:

- Bescherming, beheer en valorisatie van het natuurlijk erfgoed
- Landschapsontwikkeling en landschapsbeheer
- Economische plattelandsontwikkeling
- Landbouw
- Korte Ketten

Transversale doelstellingen:

- Innovatie en experiment
- Samenwerking
- Onthaal, sensibilisatie en educatie

Bodemzorg, graslandbeheer en ondersteuning van lokale landbouwbedrijven naar meer autonomie blijft ook in de periode 2024-2030 een belangrijke focus.

Het Parc naturel du Pays des Collines wil graag samenwerken met het Landschapspark Vlaamse Ardennen. Door de gelijkaardige geomorfologie kunnen beide partners veel van elkaar leren en samen projecten opzetten.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

PROJECTVERENIGING VARIANT

ORGANISATIE

VARIANT is een intergemeentelijke samenwerking rond cultuur en erfgoed in de Vlaamse Ardennen. De projectvereniging telt 13 steden en gemeenten: Brakel, Geraardsbergen, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse, Wortegem-Petegem, Zottegem en Zwalm.

VARIANT heeft 3 structurele deelwerkingen: een werking rond cultureel erfgoed via een cultureel erfgoedconvenant, een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED) en een werking rond bibliotheken). Daarnaast is VARIANT een platform voor intergemeentelijke projecten zoals bovenlokale cultuurprojecten.

VARIANT is betrokken bij het landschapspark Vlaamse Ardennen vanuit de deelwerkingen Cultureel Erfgoed en Onroerend Erfgoed, samen actief onder de noemer EVA (Erfgoed Vlaamse Ardennen). EVA zet zich in om de rijkdom aan erfgoed in de Vlaamse Ardennen uit te dragen, te bewaren en te versterken door erfgoednetwerken en -gemeenschappen te verbinden en te ondersteunen.

EVA maakt werk van erfgoedbeleving en een bewustwording rond erfgoed, waarbij erfgoed niet alleen een informatiebron over het verleden is, maar ook een bron van verbondenheid - tussen mensen onderling, tussen de mens en zijn leefomgeving, tussen huidige en toekomstige gemeenschappen - en een bruggebouwer tussen cultuur en andere beleidsdomeinen.

EVA pioniert rond integrale erfgoedbenadering met het landschap als spil door samen te werken met alle (erfgoed) actoren. Het thema 'landschap' is verweven doorheen de werking van de EVA.

ACTIES 2024-2030

Erfgoed Vlaamse Ardennen zal haar ervaring met de ontsluiting van erfgoed en sensibilisering rond in de Vlaamse Ardennen inzetten om mee na te denken en mee te werken aan het informeren, en sensibiliseren van bewoners, nieuwkomers en ondernemers in de Vlaamse Ardennen over het landschap van de Vlaamse Ardennen.

Hiertoe zal EVA haar interne expertise inzetten alsook haar netwerk van erfgoedactoren aanspreken, sensibiliseren en motiveren. EVA zal haar expertise rond het toeristisch vermarkten van het erfgoed in de Vlaamse Ardennen inzetten om mee na te denken en te werken rond een verhoogde beleving van het landschap.

EVA heeft diverse communicatiekanalen opgebouwd rond het erfgoed in de Vlaamse Ardennen (website 'beleeferfgoed, erfgoedhaltes, ...). EVA zal betrokken zijn in de werkgroep rond communicatie rond het landschapspark om de communicatie in de regio goed op elkaar af te stemmen.

EVA zal de expertise van de IOED inzetten om mee na te denken en te werken rond een inventarisatie van houtige erfgoedelementen in het landschap en rond klein historisch erfgoed.

EVA zal de expertise van de IOED inzetten om herbestemmingen van beschermd onroerend erfgoed in de dorpen te ondersteunen.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	●
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	●

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

PROVINCIAAL NATUUR- EDUCATIEF CENTRUM DE KAAIHOEVE (PNEC KAAIHOEVE)

natuureducatief centrum
De Kaaihoeve

ORGANISATIE

Het Provinciaal Natuureducatief Centrum (PNEC) De Kaaihoeve is gelegen langsheen een oude Scheldemeander in Meilegem (Zwalm) in het noorden van de Vlaamse Ardennen. Zo vormt de site de ideale locatie om de natuur van de Bovenschelde te (her)ontdekken. Zowel in als rond de eeuwenoude hoeve kan je op een interactieve manier bijleren over natuur- en milieuthema's of bijzondere dieren en planten observeren.

PNEC De Kaaihoeve is één van de sites van de Provinciale dienst Natuur- en Milieueducatie. Deze dienst verzorgt natuur- en milieueducatie via programma's voor groepen (voornamelijk scholen) onder leiding van een gids op de site, onthaal van individuele bezoekers, uitlending van veldwerkmateriaal, organisatie van vormingen en actiedagen.

De natuurtuin van PNEC De Kaaihoeve vormt een voorbeeld van hoe natuur zich in een periode van 25 jaar kan herstellen na jarenlange landbouwactiviteit. Rond PNEC De Kaaihoeve kan het natuurgebied De Kaaihoeven bezocht worden. Een hersteld meersengebied waar trekvogels graag te gast zijn.

ACTIES 2024-2030

PNEC De Kaaihoeve heeft als educatief centrum als hoofdplicht kennisoverdracht. Dit via educatieve programma's en demonstratieprojecten. PNEC De Kaaihoeve is een ideale locatie voor bezoekers om kennis te maken met het Landschapspark, te leren over de doelstellingen en fungeert als bezoekerspoort.

In de natuurtuin vind je typische landschapselementen terug uit de Vlaamse Ardennen, worden de biotopen natuurlijk beheerd en wordt gewerkt aan een habitat voor symboolsoorten fauna en flora.

Biodiversiteit en klimaat zijn de centrale thema's op PNEC De Kaaihoeve. Naast zorg voor het natuurgebied is er ook volop aandacht voor natuur in de eigen tuin. Je vindt er voorbeelden van hoe je in je eigen omgeving zonder grote oppervlaktes ook een heel grote bijdrage kan leveren aan de biodiversiteit en hoe je een tuin klimaatrobust kan maken. Voorbeelden zijn selectief maaibeheer, boomgaard, ecologische moestuin, muurvegetatie, kruidentuin, meerjarige groententuin, voedselbos, natuurinclusieve bouwelementen en spontane verbossing.

De Kaaihoeven werden dankzij een landinrichtingsproject terug natte natuur. De sponsfunctie van de natuur wordt hier heel duidelijk gedemonstreerd. De aansluitende Gaverse Scheldemeersen worden de komende jaren een nieuw natuurgebied waar de doelstellingen rond herbronnen verder zullen uitgewerkt worden.

PNEC De Kaaihoeve is ook een toeristisch startpunt voor fietsen en wandelen. In de tuin is er een blotevoetenpad en speeldernis met boomkado en wilgentunnels. Een ideale locatie voor natuurbeleving.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA Pieter Derudder - diensthoofd
Ugo Sansen - bioloog

PROVINCIAAL CENTRUM VOOR MILIEUONDERZOEK (PCM)

ORGANISATIE

Het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) biedt openbare besturen milieuondersteuning op maat aan (o.a. via het Omgevingscontract).

Het PCM beschikt over een laboratorium met een ruim aanbod aan monsternames, analyses en metingen. Het laboratorium heeft verschillende officiële erkenningen om onderzoeken uit te voeren naar water, bodem, waterbodem, geluid en lucht en is bovendien BELAC-geaccrediteerd. Dankzij de samenwerking tussen de afdeling studie en onderzoek en het laboratorium levert het PCM maatwerk in de ondersteuning van overheidsdiensten, zowel bij de behandeling van hinder en klachten als bij andere onderzoeksprojecten.

Het PCM biedt infosessies en praktijkgerichte opleidingen aan over verschillende milieuaspecten samen met PAULO-bestuursopleiding. Zo kunnen overheidsambtenaren de opleiding Lokaal toezichthouder volgen, in het kader van het milieuhandhavingsbeleid.

ACTIES 2024-2030

Het PCM zet verder in op de technisch-wetenschappelijke ondersteuning van openbare besturen door onder meer metingen en analyses, deskundige rapportering en beleidsondersteunend advies, maar ook specifieke projecten en ondersteuning op maat. Het PCM bestendigt en verruimt het aanbod binnen het 'omgevingscontract', het versterkt de samenwerking met het Provinciaal Instituut voor Hygiëne in Antwerpen en bouwt het dienstverleningsaanbod buiten de provinciegrenzen verder uit via het Interprovinciaal Kenniscentrum (IPKC).

In het kader van het Landschapspark Vlaamse Ardennen is het PCM betrokken bij monitoring van waterlopen, het visbestand, het opmaken van een duisternisbehoeftekaart, geluidsmetingen...

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

PROVINCIAAL MOLENCENTRUM (MOLA)

ORGANISATIE

De provinciale erfgoedsite Mola-Molencentrum is een baken voor de molenzorg op vele fronten. Het Molencentrum is gehuisvest in kasteel Puyenbrug in het provinciaal domein Puyenbroeck in Wachtebeke. Je vindt er een bezoekerscentrum met een interactieve tentoonstelling, een bibliotheek en documentatiecentrum die elke werkdag na afspraak te consulteren is.

Mola is tevens een expertisecentrum over oude en nieuwe molens en geeft advies over molentechniek en molenbouw. Mola beheert ook de vijf molens die de Provincie Oost-Vlaanderen in eigendom heeft en ondersteunt activiteiten en publicaties...

ACTIES 2024-2030

Vanuit de provinciale erfgoedsite Mola-Molencentrum denken we een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de acties van het Landschapspark Vlaamse Ardennen.

Zowel vanuit onze rol als publieksgericht belevingscentrum met de Zwalmolensite als beleefplek, en als kennis- en expertisepartner op vlak van erfgoed en meer specifiek inzake molenbouw, molentechniek en molengeschiedenis.

De vele wind- en watermolens vormen immers een markant en bepalend (erfgoed)onderdeel van de landschapsbiografie van de Vlaamse Ardennen

Onze bijdrage zien we in de periode 2024-2030 onder meer als volgt:

- Als één van de onthaal- en infopunten voor het landschapspark, in afstemming met andere 'soigneurs'
- Vormingen voor gidsen en vrijwilligers op maat van de Vlaamse Ardennen, inclusief vrijwillige molenaars
- Het uitbouwen van een integrale landschapsreflex op maat van de Vlaamse Ardennen
- Het ontwikkelen van geïntegreerde (landschaps)educatie, in afstemming en overleg met andere 'educatieve soigneurs'
- Bijdragen aan waterbekkenbeheer en vismigratie
- Bijdragen aan de basiskwaliteit en beleving van het landschap
- Valorisatie van de water- en windmolens
- Herstellen van de connectie tussen het dorp en het omliggende onroerend erfgoed
- Vastleggen en tot leven brengen van de erfgoedverhalen

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	●
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	○
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	○

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

De Provincie heeft drie kerntaken: bovenlokale takenbehoortiging, ondersteunende taken op verzoek van andere overheden en gebiedsgerichte samenwerking (cfr. provinciedecreet). Ze verwijzen elk naar 'de tussenschaal', het niveau tussen gemeenten en de Vlaamse overheid.

Die 'tussenschaal' is de voorbije jaren belangrijker geworden. De leefwereld van burgers is opgeschoven van lokaal naar subregionaal. Ook als we de maatschappelijke vraagstukken vandaag beschouwen, moeten we sterker op een bovenlokaal niveau plannen. Vragen rond de inplanting van windturbines, de planning van regionale bedrijventerreinen, het realiseren van robuuste groenblauwe netwerken, ... moeten op een bovenlokaal niveau afgewogen worden. De uitvoering ervan kan vanzelfsprekend wel lokaal vorm krijgen.

Het is op dit bovenlokaal speelveld dat de Provincie Oost-Vlaanderen opereert. Als gangmaker, makelaar, maar ook als scheidsrechter voor bovenlokale opgaven. Herverdelingsvraagstukken laten zich immers moeizaam tot niet intergemeentelijk oplossen.

ACTIES 2024-2030

De Provincie Oost-Vlaanderen is een gebiedsgerichte streekmotor die oplossingen in gang trapt voor problemen die de gemeentegrenzen overstijgen. Daarbij ligt een sterke focus op grondgebonden materie. De Provincie neemt een regisseursrol op in geïntegreerde, gebiedsgerichte werking. De Provincie wordt hierbij vaak ervaren als een neutrale partner en kan hierdoor vormgeven aan samenwerkingsvormen waarin overheden via participatie, onderhandelingen en overleg naar oplossingen voor concrete gebiedsproblematieken zoeken.

Gebiedsgericht werken is een vorm van aanpak die los wil komen van vakjesdenken. Men zet hierbij partnerschappen op om met alle betrokken actoren in een bepaald gebied samen oplossingen op maat te creëren voor vaak complexe en gebiedsspecifieke thema's en uitdagingen. Hierbij wordt samengewerkt met lokale besturen en/of de Vlaamse overheid, maar ook met het bedrijfsleven en/of het middenveld. Onderlinge afstemming is immers noodzakelijk om tot een optimaal resultaat te komen. De Provincie gaat voor impact op het terrein.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	○
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	●
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	●
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	○
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	○
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	●
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	●
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	●
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	●

● Voortrekkers   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan	-	JA
WERKGROEP	-	JA

ORGANISATIE

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, Provincie en Vlaanderen, verschillende middenveldorganisaties (natuur en milieu, land- en tuinbouw, toerisme en recreatie, jacht en wildbeheer, erfgoed, etc.) en de gebruikers van de open ruimte. Het regionaal landschap engageert zich om de natuurlijke troeven van de Vlaamse Ardennen te beschermen. Dat doen we door overheid, bewoners en bezoekers van de streek te betrekken bij acties op het terrein die in een duurzame streekontwikkeling passen. Tegelijk willen we het draagvlak voor natuur en landschap bij de inwoners van de Vlaamse Ardennen te verhogen.

Het werkingsgebied van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen omvat negentien gemeenten: Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Lierde, Maarkedal, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zottegem en Zwalm.

ACTIES 2024-2030

Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen zet zich achter alles wat met landschap heeft te maken. Op die manier heeft de werking van het Regionaal Landschap een grote potentiële meerwaarde voor het landschapspark.

Met Natuur in je buurt doet het Regionaal Landschap inrichtingsprojecten rond speel natuur, buurtgroen, vergoenen van begraafplaatsen ...

Het project BehouT van het verleden heeft als doel het houtig erfgoed van de Vlaamse Ardennen beter te beschermen. Daarom gaat het Regionaal Landschap samen met vrijwilligers de komende twee jaar in kader van het LEADER-project aan de slag om het houtig erfgoed in 9 gemeenten van de Vlaamse Ardennen te inventariseren.

Naast deze projecten heeft het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen ook nog projecten die deel uitmaken van zijn dagelijkse werking. Dit omvat soortenbeschermingsprojecten, boomplantaties, aanplanting en onderhoud van kleine landschapselementen, trage wegen...

Al deze projecten vormen een bijdrage om de eigenheid van de Vlaamse Ardennen verder te kunnen versterken en tegelijkertijd een antwoord te bieden op de uitdagingen waar de regio voor staat. Met de potentiële komst van een landschapspark in de Vlaamse Ardennen, zou dit ons in staat stellen om de Vlaamse Ardennen verder te ontwikkelen, met oog voor het verleden; maar vooral klaar voor de toekomst!

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal ●
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers ●
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren ○

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken ●
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap ●
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap ●

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken ●
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken ○
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap ●

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen ●
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed ●
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap ●

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGAAN - JA
WERKGROEP - JA

STREEKFONDS OOST-VLAANDEREN

ORGANISATIE

Streekmotor23 en de Steunraad Oost-Vlaanderen hebben samen met een aantal partners de krachten gebundeld met de ambitie de impact op te schalen en uit te rollen over de hele provincie.

Streekfonds Oost-Vlaanderen versterkt lokale projecten met focus op mens en omgeving. In de regio Gent steunen we projecten rond onderwijs en geestelijke gezondheidszorg. We verbinden schenkers en doeners in een inspirerend en actief netwerk en realiseren concrete impact in jouw buurt.

De burgemeesters nemen het peterschap van de projecten hun gemeente/stad op. Zo is het Streekfonds Oost-Vlaanderen zeer lokaal ingebed.

Lokale initiatieven, klein en groot, brengen mensen en middelen samen om de handen uit de mouwen te steken voor mens en omgeving.

ACTIES 2024-2030

Streekfonds Oost-Vlaanderen geeft financiële steun aan projecten binnen de provincie. Vennootschappen kunnen jaarlijks projecten indienen. Deze kunnen na een selectie door de jury en een crowdfunding campagne, waarbij het streekfonds helpt, projectsteun ontvangen. Deze projectsteun is in de vorm van een verdubbeling van de middelen opgehaald tijdens de crowdfunding ronde, dit met een maximum van €5000.

Streekfonds Oost-Vlaanderen zal zijn schouders blijven zetten onder burgerprojecten in de Vlaamse Ardennen en de rest van Oost Vlaanderen.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

TOERISME OOST-VLAANDEREN VZW

ORGANISATIE

In de Vlaamse Ardennen ontwikkelt Toerisme Oost-Vlaanderen in nauwe samenwerking met Toerisme Vlaamse Ardennen vzw en de brede toeristische sector een duurzaam, creatief en kwaliteitsvol toerisme voor toeristische doelgroepen en doet dit door:

- het ontwikkelen en onderhouden van fiets- & wandelproducten
- het vermarkten van fiets- & wandelproducten en de toeristische bestemming 'In de Vlaamse Ardennen'
- het versterken van het toeristisch ecosysteem in partnerships met alle relevante stakeholders in de Vlaamse Ardennen

Toerisme Oost-Vlaanderen werkt zo in de Vlaamse Ardennen aan een florierende bestemming:

- voor de plek, als landschap en de bewoners
- voor de (lokale) bezoekers (toeristen en recreanten)
- voor de private – en publieke aanbieders
- in nauwe samenwerking met private – en publieke partners

ACTIES 2024-2030

Tegen 2030 wil Toerisme Oost-Vlaanderen dat het toeristisch-recreatief aanbod in de Vlaamse Ardennen opgebouwd is vanuit sterk en duurzaam toeristisch ondernemerschap, met belevingen die door bezoekers en inwoners als kwalitatief ervaren en erkend worden. Samen met Toerisme Vlaamse Ardennen vzw en alle relevante stakeholders werkt Toerisme Oost-Vlaanderen in 2022-2023 aan een nieuw toekomstplan voor toerisme in de Vlaamse Ardennen, waarbij in de ambitie specifiek rekening gehouden wordt met de ontwikkeling van het kandidaat landschapspark Vlaamse Ardennen.

Toerisme Oost-Vlaanderen voert doorgedreven bestemmingspromotie met bestemmingsbrand: 'In de Vlaamse Ardennen' De identiteit van de Vlaamse Ardennen werd gecapteerd in 4 verhaallijnen:

- Verrassend wandelen
- Pittig koersen
- Slow down
- Van ouds genieten

Dit DNA en de verhaallijnen zijn vertaald naar een tone of voice en beeldtaal die gebruikt wordt in communicatie en productontwikkeling. Zo werden per verhaallijn relevante POI's geselecteerd en dienen deze verwerkt te worden naar unieke belevingen. Deze belevingen worden centraal geplaatst in onze communicatie, productontwikkeling en sectorondersteuning. De doelgroepenbepaling volgens levensstijl wordt als volgt ingedeeld: inzichtzoekers, rustzoekers én verbindingszoekers. Toerisme Oost-Vlaanderen werkt tussen 2024-2030 complementair met het kandidaat landschapspark Vlaamse Ardennen aan bestemmingspromotie richting bezoekers van het landschapspark. Tussen 2024 en 2030 werkt Toerisme Oost-Vlaanderen doorlopend verder aan de kwaliteitsopshaling van fiets- en wandelknooppuntennetwerken in de Vlaamse Ardennen. In participatieve routescans worden zo ook uitwerkingen van trage wegenplannen en andere openstellingen van trage wegen mee opgenomen. In 2026 worden nieuwe fietsnetwerk- en wandelnetwerkaarten uitgebracht. De ontwikkeling van randinfrastructuur op de knooppuntennetwerken gebeurt in lijn met de verhaallijnen en USP's van het kandidaat landschapspark. In het park wordt gefocust op lange-afstandswandelen en sportief fietsen. Toerisme Oost-Vlaanderen wil vanuit haar nieuwe organisatiestructuur de toeristische sector in de Vlaamse Ardennen nog meer verbinden en versterken. In het kandidaat landschapspark Vlaamse Ardennen gaat Toerisme Oost-Vlaanderen in co-creatie met de logies, reca en attracties voor een kwaliteitsopshaling van het bestaand aanbod, o.a. via innovatieve businessmodellen en ontwikkeling van nieuwe product-markt-combinaties. De ontwikkeling van een breed onthaalnetwerk in het kandidaat landschapspark ondersteunt Toerisme Oost-Vlaanderen met de uitbouw van toeristische ambassadeurs en participatie in het opstellen en uitvoeren van een bezoekersmanagementplan.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	●
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	●

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	●

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapkenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	

OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	○
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	●
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	●

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

BESTUURSORGaan	-	JA
WERKGROEP	-	JA

TOERISME VLAAMSE ARDENNEN VZW

IN
DE
VLAAMSE
ARDENNEN

ORGANISATIE

Toerisme Vlaamse Ardennen vzw omvat de steden en gemeenten gelegen op het toeristisch afgebakend grondgebied van de Vlaamse Ardennen. Als toeristische organisatie wil het bijdragen tot de ontwikkeling, promotie en kwaliteitsbewaking van het toeristisch aanbod binnen het werkingsgebied van de Vlaamse Ardennen. De activiteiten die de vereniging tot voorwerp heeft, zijn onder meer:

- initiëren, stimuleren en coördineren van de toeristische-recreatieve beleidsplanning voor de Vlaamse Ardennen.
- initiëren, stimuleren, coördineren en selectief implementeren van initiatieven op het vlak van toeristische-recreatieve infrastructuur die voortvloeit uit de toeristisch-recreatieve beleidsplanning.
- initiëren, stimuleren, coördineren of selectief implementeren van initiatieven op het vlak van toeristisch-recreatieve promotie.
- het ondersteunen van de leden bij initiatieven op het vlak van recreatie en toerisme.
- het vormen van een aanspreekpunt voor de private en publieke toeristische sector van de streek.

Toerisme Vlaamse Ardennen vzw wordt daarbij ondersteund vanuit de gebiedsgerichte werking binnen de nieuwe organisatiestructuur van Toerisme Oost-Vlaanderen vzw.

De gebiedscoördinator staat in nauw contact met de lokale en regionale partners, de toeristische actoren en lokale besturen, speelt in op nieuwe uitdagingen en zet samenwerkingen en projecten op. De bestemmingspromotie wordt getrokken door het team 'Marketeers' waar de contentmanager en campagnemanager Vlaamse Ardennen acties ondernemen om de Vlaamse Ardennen in de markt te zetten als een aantrekkelijke toeristische regio voor een meerdaagse vakantie.

ACTIES 2024-2030

Begin maart 2023 werd door Toerisme Oost-Vlaanderen vzw en Toerisme Vlaamse Ardennen vzw de kick-off gegeven voor de opmaak van het nieuwe toekomstplan voor toerisme en recreatie in de Vlaamse Ardennen. Het plan van aanpak vertrekt vanuit een dubbele overweging:

- de Vlaamse Ardennen zijn een bijzondere bestemming
- de Vlaamse Ardennen zijn ook deel van een groter geheel

Deze aanpak heeft tot doel verder in te zetten op de troeven van de Vlaamse Ardennen maar ook in te spelen op nieuwe tendensen, uitdagingen en inzichten met betrekking tot de toeristische sector.

Daarnaast willen we ook verder bouwen op de ambities en waarden uit het vorige beleidsplan met het landschap van de Vlaamse Ardennen in een hoofdrol. Dit landschap is het unieke decor van de Ronde waar wandelaars en sportieve fietsers 365 dagen lang welkom zijn in de 500 logies die de Vlaamse Ardennen momenteel rijk zijn.

Een tweede hoofdrol is daarom weggelegd voor de brede toeristische sector in de Vlaamse Ardennen. Een sterkere toeristische sector is maar mogelijk door een meer doorgedreven samenwerking met aandacht voor de economische en maatschappelijke return. Toerisme Oost-Vlaanderen en Toerisme Vlaamse Ardennen wil daarom de sector nog meer verbinden en versterken vanuit het team Ecosysteembouwers. Alle actoren moeten betere toerismemakers worden waardoor de sector in zijn geheel ook sterker kan worden.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	○
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	●
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	●

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	●

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	○

OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	○
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	●
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	●

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

Bij Toerisme Vlaanderen versterken we de positieve kracht van toerisme. Dat doen we als strategie- en kennisgedreven overheidsdienst.

We helpen Vlaanderen mee bloeien als een innovatieve reisbestemming die bezoekers, bewoners en ondernemers inspireert. Hoe we daarvoor zorgen? Door ondernemers en organisaties in de toeristische sector te informeren en te ondersteunen.

De komende jaren zetten we volop in op toerisme waarbij we het economische verhaal bijsturen van 'méér' naar 'meerwaarde', van rendement op de investering naar maatschappelijk rendement op de investering.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Denkkader 'Reizen voor Morgen': Er is noodzaak aan spreiding in tijd en ruimte om het evenwicht tussen de economische groei door toerisme en de draagkracht van de bestemming te verzekeren. Toerisme is voor Vlaanderen een belangrijke economische sector; het creëren van een duurzame groei in deze sector is dan ook een belangrijke betrachting voor het toerismebeleid.

Visie en strategie 'Flora & Labora': Toerisme Vlaanderen wil de positieve kracht van toerisme versterken zodat Vlaanderen kan bloeien als een innovatieve, inspirerende en kwalitatieve reisbestemming ten bate van zijn bewoners, ondernemers en bezoekers.

Toerisme Vlaanderen zorgt voor ondersteuning voor beleidsmakers en toeristische actoren.

Toerisme Vlaanderen werkt rond nieuwe, Vlaanderenbrede verhaallijnen waaronder 'Vlaanderen, natuurlijk!', 'erfgoedbeleving', 'Vlaanderen fietsland' en 'culinair erfgoed en toekomst'.

Toerisme Vlaanderen wil toerisme ontwikkelen in een geest van duurzaamheid en integrale toegankelijkheid. Toerisme Vlaanderen neemt het voortouw door een duurzaamheids- en toegankelijkheidsscreening van zijn eigen infrastructuur, en neemt gericht acties om de sector mee te nemen in dit verhaal. Toerisme Vlaanderen werkt ook actief mee aan de uitwerking van een aanbod gericht op jongeren.

Toerisme Vlaanderen werkt rond de verhaallijn 'Nationale parken en Landschapsparken'. De ambitie is om Vlaanderen via deze parken op de kaart te zetten als aantrekkelijke natuurbestemming. De focus vanuit de toeristische bril is: potentieel, USP's, identiteit, doelgroepen, onsluiting (onthaal, routes) maar altijd met het oog op meerwaarde en balans.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers ○
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren ○

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed ○
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

TRAGE WEGEN VZW

ORGANISATIE

Trage Wegen vzw maakt ruimte voor wandelaars en fietsers. Wij zetten ons specifiek in voor autovrije en autoluwe wegen: wandelpaadjes, kerkwegels, jaagpaden, fietsstraten, doorsteekjes, veldwegen, steegjes, enz.

Wij bieden een platform aan burgers die trage wegen in hun buurt behartigen. Daarnaast adviseert en ondersteunt Trage Wegen diverse overheden (in eerste instantie steden en gemeenten). Als beleidsmakers en wegbeheerders hebben besturen een grote impact op alle facetten van trage wegen (statuut, toegankelijkheid, cartografie, ontwerp, inrichting, onderhoud, verkeersregeling, enz.).

Binnen de visie werken we aan vijf uitdagingen of thema's:

- Traag verblijven >>> leefbare, autoluwe en duurzame woonomgevingen
- Vlotte stromen >>> actieve, duurzame mobiliteit
- Fortuinlijk op pad >>> socio-economische meerwaarde van trage wegen
- Florerende routes >>> sport, spel en cultuur onderwe
- Groenblauwe linten >>> traag netwerk als groenblauwe dooradering

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

De volgende jaren willen we met Trage Wegen een unieke en actieve bijdrage leveren voor deze vijf maatschappelijke uitdagingen:

- Traag verblijven in leefbare, autoluwe woonomgevingen met duurzame bereikbaarheid, kwaliteitsvolle verdichting en klimaatadaptatie of klimaatrobustheid.
- Vlotte stromen met duurzame combimobiliteit, multimodaliteit en ketenreizen.
- Fortuinlijk op pad met trage wegen als vliegwiel voor economische ontwikkeling en voor fitte, gezonde en tevreden werknemers.
- Florerende routes voor de vrije tijd, op maat van wandelaars, fietsers, joggers, mountainbikers, ruiters, stilzoekers, erfgoedliefhebbers en vakantiegangers.
- Groenblauwe wandelpromenades of fietslinten die natuur en landschap versterken

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

VAC zet haar schouders onder jouw landbouwbedrijf.

We bieden onafhankelijke en deskundige dienstverlening en advies, voorlichting en belangenverdediging. Een persoonlijke aanpak en wederzijds vertrouwen spelen een centrale rol in onze werkwijze. Onze enthousiaste en vakkundig opgeleide medewerkers zetten in op duurzame en optimale langetermijnsamenwerkingen op maat van jouw bedrijf.

ACTIES 2024-2030

Wegwijs in het nieuwe GLB. Met het jaarlijks publiceren van de mestwijzer bezorgen we de agrarische ondernemers een overzichtelijke samenvatting van MAP6. Dit initiatief wordt door onze leden/klanten en bezoekers aan onze website sterk gewaardeerd. De waardering sterkt ons in onze rol om onafhankelijk en professioneel advies te verlenen. Het GLB-2023 kwam pas half maart 2023 uit de startblokken. Het aantal wijzigingen en de verduidelijkingen in de regelgeving zorgde voor een stelselmatig aanpassen van het E-loket. Bij het publiceren van de incoherentierapporten voor de agrarische ondernemers, bezorgen we de agrarische ondernemers een overzichtelijk en schematisch opgesteld "Wegwijs in het nieuwe GLB-2023". De methodiek is het resultaat van onze ervaringen te velde, bij de agrarische ondernemingen. Het dag in dag uit aanwezig zijn op de agrarische ondernemingen in functie van de beslommeringen en problematieken onderscheidt ons. Door onze voelsprietten exclusief te richten op wat de agrarische ondernemer bezig houdt, kunnen we de lijn tussen het bedrijf en Brussel kort houden en zijn we ook in staat een werkbaar instrument te presenteren om de verzamelaanvraag tijdig en correct aan te passen.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	○
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

**Administratie, advies
& belangenverdediging
voor agrarische ondernemers**

ORGANISATIE

De VLM maakt als Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) deel uit van het beleidsdomein Omgeving. Platteland en Mestbeleid, Mestbank en Landinrichting en Grondenbank zijn de kernafdelingen van de VLM.

Om complexe, gebiedsgerichte plannen om te zetten in concreet uitvoerbare projecten en om Vlaamse en Europese natuur- en milieudoelstellingen te bereiken heeft de VLM sterke wettelijke middelen. De subsidies voor plattelandontwikkeling, de Vlaamse grondenbanken, de beheerovereenkomsten, het mestdecreet, landinrichting, natuurinrichting, ruilverkaveling, de instrumentenkoffer en een digitale dienstverlening via de E-loketten zijn onze bekendste voorbeelden.

De VLM overlegt met alle betrokkenen en smeedt coalities om de open ruimte en platteland samen in te richten en te versterken. Dat doen ze door alle betrokken partijen rond de tafel te brengen: landbouwers, natuurverenigingen, provincies, gemeenten, regionale landschappen, Vlaamse en Europese partners, onderzoekers, bedrijven, burgers en lokale gemeenschappen. Ze doen dat op verschillende niveaus: via het Open Ruimte Platform, via de verschillende beleidstrajecten rond platteland en mestbeleid en in hun concrete gebiedswerking.

De VLM, dat zijn ongeveer 600 talentvolle medewerkers met een hart voor de open ruimte en het platteland: project- en teammanagers, inhoudelijke experts en administratieve medewerkers. Samen zetten zij hun expertise in om de open ruimte en het platteland in Vlaanderen sterker te maken. Sterk dat is veerkrachtig, dynamisch en vol leven. Zodat de open ruimte en het platteland klaar zijn voor de uitdagingen van morgen!

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

De VLM heeft naast Europese projecten vier standaard typen projecten die het gebruikt om regio's in Vlaanderen op te waarderen. **Landinrichtingsprojecten**, hierbij wordt een breed inzetbare 'instrumentenkoffer' aangeboden om oplossingen op maat te bieden voor allerhande projecten. Die koffer bevat diverse instrumenten voor inrichting, beheer, grondverwerving, grondmobiliteit en flankerend beleid. De verschillende instrumenten kunnen op maat en in onderlinge samenhang ingezet worden voor de realisatie van een breed scala aan plannen en projecten die bijdragen aan het behoud en de ontwikkeling van de ruimte in Vlaanderen.

Ruilverkavelingsprojecten worden gebruikt om landbouwpercelen binnen een vooraf afgebakend gebied te herschikken. Daarmee wordt gestreefd naar aaneengesloten, regelmatige en gemakkelijk toegankelijke kavels die zo dicht mogelijk bij het landbouwbedrijf liggen. Ruilverkaveling bevordert zo de rendabele en duurzame landbouwuitbating. Daarnaast wordt er ook gezocht naar mogelijkheden om bij te dragen aan natuur- en landschapszorg, zorg voor cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed, recreatief medegebruik, ... in evenwicht met de landbouwkundige verbeteringen.

Natuurinrichtingsprojecten, willen door actief ingrijpen betere omstandigheden creëren voor de ontwikkeling van de natuur in gebieden die daarvoor aangewezen zijn

Plattelandprojecten proberen één van volgende vier doelen te bereiken;

- Vernieuwen of ontwikkelen van dorpskernen.
- Bevorderen van toeristische voorzieningen.
- Versterken van basisvoorzieningen in de plattelandsdorpen.
- Het onderhouden en opwaarderen van landelijk en cultureel erfgoed.
- De vorming en begeleiding van rurale ondernemers.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	●
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	○

HERBRONNEN

OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	○
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	●

VERWEVEN

OD1: Versterken van de typische verweven landschapkenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	●

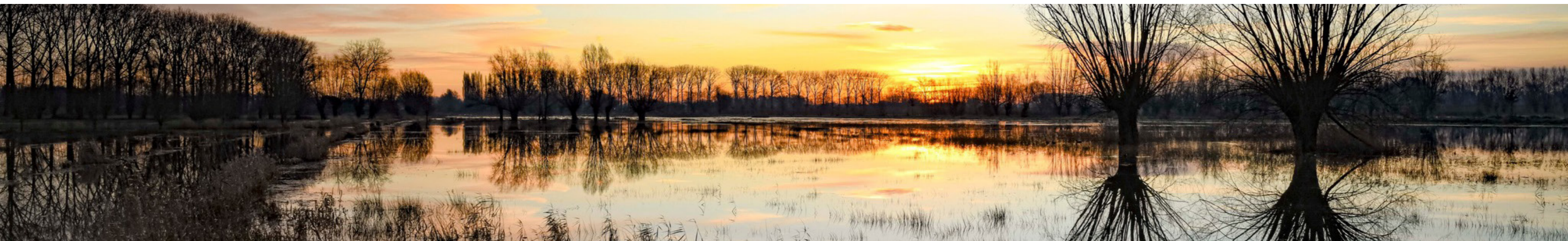
OPLEVEN

OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	○
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

De VMM stelt zich sterk op als oplossingsgerichte partner. De VMM wil een positieve impact hebben op de Vlaamse leefomgeving en er mee voor zorgen dat die klimaatbestendig wordt. Samen met partners en belanghebbenden gaan we ervoor om resultaten te behalen op het terrein en in het beleid en om snel in te spelen op de veranderende maatschappelijke noden.

Het is de missie van de VMM om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen:

- proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen,
- gezonde lucht te bewerkstelligen,
- de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM coördineert het integraal waterbeleid in Vlaanderen. We nemen een rol op in de verschillende stappen van het beleidsproces (meten, plannen, actie nemen, evalueren).

De VMM is de bevoegde instantie in Vlaanderen voor luchtbeleid en een partner om de luchtkwaliteit te verbeteren en luchtverontreiniging aan te pakken. We nemen een rol op in de verschillende stappen van het beleidsproces (meten, plannen, actie nemen, evalueren).

De VMM wil via haar werking mee sturen op de beleidsontwikkeling en -uitvoering rond klimaatadaptatie, circulair water en droogte.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

De VMM heeft verschillende projecten lopen over heel Vlaanderen.

Het project Levend Water, heeft als doel de waterlopen gezonder te maken om zo het waterleven een boost geven. Zo geven we waterlopen opnieuw hun natuurlijk karakter en werken we knelpunten weg die een goede waterkwaliteit in de weg staan.

De projectwerking is gericht naar beheerders van kleinere waterlopen, maar ook lokale besturen, private eigenaars of organisaties, regionale landschappen... kunnen mits akkoord van de betrokken waterloopbeheerder een project indienen. We kiezen voor een planmatige en structurele aanpak waarbij volgende maatregelen worden uitgerold:

- Hydrologisch herstel van waterlopen door hermeandering, oeverherstel en verontdieping.
- Verwijderen van dijken en ontwateringsgrachten waar mogelijk. Waar volledig herstel niet mogelijk is, kan via het plaatsen van knippen, drempels, aantakken van oude meanders... het bergend vermogen van de vallei deels worden hersteld.
- Het natuurlijk inrichten van oevers en de waterloop beschermen tegen verontreiniging via oeverzones.
- Ontwikkeling van speelplekken in en langs schone waterlopen, zodat mensen er ook van kunnen genieten.

Daarnaast zijn er specifiek voor de Vlaamse Ardennen nog enkele lokale projecten lopende, in de vorm van riviercontracten. Dit in de Zalm en de Maarkebeek.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR

- OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal
- OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers
- OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren

HERBRONNEN

- OD1: Realiseren van zuivere beken
- OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap
- OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap

VERWEVEN

- OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken
- OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken
- OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap

OPLEVEN

- OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen
- OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed
- OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap

● Voortrekker   ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

ORGANISATIE

VLARIO is het Vlaams kenniscentrum en overlegplatform voor water. Via studiedagen, publicaties & opleidingen ondersteunen we onze 450 leden om hun regen- en afvalwater duurzaam te beheren. Zo houden we de voeten droog in de toekomst. VLARIO gaat in dialoog met beleidsmakers en zet waterbeheer hoger op de politieke agenda.

VLARIO is naast een kenniscentrum en adviesplatform een ledenorganisatie. Dit betekent dat we er voor onze leden zijn, maar ook door onze leden. Zonder de goede samenwerking met onze partners en leden die deelnemen aan onze werkgroepen kunnen wij dit niet alleen verwezenlijken.

VLARIO telt begin 2022 465 leden. Tot onze leden tellen we gemeen-en, studiebureaus, rioolbeheerders, federaties, aannemers, fabrikanten, certificatie-instellingen, ... Kortom, iedereen die betrokken is bij het gemeentelijk waterbeheer. Deze verscheidenheid aan betrokken actoren ligt aan de basis dat VLARIO vandaag gekend en erkend is als het overleg- en kenniscentrum voor rioleringen in Vlaanderen en zelfs in onze buurlanden.

MIKPUNTEN NAAR DE TOEKOMST

Goed waterbeheer lijkt een evidentie: er stroomt altijd proper water uit de kraan en woningen blijven meestal gespaard van wateroverlast. Maar de klimaatverandering, met haar lange droogtes en felle buien, stelt ons voor ongeziene uitdagingen en grote kosten. VLARIO pleit ervoor om volop te investeren in dit blauw kapitaal.

Dit doet VLARIO op verschillende manieren:

VLARIO verzamelt specialisten in verband met het beheer van hemel- en afvalwater, meer bepaald de opvang, de afvoer en de behandeling van hemel- en afvalwater in Vlaanderen.

VLARIO verzamelt kennis via overleg en ervaringsuitwisseling met alle marktpartners, via het initiëren van praktijkonderzoek en toegepast wetenschappelijk onderzoek.

VLARIO ondersteunt actief alle Vlaamse actoren in hun streven naar kwaliteit en in de toepassing van de krachtlijnen voor geïntegreerd rioleringsbeleid.

VLARIO draagt kennis uit in Vlaanderen via publicaties en het organiseren van studiedagen, debatavonden, voordrachten en opleidingen.

VLARIO inspireert de verschillende actoren in de watersector met goede voorbeelden door kennisdeling van praktijkervaring.

VLARIO houdt de vinger aan de pols en stimuleert haar leden in het nemen van alle acties voor een duurzaam waterbeheer.

BETROKKEN DOELSTELLINGEN 2024-2030

IEDEREEN SOIGNEUR	
OD1: Stimuleren van een gezamenlijke landschapstaal	
OD2: Soigneren van het landschap en haar bezoekers	
OD3: Toeristische soigneurs doen landschap floreren	
HERBRONNEN	
OD1: Realiseren van zuivere beken	○
OD2: Vergroten van de sponsfunctie van het landschap	
OD3: Verhogen van de beleving van het herbronde landschap	
VERWEVEN	
OD1: Versterken van de typische verweven landschapskenmerken	
OD2: Rendabele, gemengde, grondgebonden landbouw versterken	
OD3: Verhogen van de beleving van het verweven landschap	
OPLEVEN	
OD1: Economische valorisatie van het landschap verhogen	
OD2: Inzet op klimaatadaptieve dorpen en het beschermen van hun erfgoed	
OD3: Verhogen van de beleving van de dorpen in het landschap	

● Voortrekker ○ Actief betrokken

VERTEGENWOORDIGING OVERLEGSTRUCTUREN 2024 - 2030

WERKGROEP - JA

VERKLARENDE WOORDENLIJST EN AFKORTINGEN

5

afkorting   verklaring

ABS	Algemeen boerensyndicaat
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BB	Boerenbond
BNVL	Boerenatuur Vlaanderen
CAG	Centrum agrarische geschiedenis
CRVV	Centrum Ronde van Vlaanderen
DLV	Departement Landbouw en Visserij
EROV	Economische Raad voor Oost-Vlaanderen
EVA	Erfgoed Vlaamse Ardennen
ILVA	Intercommunale Land van Aalst
ILVO	Instituut voor landbouw en visserij onderzoek
INBO	Instituut voor natuur- en bosonderzoek
IOED	Intergemeentelijke onroerend erfgoed dienst
LaPa	Landschapspark Vlaamse Ardennen
MOLA	Provinciaal molencentrum
NP	Natuurpunt
OE - AOE	Agentschap onroerend erfgoed
PCG	Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen
PCM	Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek
POV	Provincie Oost-Vlaanderen
RLVA	Regionaal landschap Vlaamse Ardennen
SOLVA	Streekontwikkeling Land Van Aalst en Vlaamse Ardennen
TOV	Toerisme Oost-Vlaanderen
TVA	Toerisme Vlaamse Ardennen
TVL	Toerisme Vlaanderen
TW	Trage wegen vzw
VAC	Vlaams agrarisch centrum
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij

afkorting   verklaring

WBE's	Wildbeheereenheden
GIS	Geografisch informatiesysteem
GLB	Gemeenschappelijk landbouwbeleid
GOG	Gecontroleerd overstromingsgebied
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IHD	Instandhoudings doelstellingen
KLE	Kleine landschapselementen
LIP	Landinrichtingsplan
MAP	Mestactieplan
OD	Operationele doelstelling
SBP	Soortenbeschermingsprogramma
SBZ	Speciale beschermingszones
SD	Strategische doelstelling
USP's	Unique Selling Proposition

SAMENVATTING GEMEENTELIJKE BESLUITVORMING

6

SAMENVATTING BESLUITVORMING BESTUURSPARTNERS GEBIEDSCOALITIE

De gemeenteraden van de 7 betrokken, actieve gemeentebesturen, de deputatie van de Provincie Oost-Vlaanderen en de bestuursorganen van Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw, Toerisme Oost-Vlaanderen vzw en IGS SOLVA keurden in 2023 allen het masterplan en operationeel plan van kandidaat Landschapspark Vlaamse Ardennen goed en namen formeel de intentie voor het oprichten en financieren van het Parkbureau, alsook de uitwerking van het operationeel plan.

Bij deze goedkeuringen werden soms bijkomende opmerkingen in de beslissing genoteerd. Deze extra beslissingen nopen op moment van indiening van deze kandidatuur niet tot aanpassingen van het masterplan, maar worden wel meegenomen in het verdere proces naar en na erkenning van het landschapspark Vlaamse Ardennen.

GERAARDSBERGEN

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan met de bijkomende opmerkingen dat (1) gevraagd wordt het kerngebied van het Landschapspark uit te breiden tot en met de Bosberg en (2) als opschortende voorwaarde gesteld wordt dat er voldoende garanties voor de landbouw moeten zijn.

HOREBEKE

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan met de bijkomende opmerking dat zij zich het recht voorbehoudt verdere beslissingen te nemen na de definitieve goedkeuring van het decreet houdende de Vlaamse Parken.

MAARKEDAL

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

OUDENAARDE

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

RONSE

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

ZOTTEGEM

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

ZWALM

De gemeenteraad keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

De deputatie keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan, met de bijkomende opmerkingen dat alle partners als volwaardige en gelijkwaardige bestuurders dienen te kunnen zetelen in een onafhankelijk bestuursorgaan onder een correcte juridische structuur.

REGIONAAL LANDSCHAP VLAAMSE ARDENNEN VZW

Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan, met de bijkomende opmerkingen dat alle partners als volwaardige en gelijkwaardige bestuurders dienen te kunnen zetelen in een onafhankelijk bestuursorgaan onder een correcte juridische structuur.

TOERISME OOST-VLAANDEREN VZW

Toerisme Oost-Vlaanderen vzw keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan, met de bijkomende opmerkingen dat alle partners als volwaardige en gelijkwaardige bestuurders dienen te kunnen zetelen in een onafhankelijk bestuursorgaan onder een correcte juridische structuur.

IGS SOLVA

IGS SOLVA keurt de samenwerkingsovereenkomst goed en geeft gunstig advies voor de indiening van het masterplan en operationeel plan zonder opmerkingen.

* Zie ondertekende bestuurlijke beslissingen in apart document 'Samenwerkingsovereenkomsten gebiedscoalitie Landschapspark Vlaamse Ardennen'

mei 2023

Landschapspark Vlaamse Ardennen OPERATIONEEL PLAN 2024-2030

OPDRACHTGEVER

- Regionaal landschap Vlaamse Ardennen
- Provincie Oost-Vlaanderen
- Solva

ONDERSTEUNENDE ACTOREN

- landschapsstedenbouw: OMGEVING cv
- procesbegeleiding: UForce
- ecologie: Hesselteer
- landbouw: ILVO
- toerisme&strategie: IDEA consult

